



STORTINGET

Innst. 2 S

(2019–2020)

**Innstilling fra finanskomiteen
om nasjonalbudsjettet 2020 og forslaget til statsbudsjett for 2020**

**Meld. St. 1 (2019–2020), Prop. 1 S (2019–2020) og
Prop. 1 S Tillegg 1 og 2 (2019–2020)**

Innhold

Side

| | |
|--|-----|
| 1. Innledning | 1 |
| 2. Nasjonalbudsjettet 2020 | 1 |
| 2.1 Hovedlinjer i den økonomiske politikken og utsiktene for norsk økonomi | 1 |
| 2.1.1 Sammendrag fra Meld. St. 1 (2019–2020) | 1 |
| 2.1.2 Komiteens merknader | 10 |
| 2.1.2.1 Merknader fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti | 10 |
| 2.1.2.2 Merknader fra Arbeiderpartiet | 11 |
| 2.1.2.3 Merknader fra Senterpartiet | 12 |
| 2.1.2.4 Merknader fra Sosialistisk Venstreparti..... | 13 |
| 2.1.2.5 Merknader fra Miljøpartiet De Grønne..... | 14 |
| 2.1.2.6 Merknader fra Rødt..... | 16 |
| 3. Statsbudsjettet 2020 | 17 |
| 3.1 Hovedtrekk og prioriteringer i budsjettet for 2020 | 17 |
| 3.1.1 Sammendrag fra Prop. 1 S (2019–2020) Gul bok..... | 17 |
| 3.1.2 Komiteens merknader | 20 |
| 3.1.2.1 Merknader fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti..... | 21 |
| 3.1.2.2 Merknader fra Arbeiderpartiet | 26 |
| 3.1.2.3 Merknader fra Senterpartiet | 41 |
| 3.1.2.4 Merknader fra Sosialistisk Venstreparti..... | 68 |
| 3.1.2.5 Merknader fra Miljøpartiet De Grønne..... | 87 |
| 3.1.2.6 Merknader fra Rødt..... | 102 |
| 3.2 Oversikt over partienes forslag til rammevedtak..... | 106 |
| 4. Omtale av særskilte saker | 108 |
| 4.1 Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen | 108 |
| 4.1.1 Sammendrag..... | 108 |
| 4.1.2 Komiteens merknader | 108 |
| 4.2 Andre saker | 109 |
| 4.2.1 Fullmakt om utvidet innsparingsperiode ved investeringer | 109 |
| 4.2.1.1 Sammendrag..... | 109 |
| 4.2.1.2 Komiteens merknader | 109 |
| 4.2.2 Statlige regnskapsstandarder (SRS) | 109 |
| 4.2.2.1 Sammendrag..... | 109 |
| 4.2.2.2 Komiteens merknader | 109 |
| 4.2.3 Tydeliggjøring av innholdet i mellomværendet med statskassen | 109 |
| 4.2.3.1 Sammendrag..... | 109 |
| 4.2.3.2 Komiteens merknader | 110 |
| 4.2.4 Fullmakt om utbetalingsløsningen for overtid, reisetid og timelønn i 2020 | 110 |
| 4.2.4.1 Sammendrag..... | 110 |
| 4.2.4.2 Komiteens merknader | 110 |
| 5. Forslag fra mindretall | 111 |
| 6. Komiteens tilråding | 116 |
| VEDLEGG 1 Oversikt over regjeringens forslag til statsbudsjett for 2020 fordelt på rammer | 117 |
| VEDLEGG 2 Oversikt over budsjettforslaget fra Sosialistisk Venstreparti | 134 |
| VEDLEGG 3 Oversikt over budsjettforslaget fra Rødt | 149 |

| | Side |
|--|------|
| VEDLEGG 4 Brev fra Finansdepartementet v/statsråd Siv Jensen til Stortingets presidentskap, datert 29. oktober 2019 | 162 |
| VEDLEGG 5. Flertallets endringer i forhold til regjeringens forslag til statsbudsjettet for 2020 | 166 |



STORTINGET

Innst. 2 S

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Meld. St. 1 (2019–2020), Prop. 1 S (2019–2020)
og Prop. 1 S Tillegg 1 og 2 (2019–2020)

Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2020 og forslaget til statsbudsjett for 2020

Til Stortinget

1. Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fredric Holen Bjørdal, Svein Roald Hansen, Ingrid Heggø, Eigil Knutsen og Hadia Tajik, fra Høyre, Elin Rodum Agdestein, lederen Henrik Asheim, Mudassar Kapur, Vetle Wang Soleim og Aleksander Stokkebø, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad, Knut Magne Flølo og Bård Hoksrud, fra Senterpartiet, Sigbjørn Gjelsvik og Trygve Slagsvold Vedum, fra Sosialistisk Venstreparti, Solveig Skaugvoll Foss, fra Venstre, Abid Q. Raja, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Rødt, Bjørnar Moxnes, viser til at det i Stortingets forretningsorden § 43 bl.a. står følgende om finanskomiteens oppgaver:

«Senest 20. november skal finanskomiteen avgi innstilling om nasjonalbudsjettet og statsbudsjettet, med forslag til rammevedtak for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder fastsatt av Stortinget. Forslag til bevilgningsvedtak som utformes i innstillingen eller fremsettes ved behandlingen av den, skal inneholde beløp for alle rammer, og kan ikke gå under rammenivå. I Stortinget kan det ikke voteses særskilt over enkelte deler av et slikt forslag.»

Komiteen viser til at regjeringen Solberg la frem to tilleggsproposisjoner, Prop. 1 S (2019–2020) Tillegg 1 og 2, 8. november 2019. Disse blir behandlet i de respektive fagkomiteer, men er også lagt inn som grunnlag i denne innstillingen.

Komiteen har disponert innstillingen som følger:

I kapittel 2 behandles nasjonalbudsjettet for 2020, herunder hovedlinjer i den økonomiske politikken.

I kapittel 3 behandles regjeringens forslag til statsbudsjett for 2020 etter den vedtatte inndelingen i rammeområder (politikkområder), jf. Innst. 1 S (2019–2020) og vedtak i Stortinget 15. oktober 2019, supplert med vedtak 12. november 2019. Merknadene fra hvert enkelt parti om forslaget til statsbudsjett for 2020 følger under pkt. 3.1.2.2–6. Det er ikke tatt inn merknader under hvert enkelt rammeområde. Det vises til de respektive fagkomiteenes innstillinger når det gjelder dette, jf. vedlegg 1.

Kapittel 4 gjelder omtale av særskilte saker. Statens lånebehov vil behandles i Innst. 5 S (2019–2020).

Forslag fra komiteens mindretall er gjengitt i kapittel 5. Komiteens tilråding finnes i kapittel 6.

Det vises til brev fra finansminister Siv Jensen av 29. oktober 2019 om feil i Meld. St. 1 (2019–2020) Nasjonalbudsjettet 2020 og i Prop. 1 S (2019–2020) Gul bok. Brevet er lagt ved denne innstillingen som vedlegg 4.

2. Nasjonalbudsjettet 2020

2.1 Hovedlinjer i den økonomiske politikken og ut-siktene for norsk økonomi

2.1.1 Sammendrag fra Meld. St. 1 (2019–2020)

Det går godt i norsk økonomi. Ledigheten er lav, og det skapes nye jobber både i bygd og by. Det bidrar til å

skape et bærekraftig velferdssamfunn. I løpet av det siste året er 40 000 flere kommet i jobb i privat sektor.

Det viktigste for den enkelte, og for landet, er at flest mulig har en jobb å gå til. Selv om ledigheten er lav, er det for mange som ikke får sjansen til å jobbe. Regjeringen vil bidra til at enda flere blir kvalifisert og inkludert i arbeidslivet. Regjeringen satser på mer tidlig innsats i barnehage og skole for å ruste de unge til fremtidens arbeidsmarked. Regjeringen prioriterer gode helsetjenester, eldreomsorg og hjelp til dem som trenger en ny sjanse. Familiene skal settes bedre i stand til å ta vare på seg selv og sine barn.

Omstillingen til et grønnere Norge må fortsette. Forskning og teknologiutvikling skal bidra til reduserte utslipp og nye grønne arbeidsplasser. Det skal være enkelt og lønnsomt å velge grønt. Derfor satser regjeringen på jernbane, kollektivtrafikk og tiltak som gir insentiver til å ta grønne valg. Klimapolitikken virker. Trenden i utslippene har vært nedadgående de siste 10 årene, og fremskrivingene viser at nedgangen forsterkes.

Norge skal være et trygt land å bo i. Regjeringen fortsetter å ruste opp politi og forsvar, og bygger trygge og gode veier. Folk og varer skal komme raskt og trygt frem.

Utenfor Norges grenser skjer det endringer i de globale og økonomiske maktforholdene som kan skape usikkerhet også her hjemme. Regjeringen står ved våre internasjonale forpliktelser og øker bistanden.

Vårt beste forsvar er å investere fremtidsrettet, omstille oss og føre en ansvarlig økonomisk politikk. Det gjør vi blant annet ved å holde igjen på oljepengebruken, og investere og bygge landet for fremtiden. I budsjettet for 2020 foreslår regjeringen å redusere oljepengebruken med 0,2 pst., målt som andel av verdiskapingen i fastlandsøkonomien. Ved å holde igjen når det går godt i økonomien, unngår vi unødvendig press på rente og kronekurs og støtter opp under konkurransekraft, omstilling og videre vekst i næringslivet.

Statsbudsjettet for 2020 bidrar til et grønnere, mer moderne og tryggere Norge som er godt rustet for fremtiden.

SOLID OPPGANG I NORSK ØKONOMI

Norsk økonomi er inne i sitt tredje år med konjunkturoppgang. Aktiviteten øker over hele landet og i de fleste næringer. Det siste året er mer enn 50 000 flere personer kommet i jobb. Den registrerte arbeidsledigheten er kommet ned på nivåer vi ikke har sett siden 2008. Flere som tidligere sto utenfor arbeidsmarkedet, er nå i jobb, og sysselsettingsandelen har steget. Samtidig har antall sysselsatte på korttidsopphold i Norge også økt. Det kan være et tegn på at det nå er mindre arbeidskraftreserver å ta av for å dekke etterspørselen etter arbeidskraft.

Den gode utviklingen i norsk økonomi er ventet å fortsette fremover. Veksten i BNP for Fastlands-Norge

anslås til 2,7 pst. i år og 2,5 pst. neste år. Veksten i fastlandsøkonomien ligger med dette an til å bli høyere enn sin langsiktige trend både i år og neste år. Høyere real lønnsvekst legger til rette for økt privat forbruk, og bedringen i konkurranseevnen legger til rette for økte investeringer og økt eksport. Bedringen i arbeidsmarkedet ventes å fortsette fremover, med lavere arbeidsledighet og høyere sysselsetting.

Drahjelpen fra internasjonal økonomi er blitt noe mindre den siste tiden. Det er særlig i Europa at veksten har avtatt, mens den holder seg bedre oppe i USA. Arbeidsmarkedet i flere land er likevel bedre enn på lenge. Arbeidsledigheten går ned, og lønnsveksten har tatt seg noe opp. For handelspartnerne sett under ett ventes den økonomiske veksten å ligge i underkant av sin langsiktige trend fremover. Risikobildet internasjonalt gir noe økt usikkerhet. Nye handelsbarrierer utgjør en trussel mot internasjonal vekst. Det samme gjelder usikkerheten knyttet til Storbritannias utgang fra EU. Usikkerheten om den økonomiske utviklingen gjenspeiles i finansmarkedene og i fallende tillitsindikatorer, spesielt for industrien. Veksten i realøkonomien holdes trolig også tilbake av denne usikkerheten.

Oljeprisen har den siste tiden ligget i overkant av 60 dollar per fat. Det er om lag 20 dollar lavere enn for ett år siden, men fremdeles mer enn dobbelt så høyt som bunnpunktet i januar 2016. Prisene i terminmarkedet kan tilsi at markedsaktørene venter at oljeprisen vil gå litt ned fra dagens nivå de nærmeste årene. Petroleumsinvesteringene ventes å stige markert i år, og mer enn tidligere lagt til grunn. Deretter ventes investeringene å gå noe ned, men nivået på investeringene vil holde seg høyt i mange år fremover. De fleste utbyggingsprosjektene som er planlagt på norsk sokkel, vil være lønnsomme også med klart lavere priser på olje og gass enn i dag. Kostnadskutt og effektivisering i selskapene har bidratt til dette.

Den økonomiske politikken har vært godt tilpasset situasjonen i økonomien. Da oljeprisen falt fra sommeren 2014, ble finanspolitikken lagt om i en ekspansiv retning for å trekke opp etterspørselen etter varer og tjenester. Siden har veksten i økonomien tatt seg klart opp, og ledigheten er kommet markert ned. Norsk økonomi er nå inne i en konjunkturoppgang og trenger ikke lenger drahjelp fra den økonomiske politikken.

Norges Bank har satt opp styringsrenten fire ganger det siste året, fra 0,5 pst. til 1,5 pst. Hos våre handelspartnere har renteoppgangen avtatt og snudd til nedgang. Både den amerikanske og den europeiske sentralbanken har satt ned sine renter og nedjustert renteutsiktene sine. I Norge har kronekursen svekket seg 2,5 pst. siden juli. Det kan ha sammenheng med uroen i finansmarkedene. Norges Bank har signalisert at renten vil være nær dagens nivå i tiden fremover.

Den markerte bedringen i norske bedrifters konkurransevne de siste årene har lagt til rette for økt aktivitet i næringslivet. Produksjonen øker nå over hele landet og i de fleste næringer. Bedriftene melder også om økte investeringer. Optimismen er bredt basert på tvers av næringer. Veksten i investeringer og produksjon er særlig sterk i industrien, der mange bedrifter nyter godt av økt etterspørsel fra petroleumsnæringen, både hjemme og ute.

De siste årene er det utvist moderasjon i lønnsoppgjørene, for å opprettholde en bedret konkurransevne. I årets lønnsoppgjør er de fleste oppgjørene kommet i havn innenfor en ramme for årslønnsveksten på 3,2 pst. Reallønnsveksten er ventet å ta seg markert opp i år, etter å ha vært negativ i årene 2016–2018 sett under ett. I takt med et strammere arbeidsmarked er lønnsveksten ventet å øke litt neste år. Samtidig ventes veksten i konsumprisene å avta, slik at reallønnsveksten tar seg ytterligere opp.

Boligprisene har steget moderat siden i fjor sommer. Samtidig har aktiviteten i bruktboligmarkedet vært høy, med mange solgte boliger og mange boliger til salgs.

Veksten i husholdningenes gjeld har avtatt noe de siste to årene, men gjelden er på et historisk høyt nivå og en kilde til sårbarhet for norsk økonomi. Når gjelden er høy, vil selv små endringer i rente, inntekt eller boligverdier kunne føre til at husholdningene strammer inn på konsumet. Det vil kunne dempe veksten i økonomien. Også en eventuell svakere vekst ute vil kunne bidra negativt til oppgangen i norsk økonomi.

Veksten i norsk økonomi kan også bli sterkere enn ventet, dersom for eksempel petroleumsinvesteringene skulle bli høyere enn ventet, eller dersom bedringen i konkurransevnen trekker opp eksport og investeringer mer enn lagt til grunn. Optimismen i næringslivet kan gi økt press i arbeidsmarkedet i en situasjon der ledigheten allerede er svært lav.

De økonomiske utsiktene er nærmere omtalt i kapittel 2 i meldingen.

EN GODT TILPASSET ØKONOMISK POLITIKK

Granavolden-plattformen understreker at bruken av oljeinntekter skal vris i retning av investeringer i kunnskap og infrastruktur, samt vekstfremmende skattelettelser, i tråd med formålet som ble fastsatt i handlingsregelen. Dette vises gjennom en høy og vedvarende satsing på forskning og utvikling, og omfattende investeringer i bedre veier, bane, kollektivtransport og fremkommelighet. Videre har reduserte skattesatser for næringslivet og andre bidrag til økt konkurransevne resultert i økte bedriftsinvesteringer.

Etter handlingsregelen skal bruken av oljeinntekter tilpasses situasjonen i økonomien. Etter hvert som aktiviteten i norsk økonomi har tatt seg opp, har regjerin-

gen de siste årene holdt igjen i finanspolitikken, av hensyn til konkurranseutsatt sektor og en balansert utvikling i norsk økonomi. Når kapasitetsutnyttningen i økonomien øker og renten er på vei opp, må det vises tilbakeholdenhet i finanspolitikken. Over tid vil etterspørselen fra petroleumsnæringen mot fastlandsøkonomien avta, og vi vil trenge flere ben å stå på. God konkurransevne er avgjørende for at andre næringer kan vokse frem, og for at vi skal ha en omstillingsdyktig og vekstkraftig økonomi. Dersom det ikke holdes igjen i finanspolitikken når konjunktorene er gode, kan det svekke konkurransevnen, hindre mobiliteten i arbeidsmarkedet og bremse tilførselen av arbeidskraft til konkurranseutsatt virksomhet. En slik utvikling er ikke et godt svar på de strukturelle utfordringene i norsk økonomi.

Med utsikter til en vekst i fastlandsøkonomien som er høyere enn den beregnede trendveksten og videre nedgang i arbeidsledigheten, er det i budsjettene for de siste årene lagt opp til en nøytral finanspolitikk. Budsjettet for 2020 følger opp dette.

Vi er inne i en ny fase i finanspolitikken. Siden handlingsregelen ble innført i 2001, er bruken av oljeinntekter blitt trappet vesentlig opp. De siste årene er denne trenden brutt, og bruken av oljeinntekter er blitt holdt om lag stabilt sett i forhold til verdiskapingen i fastlandsøkonomien. Fremover anslås veksten i pensjonsfondet å være lavere enn i årene vi har bak oss. På sikt vil petroleumsinntektene avta, og et drøyt tiår fra nå vil fondsavkastningen mest sannsynlig følge en nedadgående bane målt som andel av verdiskapingen i fastlandsøkonomien, fordi veksten i fondskapitalen da ikke lenger vil holde følge med veksten i fastlandsøkonomien. Rommet for ytterligere økt bruk av oljeinntekter er dermed svært begrenset.

Etter hvert som petroleumsreservene under bakken er blitt omgjort til finansformue, har usikkerhet i oljeprisen gradvis fått mindre betydning for utviklingen av Statens pensjonsfond utland, mens usikkerhet om markedsverdien av fondet betyr mer. Hvor mye som over tid skal tilføres fra fondet til statsbudsjettet, styres av handlingsregelen for finanspolitikken. Verdien av Statens pensjonsfond utland er nå omtrent tre ganger så stor som fastlandsøkonomien, og uttak fra fondet er blitt en stadig viktigere finansieringskilde i de årlige statsbudsjettene. Et markert fall i fondskapitalen ville isolert sett tilsi at bruken av oljeinntekter bør reduseres. Retningslinjene for bruken av oljeinntekter er fleksible nettopp for at finanspolitikken skal kunne håndtere slike situasjoner og støtte opp under en balansert utvikling i norsk økonomi. Konsekvensene for oljepengebruken av store endringer i fondskapitalen eller i det strukturelle underskuddet skal jevnnes ut over flere år. Det gjelder ved svingninger både opp og ned.

Avkastning av Statens pensjonsfond utland (SPU) er anslått å være 3 pst. i gjennomsnitt på lang sikt. For 2020 innebærer regjeringens forslag at vi tar ut 2,6 pst. av fondskapitalen. Det er drøye 40 mrd. kroner mindre enn om vi tok ut 3 pst. Regjeringen har holdt bruken av oljeinntekter under den langsiktige rettesnoren i hele perioden den har sittet – selv da oljeprisfallet rammet i 2014.

Dersom aksjene i fondet skulle falle med 25 pst. og vi bruker like mye oljepenger som i regjeringens budsjettforslag, vil uttaket fra fondet bli 3,1 pst. i stedet for 2,6. Dette understreker at uttaket for 2020 bygger på en forsvarlig økonomisk politikk, der bruken av oljeinntekter selv med et betydelig fall i fondets verdi vil være forholdsvis nær 3-prosentbanen. Når vi bruker mindre enn den langsiktige rettesnoren i gode tider, står vi bedre rustet i møte med fall i fondets verdi eller fremtidig tilbakeslag. Når veksten i fondet flater ut, er tilbakeholdenhet i gode tider en forutsetning for at vi skal ha handlefrihet i finanspolitikken til å dempe økonomiske tilbakeslag.

Samtidig som rommet for økt bruk av oljeinntekter blir mindre fremover, vil aldring av befolkningen gradvis gi høyere utgifter til pensjoner og helse- og omsorgstjenester. Bare en mindre del av de økte utgiftene kan finansieres av økte inntekter fra pensjonsfondet. Pensjonsreformen er utformet for å gi langsiktig bærekraft i pensjonssystemet og økt arbeidstilbud, men den er ikke tilstrekkelig til å lukke gapet mellom statens utgifter og inntekter på lang sikt. Det vil bli nødvendig med nye tiltak for å sikre finansiering av de velferdsordningene som allerede er etablert. Vi må øke arbeidsinnsatsen og bruke pengene i offentlig sektor bedre.

Høy arbeidsdeltakelse og produktivitet er viktig både for verdiskapingen i økonomien og bærekraften i offentlige finanser. I Norge har vi relativt høy sysselsetting. Samtidig er det mange som mottar trygd. Andelen som står utenfor arbeidslivet som følge av sykdom og nedsatt arbeidsevne, er høyere i Norge enn i mange andre land. Å inkludere flere i arbeidslivet er en sentral prioritering for regjeringen. Det vil også bidra til reduserte inntektsforskjeller.

I fjor tok regjeringen initiativ til en inkluderingsdugnad der det offentlige og private samarbeider om å få flere med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en over i faste, ordinære jobber. Kompetansereformen «Lære hele livet» skal også bidra til at flest mulig kan være en del av arbeidslivet, ved å sørge for at ingen går ut på dato og at næringslivet kan utvikle og ta i bruk teknologiske nyvinninger.

Samtidig er vi avhengig av at flere innvandrere kommer i jobb. Regjeringen har satt i gang et integreringsløft og vil gjennomføre en helhetlig reform av integreringsfeltet for å få raskere og bedre resultater.

Basert på enigheten med partene i offentlig sektor i mars i fjor har regjeringen tatt pensjonsreformen videre også for offentlig ansatte, med betydelig bedre stimulanse til å stå lenger i arbeid.

Det har gjennom hele regjeringsperioden vært en kraftig satsing på samferdsel og vekstfremmende lettelse i bedriftsskattene. Sammen med bedret konkurranseevne har dette bidratt til at produksjonen nå øker over hele landet og i de fleste næringer. Investeringene i fastlandsbedriftene har gått markert opp.

Den gode utviklingen i arbeidsmarkedet tyder også på at politikken virker. Flere som tidligere sto utenfor arbeidsmarkedet, er kommet i jobb. Andelen sysselsatte har gått opp. Samtidig har arbeidsinnvandringen også økt. Det reflekterer at aktiviteten i norsk økonomi nå er høy. Fire av fem jobber skapes nå i privat sektor. Dermed er bærekraften i velferdssamfunnet styrket.

Skal vi opprettholde om lag den samme veksten i levestandard som vi har vennet oss til gjennom de siste 40 årene, må produktiviteten vokse raskere enn i de siste 10–12 årene. For å finansiere velferdsordningene på lang sikt må dessuten fellesskapets inntekter brukes fornuftig. Det krever at arbeidet med målrettede reformer i offentlig forvaltning og resten av økonomien fortsetter. Dette arbeidet er godt i gang. Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen gir insentiver til mer effektiv statlig drift og henter ut gevinster fra produktivetsforbedringer i offentlig sektor som gir rom for nye prioriteringer i statsbudsjettet. Regjeringen har også gjennomført store, viktige reformer for å bedre ressursbruken i offentlig sektor, for eksempel kommunereformen, jernbanereformen, nærpolitireformen, reform av universitets- og høyskolesektoren og etablering av selskapet Nye Veier AS. Skatteetaten er nylig omorganisert, og regjeringen foreslår at ansvaret for skatteoppkrevingen overføres fra kommunene til Skatteetaten fra 1. juni 2020. Videre er det lagt opp til ny organisering av Statens vegvesen fra 1. januar 2020.

En av de viktigste drivkreftene for økt produktivitet i offentlig sektor er digitalisering. Ansvaret for oppfølging og samordning av digitaliseringsarbeidet er samlet under en digitaliseringsminister i Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Regjeringen vil fortsette å utvikle digitale løsninger som tar utgangspunkt i brukernes behov på tvers av sektorer og forvaltningsnivå. Dette er operasjonalisert i Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019–2025, som ble lansert i juni 2019.

HOVEDTALL I BUDSJETTET FOR 2020

Regjeringens forslag til budsjett for 2020 innebærer en bruk av oljeinntekter på 243,6 mrd. kroner, målt ved det strukturelle oljekorrigerte underskuddet. Det svarer til 2,6 pst. av anslått kapital i Statens pensjonsfond utland ved inngangen til året. Bruken av oljeinntekter over statsbudsjettet anslås til 7,6 pst. av trend-BNP for

Fastlands-Norge. Det utgjør over 45 000 kroner per innbygger. Hver åttende krone som brukes over offentlige budsjetter, hentes nå fra fondet. Realveksten i statsbudsjettets underliggende utgifter anslås til 0,8 pst., som er lavere enn den anslåtte veksten i fastlandsøkonomien.

Budsjettene for de siste to årene har lagt opp til en nøytral finanspolitikk, og dette følges opp i budsjettet for 2020. Regnskapstallene har i ettertid vist noe forskyvninger mellom årene, men hovedbildet er fortsatt en om lag nøytral finanspolitikk. Endringen i det strukturelle oljekorrigerede underskuddet brukes ofte som en indikator for hvordan budsjettet virker på etterspørselen i økonomien. Regjeringen har lagt opp til at bruken av oljeinntekter reduseres med 2,6 mrd. 2020-kroner fra 2019 til 2020. Målt som andel av BNP for Fastlands-Norge reduseres det strukturelle oljekorrigerede underskuddet med 0,2 pst. i 2020, etter en økning på 0,5 pst. for 2019 og en reduksjon på 0,4 pst. i 2018 i reviderte tall for disse to årene. Forskyvning av klimavoteinntekter fra 2019 til 2020 har bidratt til å trekke opp budsjettindikatoren i 2019 og ned i 2020.

Budsjettindikatoren er en summarisk indikator som ikke tar hensyn til at forskjellige inntekts- og utgiftsposter kan ha ulik påvirkning på aktiviteten i økonomien, eller at finanspolitikken kan gi aktivitetsvirkninger over flere år. For eksempel vil inntekter fra salg av klimavoter, i motsetning til skatteinntekter og endringer i offentlig konsum, i seg selv ikke påvirke på den økonomiske aktiviteten i Norge.

Vår økonomi og konkurransevne påvirkes av hvor mye oljeinntekter vi bruker, men også av hvordan vi bruker dem. Stortingsmelding nr. 29 (2000–2001) om retningslinjer for den økonomiske politikken, fremhevet at økningen i bruken av petroleumsinntekter bør rettes inn mot tiltak som kan øke produktiviteten, og dermed vekstevnen, i resten av økonomien. Ved behandlingen av Perspektivmeldingen 2017 viste en enstemmig finanskomité til at Stortinget i 2001 understreket at oljeinntektene ikke måtte bli en unnskyldning for ikke å gjennomføre nødvendige systemreformer. Komiteen stilte seg også bak hovedprioriteringen fra 2001 om at pengebruken skal rettes inn mot infrastruktur, kunnskap og vekstfremmende skattelettelser. Regjeringen viderefører prioriteringen av disse områdene i budsjettet for 2020.

Den samlede satsingen på kunnskap, samferdsel og skattelettelser i perioden 2014–2020 har vært større enn i perioden 2006–2013, i tråd med denne regjeringens mål. For perioden sett under ett er 11 pst. av det samlede handlingsrommet i budsjettet brukt til skatte- og avgiftslettelser, mens 24 pst. er benyttet til satsing på kunnskap og samferdsel. I tillegg legger økte utgifter i folketrygden beslag på 24 pst. av handlingsrommet, mens om lag 23 pst. er blitt anvendt til å styrke kommu-

neøkonomien, medregnet satsinger på kunnskap og samferdsel i kommunal regi.

Budsjettpolitikken og utviklingen i offentlige finanser er nærmere omtalt i avsnitt 3.1 og 3.2 i meldingen.

REGJERINGENS SATSINGER

Regjeringen har i budsjettet for 2020 prioritert tiltak som følger opp Granavolden-plattformen, hvor det ble trukket opp fire hovedutfordringer for norsk økonomi. Tiltakene er tilpasset konjunktursituasjonen i samsvarende med handlingsregelen for finanspolitikken.

BÆREKRAFTIG VELFERDSSAMFUNN

Regjeringen vil skape et bærekraftig velferdssamfunn gjennom å omstille norsk økonomi, skape vekst og flere jobber, bygge infrastruktur i hele landet, fremme det grønne skiftet og sikre flere ben å stå på. Det viktigste for den enkelte, og for landet, er at flest mulig har en jobb å gå til. Regjeringens politikk og bedringen i konkurransevnen gjør at det skapes nye jobber over hele landet. Fire av fem nye jobber skapes i privat sektor. Det trykker finansieringen av velferdsordningene. Regjeringen er opptatt av å ta vare på denne tryggheten, og å legge til rette for at enda flere som i dag ikke er i jobb, kommer i jobb. Vårt beste forsvar er da å investere fremtidsrettet, omstille der det trengs, og føre en ansvarlig politikk. I budsjettet for 2020 foreslår regjeringen å redusere oljepengebruken med 0,2 pst., målt som andel av verdiskapingen i fastlandsøkonomien. Ved å holde igjen når det går godt i økonomien, unngår vi unødvendig press på rente og kronekurs og støtter opp under konkurransekraft, omstilling og videre vekst i næringslivet.

Det er gledelig at flere lever lenger, men bærekraften i velferdsordningene avhenger av at flere er yrkesaktive, og av nye løsninger. Hovedgrepene i pensjonsreformen er økt økonomisk bærekraft og sterkere insentiver til arbeid. Regjeringen la våren 2019 frem forslag til ny offentlig tjenestepensjon. Forslaget, som følger opp avtalen inngått med partene i arbeidslivet 3. mars 2018, ble vedtatt i Stortinget i juni 2019. Omleggingen tar pensjonsreformen videre og vil bedre insentivene til å stå lenger i arbeid for offentlig ansatte. Regjeringen har sammen med organisasjonene i arbeidslivet startet arbeidet med å tilpasse systemet med særaldersgrenser til det nye pensjonssystemet.

Vi må lykkes bedre med integreringen og sørge for at innvandrere kommer raskere i jobb. Dette krever et inkluderende arbeidsliv. Forslag til ny integreringslov er på offentlig høring. Lovforslaget skal bidra til at flere innvandrere oppnår formell kompetanse og deltar i arbeidslivet. Regjeringen foreslår å vri deler av innsatsen gjennom integreringstilskuddet mot tiltak som gir flere utdanning og kvalifisering. Innvandrere fra land utenfor

EØS-området er blant gruppene som er særlig prioritert for arbeidsmarkedstiltak.

Høy sysselsetting og lav arbeidsledighet er sentrale mål for regjeringens økonomiske politikk og er avgjørende for å sikre et bærekraftig velferdssamfunn og jevn inntektsfordeling. Sysselsettings- og inntektspolitikken er nærmere omtalt til slutt i dette kapitlet.

Den teknologiske utviklingen skaper store muligheter for nye arbeidsplasser, myndiggjøring av folk og effektivisering, men utfordrer også enkelte arbeidsplasser og krever ny kompetanse. Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til kompetansereformen og å opprette et kompetanseprogram. For å gjøre det enklere å kombinere utdanning og opplæring med arbeid foreslås det endringer i utdanningsstøtten. Regjeringen vil også opprette 100 nye fagskoleplasser og styrke fleksible videreutdanningstilbud.

Forskning og høyere utdanning er viktig for å opprettholde velferd og utvikle et bærekraftig samfunn. I budsjettet fortsetter regjeringen satsingene i Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019–2028 på teknologi, kvalitet i høyere utdanning og FoU for omstilling og fornyelse i næringslivet. Regjeringen øker blant annet satsingen på forskning for omstilling til lavutslippssamfunnet, teknologiutvikling for det grønne skiftet og vellykket klimatilpasning.

Regjeringen viderefører den sterke satsingen på samferdsel. Bedre mulighet for rask og effektiv transport støtter opp under vekst og omstilling, samtidig som det skaper en enklere hverdag for folk flest og næringslivet. Med dette budsjettforslaget er samferdselsbudsjettet økt med over 80 pst. nominelt siden 2013. I 2019 åpnes 102 km firefeltsvei, og dette er mer enn den totale lengden på motorveinettet i 1990, som bare var på 73 km. I budsjettet for 2020 foreslås til sammen 69,3 mrd. kroner til oppfølging av Nasjonal transportplan (NTP). Det er en reell økning på 2,9 mrd. kroner fra 2019. Dette legger til rette for reduserte bompenger, økt tilskudd til kollektivtransport i byområdene, utbygging av veiprojekter i hele landet og et bedre togtilbud. Regjeringen arbeider målrettet med å få mer igjen for pengene på samferdselsområdet. Nye Veier AS skal prioritere prosjekter med størst lønnsomhet for samfunnet. Åpningen av jernbanen for konkurranse skal gi innsparinger og et mer attraktivt tilbud. Statens vegvesen blir omorganisert for å legge til rette for mer effektiv ressursbruk.

Regjeringen foreslår flere nye digitaliseringstiltak som skal bidra til forenkling og effektivisering i offentlig sektor, bedre offentlige tjenester og økt IT-sikkerhet.

OFFENSIV KLIMAPOLITIKK

Klimaendringer er en av vår tids hovedutfordringer som bare kan løses gjennom globalt samarbeid. En offensiv klimapolitikk er nødvendig for å skape økologisk bærekraft, slik at kommende generasjoner skal ha like

gode muligheter som oss. Vi må oppfylle Norges klimapliktelser og ta vår del av ansvaret for å løse klimautfordringene. Vårt nye arbeidsliv må være grønt, smart og nyskapende. For å styrke mulighetene må det satses mer på ny grønn teknologi, forurensere må betale, og vi må utvikle markeder for nullutslippsløsninger. Regjeringen vil oppfylle 2030-målet om å redusere utslippene med minst 40 pst. i 2030 sammenlignet med 1990 sammen med EU.

Klimapolitikken virker. Utslippstrenden har vært nedadgående de siste 10 årene, og fremskrivingene viser at nedgangen forsterkes. I budsjettet for 2020 foreslår regjeringen tiltak for å redusere klimagassutslippene både på kort og lang sikt. Regjeringen foreslår å øke CO₂-avgiften på mineralske produkter og andre avgifter på utslipp av klimagasser med 5 pst. ut over prisjustering. I tillegg foreslås det å oppheve reduserte satser og fritak i CO₂-avgiften. Dette forsterker insentivene til utslippsreduksjoner i alle sektorer og bidrar til en jevnere prising av utslipp av klimagasser på tvers av sektorer. Dette gjør klimapolitikken mer kostnadseffektiv.

Regjeringen har et mål om å redusere de ikke-kvotepliktige utslippene med 45 pst. i 2030 sammenlignet med 2005, og norske ikke-kvotepliktige utslipp kommer i hovedsak fra transport og landbruk. Det foreslås derfor en betydelig satsing på klimavennlige transportløsninger. Elbilfordelene videreføres. Økt bevilgning til Nullutslippsfondet under Enova skal prioriteres til tiltak for å redusere utslipp fra næringstransport. Regjeringen foreslår også tiltak for å stimulere til økt bruk av null- og lavutslippsløsninger i skipsfarten. Videre foreslår regjeringen at det bevilges 700 mill. kroner i ny investeringskapital til Nysnø Klimainvesteringer AS. Dette er nær en dobling av den samlede kapitaltilførselen til selskapet.

Bevilgningene til kollektivtransport foreslås økt. Regjeringen prioriterer et bedre togtilbud og foreslår blant annet oppstart av InterCity-prosjektet Kleverud-Sørli på Dovrebanen og elektrifisering av deler av Trønderbanen og Meråkerbanen. Videre foreslår regjeringen å øke det statlige bidraget i viktige kollektivprosjekter i de fire største byområdene samt midler til reduserte billettpriser for kollektivtransport i de største byene.

Regjeringen har en ambisjon om å realisere en kostnadseffektiv løsning for fullskala CO₂-håndteringsanlegg i Norge, gitt at dette gir teknologiutvikling i et internasjonalt perspektiv. I 2020 foreslås det bevilgninger til videre planlegging, herunder en undersøkelsesbrønn for et CO₂-lager. Regjeringen tar sikte på at investeringsbeslutning kan fattes i 2020/2021.

Regjeringen bidrar også til å redusere utslippene i andre land, og foreslår å bevilge drøye 7 mrd. kroner til bistandsrelaterte tiltak innen fornybar energi, klima, miljø og hav, en økning på 200 mill. kroner fra 2019.

Regjeringen følger opp Klimarisikoutvalgets anbefalinger. Flom- og skredforebygging prioriteres gjennom kartlegging, arealplanlegging, overvåking, varsling og sikringstiltak. Det foreslås en særskilt bevilgning under NVE til utgifter ved krise- og hastetiltak i forbindelse med flom- og skredhendelser.

Klimapolitikken er nærmere omtalt i avsnitt 3.7 i meldingen.

SOSIAL BÆREKRAFT OG MULIGHETER FOR ALLE

Sosial bærekraft er avhengig av små forskjeller, tillit mellom folk og lav fattigdom. Utenforskap bidrar til at folk mister muligheter til å skape sitt eget, gode liv. En god skole og kunnskap er det viktigste for å skape muligheter for alle. For å bygge sterke fellesskap må vi redusere fattigdom, gjennomføre et integreringsløft og skape et samfunn der folk kan leve frie og selvstendige liv.

Regjeringen vil prioritere tidlig innsats i barnehage og skole for å hjelpe elever som har behov for det. En stortingsmelding om tidlig innsats og inkluderende fellesskap legges frem høsten 2019. Av regjeringens forslag til vekst i kommunesektorens frie inntekter foreslås 400 mill. kroner begrunnet med tidlig innsats i skolen. Samlet videreføres midlene som kan benyttes til flere lærerårsverk som følge av lærernormen, på om lag samme nivå som i 2019.

Gode skoler med oppdatert innhold og dyktige lærere er viktige forutsetninger for læring. Regjeringen gjennomfører fagfornyelsen for grunnskolen og videregående skole og vil videreføre innsatsen på kvalifisering av og videreutdanning for lærere og skoleledere. Regjeringen vil også videreføre tiltak for å fremme kvalitet og kompetanse i barnehagene.

Regjeringen vil fjerne økonomiske barrierer som hindrer barn og unges deltakelse. Fra høsten 2019 er toåringer fra familier med lav inntekt inkludert i ordningen med gratis kjernetid i barnehage. Fra 2020 foreslås det å tilby gratis heltidsplass i barnehage også til to- og treåringer i asylmottak. Videre foreslår regjeringen å inntektsgradere foreldrebetalingen i SFO på 1.–2. trinn og å gi gratis SFO til elever på 5.–7. trinn med særskilte behov.

Regjeringen foreslår å øke barnetrygden for alle barn opp til fylte seks år med 300 kroner i måneden fra 1. september 2020. Økningen vil forbedre alle småbarnsforeldres økonomi, men vil bety mest for dem med lav inntekt. I tillegg foreslår regjeringen å starte et forsøk med fritidskort for barn over seks år, for å gjøre det lettere økonomisk for barn å delta på fritidsaktiviteter.

Gode velferdsordninger bidrar til å utjevne forskjeller og er viktige for den enkeltes mulighet for å lykkes og få et godt liv, uansett bakgrunn og helse. Gode velferdsordninger er også viktige for arbeidslivets omstillings- evne. Velferdsordningene må stimulere til arbeid, sam-

tidig som de skal sikre inntekt for de som ikke kan delta i arbeidslivet.

Velferdstjenestene styrkes gjennom regjeringens budsjettforslag. Regjeringen prioriterer god sykehusøkonomi, investeringer i sykehusbygg og e-helse og økt kvalitet og kapasitet i omsorgstjenestene. Det legges til rette for en aktivitetsvekst i sykehusene på 1,5 pst. i 2020, som overstiger behovet som følger av den demografiske utviklingen på 1,3 pst. Det legges til rette for nye sykehusinvesteringer, blant annet med en låneramme på over 29 mrd. kroner til nye Oslo universitetssykehus. Det foreslås et løft for den nasjonale e-helseutviklingen gjennom investeringer i helseanalyseplattformen og etablering av et «standardisert språk» for e-helseløsninger. Det settes inn tiltak for å møte rekrutteringsutfordringer i fastlegeordningen og behovet for legespesialister.

Kommunesektoren, som leverer viktige velferdstjenester, får i budsjettforslaget en realvekst i sine frie inntekter på 1,3 mrd. kroner. Det legges til rette for at kommunene og fylkeskommunene kan fortsette å tilby flere og bedre tjenester til sine innbyggere. Budsjettet gir rom for tilskudd til 2 000 heldøgns omsorgsplasser i kommunene. Eldrereformen Leve hele livet følges opp gjennom å øke tilsagnsrammen for tilskuddsordningen til lokale kjøkkenløsninger i sykehjem og omsorgsboliger. Regjeringen vil videreføre og utvide forsøket med statlig finansiering av omsorgstjenestene. Opptrappingsplanen for rusfeltet følges opp, og i perioden 2016–2020 er det bevilget mer enn 2,4 mrd. kroner til planen. Planen er dermed overopplytt.

Regjeringen vil bruke den positive utviklingen i arbeidsmarkedet til å inkludere flest mulig i ordinært arbeidsliv. Inkluderingsdugnaden skal bidra til at flere med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en skal komme i vanlig jobb. Arbeidsmarkedstiltakene er viktige virkemidler i inkluderingsdugnaden. I 2020 foreslår regjeringen økte bevilgninger til individuell jobbstøtte, mentortiltak og funksjonsassistanse i arbeidslivet.

Den internasjonale migrasjonen er uforutsigbar, og vi må være forberedt på raske skiftninger. Den løpende utviklingen må møtes med tiltak som til sammen skaper en restriktiv, rettssikker og ansvarlig innvandringspolitikk.

Regjeringen er opptatt av å se antallet kvoteplasser for overføringsflyktninger i sammenheng med antallet asylsøkere og øvrige innvandrings- og integreringsutfordringer i Norge. På bakgrunn av forventninger om lave asylankomster til Norge, foreslås det å videreføre kvoten for overføringsflyktninger på 3 000 plasser i 2020.

Regjeringen mener at Norge skal ha tilstrekkelige og forsvarlige ordninger for dem som får oppholdstillatelse, men ordningene må være rettferdige, bærekraftige og hensiktsmessige. Ordningene må stimulere dem som får opphold i Norge til å være yrkesaktive. Det foreslås

derfor at folketrygdens særskilte bestemmelser for flyktninger avvikes, og at botidskravet i folketrygden heves fra tre til fem år.

TRYGGHET

Trygghet er en forutsetning for frihet. Kriminalitet skaper utrygghet. Derfor må innbyggerne trygges gjennom rettsstaten, et sterkt og effektivt politi og et troverdig forsvar av landet vårt.

I budsjettet for 2020 følges dette opp med forslag om å øke bevilgningene til forsvarssektoren med 2,5 mrd. kroner til blant annet investeringer i ubåter, maritime patruljefly og nytt artilleri til Hæren. Det legges opp til økt aktivitet og styrket beredskap. Regjeringen følger opp målsetningene i langtidsplanen for forsvarssektoren for 2017–2020 og vil øke forsvarsbudsjettet som forutsatt med over 8 mrd. kroner reelt i planperioden.

Regjeringen legger til rette for fortsatt økt politidekning. Med budsjettforslaget kan det ansettes nyutdannede fra Politihøgskolen i 2020. I tillegg økes bevilgningen for å dekke helårsvirkningen av ansettelsene av nyutdannede i 2019. Gjennom økte midler til politiet, settes politidistriktene i bedre stand til å forebygge, etterforske og påtale kriminelle handlinger.

Det foreslås å tilføre politiet og UDI midler til nye Schengen-systemer for grense- og territorialkontroll. Tiltaket innebærer bedre verktøy for å avdekke og forebygge kriminalitet, ID-juks og ulovlig migrasjon.

For å legge til rette for oppfølging av sikkerhetsloven foreslår regjeringen økt bevilgning til Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM). Forslaget legger til rette for økt effektivitet og kvalitet i arbeidet med sikkerhetsklaring av personell. Videre foreslår regjeringen tiltak for å øke evnen til å forebygge, oppdage og håndtere sikkerhetshendelser innen nød- og beredskapskommunikasjon.

Budsjettforslaget legger opp til økt beredskap i nordområdene. For å legge til rette for økt redningsberedskap i Nord-Norge, tar regjeringen sikte på å opprette en ny redningshelikopterbase i Tromsø fra 2022, basert på sivil innleie. En slik base vil også kunne dekke politiets behov for beredskap. For å ivareta politiets behov på kortere sikt, når Forsvarets Bell 412-helikoptre flyttes fra Bardufoss til Rygge, foreslår regjeringen å opprette en midlertidig løsning basert på innleie av sivil helikopterberedskap. Det foreslås videre å etablere high frequency (HF)-dekning i de nordligste havområdene, som vil gi bedre nødkommunikasjon.

Regjeringens satsinger er nærmere omtalt i Gul bok. Med budsjettet for 2020 tar regjeringen viktige steg for å møte hovedutfordringene for norsk økonomi, samtidig som en viderefører og støtter nytt omstillingsarbeid og reformer som strekker seg over tid.

SKATTE- OG AVGIFTSOPPLEGGET

Siden 2013 har en ansvarlig finanspolitikk og en ofensiv skatte- og avgiftspolitikkk med brede skattelettelser til næringslivet og personer gitt resultater.

Når kringkastingsavgiften fjernes fra 1. januar 2020, skal NRK finansieres over statsbudsjettet. Omleggingen finansieres i 2020 ved å redusere personfradraget i inntektsbeskatningen, men denne skatteøkningen er mindre enn bortfallet av NRK-avgiften. Samtidig foreslår regjeringen å øke skattefradraget for pensjonister slik at minstepensjonister fortsatt ikke vil betale skatt.

Regjeringen foreslår også å gjøre det mer attraktivt for små oppstartsselskap å benytte opsjoner for å tiltrekke seg og beholde nøkkelpersoner i virksomheten. Det foreslås å utvide dagens ordning til å omfatte selskap som har maksimalt 12 ansatte. Maksimal opsjonsfordel per ansatt økes fra 500 000 kroner til 1 mill. kroner. Videre foreslås det enkelte forbedringer av Skattefunn-ordningen. Blant annet økes den maksimale timesatsen for egenutført FoU fra 600 til 700 kroner. Regjeringen foreslår også å fjerne de særskilte reglene for formuesverdsettelse av aksjer i nystiftede selskap. Det skal ikke lenger være mulig ved enkle tilpasninger i selskapsstrukturen å redusere formuesverdien i ikke-børsnoterte selskap.

På avgiftsområdet foreslår regjeringen å fjerne fritak og lave satser i CO₂-avgiften, samtidig som den generelle satsen økes med 5 pst. Dette gir en mer lik prising av CO₂-utslipp og en mer kostnadseffektiv klimapolitikk. CO₂-avgiften for petroleumsvirksomheten og innenriks, kvotepliktig luftfart økes også med 5 pst. Omsetningskravet for biodrivstoff i veitrafikken trappes opp fra 12 til 20 pst. i 2020. I tråd med Granavolden-plattformen foreslås reduksjoner i veibruksavgiften som følge av økt CO₂-avgift og økt omsetningskrav for biodrivstoff. Nye utslippsverdier (WLTP) i engangsavgiften innføres i CO₂-komponenten.

Regjeringen foreslår også å oppheve den avgiftsfrie grensen på 350 kroner for vareimport. Det foreslås samtidig en forenklet ordning for innbetaling av mervardiavgift fra utenlandske plattformer med sikte på innføring 1. april 2020.

Regjeringen tar sikte på å redusere den maksimale eiendomsskattesatsen for bolig og fritidsbolig fra 5 til 4 promille fra 2021, og kommer tilbake til dette som del av et helhetlig opplegg for kommuneøkonomien i forbindelse med kommuneproposisjonen for 2021.

Samlede nye, påløpte skatte- og avgiftslettelser i 2020 som følge av regjeringens forslag er om lag 0,5 mrd. kroner. Samlede skatte- og avgiftslettelser så langt under denne regjeringen (siden 2013) har dermed kommet opp i 25,5 mrd. kroner.

Skatte- og avgiftspolitikken er nærmere omtalt i kapittel 4 i meldingen og i Prop. 1 LS (2019–2020) Skatter, avgifter og toll 2020.

PENGEPOLITIKKEN

Den langsiktige oppgaven til pengepolitikken er å opprettholde pengenes verdi. Å sikre prisstabilitet i form av lav og stabil inflasjon er det beste bidraget pengepolitikken kan gi for å fremme høy velferd, høy sysselsetting og økonomisk vekst over tid.

Norges Bank har ansvar for den operative gjennomføringen av pengepolitikken etter retningslinjer fastsatt av Kongen i statsråd. Det operative målet for pengepolitikken er en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2 pst. Inflasjonsstyringen skal være fremoverskuen- de og fleksibel, slik at den kan bidra til høy og stabil produksjon og sysselsetting samt til å motvirke oppbygging av finansielle ubalanser.

Det siste året har Norges Bank økt styringsrenten fire ganger. Først i september i fjor, da renten ble satt opp fra et historisk lavt nivå på 0,5 pst. Renten ble deretter hevet til 1,0 pst. i mars, videre til 1,25 pst. i juni og så til 1,5 pst. i september. Analysene i Pengepolitisk rapport 3/2019 tilsier at renten mest sannsynlig vil bli værende på dette nivået den nærmeste tiden.

Den 17. juni i år vedtok Stortinget ny sentralbanklov, se Prop. 97 L (2018–2019) Lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven), som trer i kraft 1. januar 2020. Loven inneholder en ny formålsbestemmelse for sentralbankvirksomheten og beskriver bankens oppgaver, organisering og tilsynet med banken. Når loven trer i kraft, opprettes det en komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet som vil ha ansvaret for Norges Banks utøvende og rådgivende myndighet i pengepolitikken, samt bidra i arbeidet med å fremme finansiell stabilitet. Sammen med hovedstyret og representantskapet vil komitéen være ett av de tre øverste organene i banken.

Pengepolitikken er nærmere omtalt i avsnitt 3.3 i meldingen.

SÅRBARHETER I DET NORSKE FINANSIELLE SYSTEMET

Erfaringer viser at de samfunnsøkonomiske kostnadene ved finansiell ustabilitet kan være store og langvarige. Særlig kan samspillet mellom banksektoren og resten av økonomien gi oppbygging av finansielle ubalanser og utløse kraftige forstyrrelser og dype økonomiske tilbakeslag.

Vedvarende oppgang i husholdningenes gjeldsbelastning er tegn på at finansielle ubalanser har bygget seg opp og utgjør en sårbarhet i norsk økonomi. Regjeringen har de siste årene satt inn en rekke tiltak for å bidra til en mer bærekraftig utvikling i boliglånsmarkedet, dempe sårbarheten i husholdningene og gjøre finanssystemet mer robust.

Boliglånsforskriften skal bidra til en mer bærekraftig utvikling i boliglånsmarkedet. Forskriften er midlertidig og gjelder frem til 31. desember 2019. Regjeringen vurderer nå om den skal videreføres, og i så fall i hvilken

form. I februar ble det fastsatt forskrift med krav til utlånspraksis for forbrukslån. Sammen med boliglånsforskriften gir det en enhetlig regulering av bankenes utlånspraksis til husholdningene.

Etter finanskrisen har Norge vært blant landene som raskest har innført nye og bedre soliditetskrav for banker, inkludert et motsyklisk kapitalbufferkrav. Kravet til motsyklisk kapitalbuffer har blitt gradvis økt, og ble satt opp til 2,5 pst. i desember 2018 med virkning fra utgangen av 2019. Finansdepartementet har nylig hatt på høring et forslag om å øke kravet til bankenes systemrisikobuffer for å opprettholde de reelle kapitalkravene på et nivå som samsvarer med risikoen i norsk økonomi. Bakgrunnen er at gjennomføring av EUs kapitalkravsregelverk CRR/CRD IV vil senke de reelle kravene for mange norske banker, siden innføring av den såkalte SMB-rabatten vil senke kapitalkravene for utlån til små og mellomstore bedrifter, samtidig som fjerningen av Basel I-gulvet kan gi lavere krav for banker som bruker interne risikomodeller.

God utvikling i norsk økonomi har bidratt til at bankene over flere år har hatt lave utlånstap, god tilgang til finansiering og gode resultater. Dette har fortsatt så langt i 2019. Markedsfinansiering gjør at bankene kan ha en mer fleksibel likviditetsstyring, men gjør dem også sårbare overfor markedsuro. De siste årene har noe mer av markedsfinansieringen blitt langsiktig, og dermed redusert bankenes sårbarhet for svingninger i markedet.

Finansiell stabilitet er nærmere omtalt i avsnitt 3.4 i meldingen.

SYSSELSETTINGS- OG INNTEKTSPOLITIKKEN

Sysselesettingspolitikken skal, sammen med den øvrige økonomiske politikken, støtte opp under høy verdiskaping og høy deltakelse i arbeidslivet. Høy sysselsetting og lav arbeidsledighet er sentrale mål for regjeringens økonomiske politikkk og er avgjørende for å sikre et bærekraftig velferdssamfunn og jevn inntektsfordeling.

Regjeringen vil bruke den gode utviklingen i arbeidsmarkedet til å få inkludert flest mulig i ordinært arbeidsliv fra de gruppene som over tid har stått svakest på arbeidsmarkedet. Regjeringen har igangsatt en inkluderingsdugnad i samarbeid med partene i arbeidslivet. Hensikten er å senke terskelen inn i arbeidslivet og gjøre det lettere for arbeidsgivere å ansette personer som står utenfor arbeidslivet. Rekrutteringsbistand til arbeidsgivere er styrket. Lønnstilskuddsordningen, som er et viktig virkemiddel for å få flere med usikker eller varierende produktivitet i jobb, er endret slik at det blir enklere for arbeidsgivere å bruke tiltaket. Regjeringen vil også øke tilbudet for arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne, psykiske lidelser eller rusproblemer med sikte på at flere kan delta i arbeidslivet. Regjeringen har videre bedret mulighetene til å gjennomføre opplæring som gir

formell kompetanse for arbeidssøkere med hull i CV-en eller som ikke har fullført videregående opplæring.

Intensjonsavtalen for et mer inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen) står sentralt i arbeidet med å redusere utenforskapet. IA-avtalen ble fornyet 18. desember 2018 og gjelder frem til og med 2022. Det overordnede målet for IA-samarbeidet er å skape et arbeidsliv med plass til alle gjennom å forebygge sykefravær og frafall fra arbeidslivet. I IA-avtalen er det et mål at sykefraværsprosenten skal reduseres med 10 pst. fra 2018.

Det er viktig å yte bistand til personer som av ulike grunner har problemer med å skaffe seg arbeid på egen hånd. Arbeidsmarkedstiltak er sentrale virkemidler for å få flere arbeidsledige over i arbeid og motvirke at grupper med svake kvalifikasjoner varig faller ut av arbeidslivet. Arbeidsmarkedstiltak rettes mot arbeidsledige og personer med nedsatt arbeidsevne. Bedrede utsikter i arbeidsmarkedet i 2020 tilsier at bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak kan reduseres noe. Bevilgningen legger likevel til rette for et fortsatt godt tilbud til personer med nedsatt arbeidsevne og andre utsatte grupper. I tillegg til personer med nedsatt arbeidsevne er ungdom, innvandrere fra land utenfor EØS-området og personer som har stått lenge uten arbeid, særlig prioritert for arbeidsmarkedstiltak. Regjeringen foreslår også å videreføre økningen på 300 plasser i varig tilrettelagt arbeid (VTA) fra revidert nasjonalbudsjett 2019.

Siden år 2000 har det vært en økning på over 50 pst. i andelen av befolkningen i aldersgruppen 18–29 år som mottar arbeidsavklaringspenger (AAP) eller uføretrygd. For mange unge er AAP veien inn til varig utenforskap. Slik sysselsettingsutvalget har påpekt, har unge AAP-mottakere med minsteytelse høyere inntekt enn gjennomsnittet blant personer i samme aldersgruppe som ikke mottar trygd. Dette kan skape en fattigdomsfelle. Regjeringen vil legge til rette for at flere kommer ut av passive ordninger og over i inntektsgivende arbeid. Regjeringen foreslår derfor å forsterke innsatsen for oppfølging av unge AAP-mottakere, samtidig som minsteytelsen reduseres og ung ufør-tillegget for AAP-mottakere avvikles, i tråd med sysselsettingsutvalgets forslag. Minsteytelsen for nye AAP-mottakere under 25 år vil dermed være på samme nivå som minsteytelsen for unge mottakere av introduksjonsstønad og kvalifiseringsstønad.

Det er partene i arbeidslivet som har ansvar for gjennomføringen av lønnsoppgjørene. Oppgjørene koordineres slik at sentrale tariffområder i konkurranseutsatt sektor forhandler først. Det bidrar til en lønnsutvikling som konkurranseutsatt virksomhet kan leve med over tid. Myndighetene har ansvaret for at lover og regler legger til rette for et effektivt og fleksibelt arbeidsmarked. Det inntektspolitiske samarbeidet bidrar til at partene i arbeidslivet og myndighetene har en felles for-

ståelse av situasjonen i norsk økonomi og av hvilke utfordringer norsk økonomi står overfor.

På bakgrunn av oppgjørene som foreligger så langt i år, og vurderinger av den økonomiske utviklingen anslås årslønnsveksten i 2019 til 3,2 pst. I nasjonalbudsjettet 2019 ble det lagt til grunn en årslønnsvekst på 3,25 pst. i år.

Sysselsettingspolitikken og det inntektspolitiske samarbeidet er beskrevet i avsnitt 3.5 i meldingen.

2.1.2 Komiteens merknader

2.1.2.1 MERKNADER FRA HØYRE, FREMSKRITTPARTIET, VENSTRE OG KRISTELIG FOLKEPARTI

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at veksten i norsk økonomi er god og at det skapes nye jobber over hele landet. Norsk økonomi er inne i sitt tredje år med konjunkturoppgang. I løpet av det siste året har 50 000 flere kommet i jobb, og 40 000 av disse er i privat sektor. Den registrerte ledigheten er lavere enn den har vært siden 2008.

Flertallet viser til at flere som tidligere sto utenfor arbeidsmarkedet, nå er i jobb, og at sysselsettingsandelen har steget. Høyere reallønnsvekst legger til rette for økt privat forbruk, og bedret konkurransevne gir et viktig bidrag til at bedriftene kan øke investeringene og eksporten. Flertallet viser til Nasjonalbudsjettet 2020, der det anslås at fastlandsøkonomien vil vokse med 2,7 pst. i 2019 og 2,5 pst. i 2020. Flertallet mener at regjeringens økonomiske politikk legger til rette for økonomisk vekst og en bedring av norske konkurransevilkår. Flertallet er fornøyd med at regjeringen bruker de gode tidene norsk økonomi er inne i, til å sikre et bærekraftig velferdssamfunn og trygge Norge.

Flertallet viser til at veksten i Europa har avtatt, og at risikobildet internasjonalt gir økt usikkerhet for norsk økonomi. Økt proteksjonisme og usikkerhet knyttet til Storbritannias utgang fra EU bidrar til å holde igjen veksten i verdensøkonomien. Flertallet er bekymret for konsekvensene dette kan ha for norsk økonomi gjennom lavere økonomisk vekst hos våre viktigste handelspartnere.

Flertallet understreker betydningen av å føre en ansvarlig økonomisk politikk og holde igjen bruken av offentlige utgifter når det går godt i økonomien. Flertallet mener regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2020 legger opp til et økonomisk opplegg godt tilpasset den økonomiske situasjonen, hvor bruken av oljeinntekter målt som andelen av bruttonasjonalproduktet for den norske fastlandsøkonomien reduseres med 0,2 pst. Flertallet viser til at bruken av oljeinntekter de siste fem årene har variert rundt 7,5 pst. målt som andelen av Fastlands-BNP. Det betyr at finanspolitikken i gjennomsnitt har virket om lag nøytralt de siste fire årene. Flertallet mener dette har vært et viktig bidrag til

å hindre unødvendig press i økonomien og redusert konkurransekraft.

Flertallet mener regjeringen gjennom den økonomiske politikken bidrar til en helt nødvendig omstilling av norsk økonomi for å sikre bærekraftig økonomisk vekst og et grønt skifte i økonomien. En ansvarlig finanspolitikk med riktige prioriteringer bidrar til å oppfylle de ambisiøse målene regjeringspartiene har satt seg i Granavolden-erklæringen. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2020 fortsetter utbyggingen av vei og bane i hele landet, satsing på forskning, innovasjon og kompetanse, og prioriterer tiltak i politiet og Forsvaret til å bekjempe kriminalitet, styrke beredskapen og øke vår forsvarsevne. Flertallet viser også til at regjeringen i sitt forslag bygger opp viktige velferdstilbud gjennom investeringer i sykehus, bedret velferd ute i kommunene og et styrket sosialt sikkerhetsnett.

Flertallet understreker at klimaendringene er en av vår tids hovedutfordringer. En offensiv klimapolitikk er helt avgjørende for å oppfylle Norges klimaforpliktelser og bidra til at kommende generasjoner skal ha like gode muligheter som oss. Flertallet viser til at klimagassutslippene i 2018 gikk ned for tredje året på rad. Flertallet er fornøyd med at utslippene nå er på sitt laveste siden 1995, og utslippstrenden har vært nedadgående de siste 10 årene. Fremskrivningene viser at nedgangen forsterkes de kommende årene. Flertallet viser til at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett for 2020 forsterker innsatsen både på kort og lang sikt, blant annet gjennom en økning i CO₂-avgiften på 5 pst., en betydelig satsing på klimavennlige transportløsninger og tiltak på bistandsbudsjettet innenfor fornybar energi, klima, miljø og hav.

Flertallet mener et bærekraftig velferdssamfunn er avhengig av små forskjeller, lav grad av utenforskap og at færrest mulig vokser opp i fattigdom. Utenforskap og fattigdom bidrar til at enkeltmennesker mister muligheter til å skape seg et godt liv. Flertallet understreker at det viktigste for å motvirke utenforskap og fattigdom er satsing på arbeid, kunnskap og kompetanse, slik at færrest mulig faller utenfor tidlig og at flest mulig har en jobb å gå til. Flertallet er derfor fornøyd med at regjeringen prioriterer tidlig innsats og kunnskap i skolen, og at regjeringen gjennomfører en inkluderingsdugnad.

Flertallet mener at et bærekraftig velferdssamfunn avhenger av velferdsordninger som støtter oppunder arbeidslinjen. Velferdsordningene må målrettes mot dem som trenger det mest, og ordningene må ikke være til hinder for arbeidsdeltakelse.

Flertallet er også glad for at regjeringens forslag til statsbudsjett for 2020 inneholder viktige satsinger for å skape et tryggere Norge. Dette gjelder spesielt satsingen på samfunnssikkerhet og beredskap og økt forsvarsevne. Flertallet understreker viktigheten av at regjeringen har prioritert Forsvaret og økt forsvarsevnen si-

den regjeringen tiltrådte. Målsetningene i langtidsplanen for forsvarssektoren er fulgt opp, og forsvarsbudsjettet har, med budsjettforslaget for 2020, økt reelt med over 8 mrd. kroner siden 2017.

Flertallet mener at regjeringen legger opp til et statsbudsjett med en fornuftig og ansvarlig pengebruk og tydelige prioriteringer, i en tid hvor norsk økonomi går godt. Budsjettets hovedformål er å opprettholde veksten og sysselsettingen, bidra til grønn omstilling og trygge Norge.

2.1.2.2 MERKNADER FRA ARBEIDERPARTIET

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Norge og norsk økonomi står overfor særlig tre store utfordringer de kommende tiårene. Klimautslippene og de økonomiske forskjellene må ned, bærekraften i statsfinansene og andelen folk i jobb må opp.

Norge skal omstille seg til nullutslippssamfunnet. Gammel, forurensende teknologi må byttes ut med ny. I noen sektorer er klimakravene skjerpet og subsidiene styrket, men utslippene rikker seg knapt. Det betyr at det er lang vei å gå før vi er i mål.

Disse medlemmer mener det stiller større krav til politikken. Alle næringer må forberede seg på skjerpede tiltak framover. Disse medlemmer er teknologioptimister, men det er ikke tilstrekkelig med bare gulrøtter. 2020 er starten på en fase av omstillingen hvor kostnadene ved å forurense kommer til å øke. Alle må brette opp ermene. Samtidig må det gjøres tilgjengelig reelle omstillingsmidler.

Disse medlemmer mener det er avgjørende at forskjellene mellom folk må ned. En økonomi med for stor ulikhet er skadelig, både for den enkelte som blir hengende etter, men også for økonomien som helhet. Tilliten og samholdet faller, skepsisen mellom folk og bedrifter øker. Da må det ikke brukes tid og penger på kontraktinngåelse og kontroll, som heller kunne vært brukt på høyproduktiv verdiskaping.

Etter disse medlemmers mening er dette å sløse med den sosiale kapitalen, som fører til tap for samfunnet. OECD og IMF har estimert dette tapet, og slår fast at veksten i økonomien blir lavere om ulikheten øker.

At økte forskjeller hemmer økonomisk vekst, er fakta høyresiden i norsk politikk ikke tar konsekvensen av. Skattepolitikken har i sju budsjetter favorisert de rike. Norge har nå flere milliardærer per innbygger enn USA. De fulle og hele ødeleggelsene av en slik forskjellspolitikk vil først gi seg utslag på lengre sikt. Med større forskjeller vil lommebok i større grad avgjøre folks sjanser i livet. Å risikere tap av talenter og kloke hoder er en betydelig risiko for en økonomi som er såpass avhengig av en velfungerende humankapital. Aldri før har Norges framtid vært så avhengig av arbeidsstokkens kunnskap

som nå. Derfor er det en politisk oppgave å redusere forskjellene.

Disse medlemmer viser til at eldreølgen har begynt. Det betyr færre i jobb, som gir mindre inntekter til staten. Det betyr økt behov for pleie- og omsorgstjenester, som fører til økte utgifter for staten. Vår felles velferd er derfor under press.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har forsømt flere muligheter til å forberede statsfinansene på framtida. Den har redusert fellesskapets inntekter gjennom store skattekutt, som ikke har skapt flere jobber eller økt investeringene. Det er valgt en metode for utgiftskutt i offentlig sektor uten reelle muligheter for omstilling og effektivisering, men heller presset fram smålige velferdskutt.

Dette løser ikke hovedutfordringene Norge står overfor.

2.1.2.3 MERKNADER FRA SENTERPARTIET

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet er glad for at det på mange områder går godt i norsk økonomi for tiden. Dessverre bruker ikke regjeringen Norges unike økonomiske handlingsrom til å se hele Norge, men tvert om til å føre en politikk som bidrar til å øke sosiale og geografiske forskjeller. Disse medlemmer vil videre vise til flere utviklingstrekk som er svært bekymringsfulle med tanke på velferdsstaten og nasjonens velstand på mellomlang og lang sikt, og som regjeringen ikke evner å gi troverdige politiske svar på.

Disse medlemmer ser særlig tre forhold som er utfordrende i så måte: svært lave og synkende fødselstall, historisk sett lav sysselsettingsandel og høy gjeldsbelastning.

Disse medlemmer minner om at det viktigste målet på et lands og en økonomisk vellykkethet er om man er i stand til å ta vare på egen befolkning på lang sikt. Disse medlemmer viser til at det i 2018 kun ble født 55 100 barn i Norge. Dette ga et samlet fruktbarhetstall på bare 1,56 barn per kvinne – det laveste som er målt i Norge noen gang, og en klar nedgang fra 2017, da forrige bunnnotering ble nådd. Med så lave fødselstall vil man på mellomlang og lang sikt kunne få betydelige utfordringer med å finansiere dagens velferdsmodell. Fallet fra 2016 til 2017 var blant de aller største man har registrert, og fra 2017 til 2018 er fallet nok en gang kraftig. Under dagens regjering har fruktbarhetstallet falt år for år og er nå altså nede på rekordlave 1,56. I den rødgrønne perioden lå fruktbarhetstallene i intervallet 1,8–2,0, noe som også er for lavt til å opprettholde befolkningen på lengre sikt, men likevel betydelig høyere enn dagens tall. Disse medlemmer vil vise til at på tross av økt oppmerksomhet de siste år om de lave fødselstall, bl.a. illustrert gjennom statsminister Erna Solbergs oppfordring i siste års nyttårstale om å lage flere barn, synker fødselstallene fortsatt videre. Disse medlemmer

støtter de tiltak som regjeringen gjennomfører for barnefamilien, men en god barne- og familiepolitikk handler om langt mer enn kontantoverføringer til barnefamilien. Disse medlemmer savner også en helhetlig tilnærming som kan sikre en god helse- og fødselsomsorg i hele Norge og et velorganisert arbeidsliv som grunnlag for et godt familieliv. Disse medlemmer mener regjeringen ikke tar de lave fødselstallene på alvor.

Disse medlemmer er også bekymret for sysselsettingsandelen. Den norske velferdsmodellen er avhengig av høy yrkesdeltakelse, og det er i fellesskapets og den enkeltes interesse at det legges til rette for at flest mulig deltar i arbeidslivet. I første halvår i år var 70,2 pst. av befolkningen i arbeidsdyktig alder i arbeidsstyrken. Det er på samme nivå som i tilsvarende periode i fjor, men lavere enn gjennomsnittet i perioden 2006–2018. SSB viser i sin siste rapport for oktober 2019 at selv om sysselsettingsprosenten i 2019 er den høyeste på seks år, så er likevel nivået lavt, sett i et 30-årsperspektiv. SSB viser videre til at antall undersysselsatte, det vil si personer som har forsøkt å få lengre arbeidstid og som kan starte med økt avtalt arbeidstid innen en måned, er økende. I tredje kvartal 2019 var det 76 000 personer i denne kategorien, mot 65 000 året før. SSB viser også til en økning i differansen mellom de timene de faktisk jobber nå og antall timer de ønsker å ha. Det gir også grunn til bekymring at andelen som står utenfor arbeidslivet som følge av sykdom og nedsatt arbeidsevne, fortsatt er høyere i Norge enn i mange andre land.

Disse medlemmer vil vise til at antall sysselsatte på korttidsopphold i Norge også har økt markant det siste året. Samtidig meldes det at mange opplever at arbeidslivet blir stadig hardere. Regjeringens arbeidslivspolitik har ikke bidratt til å senke terskelen for inntrøden i arbeidslivet for utsatte grupper. Det samme er tilfellet med regjeringens politikk med ukontrollert flyt av arbeidskraft fra EØS, som så godt som har utradert nordmenn fra enkelte yrker, bl.a. på grunn av konkurranse fra arbeidere med et annet kostnadsbilde enn nordmenn. Samfunnsøkonomisk analyse påviste i en rapport fra 2016 at nordmenn skiftes ut med utenlandsk arbeidskraft i mange bransjer, og at det særlig er nordmenn med lav utdanning som presses ut av arbeidsstyrken. Disse medlemmer viser til at den negative utviklingen har pågått i hele regjeringens levetid, og at man øyensynlig ikke klarer å håndtere problemet. Disse medlemmer viser videre til at regjeringens ordning for skatterabatt til utenlandske arbeidstakere ytterligere vil gi press nedover for sysselsettingsandelen i den norske befolkningen, og at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår å fjerne denne ordningen.

Disse medlemmer vil videre trekke frem en annen utfordring for bærekraften i norsk økonomi: stadig økende gjeld hos husholdningene. Mange husholdnin-

ger er nå svært sårbare både for boligprisfall og renteoppgang gitt den betydelige utlånsveksten som har funnet sted gjennom regjeringen Solbergs periode. Dette er en stor utfordring som ikke må undervurderes. Disse medlemmer mener derfor det er maktpåliggende at boligmarkedet følges kontinuerlig og at regjeringen er villig til å gripe inn når det er nødvendig. Disse medlemmer forventer at regjeringen ikke foretar seg noe som vil gi ytterligere press oppover for boligprisene, men at man legger vekt på å oppnå en meget nøktern prisutvikling. En videre økning i boligprisene vil erfaringsmessig også resultere i ytterligere økning i gjeldsbelastningen med fare for fortsatt risikooppbygning. Disse medlemmer påpeker at brå endringer i boligprisene ikke er ønskelig, og for øvrig at norske innbygges velstand alt annet likt er større ved relativt lave enn ved relativt høye boligpriser sammenlignet med inntekt. Disse medlemmer bemerker at de høye boligprisene og det høye gjeldsnivået ikke bare er en utfordring for finansiell stabilitet, men at det også kan ha innvirkning på det ekstremt lave fødselstallet Norge opplever under regjeringen Solberg. Disse medlemmer påpeker at Norges Bank nå har begynt en forsiktig opptrapping av styringsrentenivået. Disse medlemmer ber regjeringen følge dette meget nøye for å unngå at enkeltpersoner og familier får problemer.

Disse medlemmer registrerer at regjeringen har markedsført årets budsjett som et budsjett som reduserer oljepengebruken. Samtidig øker oljepengebruken sammenlignet med det som opprinnelig var forutsatt for 2019. En nedjustering av klimavoteinntektene for 2019 har økt oljepengebruken i år, mens økt kvotesalg neste år reduserer behovet for pengebruk og gir dermed inntrykk av et strammere budsjett. Disse medlemmer vil vise til at Senterpartiet ikke foreslår endring i oljepengebruk i sitt alternative budsjett for 2020. Samtidig mener disse medlemmer det er viktig å understreke at oljepengebruken fortsatt er svært høy og har økt kraftig under dagens regjering. I budsjettopplegget for 2020 er det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet anslått til 243,6 mrd. kroner, noe som er 29,5 mrd. kroner høyere enn i 2018. Oljepengebruken er nå på hele 7,6 pst. av BNP mot 5,2 pst. da regjeringen overtok.

Disse medlemmer vil påpeke at Prop. 1 S (2019–2020) viser at utgiftene øker kraftig, samtidig som inntektene reduseres betydelig de nærmeste årene:

«Det er særlig økte utgifter under folketrygden og bortfall av engangsinntekter fra salg av klimavoter i 2020 som forklarer budsjettsvekkelsen. Utenom folketrygden forventes store økninger i utgiftene til EØS-finansieringsordningene, toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester og investeringslån til helseforetakene.»

Selv om enkelte andre faktorer trekker i motsatt retning, så vil dette i sum for 2021 isolert sett svekke budsjettbalansen med over 16 mrd. kroner sammenlignet med budsjettforslaget for 2020, og nærmere 24 mrd. kroner i 2023.

For konkrete endringer i statsbudsjettet viser disse medlemmer til egne merknader under avsnitt 3.1.2.3 i denne innstillingen.

2.1.2.4 MERKNADER FRA SOSIALISTISK VENSTREPARTI

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det går godt i norsk økonomi. Dette kan vi bruke til å bygge velferdsstaten opp, i stedet for å kutte i velferdsgodene. I tillegg har vi, med vår kunnskap, kapital, fagpersoner og naturressurser, alle muligheter til å sette i gang et grønt skifte med nye bærekraftige næringer. Det er derfor kritikkverdig at regjeringens budsjettforslag ikke har ambisjoner for å benytte seg av disse mulighetene, og at budsjettforslaget inneholder forslag som svekker fordelingen av ressurser i samfunnet.

Dette medlem viser til at verden og Norge nå møter to store kriser som begge akutt behøver løsnings. Klimakrisa truer alle mennesker og all natur, og de økende forskjellene i makt og rikdom gjør at muligheten til å lykkes er forbeholdt de som har råd til det. Begge disse krisene må møtes på en kraftfull måte i statsbudsjettet.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett for 2020, hvor partiet viser at det er mulig å på en ansvarlig måte prioritere betydelige summer bort fra budsjettposter som bidrar til klimagassutslipp og økte forskjeller, og over til budsjettposter som tar oss inn i en bærekraftig og rettferdig framtid.

Dette medlem viser til at økt likhet skaper økt tillit og toleranse mellom mennesker. Dette kan vi oppnå gjennom et mer omfordelende og rettferdig skattesystem, og gjennom en utvidet velferdsstat som tilbyr de samme tjenestene til alle som behøver dem.

Dette medlem viser til at samtidig som det blir flere milliardærer i Norge, blir det også flere barn som vokser opp i vedvarende fattigdom. Det finnes en rekke grep vi kan ta for å utjevne forskjellene, men for hvert år vi lar være, blir veien lengre å gå.

Dette medlem viser til at en stor bidragsyter til at forskjellene mellom oss øker, er at noen av oss eier egen bolig mens andre leier og må betale inn til huseier hver måned, i stedet for å betale ned på sitt eget lån og øke sine egne verdier. Spesielt blant unge ser vi at noen kommer inn på boligmarkedet, mens noen blir stående utenfor, langvarig og ufrivillig, noe som er negativt for både deres økonomi og deres stabilitet. For flere investorer er en bolig først og fremst et spekulasjonsobjekt heller enn et hjem.

Dette medlem viser til Parisavtalen, undertegnet av Norge og resten av verdens land, som har tydelige og oppnåelige mål om at klimagassutslippene raskest mulig skal synke. Både FNs klimapanel og FNs naturpanel har det siste året gitt ut rapporter som gir oss kunnskap om hvor mye det haster å få ned utslippene. Norge har også et eget mål om å redusere utslippene med minst 40 pst. innen 2030. For at resultatene skal komme i 2030, må arbeidet gjøres nå. Av de åtte millioner arter vi kjenner til i verden, er en million nå truet av utryddelse. Arbeidet med å kutte utslipp og gjøre kloden levelig for mennesker og andre arter haster virkelig.

Dette medlem viser til at det er de fattige landene som rammes først og hardest av klimaendringene, selv om disse landene har gjort minst for å forårsake dem og har færrest muligheter til å tilpasse seg dem. Klimakrisa er dermed grunnleggende urettferdig og gir oss et moralsk ansvar for å rydde opp.

Dette medlem viser til at oljeavhengigheten vår svekker oss som nasjon. Å gjøre oss selv så sårbare for svingninger i ett marked er en dårligere strategi enn om vi hadde satset på flere ulike næringer, med bærekraftig produksjon over hele landet. Med riktige investeringer i dette statsbudsjettet vil alle deler av Norge få ta del i klimaløsninger, og samtidig danne et grunnlag for spennende næringer som vil kunne stå seg i mye lengre tid enn den fossile næringa.

Dette medlem viser til at klimaendringene allerede har forårsaket tørke som har hemmet norsk matproduksjon, så vel som kostbare skader etter andre typer ekstremvær. Å ikke gjøre noe for å bekjempe enda større klimaendringer i framtida er dårlig styring av landet.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, og omtalen av det under kapittel 3 i denne innstillingen, hvor det foreslås kraftfulle grep for bedre fordeling og for å sette i gang med den grønne omstillingen Norge og verden trenger nå.

2.1.2.5 MERKNADER FRA MILJØPARTIET DE GRØNNE

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at Norge som et lite land i verden har store muligheter, men også enorme utfordringer. Ulikheten mellom fattige og rike i verden øker – også i Norge. Klimaet blir stadig varmere, ekstremvær øker og arter dør ut i rekordfart.

De neste tolv årene må verden halvere klimagassutslippene for å holde temperaturstigningen på jorda under 1,5 grader, ifølge FNs klimapanel. Klarer vi det, vil flere hundre millioner færre bli utsatt for fattigdom. Færre vil dø av hete. Nedgangen i matproduksjonen og fiskebestandene blir mindre. Halvparten så mange vil få problemer med tilgang på rent vann, og millioner av mennesker slipper å flykte fra hjemmene sine.

Dette medlem viser til at klimaendringene rammer alle, men at fattige rammes hardest. Derfor er klimasaken vår tids største solidaritetssak. Ved å begrense klimaendringene vil vi her i Norge kunne styre unna flere somre med ekstremtørke, skogbranner, førmangel og nedslaktning av husdyr. Færre vil miste hus, kjeller og hjem til styrtregn, oversvømmelser, skred og flom. Flere vil kunne beholde jobbene sine langs kysten, når fiskebestandene likevel ikke trekker lenger nord.

De største utslippene i Norge kommer fra olje- og gassutvinning, industri og veitrafikk. Vi kan ikke frede noen av dem, eller andre sektorer i samfunnet, skal vi klare å halvere utslippene. Derfor foreslår dette medlem å fase ut produksjon og forbruk av olje og gass. Dette medlem vil skape et moderne transportsystem med rask jernbane og elektriske biler, busser, lastebiler, fly og båter. Og dette medlem vil foreslå å betale for rensing av utslipp fra industrien.

Skal vi klare å bremse klimaendringer, må hele landet med i klimakampen. Derfor foreslår dette medlem å ruste kommunene til å få kontroll på egne utslipp, og involvere alle som kan, til å bidra.

Dette medlem mener trygg styring i 2020 betyr å tenke nytt. Vi må bli mindre redde for endring og mer villige til å ta sjanser, til å velge, skal vi greie å møte vår tids største utfordring. Vi må være innovative, følge med utenfor våre grenser og lære av andre land. Vi må ta vare på det som fungerer, men våge å stake ut ny kurs, og sette ambisjoner for Norges rolle i en verden i rask endring. Det krever ledelse, ikke bare administrering. Med dette som bakteppe viser dette medlem til at Miljøpartiet De Grønne tar en rekke valg i sitt alternative statsbudsjett for 2020 for å stake ut en ny kurs og gripe mulighetene Norge har. Dette medlem mener Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett for 2020 viser at et grønt samfunn også er et bedre samfunn å leve i. Det som er bra for miljøet, er bra for menneskene.

En rettferdig økonomi

I USA og over hele Europa svekkes tilliten til de politiske systemene. Nasjonalisme og høyrepopulisme fester nytt grep i mange land. En viktig grunn til dette er etter dette medlems mening at de økonomiske og sosiale forskjellene mellom folk har økt dramatisk de siste tiårene. Mange vanlige folk har opplevd stagnert eller redusert levestandard mens de rikeste har økt sine inntekter og formuer. Denne utviklingen svekker tilliten mellom folk og ikke minst fremtidstroen til store grupper som opplever at de har færre muligheter enn sine foreldre. De siste årene har vi sett tendenser til at det samme skjer i Norge. Dette medlem viser til at regjeringen har redusert skattene med 25 mrd. kroner og målrettet skattekuttene mot de som har mest fra før. I statsbudsjettet for 2019 foreslår regjeringen ytterligere skatteutt, til tross for at den tidligere har varslet at sta-

tens inntekter ikke vil være tilstrekkelige til å dekke dagens velferdsgoder. Vi må belage oss på å jobbe lengre dager, har Erna Solberg sagt – samtidig som regjeringen reduserer skattene. Nylig la SSB frem en rapport som viser at milliardreduksjonene i skatt til selskaper og formuende ikke har gitt økte investeringer og flere arbeidsplasser i Norge. Dette medlem viser til at ytterligere skatteuttak til de rike er feil politikk når det Norge og verden trenger, er klimakutt.

For å beholde tilliten til myndighetene, også i Norge, må vi snu den voksende ulikheten mellom fattig og rik, og vi må sikre at måten fellesskapets verdier finansieres på, oppleves rettferdig.

Dette medlem vil ha en skattepolitikk som både forebygger fremveksten av ulikheter og reduserer de ulikhetene som allerede er skapt. Dette medlem foreslår omfordelingsgrep gjennom både inntektsskatten og formuesskatten i dette statsbudsjettet som sikrer større skatteuttak til de som har minst.

Utdaterede skattesystemer gjør at stater i dag tappes for inntekter i møte med en globalisert og digitalisert økonomi. I stedet for å finansiere skoler, barnehager og sykehus havner nå stadig mer av fellesskapets midler i private lommer ved hjelp av kreativ skatteplanlegging. Også svart arbeid gjør at skatteinntektene krymper. Det er på høy tid med en oppdatering av skattesystemet, både i Norge og internasjonalt. Dette, og økt innsats mot økonomisk kriminalitet, er en av satsingene i Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett.

Et reelt grønt skattesifte

Dette medlem viser til at et ekte grønt skattesifte innebærer å bruke avgiftssystemet aktivt for å styre valgene våre i en ønsket og mer miljøvennlig retning. Norges elbilsatsing har hatt stor suksess fordi skattene og avgiftene har vært brukt for å gjøre det mer lønnsomt å velge utslippsfrie biler.

Det må bli dyrere å forurense både luft, hav og jord, og det må bli billigere å ta miljøvennlige og sunne valg som å velge klimavennlig transport og spise mer frukt og grønnsaker. Dette medlem foreslår endringer i avgiftssystemet som bidrar til dette.

Den vestlige verden har et materielt forbruk som tilsvarende ressursene til nesten tre jordkloder dersom alle skulle ha levd som oss. Mange av produktene vi har rundt oss, medfører store klimagassutslipp, og råvareuttakene innebærer en stor miljøbelastning. En sirkulær økonomi må gjøre det dyrere å ta i bruk nye råvarer og premiere gjenbruk og reparasjoner. Dette medlem foreslår derfor å introdusere en særskatt som spesielt skal skattlegge bruk av jomfruelige og miljøskadelige komponenter i produkter. Målet er at vi på sikt skal få et skattesystem som reflekterer produkters økologiske fotavtrykk.

Barnevennlige byer og bygder

En by som er bra for barna, er bra for alle. Byer og tettsteder har lenge blitt planlagt for å gi plass til bilene. Dette medlem mener tiden er inne for å prioritere sykkel, gange og et godt kollektivtilbud i byene. Også på bygda der en må bruke bil, skal sentrum være trygt og inviterende for alle. Det skal også være lett å lade elbilen, uansett hvor du bor. Derfor trengs det en satsing på utrulling av hurtigladere på bygda.

Dette medlem viser til at Miljøpartiet De Grønne vil skape levende bysentre med plass til lekeplasser, parker og kultur. Barn skal kunne leke ute i ren luft og ha tilgang på skog og mark. Eldre skal kunne sette seg ned på en benk uten å betale. Skoleveiene skal være trygge og uten reklamepress.

Et reelt grønt skifte

I fremtiden skal Norge være et velfungerende samfunn med høy livskvalitet og et bærekraftig miljøavtrykk. Dette medlem viser til at forutsetningene er gode. Vi har allerede en høyt utdannet befolkning, et organisert arbeidsliv, sterke velferdsordninger, små økonomiske forskjeller og vi er rike på naturressurser. Hovedutfordringen er likevel at verdiskapingen vår i dag er tett knyttet til eksport av forurensende olje og gass, og at vi har en økonomisk vekstmodell som forutsetter utnyttelse av billige naturressurser.

Å fortsette å satse på olje kan miljømessig bli katastrofalt både for Norge og for verden. I Norge løper vi i tillegg en stor økonomisk risiko. En rekke store og viktige land endrer nå sin energiforsyning fra fossil til fornybar energi. Om få år kommer ikke biler og busser til å gå på bensin, men på strøm eller annen fornybar energi. Dette medlem viser til at Det internasjonale pengefondet (IMF) allerede har advart om langvarig og høy arbeidsledighet dersom Norge ikke kommer seg ut av oljeavhengigheten.

Skal vi ta vare på jobbene, kloden og velferden vår i fremtiden, må vi flytte investeringer og arbeidskraft fra skitten til ren virksomhet. Fokus må flyttes fra arbeidsproduktivitet til ressursproduktivitet fordi det i dag er naturressurser – ikke arbeidskraft – vi har mangel på. Ved å skape velferd ved mindre bruk av ressurser kan vi gi folk bedre liv og samtidig bringe økonomien tilbake innenfor naturens tålegrenser.

Dette medlem vil at Norge skal bli verdens første utslippsfrie land i en sirkulær økonomi basert på fornybare naturressurser.

60 pst. utslippskutt i Norge, 65 mrd. kroner til klimakutt og klimatilpasning i andre land

Norsk olje- og gassproduksjon bidrar til klimændringer, som rammer de fattigste hardest. Dette medlem viser til rapporten «Norway's Fair Share of meeting the Paris Agreement», som utreder hva som er

Norges rettferdige andel av de globale utslippskuttene som er nødvendige for å begrense global oppvarming til 1,5 °C over førindustrielt nivå. Rapporten slår fast at Norge må bidra til å kutte klimagassutslipp tilsvarende 430 pst. av Norges nasjonale utslipp innen 2030. Dette ligger langt over norske klimamål i dag, og sier noe om hvor omfattende Norges ansvar er. Et av Norges nasjonale miljømål er å kutte minst 40 pst. av utslippene innen 2030. Dette medlem mener derfor at Norge må redusere klimautslippene fra norsk territorium med 60 pst. innen 2030.

Resten av kuttene på 430 pst. må oppnås ved å finansiere utslippsreduksjoner i andre land. Rapporten anslår at prislappen kan være opp mot 50 mrd. kroner i året for å realisere disse utslippskuttene.

Norges rettferdige andel av kostnadene for at utviklingsland skal få tilpasse seg til et endret klima, som Parisavtalen forplikter landet til å bidra til, er også beregnet i rapporten. Konservative anslag viser at Norge må bidra med nærmere 15 mrd. kroner i året til klimatilpasning, som kommer i tillegg til de 50 mrd. kronene til utslippsreduksjon. Dette medlem mener derfor at Norge må bidra med 65 mrd. kroner årlig til klimakutt og klimatilpasning i andre land og viser til i den forbindelse til Dokument 8:117 S (2018–2019) om å innfri klimastreikernes krav.

Oljefondet som politisk verktøy

Dette medlem viser til at Statens pensjonsfond utland (SPU) er verdens største statlige investeringsfond og dermed Norges viktigste verktøy for å endre verden. Dette medlem vil følge opp Norges Banks anbefaling om å trekke Oljefondet ut av alle investeringer i fossil energi. Dette medlem forutsetter at regjeringen så snart som mulig fremmer dette forslaget for Stortinget.

Dette medlem mener at Oljefondet i tillegg må få lov til å investere i unotert, fornybar infrastruktur, som vil bidra til en ytterligere spredning av Norges oljerisiko. Dette er også et marked i sterk vekst, og vi risikerer å tape penger dersom Oljefondet holdes unna slike investeringer.

Fondet bør også få et mandat som retter det inn mot å oppfylle FNs bærekraftsmål.

2.1.2.6 MERKNADER FRA RØDT

Komiteens medlem fra Rødt viser til at forskjellene i Norge har økt de siste tiårene, uavhengig av hvem som har sittet i regjering. Dette medlem mener at dagens regjering fører en politikk som har satt ytterligere fart på denne utviklinga, slik at både de økonomiske og geografiske forskjellene øker. Store økonomiske forskjeller truer demokratiet, rettferdigheten og fellesskapet. Sentralisering truer balansen mellom bygd og

by. Derfor er det å bekjempe Forskjells-Norge den aller viktigste oppgaven i Rødts alternative budsjett.

Dette medlem registrerer at regjeringspartiene trekker frem små forskjeller, tillit mellom folk og lav fattigdom som grunnsteinene i sosial bærekraft. Dette medlem viser til at det aldri før har blitt flere milliardærer i Norge enn under denne regjeringen, antallet har steget fra 200 til 341. Samtidig har andelen husholdninger med lavinntekt økt hvert år fra 2014 til 2017, spesielt blant folk med nedsatt arbeidsevne, enslige forsørgere og uføretrygdede. Det er dette medlems mening at innretningen på regjeringens økonomiske politikk aktivt bidrar til å forsterke disse forskjellene, og med dette til å svekke fellesskapet og samholdet i det norske samfunnet.

En handlekraftig og rettferdig miljøpolitikk

Dette medlem viser til at Norge er et land rikt på naturressurser og kvalifisert arbeidskraft, og at vi i motsetning til mange andre land har en svært spredt bosetting. Dette medlem er derfor bekymret over at dagens regjering styrer bort fra en politikk som sikrer grunnleggende infrastruktur der folk bor gjennom utstrakte sentraliseringsreformer i den offentlige forvaltningen. Dette medlem viser til at større enheter gir mulighet for mer konkurranse og flere markeder for kommersielle aktører, men konsekvensene er svekket lokaldemokrati og dårligere utnyttelse av Norges naturgitte fordeler. Når avstandene øker, svekker det innflytelsen nedenfra og muligheten for å satse på lokalt, regionalt og nasjonalt forankret verdiskaping.

Dette medlem er bekymret for regjeringens manglende handlekraft i møte med klimakrisa og mener regjeringen legger frem et budsjett som er utilstrekkelig for å få en nødvendig nedgang i klimautslippene. Samtidig registrerer dette medlem at regjeringen i for stor grad dytter ansvaret for å kutte klimagassutslipp over på vanlige folk gjennom sitt avgiftssystem. Det er dette medlems klare oppfatning at hovedansvaret for å nå målet om grønn og rettferdig omstilling må bæres av overordnede myndigheter og løses strukturelt. Dette medlem ser det derfor som viktig at det innføres en sosial og distriktsvennlig profil på miljøavgiftene.

Dette medlem vil minne om at statsbudsjettet avgis i en tid hvor barn og unge i stort omfang streiker og markerer seg for å vise sin bekymring for klimaet og sin fremtid, og at det påligger oss alle å ta dette innover oss.

Dette medlem viser til at selv om klimakampen avhenger av at alle deltar i dugnaden, er det helt umulig for folk flest å gjennomføre den store omstillinga uten at politikere tar grep. Vi kan ikke bygge jernbane og lade-stasjoner, landstrøm i havnene og utvikle ny industri på dugnad. Slik omstilling krever politisk handling på samme måte som omstillingen fra skipsnasjon til oljenasjon

var avhengig av planmessige beslutninger om hvordan vi som samfunn skal bruke ressursene våre.

Sterke fellesskap og solid offentlig velferd

Dette medlem vil fremheve at den norske velferdsstaten hviler på sterke fellesskap. Det at vi løser mange viktige samfunnsoppgaver sammen gjennom universelle velferdsgoder som ikke skiller mellom fattig og rik, er det norske samfunnets største styrke. Dette medlem er bekymret for at den borgerlige regjeringen har som mål å svekke finansieringen av dette fellesskapet gjennom sine utstrakte skatteutt. Mindre ressurser gir mindre rom for felles løsninger på store samfunnsutfordringer, og større rom for private tjenester for dem som kan betale. Dette medlem viser til at dette fører til at offentlig velferd blir satt under stadig sterkere press, og på sikt svekkes viljen til å bidra i spleiselaget. Derfor er solid finansiering til gode, universelle fellesløsninger viktig for samfunnet som helhet.

Dette medlem viser til hvordan opptøyer og uroligheter preger verdensbildet og hvordan sivilbefolkningen i land etter land reiser seg i protest mot despoti og økende ulikhet, eller blir drevet på flukt som følge av krigsherjinger. Dette medlem ser det som nødvendig å minne om at det norske sterke fellesskapet har rom til å ta et større ansvar for verdens flyktninger. Dette medlem mener også at man gjennom statsbudsjettet har rom til å vri utenrikspolitisk økonomisk innsats fra militære operasjoner i utlandet til fredsarbeid og nedrustning.

Utfordringer for norsk økonomi

Dette medlem viser til at organisasjonsgraden i Norge har falt i nærmere 30 år. I sin regjeringsplattform legger Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti vekt på at de «anerkjenner retten til å være uorganisert». Dette medlem viser til at Rødt som et motsvar til dette tidligere har fått et flertall i Stortinget til å stille seg bak et vedtak om at regjeringen skulle fremme forslag for Stortinget som bidro til å øke organisasjonsgraden i arbeidslivet.

Dette medlem vil understreke at regjeringens annullering av dette vedtaket i statsbudsjettet ikke er i tråd med Stortingets vilje, og at tiltak for å øke organisasjonsgraden i norsk arbeidsliv ikke har blitt forelagt Stortinget. Dette er bekymringsfullt for norsk arbeidsliv, da fagforeningene historisk har stått som den viktigste hindringen for ekstrem maktkonsentrasjon hos en liten overklasse. Statsbudsjettet betyr mye for velferden og er viktig for økonomisk utjevning, men vi må også jobbe aktivt for å påvirke de grunnleggende forskjellene i makt og fordeling der de oppstår: gjennom eierskap og klasseskiller i arbeidslivet.

Det er dette medlemms oppfatning at fagforeningene er en av våre viktigste krefter i kampen mot For-

skjells-Norge og i omstillingen til et grønnere samfunn, og at tiltak for å styrke arbeiderbevegelsen derfor er kritisk viktig for et bærekraftig arbeidsliv i fremtiden.

Dette medlem viser til omtale av Rødts alternative budsjett i kapittel 3.1.2.6.

3. Statsbudsjettet 2020

3.1 Hovedtrekk og prioriteringer i budsjettet for 2020

3.1.1 Sammendrag fra Prop. 1 S (2019–2020) Gul bok

Det går godt i norsk økonomi. Ledigheten er lav, og det skapes nye jobber både i bygd og by. Det bidrar til å skape et bærekraftig velferdssamfunn. I løpet av det siste året er 40 000 flere kommet i jobb i privat sektor.

Det viktigste for den enkelte, og for landet, er at flest mulig har en jobb å gå til. Selv om ledigheten er lav, er det for mange som ikke får sjansen til å jobbe. Regjeringen vil bidra til at enda flere blir kvalifisert og inkludert i arbeidslivet. Regjeringen satser på mer tidlig innsats i barnehage og skole for å ruste de unge til fremtidens arbeidsmarked. Regjeringen prioriterer gode helsetjenester, eldreomsorg og hjelp til dem som trenger en ny sjanse. Familiene skal settes bedre i stand til å ta vare på seg selv og sine barn.

Omstillingen til et grønnere Norge må fortsette. Forskning og teknologiutvikling skal bidra til reduserte utslipp og nye grønne arbeidsplasser. Det skal være enkelt og lønnsomt å velge grønt. Derfor satser regjeringen på jernbane, kollektivtrafikk og tiltak som gir insentiver til å ta grønne valg. Klimapolitikken virker. Trenden i utslippene har vært nedadgående de siste ti årene, og fremskrivingene viser at nedgangen forsterkes.

Norge skal være et trygt land å bo i. Regjeringen fortsetter å ruste opp politi og forsvar, og bygger trygge og gode veier. Folk og varer skal komme raskt og trygt frem.

Utenfor Norges grenser skjer det endringer i de globale og økonomiske maktforholdene som kan skape usikkerhet også her hjemme. Regjeringen står ved våre internasjonale forpliktelser og øker bistanden.

Vårt beste forsvar er å investere fremtidsrettet, omstille oss og føre en ansvarlig økonomisk politikk. Det gjør vi blant annet ved å holde igjen på oljepengebruken og investere og bygge landet for fremtiden. I budsjettet for 2020 foreslår regjeringen å redusere oljepengebruken med 0,2 pst., målt som andel av verdiskapingen i fastlandsøkonomien. Ved å holde igjen når det går godt i økonomien, unngår vi unødvendig press på rente og kronekurs og støtter opp under konkurransekraft, omstilling og videre vekst i næringslivet. I regjeringens forslag til budsjett for 2020 er bruken av oljeinntekter på 243,6 mrd. kroner, som tilsvarer 2,6 pst. av kapitalen i Statens pensjonsfond utland.

HOVEDPRIORITERINGER I 2020

Regjeringen har i budsjettet for 2020 prioritert tiltak som følger opp Granavolden-plattformen, hvor det ble trukket opp fire hovedutfordringer for norsk økonomi. Tiltakene er tilpasset konjunktursituasjonen i samsvar med handlingsregelen for finanspolitikken.

Bærekraftig velferdssamfunn

Regjeringen vil skape et bærekraftig velferdssamfunn gjennom å omstille norsk økonomi, skape vekst og flere jobber, bygge infrastruktur i hele landet, fremme det grønne skiftet og sikre flere ben å stå på. Det viktigste for den enkelte, og for landet, er at flest mulig har en jobb å gå til. Regjeringens politikk og bedringen i konkurranseevnen gjør at det skapes nye jobber over hele landet. Fire av fem nye jobber skapes i privat sektor. Det trykker finansieringen av velferdsordningene. Regjeringen er opptatt av å ta vare på denne tryggheten, og å legge til rette for at enda flere som i dag ikke er i jobb, kommer i jobb. Vårt beste forsvar er da å investere fremtidsrettet, omstille der det trengs, og føre en ansvarlig politikk. I budsjettet for 2020 foreslår regjeringen å redusere oljepengebruken med 0,2 pst., målt som andel av verdiskapingen i fastlandsøkonomien. Ved å holde igjen når det går godt i økonomien, unngår vi unødvendig press på rente og kronekurs, og støtter opp under konkurransekraft, omstilling og videre vekst i næringslivet.

Det er gledelig at flere lever lenger, men bærekraften i velferdsordningene avhenger av at flere er yrkesaktive, og av nye løsninger. Hovedgrepene i pensjonsreformen er økt økonomisk bærekraft og sterkere insentiver til arbeid. Regjeringen la våren 2019 frem forslag til ny offentlig tjenestepensjon. Forslaget, som følger opp avtalen inngått med partene i arbeidslivet 3. mars 2018, ble vedtatt i Stortinget i juni 2019. Omleggingen tar pensjonsreformen videre og vil bedre insentivene til å stå lenger i arbeid for offentlig ansatte. Regjeringen har sammen med organisasjonene i arbeidslivet startet arbeidet med å tilpasse systemet med særaldersgrenser til det nye pensjonssystemet.

Vi må lykkes bedre med integreringen og sørge for at innvandrere kommer raskere i jobb. Dette krever et inkluderende arbeidsliv. Forslag til ny integreringslov er på offentlig høring. Lovforslaget skal bidra til at flere innvandrere oppnår formell kompetanse og deltar i arbeidslivet. Regjeringen foreslår å vri deler av innsatsen gjennom integreringstilskuddet mot tiltak som gir flere utdanning og kvalifisering. Innvandrere fra land utenfor EØS-området er blant gruppene som er særlig prioritert for arbeidsmarkedstiltak.

Høy sysselsetting og lav arbeidsledighet er sentrale mål for regjeringens økonomiske politikk og er avgjørende for å sikre et bærekraftig velferdssamfunn og jevn inntektsfordeling. Sysselsettings- og inntektspolitikken er nærmere omtalt til slutt i dette kapitlet.

Den teknologiske utviklingen skaper store muligheter for nye arbeidsplasser, myndiggjøring av folk og effektivisering, men utfordrer også enkelte arbeidsplasser og krever ny kompetanse. Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til kompetansereformen og å opprette et kompetanseprogram. For å gjøre det enklere å kombinere utdanning og opplæring med arbeid, foreslås det endringer i utdanningsstøtten. Regjeringen vil også opprette 100 nye fagskoleplasser og styrke fleksible videreutdanningstilbud.

Forskning og høyere utdanning er viktig for å opprettholde velferd og utvikle et bærekraftig samfunn. I budsjettet fortsetter regjeringen satsingene i Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019–2028 på teknologi, kvalitet i høyere utdanning og FoU for omstilling og fornyelse i næringslivet. Regjeringen øker blant annet satsingen på forskning for omstilling til lavutslippssamfunnet, teknologiutvikling for det grønne skiftet og vellykket klimatilpasning.

Regjeringen viderefører den sterke satsingen på samferdsel. Bedre mulighet for rask og effektiv transport støtter opp under vekst og omstilling, samtidig som det skaper en enklere hverdag for folk flest og næringslivet. Med dette budsjettforslaget er samferdselsbudsjettet økt med over 80 pst. nominelt siden 2013. I 2019 åpnes 102 km firefeltsvei, og dette er mer enn den totale lengden på motorveinettet i 1990, som bare var på 73 km. I budsjettet for 2020 foreslås til sammen 69,3 mrd. kroner til oppfølging av Nasjonal transportplan (NTP). Det er en reell økning på 2,9 mrd. kroner fra 2019. Dette legger til rette for reduserte bompenger, økt tilskudd til kollektivtransport i byområdene, utbygging av veiprosjekter i hele landet og et bedre togtilbud. Regjeringen arbeider målrettet med å få mer igjen for pengene på samferdselsområdet. Nye Veier AS skal prioritere prosjekter med størst lønnsomhet for samfunnet. Åpningen av jernbanen for konkurranse skal gi innsparinger og et mer attraktivt tilbud. Statens vegvesen blir omorganisert for å legge til rette for mer effektiv ressursbruk.

Regjeringen foreslår flere nye digitaliseringstiltak som skal bidra til forenkling og effektivisering i offentlig sektor, bedre offentlige tjenester og økt IT-sikkerhet.

Offensiv klimapolitikk

Klimaendringer er en av vår tids hovedutfordringer som bare kan løses gjennom globalt samarbeid. En offensiv klimapolitikk er nødvendig for å skape økologisk bærekraft, slik at kommende generasjoner skal ha like gode muligheter som oss. Vi må oppfylle Norges klimapliktelser og ta vår del av ansvaret for å løse klimautfordringene. Vårt nye arbeidsliv må være grønt, smart og nyskapende. For å styrke mulighetene må det satses mer på ny grønn teknologi, forurensere må betale, og vi må utvikle markeder for nullutslippsløsninger. Regjeringen vil oppfylle 2030-målet om å redusere utslippene med

minst 40 pst. i 2030 sammenlignet med 1990 sammen med EU.

Klimapolitikken virker. Utslippstrenden har vært nedadgående de siste 10 årene, og fremskrivingene viser at nedgangen forsterkes. I budsjettet for 2020 foreslår regjeringen tiltak for å redusere klimagassutslippene både på kort og lang sikt. Regjeringen foreslår å øke CO₂-avgiften på mineralske produkter og andre avgifter på utslipp av klimagasser med 5 pst. ut over prisjustering. I tillegg foreslås det å oppheve reduserte satser og fritak i CO₂-avgiften. Dette forsterker insentivene til utslippsreduksjoner i alle sektorer og bidrar til en jevnere prising av utslipp av klimagasser på tvers av sektorer. Dette gjør klimapolitikken mer kostnadseffektiv.

Regjeringen har et mål om å redusere de ikke-kvotepliktige utslippene med 45 prosent i 2030 sammenlignet med 2005, og norske ikke-kvotepliktige utslipp kommer i hovedsak fra transport og landbruk. Det foreslås derfor en betydelig satsing på klimavennlige transportløsninger. Elbilfordelene videreføres. Økt bevilgning til Nullutslippsfondet under Enova skal prioriteres til tiltak for å redusere utslipp fra næringstransport. Regjeringen foreslår også tiltak for å stimulere til økt bruk av null- og lavutslippsløsninger i skipsfarten. Videre foreslår regjeringen at det bevilges 700 mill. kroner i ny investeringskapital til Nysnø Klimainvesteringer AS. Dette er nær en dobling av den samlede kapitaltilførselen til selskapet.

Bevilgningene til kollektivtransport foreslås økt. Regjeringen prioriterer et bedre togtilbud og foreslår blant annet oppstart av InterCity-prosjektet Kleverud-Sørli på Dovrebanen og elektrifisering av deler av Trønderbanen og Meråkerbanen. Videre foreslår regjeringen å øke det statlige bidraget i viktige kollektivprosjekter i de fire største byområdene samt midler til reduserte billettpriser for kollektivtransport i de største byene.

Regjeringen har en ambisjon om å realisere en kostnadseffektiv løsning for fullskala CO₂-håndteringsanlegg i Norge, gitt at dette gir teknologiutvikling i et internasjonalt perspektiv. I 2020 foreslås det bevilgninger til videre planlegging, herunder en undersøkelsesbrønn for et CO₂-lager. Regjeringen tar sikte på at investeringsbeslutning kan fattes i 2020/2021.

Regjeringen bidrar også til å redusere utslippene i andre land, og foreslår å bevilge drøye 7 mrd. kroner til bistandsrelaterte tiltak innen fornybar energi, klima, miljø og hav, en økning på 200 mill. kroner fra 2019.

Regjeringen følger opp Klimarisikoutvalgets anbefalinger. Flom- og skredforebygging prioriteres gjennom kartlegging, arealplanlegging, overvåking, varsling og sikringstiltak. Det foreslås en særskilt bevilgning under NVE til utgifter ved krise- og hastetiltak i forbindelse med flom- og skredhendelser.

Sosial bærekraft og muligheter for alle

Sosial bærekraft er avhengig av små forskjeller, tillit mellom folk og lav fattigdom. Utenforskap bidrar til at folk mister muligheter til å skape sitt eget, gode liv. En god skole og kunnskap er det viktigste for å skape muligheter for alle. For å bygge sterke fellesskap må vi redusere fattigdom, gjennomføre et integreringsløft og skape et samfunn der folk kan leve frie og selvstendige liv.

Regjeringen vil prioritere tidlig innsats i barnehage og skole for å hjelpe elever som har behov for det. En stortingsmelding om tidlig innsats og inkluderende fellesskap legges frem høsten 2019. Av regjeringens forslag til vekst i kommunesektorens frie inntekter foreslås 400 mill. kroner begrunnet med tidlig innsats i skolen. Samlet videreføres midlene som kan benyttes til flere lærerårsverk som følge av lærernormen, på om lag samme nivå som i 2019.

Gode skoler med oppdatert innhold og dyktige lærere er viktige forutsetninger for læring. Regjeringen gjennomfører fagfornyelsen for grunnskolen og videregående skole og vil videreføre innsatsen på kvalifisering av og videreutdanning for lærere og skoleledere. Regjeringen vil også videreføre tiltak for å fremme kvalitet og kompetanse i barnehagene.

Regjeringen vil fjerne økonomiske barrierer som hindrer barn og unges deltakelse. Fra høsten 2019 er toåringer fra familier med lav inntekt inkludert i ordningen med gratis kjernetid i barnehage. Fra 2020 foreslås det å tilby gratis heltidsplass i barnehage også til to- og treåringer i asylmottak. Videre foreslår regjeringen å inntektsgradere foreldrebetalingen i SFO på 1.–2. trinn og å gi gratis SFO til elever på 5.–7. trinn med særskilte behov.

Regjeringen foreslår å øke barnetrygden for alle barn opp til fylte seks år med 300 kroner i måneden fra 1. september 2020. Økningen vil forbedre alle småbarnsforeldres økonomi, men vil bety mest for dem med lav inntekt. I tillegg foreslår regjeringen å starte et forsøk med fritidskort for barn over seks år, for å gjøre det lettere økonomisk for barn å delta på fritidsaktiviteter.

Gode velferdsordninger bidrar til å utjevne forskjeller og er viktige for den enkeltes mulighet for å lykkes og få et godt liv, uansett bakgrunn og helse. Gode velferdsordninger er også viktige for arbeidslivets omstillings-evne. Velferdsordningene må stimulere til arbeid, samtidig som de skal sikre inntekt for de som ikke kan delta i arbeidslivet.

Velferdstjenestene styrkes gjennom regjeringens budsjettforslag. Regjeringen prioriterer god sykehusøkonomi, investeringer i sykehusbygg og e-helse og økt kvalitet og kapasitet i omsorgstjenestene. Det legges til rette for en aktivitetsvekst i sykehusene på 1,5 pst. i 2020, som overstiger behovet som følger av den demografiske utviklingen på 1,3 pst. Det legges til rette for nye

sykehusinvesteringer, blant annet med en låneramme på over 29 mrd. kroner til nye Oslo universitetssykehus. Det foreslås et løft for den nasjonale e-helseutviklingen gjennom investeringer i helseanalyseplattformen og etablering av et «standardisert språk» for e-helseløsninger. Det settes inn tiltak for å møte rekrutteringsutfordringer i fastlegeordningen og behovet for legespesialister.

Kommunesektoren, som leverer viktige velferdstjenester, får i budsjettforslaget en realvekst i sine frie inntekter på 1,3 mrd. kroner. Det legges til rette for at kommunene og fylkeskommunene kan fortsette å tilby flere og bedre tjenester til sine innbyggere. Budsjettet gir rom for tilskudd til 2 000 heldøgns omsorgsplasser i kommunene. Eldrereformen Leve hele livet følges opp gjennom å øke tilsagnsrammen for tilskuddsordningen til lokale kjøkkenløsninger i sykehjem og omsorgsboliger. Regjeringen vil videreføre og utvide forsøket med statlig finansiering av omsorgstjenestene. Opptrappingsplanen for rusfeltet følges opp, og i perioden 2016–2020 er det bevilget mer enn 2,4 mrd. kroner til planen. Planen er dermed overoppfylt.

Regjeringen vil bruke den positive utviklingen i arbeidsmarkedet til å inkludere flest mulig i ordinært arbeidsliv. Inkluderingsdugnaden skal bidra til at flere med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en skal komme i vanlig jobb. Arbeidsmarkedstiltakene er viktige virkemidler i inkluderingsdugnaden. I 2020 foreslår regjeringen økte bevilgninger til individuell jobbstøtte, mentortiltak og funksjonsassistanse i arbeidslivet.

Den internasjonale migrasjonen er uforutsigbar, og vi må være forberedt på raske skiftninger. Den løpende utviklingen må møtes med tiltak som til sammen skaper en restriktiv, rettssikker og ansvarlig innvandringspolitikk.

Regjeringen er opptatt av å se antallet kvoteplasser for overføringsflyktninger i sammenheng med antallet asylsøkere og øvrige innvandrings- og integreringsutfordringer i Norge. På bakgrunn av forventninger om lave asylankomster til Norge, foreslås det å videreføre kvoten for overføringsflyktninger på 3 000 plasser i 2020.

Regjeringen mener at Norge skal ha tilstrekkelige og forsvarlige ordninger for dem som får oppholdstillatelse, men ordningene må være rettferdige, bærekraftige og hensiktsmessige. Ordningene må stimulere dem som får opphold i Norge til å være yrkesaktive. Det foreslås derfor at folketrygdens særskilte bestemmelser for flyktninger avvikes, og at botidskravet i folketrygden heves fra tre til fem år.

Trygghet

Trygghet er en forutsetning for frihet. Kriminalitet skaper utrygghet. Derfor må innbyggerne trygges gjennom rettsstaten, et sterkt og effektivt politi og et troverdig forsvar av landet vårt.

I budsjettet for 2020 følges dette opp med forslag om å øke bevilgningene til forsvarssektoren med 2,5 mrd. kroner til blant annet investeringer i ubåter, maritime patruljefly og nytt artilleri til Hæren. Det legges opp til økt aktivitet og styrket beredskap. Regjeringen følger opp målsetningene i langtidsplanen for forsvarssektoren for 2017–2020 og vil øke forsvarsbudsjettet som forutsatt med over 8 mrd. kroner reelt i planperioden.

Regjeringen legger til rette for fortsatt økt politidekning. Med budsjettforslaget kan det ansettes nyutdannede fra Politihøgskolen i 2020. I tillegg økes bevilgningen for å dekke helårsvirkningen av ansettelsene av nyutdannede i 2019. Gjennom økte midler til politiet, settes politidistriktene i bedre stand til å forebygge, etterforske og påtale kriminelle handlinger.

Det foreslås å tilføre politiet og UDI midler til nye Schengen-systemer for grense- og territorialkontroll. Tiltaket innebærer bedre verktøy for å avdekke og forebygge kriminalitet, ID-juks og ulovlig migrasjon.

For å legge til rette for oppfølging av sikkerhetsloven foreslår regjeringen økt bevilgning til Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM). Forslaget legger til rette for økt effektivitet og kvalitet i arbeidet med sikkerhetsklaring av personell. Videre foreslår regjeringen tiltak for å øke evnen til å forebygge, oppdage og håndtere sikkerhetshendelser innen nød- og beredskapskommunikasjon.

Budsjettforslaget legger opp til økt beredskap i nordområdene. For å legge til rette for økt redningsberedskap i Nord-Norge, tar regjeringen sikte på å opprette en ny redningshelikopterbase i Tromsø fra 2022, basert på sivil innleie. En slik base vil også kunne dekke politiets behov for beredskap. For å ivareta politiets behov på kortere sikt, når Forsvarets Bell 412-helikoptre flyttes fra Bardufoss til Rygge, foreslår regjeringen å opprette en midlertidig løsning basert på innleie av sivil helikopterberedskap. Det foreslås videre å etablere high frequency (HF)-dekning i de nordligste havområdene, som vil gi bedre nødkommunikasjon.

Med budsjettet for 2020 tar regjeringen viktige steg for å møte hovedutfordringene for norsk økonomi, samtidig som en viderefører og støtter nytt omstillingsarbeid og reformer som strekker seg over tid. Det vises til proposisjonen for nærmere omtale av budsjettforslaget, artsgruppering, utviklingstrekk 2009–2020, budsjettkonsekvenser 2021–2023, gjennomføring av inneværende års budsjett og statens lånebehov.

3.1.2 Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering og viser til partienes respektive merknader nedenfor.

Komiteen viser videre til at forslag til vedtak om statens lånebehov vil bli behandlet i Innst. 5 S (2019–2020).

3.1.2.1 MERKNADER FRA HØYRE, FREMSKRITTPARTIET, VENSTRE OG KRISTELIG FOLKEPARTI

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2020 foreslår å øke bevilgningene til forsvarssektoren med 2,5 mrd. kroner til blant annet investeringer i ubåter, maritime patruljefly og nytt artilleri til Hæren. Det legges opp til økt aktivitet og styrket beredskap. Flertallet er fornøyd med at regjeringen med dette når målsetningene i langtidsplanen for forsvarssektoren for 2017–2020 og vil øke forsvarsbudsjettet som forutsatt med over 8 mrd. kroner reelt i planperioden.

Flertallet viser til at regjeringen fortsetter å legge til rette for fortsatt økt politidekning. Med budsjettforslaget kan det ansettes nyutdannede fra Politihøgskolen i 2020. Flertallet mener at økte midler til politiet setter politidistriktene i bedre stand til å forebygge, etterforske og påtale kriminelle handlinger. Flertallet forutsetter at de geografiske driftsenhetene (GDE) i politidistriktene blir høyere prioritert i fordelingene av midlene til politiet og benyttes til å styrke politibemanningen ute ved de ulike tjenestestedene.

Flertallet mener budsjettforslaget legger opp til økt beredskap i nordområdene ved at det tas sikte på å opprette en ny redningshelikopterbase i Tromsø fra 2022. En slik base vil ifølge flertallet også kunne dekke politiets behov for beredskap. Flertallet viser til at politiets behov på kortere sikt nås gjennom å opprette en midlertidig løsning basert på innleie av sivil helikopterberedskap. Flertallet mener tiltakene regjeringen foreslår, bidrar til å trygge Norge.

Flertallet mener god infrastruktur er avgjørende for å legge til rette for rask og effektiv transport, som støtter oppunder vekst og omstilling i økonomien. Flertallet er fornøyd med at regjeringen foreslår å øke satsingen på samferdsel. Flertallet viser til at det i budsjettet for 2020 foreslås til sammen 69,3 mrd. kroner til oppfølging av Nasjonal transportplan (NTP). Det er en reell økning på 2,9 mrd. kroner fra 2019. Dette legger til rette for reduserte bompenger, økt tilskudd til kollektivtransport i byområdene, utbygging av veiprosjekter i hele landet og et bedre togtilbud. Flertallet er fornøyd med at bevilgningene til kollektivtransport foreslås økt, og at det foreslås oppstart av InterCity-prosjektet Kleverud-Sørli på Dovrebanen og elektrifisering av deler av Trønderbanen og Meråkerbanen. Flertallet mener reduserte billettpriser i de største byene og økt statlig støtte til de fire største byområdene vil bidra til et bedre og rimeligere kollektivtilbud for de reisende.

Flertallet mener reformene regjeringen har gjennomført på samferdselsområdet, fører til at vi får mer igjen for pengene. Nye Veier AS skal prioritere prosjekter med størst lønnsomhet for samfunnet og spare

pengene gjennom smartere planlegging og gjennomføring. Statens vegvesen blir omorganisert for å legge til rette for mer effektiv ressursbruk. Mer konkurranse på jernbanen skal gi innsparinger og et bedre tilbud for de reisende.

Flertallet viser til at det i perioden 2018–2021 vil bli bygget om lag fire ganger mer firefelts motorvei enn i perioden 2010–2013. I 2020 planlegges det å åpne mer enn 55 kilometer med trygg firefelts motorvei, og dette kommer på toppen av de 102 kilometerne som åpnes i 2019. Til sammenligning hadde Norge 73 kilometer firefeltsvei i 1990.

Flertallet mener kunnskap og kompetanse er avgjørende for omstillingen norsk økonomi står overfor. Flertallet er fornøyd med at regjeringen foreslår å øke bevilgningene til kompetansereformen og å opprette et kompetanseprogram. Flertallet viser til at det foreslås endringer i utdanningsstøtten for å gjøre det enklere å kombinere utdanning og opplæring med arbeid, og at det foreslås opprettet 100 nye fagskoleplasser og styrke fleksible videreutdanningstilbud. Flertallet er fornøyd med at regjeringen i budsjettforslaget fortsetter satsingen på forskning og høyere utdanning, blant annet gjennom oppfølging av Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019–2028.

Flertallet understreker at klimaendringene er en av vår tids hovedutfordringer. Flertallet er derfor fornøyd med at regjeringen viderefører en rekke viktige klimatiltak og trapper opp innsatsen med nye tiltak for utslippskutt hjemme og ute. Flertallet viser til at regjeringen har et mål om å redusere de ikke-kvotepliktige utslippene med 45 pst. i 2030 sammenlignet med 2005. Flertallet viser til at CO₂-avgiften på mineral-ske produkter og andre avgifter på utslipp av klimagasser foreslås økt med 5 pst. ut over prisjustering. I tillegg foreslås det å oppheve reduserte satser og fritak i CO₂-avgiften. Flertallet mener dette forsterker insentivene til utslippsreduksjoner i alle sektorer og bidrar til en jevnere prising av utslipp av klimagasser på tvers av sektorer. Flertallet mener dette er et viktig tiltak for å gjøre klimapolitikken mer kostnadseffektiv.

Flertallet viser til at det foreslås en betydelig satsing på klimavennlige transportløsninger, og at elbilfordelene videreføres. Tiltak for reduserte utslipp fra næringstransport prioriteres opp gjennom økt bevilgning til Nullutslippsfondet under Enova. Flertallet viser til at det foreslås 700 mill. kroner mer i ny investeringskapital til Nysnø Klimainvesteringer AS, og at dette er nær en dobling av den samlede kapitaltilførselen til selskapet.

Flertallet mener det bør arbeides med å realisere en kostnadseffektiv løsning for fullskala CO₂-håndteringsanlegg i Norge gitt at dette gir teknologiutvikling i et internasjonalt perspektiv. Flertallet viser til at det i 2020 foreslås bevilgning til videre planlegging. Regie-

ringen opplyser i Prop. 1 S (2019–2020) at det tas sikte på at investeringsbeslutning kan fattes i 2020/2021.

Flertallet viser til at det foreslås en rekke tiltak på bistandsbudsjettet for å redusere utslippene i andre land, med 7 mrd. kroner til tiltak innen fornybar energi, klima, miljø og hav.

Flertallet viser til at regjeringen følger opp Klimariskoutvalgets anbefalinger ved å prioritere flom- og skredforebygging gjennom kartlegging, arealplanlegging, overvåking, varsling og sikringstiltak.

Flertallet mener at sikkerhet for gode helsetjenester er viktig for tryggheten til befolkningen. Flertallet er derfor fornøyd med at regjeringen i sitt budsjettforslag legger til rette for en aktivitetsvekst i sykehusene på 1,5 pst. i 2020, som overstiger behovet som følger av den demografiske utviklingen på 1,3 pst. Det legges til rette for nye sykehusinvesteringer, blant annet med en låneramme på over 29 mrd. kroner til nye Oslo universitetssykehus. Flertallet viser videre til at det foreslås et løft for den nasjonale e-helseutviklingen gjennom investeringer i helseanalyseplattformen og etablering av et «standardisert språk» for e-helseløsninger. Det settes inn tiltak for å møte rekrutteringsutfordringer i fastlegeordningen og behovet for legespesialister.

Flertallet viser til at kommunesektoren er avgjørende for en rekke velferdstjenester, blant annet innen helse. I budsjettforslaget legges det opp til en vekst i kommunesektorens frie inntekter på 1,3 mrd. kroner. Det legges dermed til rette for at kommunene og fylkeskommunene kan fortsette å tilby flere og bedre tjenester til sine innbyggere. Budsjettet gir rom for tilskudd til 2 000 heldøgns omsorgsplasser i kommunene. Eldreformen Leve hele livet følges opp gjennom å øke tilsagnsrammen for tilskuddsordningen til lokale kjøkkenløsninger i sykehjem og omsorgsboliger. Opptrappingsplanen for rusfeltet følges opp, og i perioden 2016–2020 er det bevilget mer enn 2,4 mrd. kroner til planen. Flertallet mener dette er viktige tiltak for et bedre velferdstilbud i kommunene.

Flertallet viser til at forslag til ny integreringslov er på høring. Lovforslaget skal bidra til at flere innvandrere oppnår formell kompetanse og deltar i arbeidslivet. Flertallet er fornøyd med at regjeringen foreslår å vri deler av innsatsen gjennom integreringstilskuddet mot tiltak som gir flere utdanning og kvalifisering. Flertallet mener deltakelse i utdanningstilbud og arbeid er nøkkelen til god integrering. Flertallet er fornøyd med at regjeringen fører en bærekraftig innvandringspolitikk, som er restriktiv, rettsikker og ansvarlig.

Flertallet er fornøyd med at regjeringen foreslår en rekke tiltak for å gjøre hverdagen enklere for familier. Fra høsten 2019 er toåringer fra familier med lav inntekt inkludert i ordningen med gratis kjernetid i barnehage, og fra 2020 foreslås det å tilby gratis heltidsplass i

barnehage også til to- og treåringer i asylmottak. Flertallet viser også til at det foreslås å inntektsgradere foreldrebetalingen i SFO på 1.–2. trinn og å gi gratis SFO til elever på 5.–7. trinn med særskilte behov. Dette er tiltak som bidrar til deltakelse i viktige tilbud for barn som vokser opp i familier med lavinntekt.

Flertallet er fornøyd med at barnetrygden foreslås økt for alle barn opp til fylte seks år med 300 kroner i måneden fra 1. september 2020. Flertallet viser til at økningen i barnetrygden på 1 000 kroner per år i 2019 var den første økningen i barnetrygden siden 1996. Økningene vil forbedre alle småbarnsforeldres økonomi, men vil bety mest for dem med lav inntekt. Flertallet er også fornøyd med at regjeringen foreslår å starte et forsøk med fritidskort for barn over seks år, for å gjøre det lettere økonomisk for barn å delta på fritidsaktiviteter.

Flertallet viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2019–2020) foreslår å innføre faste satser for ordningen med stønad for briller til barn. Det har de siste ti årene vært en tredobling av utgiftene til denne ordningen, og en gjennomgang av ordningen fra Arbeids- og velferdsdirektoratet viste blant annet at det har vært gitt stønad til uforholdsmessig kostbare briller. Flertallet er oppatt av at barn som kvalifiseres for denne ordningen, skal sikres hensiktsmessige briller, og at fellesskapets ressurser anvendes godt. Regjeringen varsler i Prop. 1 S (2019–2020) en gjennomgang av praktiseringen av ordningen for å vurdere om det er behov for å foreta endringer i retningslinjene. Flertallet peker på at innføringen av satser gjelder fra 1. mars 2020, og forventer at regjeringen i god tid innen ikrafttredelse sørger for at retningslinjene også fanger opp at barn med særskilte behov får dekket nødvendige utgifter til briller.

Flertallet anerkjenner at arbeidet som Maritim CleanTech har gjort til nå, har vært viktig for tempoet i omleggingen til grønn vekst i medlemsbedriftene. Flertallet forutsetter at regjeringen legger til rette for at klyngen og arbeidet blir videreført.

Flertallet foreslår å øke bevilgningen til tilskudd til organisasjoner som arbeider med nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv. med 1,5 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å øke tilskuddet til Willy Brandt-stiftelsen med 0,1 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å bevilge 8,7 mill. kroner til tilskudd til Feiring videregående skole. Tilskuddet trappes opp til 17,8 mill. kroner i 2021.

Flertallet foreslår å øke tilskuddet til frittstående skoler med 1,5 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Det økte tilskuddet skal gå til arbeid med nye læreplaner i skolen.

Flertallet foreslår å bevilge 6,4 mill. kroner til skoleskipet Gann. Midlene skal gå til hybridisering av skoleskipet.

Flertallet foreslår å bevilge 0,75 mill. kroner til oppstart av Stord Folkehøgskule.

Flertallet foreslår å øke bevilgningen til studieforbundene med 10 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å øke støtten til Antirasistisk senter og Kirkens Bymisjons senter «Søster til søster» med hhv. 1 og 1,3 mill. kroner. Midlene til Antirasistisk senter skal bidra til å øke innsatsen for å kartlegge ekstrene miljøer, på bakken og på nett.

Flertallet foreslår å øke bevilgningen til kjøp av utstyr i yrkesopplæringen på videregående skole med 25 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å øke støtten til Stiftelsen Vickersund Hoppcenter og Lillehammer Olympiske bob- og akebane med 0,5 mill. kroner hver ut over regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å øke støtten til Ekstremsportveko i Voss med 3 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å øke støtten til Jøssingfjord Vitenmuseum med 4 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å øke støtten til Kilden Dialog med 1,5 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å øke støtten til Ishavsmuseet på Brandal med 1 mill. kroner. Midlene skal gå til å styrke formidlingsarbeidet.

Flertallet foreslår å øke støtten til Melahuset, Kode Bergen og Vinjemuseet med hhv. 1, 3 og 1,4 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Midlene til Melahuset skal bidra til å videreføre kulturtilbudet til barnehager og skoleelever og øke satsingen på samtaler og debatter om dagsaktuelle temaer.

Flertallet foreslår å øke støtten til Stiftelsen SOR for prosjektet Helt med – Arbeid for utviklingshemmede med 1,2 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å øke tilskuddet til Rosa kompetanse med 0,55 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å øke bevilgningen til domstolene med 20 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Midlene skal gå til digitalisering av domstolene for å redusere saksbehandlingstiden.

Flertallet foreslår å øke bevilgningen til kriminalomsorgen med 6 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Midlene skal gå til en utvidelse av soningsplasser for unge i Eidsberg fengsel. Flertallet presiserer at beløpet også skal dekke utgifter til forvaltningssamarbeidspartnere.

Flertallet foreslår å øke bevilgningen til politiet med 20 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Midlene skal gå til utstyr i politiet.

Flertallet foreslår å øke tilskuddet til Svalbardbudsjettet med 10 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Midlene skal gå til å utvide seilingssesongen til M/S Polarsyssel til hele året.

Flertallet foreslår å øke bevilgningen til tiltak i handlingsplanen mot antisemittisme med 2 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Midlene skal gå til Det mosaiske trossamfunn for å videreutvikle informasjonsmateriale tilpasset barnehager, ulike trinn i grunnskolen og øvrige utdanningsinstitusjoner, videreutvikling av nettstedet «jødedommen.no», utdanning av flere jødiske veivisere og styrking av veiviserprogrammet.

Flertallet foreslår å øke støtten til Nord-Troms studiesenter med 1 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å bevilge 0,5 mill. kroner til Fokus på ME. Midlene skal gå til ME-konferansen på Stryn.

Flertallet foreslår å bevilge 4 mill. kroner til opprettelse av en belønningsordning til kommuner som innfører fritt brukervalg.

Flertallet foreslår å øke støtten til Ønsketransporten med 1 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å øke støtten til Hjernerådet med 1 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Midlene skal gå til tiltak for bedre informasjon mot flere pasientgrupper samt arbeid med hjernehelseterapien.

Flertallet foreslår å øke støtten til Landsforeningen for forebygging av selvskading og selvmord med 0,5 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å øke støtten til Karmsund ABR-senter og Pitstopp Hordaland med 1,5 mill. kroner hver, utover regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å øke støtten til Fontenehusene med 10 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å øke støtten til Blå Kors barnas stasjon med 2 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Midlene skal gå til etablering av nye stasjoner i Mandal og Lister.

Flertallet foreslår å øke støtten til LNU med 2,8 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Midlene fordeles med 2 mill. kroner til utvikling av en portal for lån av kommunale lokaler og 0,8 mill. kroner til grunnstøtte til LNU.

Flertallet foreslår å øke tilskuddet til Gea Norvegica Geopark i Telemark med 1 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å øke tilskuddet til velferdsstasjoner med 2,5 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet har merket seg at regjeringen i budsjettproposisjonen foreslår å overføre finansieringen av føringstilskuddet til fiskesalgslagene gjennom bruk av inndratte midler. Flertallet mener at innføringen av

en ny ordning bør skje over tid. På denne bakgrunn foreslår flertallet at det bevilges 14 mill. kroner til formålet over statsbudsjettet, og at det resterende beløpet finansieres gjennom fiskesalgslagenes konto for inndratte midler, slik at det til sammen stilles det samme beløpet til rådighet til formålet i 2020 som man har for 2019.

Flertallet foreslår å øke støtten til Blått kompetansesenter Sør med 6 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å bevilge 0,5 mill. kroner til en samarbeidsavtale mellom Bocuse d'Or og Det Norske Kjøkkelandslaget.

Flertallet foreslår å øke støtten til Graminors frukt- og bærsenter på Njøs med 3 mill. kroner.

Flertallet foreslår å utvide TT-ordningen og øker bevilgningen til ordningen med 13 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Midlene skal gå til å utvide ordningen fra 1. juli 2020.

Flertallet foreslår å øke bevilgningen til planleggingsmidler i Kystverket med 5 mill. kroner. Midlene skal gå til videre planlegging av Stad skipstunnel.

Flertallet foreslår å øke støtten til Nasjonalt vilkssenter i Tana med 2 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Midlene skal gå til Deanu Institutt/Tanainstituttets arbeid for å kartlegge og dokumentere laksefisketradisjoner i sirkumpolare områder.

Flertallet foreslår å øke støtten til Norsk oljemuseum med 1,5 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å tilbakeføre gevinsten som følge av omorganisering i høyere utdanningssektoren. Flertallet reduserer derfor bevilgningen til tiltak for høyere utdanning med 3,2 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å redusere gaveforsterkningsordningen med 20 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å redusere tilskudd til folkehelse tiltak med 3 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Flertallet foreslår følgende endringer ut over regjeringens forslag:

| Kap. | Post | Formål | Kroner |
|------|------|---|------------|
| 118 | 72 | Økt søknadspott til organisasjoner som arbeider med nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet | 1 500 000 |
| 118 | 74 | Willy Brandt-stiftelsen | 100 000 |
| 227 | 78 | Internattilskudd til Feiring vgs. | 8 700 000 |
| 228 | 70 | Tilskudd til frittstående skoler til arbeid med nye læreplaner | 1 500 000 |
| 228 | 76 | Tilskudd til hybridisering av skoleskipet Gann | 6 400 000 |
| 253 | 70 | Stord folkehøgskule | 750 000 |
| 254 | 70 | Studieforbundene | 10 000 000 |
| 275 | 70 | Nord-Troms studiesenter | 1 000 000 |
| 291 | 71 | Antirasistisk senter | 1 000 000 |
| 291 | 73 | Søster til søster | 1 300 000 |

Flertallet foreslår å redusere tilsagnsrammen til utleieboliger med 88,9 mill. kroner, til 412,5 mill. kroner. Flertallet foreslår derfor å redusere bevilgningen til utleieboliger med 40 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å redusere bevilgningen til Forbrukerrådet med 5 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å redusere bevilgningen til forbrukerpolitiske tiltak under Forbrukerrådet med 4 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å redusere tilskudd til riksvei-investeringer under Statens vegvesen med 100 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å redusere merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner med 15 mill. kroner, fra 1 700 til 1 685 mill. kroner. Flertallet viser til at regjeringen i Meld. St. 10 (2018–2019) Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfoldig – Den statlege frivilligheitspolitikken varslet en opptrapping av bevilgningen til merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner til 1 800 mill. kroner i 2021.

Flertallet viser til at det i statsbudsjettet for 2020 er foreslått 30 mill. kroner til arbeidet med U-864 ved Fedje. Flertallet viser til at Stortinget ikke har tatt avgjørelse om valg av miljøtiltak, og at anskaffelsen av hovedleveransen antas å skje i 2021. Flertallet foreslår derfor å redusere bevilgningen med 10 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å redusere bevilgningen til større utstyrsanskaffelser i Skatteetaten med 1 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Flertallet foreslår å redusere bevilgningen til energi- og petroleumsforskning under Norges forskningsråd med 5 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

| Kap. | Post | Formål | Kroner |
|------------|---------|--|--------------------|
| 315 | 78 | Stiftelsen Vikersund Hoppcenter og Lillehammer Olympiske bob- og akebane | 1 000 000 |
| 315 | 79 | Ekstremспортveko | 3 000 000 |
| 322 | 70 | Jøssingfjord Vitenmuseum, grunnarbeid | 4 000 000 |
| 323 | 71 | Kilden Dialog | 1 500 000 |
| 325 | 78 | Melahuset, driftstilskudd | 1 000 000 |
| 325 | 79 | Styrket formidlingsarbeid ved Ishavsmuseet på Brandal | 1 000 000 |
| 226 | 21 | Utstyr til yrkesfagskoler | 25 000 000 |
| 328 | 70 | KODE Bergen, driftstilskudd | 3 000 000 |
| 328 | 70 | Vinjemuseet, driftstilskudd | 1 400 000 |
| 351 | 72 | Rosa kompetanse, FRI | 550 000 |
| 352 | 72 | Helt med, arbeid for utviklingshemmede | 1 200 000 |
| 410 | 1 | Domstolene. Digitalisering for å redusere saksbehandlingstiden | 20 000 000 |
| 430 | 1 | Utvidelse av antall ungdomsplasser i Eidsberg fengsel | 6 000 000 |
| 440 | 1 | Utstyr til politiet | 20 000 000 |
| 480 | 50 | Utvidelse av M/S Polarsyssels seilingssesong til hele året | 10 000 000 |
| 500 | 70 | Handlingsplan mot antisemittisme | 2 000 000 |
| 761 | 68 | Belønningsordning til kommuner som innfører fritt brukervalg | 4 00 000 |
| 761 | 79 | Ønsketransporten | 1 000 000 |
| 761 | 79 | Hjernerådet | 1 000 000 |
| 765 | 71 | Landsforeningen for forebygging av selvsikading og selvmord | 500 000 |
| 765 | 72 | Karmsund ABR-senter | 1 500 000 |
| 765 | 72 | PitStop Hordaland | 1 500 000 |
| 765 | 73 | Fontenehus | 10 000 000 |
| 781 | 79 | ME-konferanse, Stryn | 500 000 |
| 846 | 61 | Blå Kors barnas stasjon. Etablering av nye stasjoner i Mandal og Lister | 2 000 000 |
| 846 | 70 | Grunnstøtte LNU | 800 000 |
| 846 | 70 | LNU, utvikling av portal for lån av kommunale lokaler | 2 000 000 |
| 900 | 80 (NY) | Gea Norvegica Geopark, Telemark | 1 000 000 |
| 919 | 71 | Tilskudd til velferdstasjoner | 2 500 000 |
| 919 | 75 | Tilskudd til nærings tiltak i fiskeriene | 14 000 000 |
| 923 | 1 | Blått kompetansesenter Sør | 6 000 000 |
| 1137 | 54 | Graminor – norsk frukt- og bærsenter på Njøs | 3 000 000 |
| 1137 | 70 | Samarbeidsavtale mellom Bocuse d'Or og Det Norske Kokkelandslaget | 500 000 |
| 1330 | 60 | Utvide TT-ordningen fra 1. juli 2020 | 13 000 000 |
| 1360 | 30 | Stad skipstunnel, planleggingsmidler, Kystverket | 5 000 000 |
| 1420 | 85 | Nasjonalt villakssenter i Tana | 2 000 000 |
| 1800 | 71 | Norsk oljemuseum, driftstilskudd | 1 500 000 |
| Sum | | | 206 200 000 |

| Kap. | Post | Formål | Kroner |
|------|------|--|-------------|
| 275 | 21 | Tilbakeføring av gevinst som følge av omorganiseringen i UH-sektoren | -3 200 000 |
| 285 | 52 | Gaveforsterkningsordningen | -20 000 000 |
| 315 | 70 | Mva.-kompensasjonsordningen | -15 000 000 |
| 581 | 76 | Tilskudd til utleieboliger – redusert tilgangsramme | -40 000 000 |
| 714 | 79 | Folkehelse, andre tilskudd | -3 000 000 |
| 860 | 50 | Forbrukerrådet | -5 000 000 |
| 865 | 50 | Forbrukerpolitiske tiltak – forskning og undervisning | -4 000 000 |

| Kap. | Post | Formål | Kroner |
|------------|------|---|---------------------|
| 1320 | 30 | Riksveiinvesteringer | -100 000 000 |
| 1360 | 21 | Arbeid med U-864 (Fedje) | -10 000 000 |
| 1618 | 45 | Større utstyranskaffelser i Skatteetaten | -1 000 000 |
| 1830 | 30 | Redusert bevilgning til energi- og petroleumsforskning under Norges forskningsråd | -5 000 000 |
| Sum | | | -206 200 000 |

3.1.2.2 MERKNADER FRA ARBEIDERPARTIET

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil skape et mer rettferdig og klimavennlig samfunn, der flere får muligheten til å jobbe. Dette kan vi bare få til sammen: uansett hvem vi er, hvor mye penger vi har eller hvor i landet vi bor. Økt polarisering mellom ulike folk og ulike deler av landet svekker evnen vår til å få til store ting og må bekjempes.

Små økonomiske og sosiale forskjeller øker tilliten på tvers av sosiale lag og i både by og bygd. Det gir også fellesskapet mer å bruke på velferd og investeringer.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har sittet med ansvaret for syv statsbudsjett. Summen av regjeringens politikk har gjort det vanskeligere for vanlige folk å leve sitt liv. Regjeringen har gitt skattelette til de på toppen, og kuttet overfor svake grupper. Sentraliseringen har rammet distriktene hardt. Regjeringen forstår ikke hva Norge trenger. De har ikke forberedt landet på dårligere tider, men brukt mer tid på intern krangling enn på å ta tak i de store oppgavene.

Det er ikke mulig for et parti i opposisjon å rette opp alle usosiale kutt, feilgrep og konsekvenser av mange års høyrestyre i bare ett alternativt statsbudsjett.

Målet for disse medlemmers forslag til budsjett for 2020 er å vise en annen retning for landet og samle et nytt flertall i 2021 for et Norge som er mer rettferdig, mer klimavennlig og hvor flere folk er i jobb.

Det som trengs er en politikk som kutter klimautslipp og skaper jobber, reduserer økonomiske forskjeller mellom folk og utvikler velferden for alle, uansett hvor de bor.

Klimautslippene skal ned uten at folk skal måtte frykte for jobbene sine.

Omstillingen til et mer klimavennlig samfunn må etter disse medlemmers mening være rettferdig. Det betyr at alle må bidra, men at byrden ved det må fordeles slik at de som har mest, bidrar med mest.

For å sikre at et lavutslippssamfunn ikke skal øke forskjellene mellom folk, må det skapes flere arbeidsplasser, og folk må kunne ta del i endringer på arbeidsplasser som allerede finnes.

Markedet alene kommer ikke til å klare å inkludere folk eller redusere forskjeller. Markedet alene kommer heller ikke til å se muligheter for landet i sammenheng. Det trengs politiske virkemidler for å få dette til.

Til nå har for lite av næringspolitikken ført til klimakutt, og for lite av klimapolitikken har ført til næringsutvikling. Det må forandres.

Disse medlemmer vil understreke at hvis Norge skal lykkes med å nå klimamålene, må klimakonsekvensene av vår egen politikk vurderes. Som en del av dette alternative budsjett, legger disse medlemmer fram et utslippsbudsjett som viser hvordan klimamålene kan nås for ikke-kvotepiktig sektor.

Statsbudsjettet kommer hvert år; det vi ikke får til ett år kan vi prøve på seinere. Med verdens utslippsbudsjett er det annerledes. For hvert megatonn CO₂ vi bruker opp, er det ett mindre igjen. Vi bruker med andre ord opp fremtidige generasjoners rett til utslipp her og nå. Det kommer ikke nye karbonbudsjett: Vi har de utslippene vi har.

Med dagens årlige utslipp er det 10 år igjen før vi har nådd målet om maksimalt 1,5 grader økt global oppvarming, og 28 år på maksimalt 2 grader global oppvarming.

Disse medlemmer mener vi skylder neste generasjon både å sikre verdiskaping og reduserte klimautslipp. Grunnlaget for dette må legges nå.

Skape jobber

Disse medlemmer vil samle kreftene rundt industrier som både gir eksportinntekter og som kan lykkes i et klimavennlig samfunn.

Naturressursene våre må brukes til å skape industri, trygge arbeidsplasser og sikre fremtidens velferd. Over hele landet sikrer industrien gode jobber nær naturressursene. Det betyr store ringvirkninger i lokalsamfunn. Industrien gir store eksportinntekter som sikrer velferden og som blir enda viktigere etter hvert som inntektene fra olje og gass blir mindre dominerende i norsk økonomi.

- Disse medlemmer foreslår å
- øke miljøteknologiordningen til 1 mrd. kroner, slik at norsk industri og næringsliv kan kutte utslipp og skape nye arbeidsplasser.
 - tilføre Statens selskap for industrivekst (SIVA) 200 mill. kroner mer i egenkapital, slik at de kan avlaste risiko ved nye industrietableringer.
 - beholde Investinors mulighet for direkteinvesteringer, i motsetning til regjeringen som velger å lukke det. Dette gjøres for å sikre stabil tilgang til kapital i

tidlig fase for de mest lovende norske vekstselskaper.

- styrke midlene til regional utvikling som fylkene disponerer, fordi dette fremmer lokal og regional vekst.

En nordsjøplan

Norge har forutsetningene for å ta lederskap på den videre utviklingen av Nordsjøen. Norge har verdensledende kompetanse og naturlige fortrinn, slik at norsk leverandørindustri er godt posisjonert.

Det er nødvendig å se utbygging av havvind og mulighetene for hydrogen i sammenheng med elektrifisering av olje- og gassinntallasjoner, fiskeri og havbruk, mineraler og utviklingen av Nordsjøen som sentrallager for karbon. Europa har satt strenge klimamål og skal etter hvert helt over på fornybar energi. Norge trenger eksportinntekter og må beholde posisjonen som en viktig energileverandør til Europa det neste århundret.

For at disse mulighetene skal bli sett i sammenheng settes det av 10 mill. kroner til utviklingen av en Nordsjøplan.

Olje- og gassvirksomheten skaper store verdier, sikrer arbeidsplasser og kompetanseutvikling. Nye næringer som havvind, hydrogen og karbonfangst og -lagring (CCS) står på skuldrene til olje- og gassindustrien. Derfor må olje- og gassindustrien ha forutsigbare rammevilkår.

Alle scenarier som viser hvordan vi kan begrense den globale oppvarmingen til 1,5 grader, krever karbonfangst og -lagring.

Disse medlemmer mener det må tas en investeringsbeslutning for karbonfangst og -lagring i 2020. Utsettelse og usikkerhet om rammebetingelsene gjør det krevende for selskapene som jobber med å utvikle teknologien for karbonfangst og -lagring i Norge. Det setter satsingen i fare. Uten CCS vil norsk industri vanskelig kunne nå klimamålene, og vi risikerer utflytting av norsk industri og tap av norske arbeidsplasser.

Regjeringen Stoltenberg II satsing på fullskala CO₂-håndtering presset fram teknologiutvikling i teknologisenteret på Mongstad. Det er i dag verdens største anlegg for å teste fangstteknologi og vesentlig for den internasjonale utviklingen av karbonfangst og -lagring.

Disse medlemmer vil at det skal gjennomføres to fangstprosjekter i Norge, for å øke sannsynligheten for at Norges CCS-satsing lykkes og for å sikre teknologiutvikling innenfor både avfalls- og prosessindustrien.

Ved en investeringsbeslutning i 2020 vil et CCS-anlegg på Klemetsrud kunne kutte norske utslipp med 1,4 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i perioden 2024–2030, mens et anlegg i Brevik vil kunne kutte med 2,5 millioner tonn.

For å sikre at det er tilstrekkelig FoU-midler tilgjengelig i den kritiske fasen i 2020, styrker disse med-

lemmer bevilgningen til FoU på karbonfangst og -lagring (CCS) til CLIMIT med 30 mill. kroner.

I tillegg må det på plass en nasjonal sektoravtale mellom næringsliv på land og hav, sammen med myndigheter, virkemiddelapparat, forskningsmiljøer og øvrige deler av klyngen som sikrer at det bygges opp industri, kompetanse, arbeidsplasser og eksporterbar teknologi for flytende havvind.

Disse medlemmer mener det må settes en ambisjon om 10 pst. markedsandel av den globale omsetningen i havvindmarkedet for norske bedrifter, og en omsetning på 50 mrd. kroner. Regjeringen har ikke satt noe mål for norske markedsandeler.

Sjøfart, fisk og kyst

Norge er en stor sjøfartsnasjon med en komplett maritim næringsklynge.

Nærskipsfartsflåten trenger fornyelse for å kunne møte nye og strengere klimakrav. For å stimulere til dette øker disse medlemmer bevilgningene på flere områder og gjeninnfører kondemneringsordningen for skip.

Disse medlemmer mener det er viktig å sikre rekruttering av norske sjøfolk og mener norske lønns- og arbeidsvilkår er et viktig grunnlag for en slik utvikling. Et mål for utviklingen av havnasjonen Norge er at det innføres krav om norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel og i norske farvann.

Disse medlemmer foreslår en tiltakspakke for fornyelse av nærskipsflåten for å kutte utslipp og sikre nye oppdrag til norsk industri. Pakken innebærer bl.a. bevilgninger til kondemneringsordningen for skip og opprettelsen av en toppfinansieringsordning i GIEK/Eksportkreditt. En slik ordning skal gi rederiene tilgang på finansiering og sikkerhet ut over de ordinære kravene til egenkapital. Insentivordningen for å flytte mer gods fra vei til sjø styrkes også.

Disse medlemmer vil sette krav til offshore supplyskip om lavutslippsløsninger fra 2025 og nullutslipp fra 2030, for å kutte utslipp og stimulere næringsutvikling. Et nøkternt anslag tilsier at det vil gi et kutt i klimautslipp på to millioner tonn i perioden 2021–2030.

Fiskeeksporten fra Norge er rekordhøy, men altfor mye sjømat sendes ubearbeidet ut av landet. Dette betyr tap av både arbeidsplasser og verdiskaping. Regjeringen foreslår å fjerne bevilgning til føringstilskuddet, som skal sikre at fisk kan leveres også til mindre fiskemottak. Dette kan føre til at fiskemottak blir lagt ned og svekke muligheten for å foredle mer sjømat langs kysten.

Disse medlemmer vil beholde føringstilskuddet og stimulere til utvikling og innovasjon i foredlingsleddet, og dermed bidra til flere arbeidsplasser på land. Disse medlemmer vil også rette opp regjeringens smålige kutt i støtten til velferdsstasjoner for fiskere.

Jord og skog

Disse medlemmer vil at Norge i større grad må gripe mulighetene som ligger i å foredle våre rike og mangfoldige naturressurser og skape nye produkter fra fornybare råvarer, og dermed nye arbeidsplasser. Da må det bygges opp under et aktivt skogbruk, og legge til rette for utvikling av en sterk skog- og treindustri i Norge.

Disse medlemmer foreslår derfor å

- styrke viktige virkemidler som miljøteknologiordningen, bioøkonomiordningen og SIVA, ordninger som kan bidra til innovasjon og utvikling av blant annet massivtre i bygg og limtre i bruer.
- bruke mulighetene som ligger i gjenbruk av tre, slik at trematerialer kan brukes flere ganger, og til slutt til energiformål.
- styrke skogplantingen som et virkemiddel for å binde og lagre CO₂ gjennom fotosyntesen. Samtidig vil skogplanting styrke ressursgrunnet for norsk skogindustri.

Trygg mat og friske dyr

Disse medlemmer vil forsterke matproduksjonen. Dette er viktige arbeidsplasser, og de norske verdikjedene innenfor jordbruk og matproduksjon er en del av løsningen på globale utslipps- og ressursutfordringer.

Disse medlemmer la våren 2018 fram en opptrappingsplan for jordbruket som viser hvordan jorda og beiteressursene i hele Norge må brukes for å sikre mer produksjon basert på norske ressurser, arbeidsplasser i alle deler av landet, størst mulig selvforsyning og tilpasning til et mer uforutsigbart klima.

Disse medlemmer setter av midler for å komme i gang med å opprette beredskapslagre for matkorn, såkorn og grasfrø, og styrker Mattilsynet for å sikre trygg mat, friske dyr og god dyrevelferd.

Disse medlemmer ser det som positivt at det den 21. juni 2019 ble inngått en klimaavtale mellom regjeringen og Norges Bondelag og Norges Bonde- og Småbrukarlag, der partene forplikter seg til å redusere jordbrukets samlede utslipp med fem millioner tonn CO₂-ekvivalenter for perioden 2021–2030.

Katapult

Disse medlemmer vil styrke Norsk katapult, en ordning med nasjonale sentre som tilbyr fasiliteter, utstyr, kompetanse og nettverk. Katapult-sentrene som får offentlig støtte for å bistå små og mellomstore bedrifter over hele landet, gjør det enklere for innovative bedrifter å utvikle prototyper, teste, simulere og visualisere, slik at ideer utvikles raskere, bedre og med mindre risiko.

Samarbeidsklynger for næringslivet

Næringsklyngene er viktige omstillingsmotorer, ved at kunnskapsbedrifter – små og store – kan jobbe

sammen og dele kompetanse. Forskning viser at selskaper i næringsklynger vokser mer, og skaper mer verdier, og er mer innovative enn selskaper som står utenfor næringsklynger.

Disse medlemmer satser der regjeringen kutter i klyngeprogrammet, og vil også styrke SIVA som spiller en viktig rolle med å tilrettelegge for nærings- og industriutvikling over hele landet.

Reiseliv

Disse medlemmer foreslår 30 mill. kroner i økning i bevilgningen til reiselivssatsingen i Innovasjon Norge, hvor regjeringen kutter. Målet er å øke verdiskapingen innenfor bærekraftige rammer, og utvikle flere helårs arbeidsplasser. Det vil ha stor betydning for sysselsetting, spesielt i distriktene.

Helseindustri

Helseindustrien kan både gi mange nye arbeidsplasser i privat sektor, styrke vår offentlige helsetjeneste og gi eksportmuligheter. For å styrke vekstmulighetene til norsk helseindustri, vil disse medlemmer blant annet opprette en ny, tverrgående ordning i virkemiddelapparatet, som kan følge prosjekter fra idé til marked/innkjøp.

Det foreslås 50 mill. kroner til dette i Innovasjon Norge, samt å styrke SIVAs katapultvirkemiddel, som støtter felles testsentre, inn mot helseindustrien.

Nei til tollkutt på klær

Disse medlemmer vil ha like konkurransevilkår mellom norsk handel og utenlandske netthandelselskaper. Regjeringens forslag om å gi utenlandske nettselskaper tollfri adgang til det norske markedet for tekstilvarer opp til 3 000 kroner gir utenlandske aktører en rabatt på tekstilimport. Dette er konkurransevridende og vil føre til tappt omsetning og arbeidsplasser i norske handelsbedrifter.

Disse medlemmer foreslår derfor en videreføring av dagens tekstiltoll og at merverdiavgift ilegges på netthandel fra første krone fra 1. januar 2020.

Virkemidler for klimakutt

Enova

Enovas rolle er å drive bransjene i Norge framover i retning lavutslippssamfunnet og er et sentralt virkemiddel for innovasjon og teknologiutvikling på veien mot å kutte utslipp samtidig som næringslivet må skape nye verdier.

Disse medlemmer foreslår å styrke Enova på flere områder:

- 115 mill. kroner for å bidra til grønn omlegging i industrien.
- 100 mill. kroner til å bygge ut ladeinfrastruktur for at elbil skal være et reelt alternativ utenfor byene,

men også for folk som bor i sameier og borettslag uten lademuligheter.

- Sammen med industri og CO₂-fond for næringstransporten skal dette være en av Enovas topp tre-prioriteter.

Et nytt CO₂-fond for næringstransport.

Næringstransporten står for to tredjedeler av utslippene i transportsektoren. Disse medlemmer vil øremerke deler av CO₂-avgiftene næringstransporten betaler til investering i ny teknologi. Det opprettes et fond hvor avgiftsinntektene settes inn og næringen selv skal administrere investeringene.

Disse medlemmer foreslår å sette av 1 mrd. kroner til CO₂-fondet for næringstransporten i 2020. Dette finansieres delvis gjennom nye bevilgninger, og delvis gjennom en omprioritering fra budsjettet til Enova.

Da fortsetter forurensere å betale, og transportbedriftene får en belønning ved å melde seg inn i fondet. På den måten får de mer penger til å bytte ut gammel med ny, klimavennlig teknologi. Som motytelse for at staten skal si ifra seg inntekter fra CO₂-avgiften, må næringslivet signere på en garanti for utslippskutt. Potensialet er kutt på 30 pst. av klimautslippene fra næringstransporten innen 2030.

Fra vei til sjø og bane

Disse medlemmer mener at flere varer må fraktes på sjø eller bane og prioriterer derfor opprustning av havner og kystinfrastruktur med 201 mill. kroner. Med mer effektive havner kan omlastingen skje raskere og sjøtransport bli mer attraktivt.

I tillegg styrkes jernbanen med 250 mill. kroner til planlegging av investeringer, drift og vedlikehold, og tilskudd for overføring av gods fra vei til sjø og bane.

Biodrivstoff

Økt bruk av biodrivstoff er den enkleste og rimeligste løsningen for å redusere klimagassutslipp i næringstransporten. Dette gjelder særlig for lang- og tungtransport på vei og nærtransport for skip. For fly er biodrivstoff trolig den eneste mulige klimaløsningen i perioden fram til 2030.

Regjeringen stikker kjepper i hjulene for mer bruk av biodrivstoff, ved å ilegge veibruksavgift for all type biodrivstoff. Disse medlemmer vil at avgiftssystemet skal motivere til mer bruk av biodrivstoff, slik at innblandingen øker mot 2030, og foreslår derfor at biodrivstoff ut over omsetningskravet ikke skal avgiftsbelegges.

Det skal ikke gis avgiftsfritak for biodrivstoff med høy avskogingsrisiko, enten det er innenfor eller utenfor omsetningskravet.

Mer lønnsom investeringsordning for kommunene

Norske kommuner spiller en sentral rolle i å nå klimamålene. Mange av Arbeiderpartiets ordførere har signert lokale klimakontrakter. Lokalpolitikere har et ansvar i å få ned lokale klimaavtrykk. De må i større grad også få virkemidlene til det. De fleste kommunale investeringer har et langsiktig perspektiv. En skole som bygges i 2020 står fremdeles i nullutslippssamfunnet vi sikter mot i 2050.

Disse medlemmer foreslår en mer lønnsom ordning for flere grønne investeringer i norske kommuner.

Kommunalbanken gir allerede grønne lån til kommuner i dag. Fordelen ved å velge grønt framfor grått er imidlertid bare 0,1 prosentpoeng lavere rente. Disse medlemmer foreslår at fordelene til sammen blir et halvt prosentpoeng. Renterabatten skal gjelde for lån inntil 250 mill. kroner per investering. Dette beløpet tilsvarer f.eks. en mellomstor skole. Ordningen anslås å kunne redusere klimautslipp med 2,3 millioner tonn CO₂-ekvivalenter for perioden 2021–2030.

Innovative og klimariktige innkjøp

Offentlige innkjøp må i større grad oppfylle viktige mål om innovasjon, miljø- og klimaforbedringer og et seriøst arbeidsliv. Flere studier viser stort potensial for utslippskutt ved å sette miljøkrav til offentlige anskaffelser. I 2017 stod offentlige anskaffelser for CO₂-utslipp tilsvarende 11,2 millioner tonn, ifølge Asplan Viak.

Disse medlemmer foreslår derfor 25 mill. kroner til en sterkere ordning for risikoavlastning for innovative offentlige innkjøp.

Satsing på kollektivtransport

Toget er en viktig del av framtidens utslippsfrie samfunn, samtidig som det skal være et godt tilbud for pendlere og andre reisende. Jernbanen må bygges ytterligere ut, og vi må vedlikeholde bedre den jernbanen vi har. Større etterspørsel gjør at det må anskaffes flere tog.

Disse medlemmer vil ha sterkere styring og samordning av norsk jernbane, er uenig i regjeringens oppsplitting og privatisering og vil avvise EUs fjerde jernbanepakke når denne blir lagt fram for Stortinget.

Regjeringen setter av for lite penger til både drift/vedlikehold og til investeringer på jernbanen. I tillegg får planlegging av nye jernbaneprosjekter et stort kutt i regjeringens budsjettforslag.

Disse medlemmer foreslår en større satsing på jernbane og en styrking av bevilgningene til jernbaneformål.

Disse medlemmer mener staten må bidra i større grad til store kollektivinvesteringer i de store byene (Fornebubanen, Bybanen til Fyllingsdalen, Metrobussen i Trondheim og Bussveien på Nord-Jæren), og

foreslår at den statlige andelen skal være 70 pst. til store kollektivprosjekter i de største byene.

Karbonavgift

Å sette en pris på forurensning er det mest effektive virkemiddelet i klimapolitikken. Når det å forurense blir dyrere, vil færre ha råd til å forurense. Konsekvensen er redusert forurensende aktivitet og økt bruk av alternativer med lite utslipp.

Derfor foreslår disse medlemmer å øke CO₂-avgiften med 7 pst. i 2020, sammenlignet med 2019.

Bilister har fått en betydelig økt kostnad som følge av regjeringens iherdige bompengefinansiering av samferdselsprosjekter. Inntil bedre fordelingsmekanismer er på plass, reduseres veibruksavgiften tilsvarende.

Disse medlemmer ønsker å spille på lag med næringslivet i det grønne skiftet ved å invitere til en avtale med industrien for elektrolyse og metallurgiske prosesser, hvor industrien går med på en gradvis opptrapping til full CO₂-avgift over en fireårsperiode.

Kompetanse for framtida

Disse medlemmer vil ikke akseptere at folk skyves ut og ikke får ta del i arbeidsfellesskap, fordi kravene til kompetanse øker eller endrer seg. Uten at fellesskapet tar et større ansvar for at folk skal få utvikle kompetansen de trenger for å stå i jobb, blir det opp til sjefen og størrelsen på hver og én av oss sin lommebok. Det vil øke forskjellene mellom folk og svekke næringslivet.

Kompetansemilliarden

Det er et politisk ansvar å sørge for at alle får mulighet til å lære og oppdatere sin kompetanse. Livslang læring må bli en del av den norske modellen, slik at arbeidsgivere og staten tar ansvar sammen med den enkelte arbeidstaker. Da trengs et skikkelig løft for kompetanse.

Disse medlemmer setter av 1 mrd. kroner i sitt alternative statsbudsjett for 2020 for økt kompetanse, både for de som allerede er i jobb og de som vil i jobb, blant annet gjennom et program for arbeidslivsdrevet kompetansebygging, og opprette et kompetansefond på 150 mill. kroner i samarbeid med partene i arbeidslivet. Fondet skal bidra til å finansiere deltakelse i etter- og videreutdanning og være styrt i et trepartssamarbeid.

En vellykket kompetansereform handler om helhet i tiltakene og om samarbeid mellom partene i arbeidslivet, ulike tilbydere av kurs- og utdanningstilbud, med Nav og med andre offentlige aktører. Arbeidstakere skal gjennom avtaler i arbeidslivet sikres rett til etter- og videreutdanning.

Disse medlemmer mener at fagskoler, universiteter og høyskoler skal utvikle tilbud som er relevante for arbeidslivet og sette av egne midler til dette og til egne programmer for utsatte bransjer, i første omgang

egne bransjeprogrammer for varehandelen, transportsektoren og innenfor maritim sektor.

Utviklingen går i en retning det det blir mindre klare skiller mellom læring ved utdanningsinstitusjoner og læring i arbeidslivet, mellom «førstegangsutdanning» og det vi vanligvis tenker på som «etter- og videreutdanning».

Disse medlemmers satsing på kunnskap og ferdigheter er arbeidslivsnær, og skal gi vanlige arbeidstakere påfyll av relevant kompetanse i møte med nye behov i arbeids- og næringsliv.

En milliard mer til yrkesfag

Norge trenger flere fagarbeidere i årene som kommer.

Disse medlemmer viser til sitt alternative statsbudsjett, der det foreslås å sette av 1 mrd. kroner over fire år for å sikre at flere velger å bli fagarbeidere.

For 2020 betyr dette 250 mill. kroner. Dette skal blant annet gå til bedre utstyr i yrkesfagundervisningen, økt lærlingtilskudd, praksistilskudd og stipend for å få flere dyktige fagarbeidere til å bli yrkesfaglærere.

Disse medlemmer vil innføre en nasjonal læreplassgaranti for alle kvalifiserte søkere med ungdomsrett. Det kan ikke lenger godtas at 7 000–8 000 søkere hvert år blir stående i kø uten å få læreplass til å fullføre utdanningen sin. For å innføre en nasjonal garanti trengs det flere store prosjekter å lære av, slik Nordland fylkeskommune er i gang med fra høsten 2019.

Disse medlemmer vil også rekruttere nye lærebedrifter, og setter av penger til det.

En god yrkesfagopplæring må begynne med mer praktisk læring allerede fra 1. skoleår og gjennom hele grunnskolen. Å la elevene lære med både hode og hender vil gi bedre læring for alle elever. For at yrkesfagene skal være attraktive må det også finnes gode muligheter til å videreutvikle sin kompetanse som fagarbeider.

Disse medlemmer foreslår å opprette 1 000 nye fagskoleplasser, og styrke tilbudet til etter- og videreutdanning for fagskolelærere.

Flere studieplasser

Disse medlemmer vil ha en langt større satsing på utdanning til flere, og foreslår å opprette 3 000 nye studieplasser i 2020, med særlig vekt på områder som er strategisk viktige for vår felles velferd og for grønn omskilling – lærerutdanningene, sykepleier- og helse- og sosialfagene, IKT, teknologi og realfag.

Flere fagskoleplasser

Samfunnet har stort behov for den kompetansen fagskolene tilbyr. Disse medlemmer vil ha en langt større opptrapping av nye studieplasser og en videreutvikling av tilbudet og foreslår 1 000 nye fagskoleplasser i 2020 og en satsing på fagskolelæreres kompetanse.

Forskning og innovasjon

Det er behov for en sterkere satsing på forskning innenfor klima og bærekraft, bioøkonomi og de marine og maritime næringene, IKT og datasikkerhet og til fagmiljøene som skal utdanne og utvikle samfunnet og institusjonene våre.

Disse medlemmer vil derfor styrke forskningsinnsatsen og den kunnskapsbaserte samfunnsutviklingen gjennom 150 mill. kroner til forskning for klima, bærekraft og nye næringer, inkludert nye programmer i Forskningsrådet og etablering av nye toppforskningsentre.

Disse medlemmer setter av midler til 100 nye rekrutteringsstillinger i universitets- og høyskolesektoren. Stillingene skal utvikle profesjonene, øke omfanget av og kvaliteten på forsknings- og innovasjonsarbeidet i helse og omsorg, bidra til en god innføring av femårig lærerutdanning og utvikle flere solide fagmiljøer innenfor IKT, teknologi og realfag.

Reduserer økonomiske forskjeller

Norge er blant landene i verden med minst økonomiske forskjeller. Det gjør at enkeltmennesker lettere kan lykkes hos oss, at samfunnet vårt klarer å skape flere verdier, og at tillitten mellom folk er sterkere enn i mange andre land. De 30 pst. med lavest inntekt i Norge har fått dårligere råd siden 2013. Samtidig ser vi at de rikeste drar ifra, og blir enda rikere. Forskjellene øker, både når det gjelder inntekt og formue.

Disse medlemmer mener at hver eneste krone brukt på å gjøre forskjellene mellom folk mindre, er en investering i gode liv og i norsk konkurransedyktighet. Arbeidet mot økte forskjeller gjelder for alle politikkområder: Arbeidsmarkedet må inkludere flere. Skolene må bidra til at alle får brukt sine evner. Helsevesenet må være universelt og tilgjengelig. Ikke minst må skattesystemet omfordele – og ikke gi milliarder i gavepakker til landets rikeste.

Flere i arbeid og færre på trygd.

Arbeid er det viktigste for å redusere økonomiske forskjeller mellom folk. Gjennom arbeid får du ta dine evner i bruk og lønn til å forsørge deg og dine. Arbeid åpner dørene for å kjøpe bolig og skape seg et hjem. I 2009 var det bare Sveits og Island som lå foran Norge på å ha høyest andel av befolkningen i jobb. Siden da har Norge falt til 6. plass blant de europeiske landene. I dag må minst 200 000 flere i jobb for å nå europatoppen på sysselsetting.

En viktig del av oppgaven er å bidra til at det blir skapt flere arbeidsplasser. En annen del er å sikre at flere får muligheten til å være i jobb.

Disse medlemmer mener at gode tider i norsk økonomi må brukes til å inkludere flere og foreslår derfor 1 000 nye tiltaksplasser for arbeidsmarkedstiltak,

samt 300 nye VTA-plasser ut over regjeringens forslag, samt en opptrappingsplan til VTA-behovet er dekket.

Disse medlemmer setter også av 150 mill. kroner for målrettet å få flere med innvandrerbakgrunn i arbeid, blant annet ved å gjøre introduksjonsprogrammet mer arbeidsrettet, styrke arbeidet med språkpraksisplasser og tiltak rettet mot hjemmевærende innvandrerkvinner for å få flere i kvalifisering og jobb.

Uten oppdatert og relevant kompetanse risikerer arbeidsføre personer å bli skjøvet ut av arbeidslivet. Når vi over tid har sett en nedgang i andel folk i jobb, er det særlig blant menn i sin beste alder at nedgangen har vært stor. Arbeidsmarkedet har blitt tøffere for folk med kort utdanning.

Det kreves nye politiske løsninger for å unngå økende forskjeller mellom folk som er i arbeidslivet og de som vil inn. Derfor foreslår disse medlemmer en kompetansereform, med satsinger som både innebærer at folk skal «lære på jobb» og «lære på vei til jobb».

Disse medlemmer foreslår også å kutte konstantstøtten, fordi den bidrar til å holde kvinner med innvandrerbakgrunn hjemme fremfor å gi dem en vei til arbeid og egen inntekt.

Unge uføre

Regjeringen har gjennom sju år ført en politikk som er dobbelt usosial. Først ved at mange som vil i jobb, ikke kommer i jobb, deretter ved at de som ikke er i jobb, får kutt i ytelsene sine. I år er det særlig unge på arbeidsavklaringspenger som rammes.

Det settes ny uførekord, særlig blant unge. I 2020 passerer vi for første gang 100 mrd. kroner i utbetalinger til uføretrygd. Siden 2013 har det blitt fire nye unge uføre, hver eneste arbeidsdag.

Derfor sier disse medlemmer nei til å kutte i ytelsene til unge på AAP, slik regjeringen har foreslått, og vil i stedet ha en aktivitetsreform for unge, med tett oppfølging av blant annet de som går på AAP. Unge uføre som kan jobbe helt eller delvis, skal ha en jobbgaranti.

Heltidskultur

Svært mange som jobber deltid, ønsker egentlig å jobbe heltid, både fordi det gir mer forutsigbarhet for lønn, men også pga. arbeidsfellesskap og -oppgaver. Disse medlemmer setter av en heltidspott på 60 mill. kroner for å redusere andelen deltid i samarbeid med partene i arbeidslivet.

En lønn og en pensjon å leve av

I andre europeiske land snakkes det om «working poor», altså personer som har lønngivende arbeid, men der kontrakten er midlertidig, deltid eller innleie – og lønna ikke strekker til. En del av disse har opptil flere jobber for å ha en lønn det går an å leve av.

Ifølge EUs utredningsbyrå, gjelder dette én av ti arbeidstakere i deres medlemsland.

I Norge har de aller fleste arbeidstakere ordna forhold og en ordentlig lønn. Men når de med lavest lønn opplever reallønnsnedgang, er det et faretegn. Når organisasjonsgraden synker, får det betydning for norsk arbeidsliv. Generelt har organisasjonsgraden sunket til under 50 pst., i privat sektor er enda færre organisert – under 40 pst. – og på mange arbeidsplasser er den også langt under dette.

Et organisert arbeidsliv er førstelinjeforsvaret mot useriøse arbeidsgivere, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Det er dokumentert at lønningene på en arbeidsplass stiger med 14–15 pst. når mer enn halvparten av de ansatte er fagorganisert. For ordna forhold og en lønn å leve av er økt fagorganisering sentralt.

Regjeringen har likevel i årets statsbudsjett opphevet et stortingsvedtak fra 2018 om å bidra til å øke organisasjonsgraden. Disse medlemmer foreslår å doble fradraget for fagforeningskontingenten.

Sammen med forslag som er fremmet i Stortinget om blant annet kollektiv søksmålsrett og innstramninger på bruk av gjennomsnittsberegning av arbeidstid og innleid arbeidskraft, slik at det er bedrifter med tariffavtale med fagforening med innstillingsrett som har anledning til å avtale dette, gir det fagforeningene en sterkere posisjon. Det vil også kunne gjøre det mer attraktivt å være organisert.

For å bekjempe sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, vil disse medlemmer ha satt i gang en storrengjøring i norsk arbeidsliv. Det skal utvikles en nasjonal modell i samarbeid med partene i arbeidslivet for seriøst arbeidsliv, etter inspirasjon fra arbeidet i Ap-styrte fylker som Telemark, Trøndelag, Rogaland og Oslo, blant annet med krav om:

- Opptrapping av bruk av lærlinger til 10 pst. utførte arbeidstimer
- 50 pst. arbeidstimer utført av fagarbeidere
- Norsk språk blant nøkkelpersonell på alle arbeidslag.

Disse medlemmer foreslår i sitt alternative budsjett å sette 138,5 mill. kroner til å styrke Arbeidstilsynet, politiets og Skatteetatens innsats mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping, og øke overtredelsesgebyrene i Arbeidstilsynet med 10 mill. kroner som følge av at tilsynet foreslås styrket i Arbeiderpartiets budsjett.

Disse medlemmer foreslår også å opprette et nytt Arbeidslivskriminalitetssenter, for å nå målet om at hele landet skal dekkes av slike sentre.

Disse medlemmer foreslår å øke pendlerfradraget ved at egenandelen senkes til 17 000 kroner, som er 6 100 kroner lavere enn regjeringen. I tillegg styrkes flyrutetilbudet på kortbanenettet.

Pensjon å leve av

En verdig alderdom handler også om å få en pensjon det går an å leve av. Disse medlemmer kommer derfor til å foreslå at fremtidige pensjoner reguleres som snitt av lønns- og prisvekst, i tråd med pensjonsformen. Dette for å unngå situasjonene fra de siste årene, der verdien av pensjonene har gått ned, mens verdien av lønn har økt.

Disse medlemmer foreslår også at pensjon skal opptjenes fra første krone innenfor ordningen med obligatorisk tjenstepensjon, slik at 1 million nordmenn får høyere pensjonsopptjening. Regjeringen velger heller å subsidiere de som kan spare selv til egen pensjon med opptil 9 000 kroner i året, gjennom skattefordelen i individuell pensjonssparing (IPS). Ordningen er med på øke forskjellene mellom folk også i pensjonstilværelsen.

Denne praksisen er disse medlemmer mot og foreslår derfor å avskaffe IPS.

Disse medlemmer foreslår at minstepensjonen for enslige pensjonister økes med 4 000 kroner fra 2020.

Et sted å bo

Et godt liv handler også om å ha et hjem. Mulighetene til å kjøpe seg egen bolig er svært skjevt fordelt. For studenter har tilgang på studentboliger stor betydning. Det kan også virke prisregulerende på leiemarkedet for studentene.

Derfor foreslår disse medlemmer 3 000 nye studentboliger.

Kommunene har flere virkemidler for å legge til rette slik at det kan bygges boliger med god kvalitet for alle. Ordningene i Husbanken må brukes mer aktivt. Staten skal legge til rette for dette. Disse medlemmer foreslår å utvide Husbankens utlånsramme med 9 mrd. kroner, og sørge for at unge førstegangsetablerere blir en egen målgruppe for Husbanken.

Disse medlemmer foreslår også å øke bostøtten med 100 mill. kroner, slik at flere kan få bostøtte og flere kan få mer i bostøtte.

Områdesatsinger i ulike storbyer i Norge kan bidra til å løfte nærmiljøer og redusere barnefattigdom og arbeidsledighet. Et godt samarbeid mellom stat og kommune der innsatsen for å få flere ut i jobb, gode utdanningsløp for ungdom og nærmiljøtiltak styrkes, fører til mindre forskjeller og færre utsatte nabolag der dårlige levekår går i arv.

Disse medlemmer foreslår å styrke og utvide områdesatsingen med 50 mill. kroner, ut over regjeringens forslag for Groruddalen, Oslo indre øst, Oslo sør, Drammen, Bergen, Stavanger og Trondheim.

Likestilling

Likestilling har betydning både for enkeltmenneskers muligheter, for reduserte forskjeller i økonomi

og muligheter mellom kjønnene og for verdiskapingen til landet.

Disse medlemmer vil ha en offensiv likestillingspolitikk der kunnskap og utvikling prioriteres i alle deler av landet. Innsatsen for hele og faste stillinger, mot sosial kontroll av minoritetsjenter og for økonomisk likestilling må styrkes.

To av tre som jobber innenfor helse og omsorg har deltidsstilling. Disse medlemmer vil forsterke innsatsen for å skape en heltidskultur, og setter av en heltidspott på 60 mill. kroner.

Disse medlemmer foreslår også mer til likestillingsstretene og setter av mer penger til et forsterket trepartssamarbeid. Likestillings- og diskrimineringsombudet får også økt handlingsrom i Arbeiderpartiets alternative budsjettforslag. Det samme får arbeidet for lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og interkjønn.

Disse medlemmene foreslår også å styrke likestillingsinnsatsen over kulturbudsjettet med en ekstra bevilgning på 10 mill. kroner mer enn regjeringen til Balansekunst, som er et samarbeid mellom over 80 norske kunst- og kulturorganisasjoner, og som lenge har gjort et viktig arbeid for å sikre et likestilt og mangfoldig kulturliv.

Disse medlemmer vil ha en helhetlig satsing på bekjempelse av negativ sosial kontroll, og likestillingsarbeidet må sees i sammenheng med dette. Disse medlemmer foreslår å øke den søkbare potten med 15 mill. kroner for tilskudd til frivillige organisasjoner som bekjemper negativ sosial kontroll.

Andre sosiale satsinger

Utstyrsbibliotek

Alle barn og unge må få delta på kultur- og fritidsaktiviteter. BUA-ordningen med «utstyrsbibliotek» som sikrer profesjonelt og gratis utlån av sports- og fritidsutstyr, som bidrar til økt fysisk aktivitet, inkludering og smart ressursbruk, prioriteres.

Disse medlemmer er opptatt av å senke terskellene slik at flest mulig kan delta. Derfor foreslås BUA-ordningen styrket med 45 mill. kroner og bevilgningene til barne- og ungdomsorganisasjoner med 5 mill. kroner.

Migrenemedisin

Disse medlemmer tar migrenepasienter på alvor og ønsker å sørge for at denne gruppen endelig kan få hjelp med en effektiv forebyggende medisin. Det er uakseptabelt at privatpersoner må betale over 5 000 kroner per måned for å få tilgang til en medisin de er helt avhengig av for å fungere i hverdagen.

Derfor foreslår disse medlemmer å sikre tilgang til Aimovig migrenemedisin ved å sette av de nødvendige midlene på neste års statsbudsjett

Avvise usosiale kutt

Disse medlemmer støtter ikke regjeringens foreslåtte kutt på brillestøtte eller tannreguleringer til barn. Heller ikke kuttene i AAP til unge. På disse områdene foreslår disse medlemmer å sikre nødvendige midler i budsjettet for å opprettholde dagens ordninger.

Kommuner og fylker

Barnehage, skole, eldreomsorg og helsetjenester er viktige i folks hverdag og det viktigste vi kan bruke fellesskapets penger på. For å bygge ut og styrke disse tjenestene mener disse medlemmer vi må ha en sterk og forutsigbar kommuneøkonomi.

Kommunene har store uløste oppgaver innenfor sentrale velferdsområder. Regjeringen har i statsbudsjettet for 2020 presentert det dårligste økonomiske opplegget for de frie inntektene i kommunesektoren noen regjeringen har presentert de siste 15 årene, en realvekst på kun 0,3 pst. ifølge regjeringens egne tall. Regjeringen ruster ikke kommunene til å forberede seg på den sterke veksten i antall eldre vi vil se de neste årene.

Fylkeskommunene må settes bedre i stand til å styrke innsatsen på viktige områder som regionalt folkevalgt nivå har ansvaret for. Blant annet vil dette bety en økt innsats for videregående opplæring med vekt på yrkesfagene og et bedre tilbud innenfor kollektivtransport.

- Derfor foreslår disse medlemmer å
- øke de frie inntektene til kommunene med 2,5 mrd. kroner.
 - øke de frie inntektene til fylkeskommunene med 500 mill. kroner.
 - styrke toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester med 350 mill. kroner.
 - øke regionale utviklingsmidler.

God helse og livskvalitet for alle

Våre offentlige, felles sykehus er bærebjelker i velferdsstaten. Gjennom gode økonomiske rammer for sykehusene vil disse medlemmer sørge for at man alltid kan være trygg på å få den beste behandlingen når man blir syk.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet holder sykehusløftet og foreslår å sette av totalt 3 mrd. kroner til sykehusene i 2020. Det er 1,4 mrd. kroner mer enn regjeringens forslag. Regjeringens budsjettforslag er et kuttbudsjett for sykehusene, med lavere aktivitetsvekst enn i fjor. Dette vil føre til ytterligere sentralisering i sykehusene, som nå må planlegge for enda strammere budsjetter.

Disse medlemmer vil særlig satse på å styrke ambulansetjenesten, det desentraliserte fødetilbudet og et forsvarlig psykisk helsevern i hele landet.

For at alle kvinner med over 90 minutters reisetid til nærmeste sykehus skal få med seg en jordmor i ambu-

lansen, foreslår disse medlemmer en tilskuddsordning som sikrer at alle eksisterende jordmorstillinger i kommunehelsetjenesten kan økes til heltidsstillinger.

Motvirke todeling i helsevesenet

Det viktigste for å motvirke en todeling er at det offentlige helsevesenet har nok ressurser. Disse medlemmers opptrappingsplan innebærer 3 mrd. kroner til sykehusene hvert år.

Disse medlemmer foreslår også å avvikle privatiseringsreformen Fritt behandlingsvalg. Det er en ordning som verken gir mer behandlingsskapitet eller flere pasientrettigheter, men som tillater at private kommersielle aktører får frie tøyler på bekostning av offentlig helsesektor.

Disse medlemmer foreslår også å innføre en omsetningsavgift på private helseforsikringer på 5 pst.. De som har råd til å betale for egne helseforsikringer, har også råd til å bidra til vår felles velferd.

Fastlegeordningen

Fastlegeordningen ble innført av regjeringen Stoltenberg I og er grunnmuren i helsetjenesten. Hele 85 pst. av alle pasientene blir ferdigbehandlet hos fastlegen. Regjeringens satsing på fastleger er altfor svak. Nå er fastlegeordningen i krise. Halvparten av kommunene sliter med å rekruttere fastleger, og det rammer distriktskommunene mest.

Derfor foreslår disse medlemmer 200 ekstra stillinger for allmennleger i spesialisering (Alis) i 2020 og en økning på 100 flere turnusstillinger (LIS1-stillinger) for å øke antallet kvalifiserte leger.

Disse medlemmer foreslår også 100 mill. kroner ekstra til å redusere listelengde for leger med særlig utfordrende kroniske pasienter, mer bruk av videokonsultasjon for fastleger og bedre finansiering for kompliserte oppgaver overført fra sykehusene. Til sammen utgjør Arbeiderpartiets alternative budsjett en dobling av det regjeringen er villig til å satse for å redde fastlegeordningen.

Mestring etter alvorlig sykdom

Habiliterings- og rehabiliteringstjenesten er nødvendig for at folk mestrer hverdagen etter slag, kreft og annen alvorlig sykdom. Regjeringen har ikke evnet å komme i havn med opptrappingsplanen for denne tjenesten, og foreslår å fjerne øremerkingen av midler til habilitering og rehabilitering.

Disse medlemmer vil beholde øremerkingen til habilitering og rehabilitering, fordi vi ser at kommuner rundt i landet ikke har fått bygget opp kapasiteten på sine tilbud.

Tannhelse for utsatte grupper

Disse medlemmer har mål om en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten, og vil særlig skjerme grupper med spesielle diagnoser, svak økonomi og dårlig tannhelse for store tannlegeutgifter og er bekymret for at regjeringens kuttpolitikk fører til økte sosiale forskjeller i tannhelse og retter derfor opp kuttet i stønad til tannregulering.

Disse medlemmer foreslår å

- øke stønadene til grupper som får tannhelseproblemer etter sykdom med 50 mill. kroner.
- øke stønadene for de med lavest inntekt med 50 mill. kroner.
- utvide ordningen med offentlig tannhelse til 19 til 21-åringer, og innføre halv pris på offentlig tannhelse for de mellom 22 og 25 år.

Ettervernet for rusavhengige

Dessverre ser vi at kommunene og sykehusene ikke settes i stand til å hjelpe rusavhengige som har vært gjennom en vellykket behandling. Derfor foreslår disse medlemmer å bevilge 100 mill. kroner til å styrke ettervernet for tidligere rusavhengige.

Forebygging for unge

Forskning på tiltak som fysisk aktivitet og skolefrukt viser at de har en positiv effekt for alle barn og unge, og mest for de barna som kommer fra familier med dårlig råd.

Disse medlemmer vil at alle barn skal få én time fysisk aktivitet hver dag i skolen og muligheten for et enkelt og sunt skolemåltid. Det er bra for både barns helse og læringsutbytte.

Innføringen av skolematorordninger starter med brødmat, frukt og grønt i grunnskolen for 150 av landets kommuner og i videregående skole for halvparten av landets fylker. Ordningen skal være et spleiselag mellom stat og kommune.

Oppvekst

Lavere makspris i barnehagen

Under regjeringen har maksimalprisen i barnehagen økt hvert år for vanlige familier. Disse medlemmer vil ha en forutsigbar barnehagepris for alle småbarnsfamilier og foreslår at barnehageprisen reduseres med over 2 000 kroner i året for ett barn.

Det tilsvarer en reduksjon til 2013-nivå innberegnet alminnelig prisvekst til 2019, og at det sikres søskenmoderasjonsordninger. Gjennom områdesatsingen sikres gratis kjernetid i barnehage for familier som trenger det.

Flere barnehageplasser

Disse medlemmer foreslår at det opprettes 3 200 flere barnehageplasser.

Kvalitet i barnehagen

Nok trygge voksne med riktig kompetanse i barnehagen er viktig for alle barn. Regjeringen vil ikke betale for bemanningsnormen de har innført i barnehagen, og nå kutter de i tillegg i bevilgningene.

Disse medlemmer vil ha flere trygge voksne i barnehagene og støtter ikke regjeringens kutt til finansieringen av bemanningsnormen.

Gratis SFO for de yngste

I dag er det 100 000 barn som ikke går i SFO eller Aktivitetsskole (AKS). Mange velger bort SFO fordi familien ikke har råd. Det betyr at mange barn i 1.-4. klasse ikke får delta i leken, læringen og fellesskapet SFO/AKS byr på, og blant dem mange som hadde hatt aller størst glede av et godt SFO-tilbud.

Derfor foreslår disse medlemmer gratis SFO etter skoletid for alle 1. klassinger, og begynner med fem timer i uka og flere kvalifiserte ansatte og bedre innhold i SFO.

Tidlig innsats og nok lærere i skolen

Årsakene til frafall begynner for de fleste tidlig i skoleløpet. Elever som ikke lærer å lese, skrive og regne godt i de første skoleårene får problemer med å mestre alle fag i skolen. Lærerne melder at de ikke har tid til å gi god nok oppfølging.

Disse medlemmer vil sikre elevene nok lærere med riktig kompetanse som kan gi alle elever rask intensivoppfølging når de trenger det.

Mange kommuner sliter med å skaffe nok lærere til å oppfylle lærernormen. Nok kvalifiserte lærere er den viktigste forutsetningen for å sikre alle elever god læring, tidlig innsats og god oppfølging.

Disse medlemmer vil gi kommunene penger til å rekruttere og ansette flere lærere og til å gjennomføre tidlig innsats, og satse på bedre kvalitet i lærerutdanningen for at flere skal gjennomføre utdanningen.

Disse medlemmer vil også sette i gang en tillitsreform for å gi lærerne tid og tillit til å gjøre jobben.

Barnevern

Disse medlemmer vil ha et barnevern som driftes i offentlig eller ideell regi og foreslår 200 mill. kroner mer til kommunalt barnevern.

Antall øremerkede stillinger i det kommunale barnevernet har stått stille de siste seks årene. Dette til tross for at flere barn trenger mer hjelp. Samtidig øker kjøp av private barnevernstjenester, i strid med Stortingets vedtak om at barnevernsveksten må komme blant ideelle og offentlige tilbud.

Eldreomsorg

Disse medlemmer mener at alle eldre, uansett størrelsen på lommebok eller hvor de bor i landet, har

krav på et godt omsorgstilbud og er bekymret for at landet ikke er rustet for oppgavene vi som fellesskap står overfor når antallet eldre i årene som kommer, fortsetter å øke.

Morgendagens eldre vil være sjef i eget liv. Disse medlemmer vil ha en eldreomsorg som gir hjelp tilpasset den enkeltes behov, styrt og betalt av fellesskapet, og foreslår å heve kvaliteten i eldreomsorgen gjennom tiltak som gir aktivitet, livsglede og opplevelser.

Disse medlemmer vil ha flere heltidsstillinger i helse- og omsorgstjenesten, slik man har fått til i Fredrikstad, Bergen og Malvik – og setter av penger til en egen heltidspott.

Disse medlemmer foreslår også å doble bevilgningene til helseteknologiordningene i kommunene, slik at vi får et taktskifte for GPS-sporing og trygghetsalarm.

Disse medlemmer ønsker å prøve ut nye boformer, som for eksempel ordninger med studentboliger på sykehjemmene, der studenter kan leie rimelig hybel mot å delta på for eksempel sosiale aktiviteter med beboerne.

Antallet mennesker med demens er forventet å dobles om 20 år. Trolig lever mellom 80 000 og 100 000 personer med demens i Norge i dag. Over 350 000 personer i Norge er nære pårørende av personer med demens.

Særlig distriktskommuner i Norge står overfor en stor utfordring med å sikre disse menneskene trygghet og et godt liv, og trygghet for deres pårørende. Disse medlemmer retter opp regjeringens kuttforslag i ordningen som sikrer nyetablering av dagtilbud for mennesker med demens, og styrker den ytterligere.

Disse medlemmer mener det er på tide å styrke hjernehelse- og demensforskningen og ansette flere demenskoordinatorer.

Det er dessverre mye variasjon i kvaliteten eldre får på sykehjem rundt om i landet. Derfor setter disse medlemmer av midler til et nasjonalt innsatsteam for å bistå kommuner som har utfordringer med dårlig kvalitet, i tillegg til en romsligere kommuneøkonomi.

Trygghet for alle

Det skal være trygt å bo i alle deler av landet. Politiet skal kjenne sine lokalsamfunn, ha kapasitet til å forebygge og respondere raskt når kriminalitet blir begått.

Disse medlemmer mener regjeringen ikke følger opp enigheten i forliket om politireformen. Særlig er grunnleggende premisser og enighet om et styrket nærpolti, klare krav til lokale prosesser og tiltak for kultur og ledelse brutt. Regjeringen gjennomfører en annen reform enn den Stortinget vedtok. Underfinansiering over tid er et viktig problem ved gjennomføringen av politireformen. Opptrappingen må starte nå.

Derfor foreslår disse medlemmer å øke de frie driftsmidlene til politiet med 450 mill. kroner.

Domstoler er ikke lenger i stand til å nå målene for saksbehandlingstid, noe som kan ha betydning for rettssikkerhet og tillit. Derfor vil disse medlemmer øke bevilgningene til domstolene med 30 mill. kroner.

Kriminalomsorgen har kuttet ned på kvalitet i tilbud og innhold, noe som kan ha betydning for gjentakelsesfare etter løslatelse. Disse medlemmer foreslår å øke driftsmidlene til kriminalomsorgen med 50 mill. kroner.

Verdiskapning er velferd

Disse medlemmer vil føre en politikk som legger til rette for vekst og utvikling i hele Norge. Sentralisering er en sterk internasjonal trend, som vi også ser her i landet. Det trengs politikk og politisk styring som motkraft til sentraliseringen.

Arbeid og velferd er bærebjelkene i distriktspolitikken. Regionale utviklingsmidler gir fylkeskommunene muligheter til å legge til rette for arbeid og verdiskapning.

Disse medlemmer foreslår derfor å øke bevilgningene til regionale utviklingsmidler. Tilgang til bredbånd varierer veldig, mellom bygd og by, men også mellom kommuner i én og samme region. Markedet bygger ikke bredbånd der det ikke er lønnsomt. Derfor foreslår disse medlemmer nesten en kvart milliard kroner mer for å bygge ut høyhastighetsinternett i hele landet.

I tillegg til satsinger på høyere utdanning og forskning generelt, er det viktig å sikre at tilbudet er reelt i alle deler av landet. Dette har både betydning for arbeidsplasser, muligheter for næringsutvikling og gode velferdstilbud.

Derfor vil disse medlemmer styrke profesjonsutdanningene over hele landet.

Skatteinnkrevingen

Disse medlemmer vil at kommunene skal beholde ansvaret for skatteinnkrevingen. Å vurdere effektiv drift helt uavhengig av lokalkunnskap og evne til skatteinndrivelse, vitner om dårlig forståelse av Norge.

Andøya Space Center

Andøya Space Center representerer både en viktig arbeidsplass for lokalsamfunnet på Andøya og utgjør en sentral del av norsk romindustri som gjennom sin virksomhet kan styrke norsk næringsliv og norsk forskning på bred basis. Det er viktig at fremdriften i prosjektet med å etablere en oppskytningsbase for små satellitter på Andøya ikke forsinkes. For å sikre videre fremdrift foreslår disse medlemmer å bevilge 60 mill. kroner i egenkapital til Andøya Space Center.

Brønnøysundregistrene

Brønnøysundregistrene er et godt eksempel på kompetansearbeidsplasser som løser viktige nasjonale oppgaver, samtidig som de er sentrale i et lokalsamfunn. Disse medlemmer foreslår å sikre disse med 20 mill. kroner.

Hestenæringen

Disse medlemmer ser på hestenæringen som en viktig næring i hele landet. Inntektsgrunnlaget til store deler av hestesporten i Norge kommer fra Norsk Rikstoto (NR) som har enerett på spill på hest. For å styrke økonomien i hestesporten og øvrig hestevirksomhet, foreslår disse medlemmer å redusere totalisatoravgiften og setter av 100 mill. kroner for å dekke inn reduserte avgiftsinntekter i budsjettet.

Kulturløftet

Disse medlemmer mener at kulturen må få sin andel av veksten i statsbudsjettet, og har mål om at 1 pst. av statsbudsjettet skal gå til kulturformål. I dag utgjør kulturformål bare 0,88 pst. av regjeringens forslag til statsbudsjett.

Som en opptrapping mot 1 pst.-målet foreslår disse medlemmer å øke kulturbudsjettet med 420 mill. kroner for 2020 ut over regjeringens forslag.

Disse medlemmer mener alle skal få muligheten til å oppleve kunst og kultur, uavhengig av bakgrunn og lommebok. Derfor styrkes kulturfondet og filmfondet, som er de viktigste virkemidlene for å sikre at flere kan skape og oppleve kultur i hele landet.

Kunstnerne fortjener et etterlengtet løft. Disse medlemmer vil etablere regionale kulturfond og er mot regjeringens prosjekt om mer marked i kulturen og vil omdisponere midlene til gaveforsterkningsordningen.

Frivillighet

Frivilligheten gir mennesker mulighet til å møtes, til å engasjere seg og tilhøre et fellesskap. Disse medlemmer støtter frivillighetens ønske om flere frie midler og vil derfor trappe opp momskompensasjonsordningen i tråd med idrettens og frivillighetens plan.

Disse medlemmer ønsker mindre føringer og byråkratiske ordninger og øker bevilgningene til barne- og ungdomsorganisasjonene og trykker og tilrettelegger for flere frivillighetssentraler.

Disse medlemmer ønsker at momskompensasjonsordningen til idrettsanlegg skal gjøres regelstyrt.

Samiske kulturformål

Disse medlemmer vil sikre gode rammevilkår for samisk språk, kultur, næringsliv og samfunnsliv. Samene skal ha reell mulighet til å lære samisk, bruke det i hverdagen og kunne overlevere det til neste generasjon.

Disse medlemmer mener det er viktig å vektlegge språk og kulturkompetanse i skole, barnevern og helsetjeneste og foreslår at bevilgningene til Sametinget økes med 60 mill. kroner.

Vårt felles forsvar

Forsvarets grunnleggende oppgave er å ivareta Norges sikkerhet og trygghet, våre interesser og verdier. Forsvaret skal utgjøre en krigsforebyggende terskel og sikre troverdig avskrekking med basis i NATOs kollektive forsvar. De siste årene har det sikkerhetspolitiske landskapet endret seg. Norge trenger et sterkt forsvar tilpasset den nye situasjonen, moderne utrustet og med høykompetent personell.

Disse medlemmer slutter opp om NATOs toprosentmål slik det ble vedtatt av NATO-toppmøtet i 2014. Under regjeringen har Norge rykket bakover i NATO-klassen: I 2013 var Norge på 7. plass i NATO i BNP-andel til forsvar; i 2019 har Norge under Erna Solberg sunket helt ned til 13. plass. Budsjettforslaget for 2020 strider også mot toprosentmålet ved at BNP-andelen ikke øker fra 2019 til 2020.

Disse medlemmer vil derfor øke forsvarsbudsjettet i 2020 med ytterligere 378 mill. kroner slik at BNP-andelen øker til 1,81 pst.

Disse medlemmer går imot kuttene i den norske hæren i Nord-Norge og hærens budsjett med 253 mill. kroner og vil beholde egne hærhelikoptere i Nord-Norge og både opprettholde og øke hærens bemanning i Indre Troms. Gjennom styrkede bevilgninger vil disse medlemmer også øke bemanningen i sjø- og luftforsvaret.

Sosialdemokratisk utenriks- og utviklingspolitikk

Norges utenrikspolitikk skal ivareta norske interesser og være forankret i grunnleggende sosialdemokratiske verdier: frihet, internasjonal solidaritet og samarbeid, demokrati, menneskerettigheter, likestilling og bærekraftig utvikling. Våre mål for vårt eget samfunn kan best realiseres om vi bidrar til å sikre internasjonale normer og kjøreregler.

Klimaendringene utgjør en global trussel. Samtidig trenger utviklingsland tilgang på energi for å komme seg ut av fattigdom. Satsing på fornybar energi har positiv både klima- og utviklingseffekt. De siste årene har regjeringen dessverre kuttet milliardbeløp i bevilgningene til fornybar energi.

Disse medlemmer foreslår å styrke klimasatsingen i utviklingspolitikken med 200 mill. kroner

Veien ut av fattigdom går gjennom bærekraftig økonomisk vekst, jobbskaping og rettferdig fordeling innenfor rammen av stabile stater. Gjennom statsbygging må offentlig sektor i utviklingslandene settes i

stand til selv å levere blant annet helse- og utdannings-tjenester. Skal et land ha mål om å klare seg selv, er et fungerende og rettferdig skattesystem med en bred skattebase uunnværlig.

Disse medlemmer vil styrke utviklingslands kapasitet til å innhente skatteinntekter til fellesskapet.

Disse medlemmer foreslår å øke satsingen på skatt for utvikling med 75 mill. kroner

Likestillingen har gjort viktige framskritt i mange land, men det skyller nå en konservativ bølge over verden med mål om å innskrenke kvinners rett til å bestemme over egen kropp. Mens USA tidligere har vært en viktig alliert i arbeidet for kvinners rettigheter, har Trump-administrasjonen kuttet drastisk i støtten til dette arbeidet. Bare i Mosambik har 380 000 mennesker mistet tilgang til prevensjonsmidler. Når USA reduserer sin innsats, må vi trappe opp vår.

Disse medlemmer foreslår å styrke bevilgningene til seksuell og reproduktiv helse med 150 mill. kroner

Solidaritetspott for flyktninger i nærområdene

Ifølge FNs flyktningekommissær (UNHCR) er over 70 millioner mennesker på flukt i verden i dag. 85 pst. av dem oppholder seg i utviklingsland og nærområder til konfliktene. Ingen kan undervurdere at den viktigste innsatsen vi kan gjøre dersom vi faktisk vil gi flere flyktninger et verdig liv, er å stille opp for disse landene. Det handler om tak over hodet, mat, vann, helse og utdanning, men også prosjekter som gir flyktninger muligheten til arbeid og å kunne forsørge seg selv og sine familier. Det handler om å gi hundretusenvis av mennesker håp for framtiden. Disse landene ber om mer hjelp fra land som Norge. Kollapser de, kollapser de mest stabile landene i en region med altfor mange konflikter.

Norge har ansvar for å hjelpe mennesker som flykter fra krig og forfølgelse. Kvoteflyktninger er den sikreste og mest rettferdige ordningen for å ta imot mennesker som skal ha varig beskyttelse.

Antallet kvoteflyktninger må til enhver tid vurderes opp mot anbefalingene fra FN, mot hvor mange asylsøkere som kommer til landet, og mulighetene for rask og god integrering i Norge.

Med bakgrunn i reduserte asylankomster over flere år og lavere familiegjennforening, støtter disse medlemmer regjeringens forslag om 3 000 kvoteflyktninger i 2020.

Samtidig er det en ekstrem skjevfordeling i ressursbruken for verdens flyktninger. Utrekninger har vist at for hver krone europeiske land i dag bruker på hjelp til flyktninger i nærområdene, bruker de samme landene 135 kroner på asylsøkere som kommer til Europa.

Disse medlemmer foreslår å øke finansieringen av FNs flyktningekommissær med 75 mill. kroner

og starte oppbyggingen av en egen solidaritetspott for verdens flyktninger for å bedre både levekår, beskyttelse, integrering og trygg retur.

Omfordelende skatter

De økonomiske forskjellene mellom folk øker i Norge, både når det gjelder inntekt og formue. De topp 10 pst. med størst formue eide nærmere 60 pst. av den private formuen i Norge i 2016. Den aller rikeste 1-prosenten eide 21 pst. av all formue. Med andre ord – hver femte krone i Norge som er plassert i formue, er eid av den rikeste prosenten.

Økte økonomiske forskjeller er et samfunnsproblem. Det største problemet er at bakgrunn og lommebok i større grad avgjør hvordan det går med deg i livet. Land med store økonomiske forskjeller mellom folk har også mer psykisk og fysisk sykdom. Dersom du fødes inn i en familie med lav inntekt, kan du forvente å leve kortere, og ha flere helseplager, enn om du har høy inntekt. Det er grunnleggende urettferdig. I tillegg fører konsentrasjon av formue til konsentrasjon av makt. At enkeltindivider kan kjøpe seg til mer innflytelse er en trussel mot demokratiet.

Forskjellene øker fordi de rike drar ifra. Store formuer er som en snøball som begynner å rulle. Med vekst i avkastning blir formuene bare større og større. Regjeringen øker farten på denne snøballen. De har gitt de aller rikeste nærmere åtte milliarder kroner i samlet skat-

tekutt siden 2014. Summen av nye skatteuttak i de årlige budsjettene er nå oppe i 25,5 mrd. kroner. Men skatteuttak fra 2014 henger fortsatt ved og fortsetter å gi økte formuer for dem som har mest år for år. Akkumulerte skatte- og avgiftskutt er oppe i 107 mrd. kroner. Norges rikeste har dermed fått en gavepakke fra regjeringen tilsvarende halve årets uttak fra oljefondet.

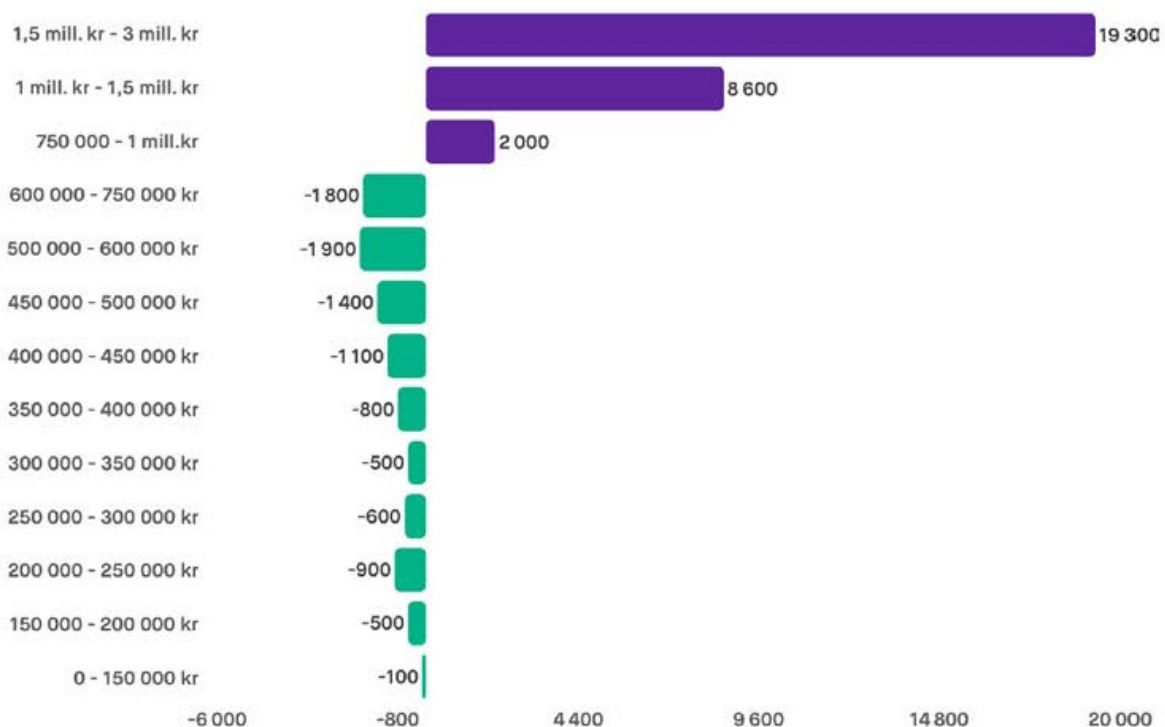
Disse medlemmer mener dette er urettferdig. De som har de sterkeste skuldrene skal bære den sterkeste børa, og disse medlemmer foreslår mer skatt til dem som tåler det, og mindre skatt til dem som trenger det.

Derfor øker disse medlemmer formueskatten for de rike. I en fersk rapport slår SSB fast at skattesystemet er mindre omfordelende nå enn da regjeringen Solberg tok over i 2013. Disse medlemmer mener dette er å gå i feil retning og gjør derfor skattesystemet mer omfordelende i sitt alternative budsjett.

Tabellen nedenfor viser hvordan Arbeiderpartiets forslag til skattesystem slår ut i inntektsstigen. Alle som tjener 750 000 kroner eller mindre får mindre skatt. De som tjener mer må bidra med noe mer til fellesskapet.

Verdien av pendlerfradrag og vårt rause fagforeningsfradrag er ikke inkludert i disse tallene.

Endring i inntektsskatt med Arbeiderpartiets forslag for 2020. Kroner per person. Minus betyr skattelettelser



Omfordelende avgiftsendringer

Elbilpolitikken i Norge begynner å gi resultater. I år er 45 pst. av alle nye biler en elbil. I 2020 forventes flertallet av solgte biler å være elbiler. Etter omleggingen til nytt målesystem for bilers klimagassutslipp er tallene blitt mer treffsikre. Regjeringen har oppdatert engangsavgiften, med den konsekvens at enkelte fossildrevne biler blir billigere.

For å sikre konkurransekraften til elbiler øker disse medlemmer CO₂-komponenten i engangsavgiften med 20 pst. og foreslår at rekkevidden for ladbare hybrider må være 100 km før fullt vektfradrag inntreffer. Rabatten bestemmes ut ifra avstanden opp til dette kravet.

Dette sikrer konkurransekraften til elbilen og stø kurs mot målet om at alle nysolgte biler skal være elbiler i 2025.

Elbilpolitikken skyggeside er at ikke alle får ta del i godene. Selv om elbilen er kraftig subsidiert, må du fremdeles ha råd til å kjøpe bilen i utgangspunktet. Dagens elbilfordeler favoriserer de som har råd til å kjøpe nye og dyre biler. Disse medlemmer ser derfor ikke noen grunn til å subsidiere de mest luksuriøse elbilene – de som har råd til dyre biler har også råd til å betale moms på dem.

Disse medlemmer foreslår at det ilegges merverdiavgift på elbiler, men med et fradrag på 600 000 kroner. Dersom prisen på bilen overstiger dette beløpet, påløper det alminnelig moms på det overskytende beløpet. En bil som i dag koster 700 000 kroner, vil få ilagt moms for 100 000 kroner, slik at den nye kostnaden på bilen blir 725 000 kroner. Det er en prisøkning på 3,6 pst.

Rekkevidden på elbilene har økt de siste årene, men mange steder i landet vårt er elbil fortsatt ikke et realistisk alternativ fordi avstandene er store og ladestasjonene få. Disse medlemmer vil få opp tempoet på utbygging av ladestasjoner og foreslår derfor 100 mill. kroner til raskere utbygging. Fylkene med lavest dekning av ladestasjoner skal ha prioritet.

Regjeringspartienes budsjettenighet

Disse medlemmer viser til enigheten mellom regjeringspartiene i Stortinget, som medfører en omprioritering på om lag 206 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett for 2020. Disse medlemmer finner det underlig at en flertallsregjering har behov for å forhandle i Stortinget mellom de samme partiene som sitter i regjering. Disse medlemmer registrerer at det heller ikke gjennom denne budsjettenigheten er funnet rom til å reversere sosiale kutt i blant annet brillestøtte og arbeidsavklaringspenger for ungdom.

Disse medlemmer viser til sitt budsjettalternativ der flere av satsingene fra budsjettenigheten mellom

regjeringspartiene allerede er inne. Disse medlemmer vil imidlertid ikke støtte følgende kuttforslag i budsjettenigheten:

- Kutt til Forbrukerrådet, forbrukerpolitiske tiltak og folkehelse
- Kutt til arbeid med U-864 (Fedje)
- Kutt i mva.-kompensasjonsordningen

Videre vil disse medlemmer gå mot regjeringspartienes forslag om en belønningsordning for kommuner som innfører «fritt brukervalg». De resterende midlene fra regjeringens budsjettenighet vil disse medlemmer prioritere til en satsing på klimavennlig ferjedrift, som skal komme ferjefyllkene til gode. Sammen med allerede omtalte satsinger på grønn omlegging gjennom Enova, Miljøteknologiordningen og flåtefornyelse, vil disse medlemmers budsjettforslag innebære en betydelig satsing på klimavennlig transport langs kysten.

Et klimautslippsbudsjett er nødvendig

For tredje gang legger disse medlemmer fram et klimautslippsbudsjett sammen med alternativt statsbudsjett. I 2019 må ansvarlige partier kunne vise hvordan Norge skal kutte nok utslipp til å nå klimamålene våre, på samme måte som partiene viser hvordan de vil hente inn og fordele inntekter til fellesskapet.

Vi som lever i dag, tilhører den første generasjonen som opplever klimaendringene og den siste som kan gjøre noe med dem. Dette gjør at vi må se klima som rammen rundt all politikk, og sørge for at våre øvrige samfunns mål oppnås i samsvar med dette.

Som vårt nasjonalt fastsatte bidrag under Parisavtalen har Norge meldt inn at vi vil redusere utslippene av klimagasser med minst 40 pst. innen 2030 sammenlignet med 1990. Men videre er målet karbonnøytralitet fra 2050, altså at vi fra da av ikke produserer større utslipp enn de som fanges opp igjen, enten gjennom naturlige eller industrielle prosesser. Året 2030, som dette klimautslippsbudsjettet er rettet mot, er derfor kun en mellomstasjon, ikke en endestasjon. Dette er en viktig påminnelse nå som 2030 kun er to stortingsperioder unna.

Disse medlemmer viser til at vi har kunnskapen og teknologien som skal til for å oppnå Parismålene, og til at det er mange positive utviklingstrekk. Samtidig er oppgaven med klimaomstilling svært omfattende. Den vil gripe inn i alle samfunnssektorer. Skal vi få det til, trengs det ansvarlig styring, vilje til å ta tydelige valg og forpliktende internasjonalt samarbeid.

I det 20. århundre var sosialdemokratiets store oppgave å skape for å dele: Vi ville skape for å kunne dele mer, og dele for å skape mer. Den gang visste vi mindre om hvilke grenser naturen selv satte. I det 21. århundre handler oppgaven om å skape og dele best mulig innen-

for rammen av planetens tålegrenser. Kun en politikk som forener klimaansvar, verdiskapning og rettferdighet vil kunne få oss trygt igjennom den omstillingen som står for døren.

Disse medlemmer vil peke på at regjeringen heller ikke i år har synliggjort sammenhengen mellom politiske tiltak og utslippsvirkningene av statsbudsjettet. På denne måten blir det svært vanskelig for næringsliv, organisasjoner og media å vurdere om politikken de fører er tilstrekkelig for å nå klimamålene. Manglende innsyn gjør det også vanskeligere å få folk med på politiske tiltak som skal til for å kutte utslipp.

Disse medlemmer viser til at Teknisk beregningsutvalg for klima har pekt på at det ikke finnes gode og enhetlige metoder for å beregne klimaeffektene av statsbudsjett med tilhørende kapitler og poster. Dermed kan heller ikke den totale utslippsvirkningen av disse medlemmers alternative budsjett synliggjøres, men mener likevel det er viktig å gjøre rede for flest mulig beregninger.

I årets utslippsbudsjett viser disse medlemmer hvordan de vil kutte minimum 45 pst. av utslippene i ikke-kvotepiktig sektor i perioden 2021–2030 uten bruk av EUs fleksibilitetsmekanismer. Det er valgt å legge til grunn et høyere mål for vårt utslippsbudsjett enn hva Norge i dag er bundet til, nemlig 40 pst. reduksjon.

I EU diskuteres det nå om ambisjonsnivået skal økes til 55 pst. Norge har allerede annonsert at vi i så fall vil følge dette oppgraderte målet. Et slikt mål vil være mer i tråd med behovet for å begrense den globale oppvarmingen til 1,5 grader, men dette vil også kreve ytterligere utslippsreducerende tiltak, og/eller raskere innføring av allerede vedtatte tiltak.

Hva er status og hva må til

I 2018 var de norske utslippene av klimagasser på 52 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Av disse kommer 26 millioner tonn fra kvotepiktig sektor og 26 millioner tonn fra ikke-kvotepiktig sektor. Beregninger basert på tall fra Klima- og miljødepartementet tyder på at de forventede norske utslippene i ikke-kvotepiktig sektor i perioden 2021–2030 vil tilsvare rundt 224 millioner tonn CO₂-ekvivalenter samlet, gitt dagens utvikling.

Disse medlemmer viser til at regjeringen åpner opp for at deler av utslippskuttene kan tas ved å kjøpe seg fri gjennom EUs fleksibilitetsmekanismer.

Disse medlemmer ønsker ikke at Norge benytter seg av denne muligheten. Det er dårlig klimapolitikk og hindrer nødvendig omstilling i Norge. Disse medlemmer legger til grunn at hele kuttet i ikke-kvotepiktig sektor skal tas nasjonalt. Dermed vil politikken måtte legge til rette for reelle klimakutt i Norge på minimum 20 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i perioden 2021–2030 sett under ett.

Om beregningene

I 2018 presenterte Miljødirektoratet en oversikt over en rekke mål og tiltak innenfor ikke-kvotepiktig sektor som enten var gitt av politiske føringer eller som hadde en samfunnsøkonomisk kostnad under 500 kroner/tonn CO₂. I år har ikke Miljødirektoratet presentert en tilsvarende oppdatert liste, men regjeringen har opplyst om noen endringer i tallene.

Disse medlemmers oversikt over utslippskutt inneholder noen justeringer fra fjorårets liste, ved at salget av elektriske personbiler er høyere enn man la til grunn i fjor, samt at industriltakene er oppdatert med ny kunnskap om næringsmiddelindustrien.

I tillegg har regjeringen lagt til grunn et forslag om å utvide forbudet mot bruk av mineralolje til oppvarming av bygninger, til også å omfatte bygningstørke og bygningvarme. Alle tiltakene under jordbruk er samlet til ett utslippstall på fem millioner tonn, i tråd med klimaavtalen regjeringen har inngått med jordbruket.

For å unngå dobbelttelling av tiltak, er det kun lagt til egne utslippsreducerende tiltak med tilhørende effekt der utslippskuttene ikke er dekket av Miljødirektoratets liste: karbonfangst og -lagring i ikke-kvotepiktig sektor med investeringsbeslutning i 2020, og lavutslippsteknologi på offshoreflåten fra 2025. Det er også lagt inn CO₂-avgift for 2020, for å synliggjøre konsekvensene av vår politikk sammenlignet med regjeringens.

På områder der man kan anta direkte utslippseffekt, og der de foreslåtte virkemidler og økonomiske bevilgninger avviker fra regjeringens budsjettforslag, knyttes utslippskuttene til virkemidler og økonomiske bevilgninger i disse medlemmers budsjettforslag for 2020 med kapittel og post.

Ut over dette vil flere av disse medlemmers forslag gi utslippskutt ut over regjeringens mål og vedtatte politikk.

Oversikt over ytterligere tiltak for å få ned utslippene i ikke-kvotepiktig sektor.

- Utslippskutt i universitets- og høyskolesektoren: Disse medlemmer vil ha mål om 50 pst. utslippskutt i universitets- og høyskolesektoren innen 2025 gjennom forpliktende avtaler om konkrete tiltak. Institusjonene avgjør hvilke kutt som skal tas når, og staten bidrar med insentiver for å nå målene.
- Offentlige innkjøp: Disse medlemmer vil stille krav om at miljøkrav skal vektas med minst 30 pst. i offentlige anskaffelser der innkjøpene har miljøpåvirkning.
- Karbonberegninger: Disse medlemmer vil innføre karbonberegninger på alle store byggeprosjekter i statlig regi.

- Bedre styringsverktøy for å nå klimamål: Disse medlemmer vil stille krav om klimaregnskap i alle statlige virksomheter fra 2020 – inkludert scope 3 fra 2021.
- Innføre matkastelov.
- Sirkulær økonomi gjennom gjenbruk: Staten skal lease utstyr framfor å kjøpe der det gir lavere klimaavtrykk, samt der det ikke er store forskjeller i kostnadene.
- Sirkulær økonomi i produksjon: Disse medlemmer ber om at det utredes og legges fram en sak for Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2020 om avgift på uttak av jomfruelige naturressurser, og at det utredes ulike avgiftsmodeller på fossil plast og plastemballasje i løpet av 2020.
- Klimafond for landbruket.
- Utslippsskutt i havbruksnæringen:
Inngå en forpliktende avtale med havbruksnæringen om en 40 pst. reduksjon i klimagassutslippene fra næringen innen 2030.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå å avvikle ordningen med nøytral moms i helseforetakene i forbindelse med statsbudsjettet for 2021.»

«Stortinget ber regjeringen om ikke å iverksette full veibruksavgift på alt flytende biodrivstoff fra 2020, slik at fritaket for biodiesel omsatt utenfor omsetningskravet opprettholdes inntil videre.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke gis avgiftsfritak for biodrivstoff med høy avskogingsrisiko, verken innenfor eller utenfor omsetningskravet.»

«Stortinget ber regjeringen igangsette en utredning om konsekvenser av innføring av full veibruksavgift på alt flytende biodrivstoff, i samråd med brukere og leverandører. En slik utredning bør også inkludere et forslag til langsiktig plan for avgiftsmessig behandling av alternativt drivstoff for å sikre ønsket forutsigbarhet.»

«Stortinget ber regjeringen gjenoppta dialog og forhandling med næringslivets transporter om innretting og opprettelse av et CO₂-fond for næringslivets transporter.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide et klimaregnskap for alle statlige virksomheter fra 2020 – inkludert scope 3 fra 2021.»

3.1.1.2.3 MERKNADER FRA SENTERPARTIET

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett for en full-

stendig oversikt over partiets budsjettprioriteringer, herunder tabeller og oppstillinger.

Senterpartiet vil ha et budsjett som ser hele Norge

Disse medlemmer ønsker et samfunn med tjenester nær folk og verdiskaping i hele landet. Disse medlemmer påpeker at regjeringen gjennom seks år har sentralisert arbeidsplasser, tjenestetilbud, økonomiske ressurser, makt og innflytelse. Innen offentlig sektor har regjeringen foreslått og til dels fått gjennomslag for sentraliserende reformer i kommunesektoren, sykehussektoren, høyskole- og universitetssektoren, politiet, Skatteetaten og fengselsvesenet. Regjeringen har gjort lov- og skattemessige endringer som har åpnet opp for mer privatisering og stordrift.

Disse medlemmer er bekymret for at denne utviklingen over tid vil skape store sosiale forskjeller. Disse sosiale forskjellene vil kunne få et klart geografisk preg der ressurser flyttes til de store byområdene, mens distriktene blir tappet for arbeidsplasser, velferdstjenester og innbyggere. Samtidig øker også de sosiale og geografiske forskjellene internt i de store byområdene.

Disse medlemmer viser til at regjeringen også har foretatt betydelige endringer i skatte- og avgiftssystemet siden den tiltrådte. Ved å kombinere massive skatteuttak til de rikeste med nye avgifter som rammer vanlige folk, har den bidratt til at vi nå ser en betydelig økning i forskjeller i Norge og en kraftig sentralisering av velstand og formue. Mens samfunnets mest formuende har fått stadige kutt i skatten på sin finansformue, opplever folk flest en stadig tyngre avgiftsbyrde, blant annet i form av mer bompenger og økning i diesel- og bensinavgiftene.

Et løft for vanlige arbeidsfolk

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår skatteendringer som skal bidra til å jevne ut de sosiale og geografiske forskjellene som regjeringen har bidratt til å forsterke. En gjennomsnittlig lønnsinntaker vil med Senterpartiets skatteforslag få skattelette på omtrent 1 600 kroner. Samtidig foreslår Senterpartiet å redusere avgiftene med 3,7 mrd. kroner.

Disse medlemmer påpeker at høy innvandring, blant annet fra EØS, har satt arbeidsbetingelsene i spill for brede grupper blant annet innen håndverks- og yrkesfagene. Senterpartiet satser derfor over 200 mill. kroner på en pakke mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Blant annet styrkes fagorganiseringen ved at fagforeningsfradraget økes med 10 pst. til 4 235 kroner. Disse medlemmer minner om at Senterpartiet også foreslår en pakke på 300 mill. kroner for å øke rekrutteringen til yrkesfag og at partiet satser 63 mill. kroner på tilrettelagte arbeidsplasser.

Mindre til byråkrati – mer til tjenester

Disse medlemmer mener det høye tillitsnivået mellom befolkning og forvaltning bør utgjøre grunnlaget for en tillitsreform i offentlig sektor. Ved forenklinger, redusert kontrollregime og avbyråkratisering i statsforvaltningen kan mindre av skattebetalernes penger gå til byråkrati og mer til velferdstjenester til folk i hele landet. Statlige etater og direktorater utøver i dag stadig større innflytelse i saker som krever politisk skjønn. For å unngå å undergrave tilliten til demokratiet og konsentrere makt bør denne myndigheten ivaretas av folkevalgte. Derfor vil Senterpartiet føre en politikk som avbyråkratiserer og desentraliserer Norge.

Disse medlemmer mener regjeringens politikk bidrar til sentralisering av aktivitet og beslutningsmyndighet. Gjennom iverksatte reformer på mange samfunnsområder, mister lokalsamfunn viktige offentlige tjenester. Myndighetsutøvelse flyttes over til statlige virksomheter og direktorater på bekostning av folkevalgt styring. Senterpartiet vil endre dette og er tydelige på at verdien av å desentralisere skal komme hele landet til gode.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett for 2020 har lagt inn vesentlige økninger i bevilgninger til kommuner og fylkeskommuner, samt til regionale utviklingsmidler og bygdevekst-avtaler. Dette vil sikre tjenester nær folk og beslutninger nær folk på bekostning av unødvendig byråkrati og overstyring fra Oslo.

Disse medlemmer viser til Riksrevisjonens undersøkelse av konsulentbruk i staten (Dokument 3:6 (2016–2017)). Der fremkommer det at nesten 60 pst. av ansatte i statlige virksomheter mener politiske reformer er en av årsakene til innkjøp av konsulentkjøp i offentlig sektor. Kjøp av konsulenttenester utgjorde i 2015 anslagsvis 12 mrd. kroner, men det er vanskelig å fastslå det eksakte omfanget. Den omfattende bruken av konsulenttenester er etter disse medlemmers syn for høy og bør reduseres, noe Senterpartiet også følger opp i sitt alternative statsbudsjett.

Trygg mat og levende distrikter

Disse medlemmer viser til at typiske distriktsnæringer som landbruket, transportnæringen og fiskerinæringen i regjeringens periode har fått målrettede skatteskjerpelser. Disse medlemmer foreslår skatteendringer som skal bidra til å utjevne de sosiale og geografiske forskjellene som regjeringen har bidratt til å skape. Samtidig vil Senterpartiets foreslåtte skatteendringer legge til rette for å skape arbeidsplasser og verdier i hele landet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet blant annet foreslår redusert el-avgift til landbruket, fritak for trafikkkforsikringsavgift for traktorer, økte avskrivninger for driftsmidler og en rekke andre tiltak for å styrke norsk næringsliv.

Disse medlemmer mener at regjeringens såkalte næringsnøytrale næringspolitikk er feilslått og ikke har lyktes med å skape tilstrekkelig antall nye arbeidsplasser i næringslivet, slik regjeringen har argumentert for at den ville gjøre. Disse medlemmer mener det er betegnende at regjeringen nå selv ikke lenger omtaler politikken sin som næringsnøytral – muligens på grunn av de dårlige resultatene. Senterpartiet mener at nøkkelen til en vellykket næringspolitikk er bærekraftig utnyttelse av de rike naturressursene våre. Senterpartiets næringspolitikk er derfor en rekke målrettede satsinger på blant annet de naturbaserte næringene gjennom for eksempel bioøkonomistrategi, tiltak for landbruket, en egen skogpakke, samt tiltak for maritim næring og fiskeriene. Disse medlemmer påpeker at det for Senterpartiet og etter økonomisk teori er viktig å utnytte såkalt komparative fortrinn, dvs. å satse på næringer der Norge har særlig gode forutsetninger.

Tjenester nær folk

Disse medlemmer viser til regjeringens mange reformer i offentlig sektor. Senterpartiet har vært tydelige motstandere av disse reformene fordi de konsekvent sentraliserer det offentlige tilbudet av tjenester. Disse medlemmer mener at velferdsstaten ikke skal være et gode forbeholdt de som bor i by, men at også de som bor utenfor nasjonale og regionale bysentre har rett til god tilgang på helsetjenester, et tilstedeværende politi, sykehjem, barnehager, høyskoler og offentlige kontorer i rimelig nærhet til sitt bosted. Ved flere tilfeller, som i kommunereformen og i politireformen, har regjeringen argumentert med at tjenestene til innbyggerne vil bli bedre dersom de flyttes lenger bort fra folk i distriktene og produseres i større enheter. Senterpartiet mener resultatet av regjeringens reformer vil være at det offentlige tjenestetilbudet i Norge flyttes fra distriktene inn til region- eller bysentre og at små og geografisk spredte enheter erstattes med store og sentraliserte enheter. Disse medlemmer frykter at dette skaper en samfunnsutvikling der det er vanskeligere å komme i kontakt med offentlige institusjoner, der de mest ressursvake vil falle utenfor flere av velferdssystemene og der Norge får en todelt velferdsstat som favoriserer de som bor sentralt. Disse medlemmer mener det er avgjørende for å opprettholde skatteviljen og den store støtten til velferdsstaten i hele Norge at alle får nytte godt av velferdstjenestene uavhengig av bosted.

Disse medlemmer viser til at det i Senterpartiets alternative statsbudsjett foreslås en rekke tiltak for å bedre tjenestetilbudet til folk i hele Norge. Det foreslås blant annet 520 mill. kroner i økning i de frie midlene til politidistriktene for å sikre god politidekning i alle deler av landet og for å motvirke effektene av regjeringens sentraliserende politireform. Bevilgningene til kommuner og fylkeskommuner foreslås økt med 4,4 mrd. kro-

ner. Midlene skal blant annet gå til eldreomsorg, opplæring, bedre infrastruktur, helsetjenester og klimatiltak nær folk. Senterpartiet ønsker å etablere et prosjekt med bygdevekstavtaler, med mål om å skape vekst i distriktene. Senterpartiet foreslår dessuten å overføre prosjektet med statlig finansiering av eldreomsorgen til kommunene, et grep som vil gi kommunene ytterligere økte rammer. Partiet foreslår også å innføre gratis skolefrukt for alle skoler med ungdomstrinn fra høsten 2020. I tillegg har Senterpartiets forslag innenfor rammeområder som transport, helse, næring og justis en klar distriktprofil.

Et skattesystem for folk flest

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet ønsker et mangfoldig Norge med plass til både by og bygd. Senterpartiet vil styrke det nasjonale fellesskapet og lokalsamfunnene. Senterpartiet sier tydelig nei til en politikk som vil dele Norge geografisk og sosialt, og ja til levende lokalsamfunn i hele landet. Senterpartiets skatte- og avgiftspolitikken bygger på enkeltmenneskets rett til frihet og selvstendighet og anerkjennelsen av at vi samtidig inngår i et fellesskap.

Et viktig mål med skattepolitikken er å finansiere velferdsstaten og videreutvikle sterke samfunnsinstitusjoner som gir enkeltmennesket trygghet og muligheter til selvutfoldelse og til å skape gode liv. Samtidig er det viktig å finne riktig balanse mellom behovet for fellesskapsløsninger og hensynet til å unngå unødvendig byråkrati og skattebyrder for enkeltmennesker og bedrifter.

Disse medlemmer viser til at en person med gjennomsnittlig inntekt får ca. 1 600 kroner i skattelette med Senterpartiets skatteopplegg. Disse medlemmer tror det kan bli lønnsomt ikke bare for den enkelte, men også for samfunnet på lengre sikt.

Disse medlemmer mener det skal lønne seg å jobbe – særlig for dem som har en svak tilknytning til arbeidslivet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett bruker om lag 4 mrd. kroner på å redusere marginalskatten på lavere og midlere inntekter.

Et sentralt trekk ved Senterpartiets skatte- og avgiftspolitikken er at den er særlig utformet for å legge til rette for aktivitet i hele landet. Senterpartiet mener at verdiene best skapes der folk bor, og da må skatte- og avgiftspolitikken legge til rette for dette. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett bruker nærmere en halv milliard kroner på å styrke fradragene for pendlerne. Alle skal tjene på å bidra – og de som strekker seg ekstra langt og har lang reisevei til jobb, skal få en rimelig kompensasjon for dette. Pendlerne vil også nyte godt av at Senterpartiet vil redusere avgiftene på bensin og diesel med 800 mill. kroner.

For disse medlemmer og Senterpartiet er det viktig at skattesystemet oppfattes som rettferdig av storparten av befolkningen, og at seriøse norske bedrifter har minst like gode konkurransevilkår som internasjonale storselskaper.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet satser på folk og næringsliv i hele landet, og foreslår derfor å redusere merverdiavgiftssatsen på kultur, kollektivtransport og reiseliv som vil gå ut over verdiskaping og sysselsetting, særlig i turistnæringen i distriktene. Det særskilte fradraget for Finnmark og Nord-Troms foreslås økt til 20 000 kroner for å styrke insentivene til bosetting og verdiskaping i en særlig viktig region, i tillegg økes fradragene for fiskere, sjøfolk og bønder i Senterpartiets alternative budsjett. Disse medlemmer mener at kommuner som stiller sine arealer og naturressurser til disposisjon for verdiskaping, skal bli kompensert for dette, og foreslår derfor å forbedre en rekke ordninger for kraftkommunene.

For å legge til rette for grønn omstilling i næringslivet foreslår disse medlemmer å opprette et statlig finansiert CO₂-fond for næringstransporten på 1 000 mill. kroner. Fondet skal stimulere til å velge mindre forurensende transportformer og også å flytte trafikk fra vei til sjø.

Disse medlemmer viser til at regjeringen ikke reverserer den omstridte avgiftsøkningen på bl.a. sukkerfri brus og smaksatt vann som ble vedtatt av flertallet i statsbudsjettet for 2018. Senterpartiet foreslår derimot å reversere avgiftsøkningen av hensyn til norsk verdiskaping og norske arbeidsplasser. Flere produsenter i distriktene og mangfoldige arbeidstakere vil tjene på Senterpartiets næringsvennlige avgiftspolitikken. Nordmenn handlet for 15,7 mrd. kroner på dagsturer til utlandet i 2018. I løpet av de siste årene har grensehandelen vokst kraftig, ifølge Statistisk sentralbyrå, og flere kilder viser at den reelle grensehandelen er betraktelig større om man også inkluderer andre reiser enn dagsturer.

Disse medlemmer fremhever at tabellen under viser at folk flest tjener på Senterpartiets skattepolitikk.

Tabell 1. Senterpartiets opplegg for 2020 sammenlignet med regjeringens opplegg for 2020.

| Bruttoinntektsintervall inkl. skattefrie ytelser | Antall | Gj.snittlig bruttoinnt. | Skatt | Endring i skatt | Skatt | Endring i skatt | Herav endr. formuesk. |
|--|----------|-------------------------|--------------|-----------------|-------------------|-------------------|-----------------------|
| | Personer | Kroner per person | Mill. kroner | Mill. kroner | Kroner per person | Kroner per person | Kroner per person |
| 150 000–199 999 kr | 183 121 | 175 146 | 2086 | -17 | 11 392 | -91 | 66 |
| 200 000–249 999 kr | 295 097 | 224 372 | 5239 | -38 | 17 753 | -129 | 60 |
| 250 000–299 999 kr | 311 580 | 275 131 | 10 731 | -66 | 34 441 | -213 | 80 |
| 300 000–349 999 kr | 343 375 | 324 923 | 17 969 | -136 | 52 332 | -396 | 78 |
| 350 000–399 999 kr | 327 460 | 374 831 | 22 791 | -188 | 69 599 | -574 | 120 |
| 400 000–449 999 kr | 323 577 | 425 114 | 28 234 | -273 | 87 256 | -843 | 128 |
| 450 000–499 999 kr | 319 790 | 474 642 | 33 180 | -361 | 103 755 | -1 128 | 150 |
| 500 000–599 999 kr | 559 486 | 548 217 | 71 556 | -816 | 127 895 | -1 459 | 193 |
| 600 000–749 999 kr | 546 014 | 666 112 | 91 847 | -741 | 168 214 | -1 357 | 281 |
| 750 000–999 999 kr | 371 131 | 853 525 | 90 625 | 1 171 | 244 185 | 3 154 | 600 |
| 1 000 000–1 999 999 kr | 262 173 | 1 289 820 | 112 693 | 4 172 | 429 843 | 15 914 | 2 015 |
| 2 000 000–2 999 999 kr | 26 196 | 2 379 589 | 23 028 | 1 149 | 879 070 | 43 858 | 8 537 |
| 3 000 000 kr og over | 16 846 | 6 241 250 | 39 911 | 2 939 | 2 369 176 | 174 474 | 47 801 |

Senterpartiet – eneste parti mot avgifter

Disse medlemmer peker på at også avgiftspolitikken til Senterpartiet kommer folk flest til gode. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet som eneste parti foreslår å redusere avgiftene. Bakgrunnen for dette er at avgifter rammer folk flest hardere enn de rikeste, noe regjeringens egen tabell (under) tydelig demonstrerer.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet står for en skatte- og avgiftspolitik for folk flest. Disse medlemmer understreker at Senterpartiet prioriterer vanlige folk og lokalt næringsliv fremfor å gi skattelettelse til de aller rikeste og internasjonal storkapital.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en melding om avgiftspolitikken som blant annet tar for seg ulike avgifters sosiale og geografiske fordelingseffekt.»

Beredskapspakke

Disse medlemmer mener man skal være trygg uansett hvor man bor i Norge, og at vi sammen skal kunne være trygge på at norsk suverenitet kan forsvares både i krig og krise. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett presenterer en beredskapspakke på hele 3,3 mrd. kroner. Dette gjøres fordi at norsk beredskap er i krise. Regjeringen har blant annet gjennom flere år trenert og nedprioritert helt nødvendige investeringer i hær og heimevern. Sektoren preges av at regjeringen stadig vekk er på etterskudd og at man ikke setter i gang viktige investeringer som Stortinget vedtar.

Disse medlemmer er også opptatt av sivil beredskap i hele landet. Derfor foreslår vi blant annet å bevilge 520 mill. kroner ekstra til politidistriktene for å sikre god politidekning i alle deler av landet og for å motvirke effektene av regjeringens sentraliserende politireform. Vi foreslår også 500 mill. kroner ekstra til lokalsykehus, ambulansetjeneste og fødetilbud i distriktene og en betydelig økning i kommunebudsjettene som kan gi grunnlag for styrket brannberedskap i hele landet. Det gjør vi fordi vi mener man skal kunne være trygg uansett hvor i Norge man bor.

Disse medlemmer mener at den midlertidige grensekontrollen i Norge bør fortsette. Disse medlemmer påpeker at Senterpartiet i alternativt statsbudsjett for 2020 foreslår å bevilge 150 mill. kroner ekstra til nasjonal grensekontroll for å styrke innsatsen langs grensene både fra politiets og tolletatens side. Vi ser en økt tendens til ulovlig import av kniver og andre våpen samtidig som problemet med menneskesmugling, ulovlig innvandring og smugling av narkotika og andre ulovlige substanser fortsatt er på et urovekkende høyt nivå. En styrking av arbeidet ved grensene er viktig for å sikre tryggheten til Norges befolkning, særlig for barn og ungdom.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet også foreslår å bevilge 550 mill. kroner i en ras- og flomforebyggende pakke som skal bidra til økt sikkerhet for innbyggere og bilister i hele Norge.

Disse medlemmer fremhever at Senterpartiet anerkjenner matsikkerhet som bærebjelken i samfunnsberedskapen, og foreslår derfor å bevilge 30 mill. kroner til beredskapslagring av matkorn og såkorn. I til-

legg foreslår vi en rekke andre tiltak for å styrke norsk matproduksjon og selvforsyning.

I 2020 er Internett en viktig ressurs også i beredskapsøyemed. Senterpartiet foreslår i budsjettet derfor å øke satsingen på fiber i distriktene til en halv milliard

kroner i 2020. Det er et paradoks at et fattigere Norge hadde råd til å legge både strøm- og telefonlinjer til alle husstander, men at utrulling av fiber i liten grad satses på av sittende regjering.

| Tiltak | Mill. kroner | Dep. |
|--|---------------|------|
| Beredskapspakke | 3304,3 | |
| Grensekontroll. Styrke tolletatens arbeid med grensekontroll | 100 | FIN |
| Styrke Hæren | 750 | FD |
| Styrke Luftforsvaret | 10 | FD |
| Styrke Heimevernet | 250 | FD |
| Styrke arbeidet med objektsikring i Forsvaret | 30 | FD |
| Styrke ambulansetjenesten, lokalsykehus og fødetilbud | 500 | HOD |
| Antibiotikaresistens. Styrke KAS (kompetansetjeneste i spesialisthelsetjenesten) | 10 | HOD |
| Nasjonalt senter for legemiddel mangel og legemiddelberedskap i spesialisthelsetjenesten | 5 | HOD |
| Styrke politidistriktene | 520 | JD |
| Styrke Sivilforsvaret | 30 | JD |
| Øke støtten til frivillige organisasjoner i redningstjenesten | 2,5 | JD |
| Øke støtten til Redningssselskapet | 2,5 | JD |
| Øke reservestromkapasiteten på 30 basestasjoner i nødnettet | 3 | JD |
| Ras- og skredsikring på fylkesvei | 200 | KMD |
| Gjennomføre tiltak mot antibiotikaresistens | 20 | LMD |
| Styrke Mattilsynet | 10 | LMD |
| Støtte beredskapslagring av matkorn og såkorn | 30 | LMD |
| Øke tilskuddet til veterinærdekning i distriktene | 30 | LMD |
| Finansiere flom- og skredforebygging etter NVEs anbefalinger | 250 | OED |
| Økt satsing på skredsikring riksveier | 100 | SD |
| Satse på havner og farledstiltak | 200 | SD |
| Sikre fem dagers postombæring hele året | 249 | SD |
| Økt tilskudd til trafiksikkerhetsformål | 2,3 | SD |

Trygt familieliv

Disse medlemmer mener at familien er den viktigste enheten i samfunnet, og at gode og trygge familieforhold er sentrale for velferden til både barn og voksne. Senterpartiet satser på en rekke tiltak som skal gjøre hverdagslivet enklere for vanlige familier samtidig som partiet har et ekstra fokus på de familiene som opplever særlige utfordringer. Barnas oppvekstvilkår i familien, barnehage, skole og i fritidsaktiviteter, er avgjørende for en god barndom.

Disse medlemmer fremhever at Senterpartiets alternative budsjett er ambisiøst og inneholder tiltak som vil tilrettelegge for gode tjenester nær folk – i hele landet. Gjennom en rekke satsinger i sitt alternative budsjett ønsker Senterpartiet å utjevne sosiale forskjeller, samt sikre gode oppvekstvilkår for barn og unge. Dette gjelder blant annet gjeninnføring av Finnmarks- og Svalbardtillegget i barnetrygden, styrke førstelinjen i Nav, reversere kutt i støtte til barnebriller, forsterke det offentlige ansvar for barnevernstiltak, styrke psykisk

helsehjelp, innføre gratis skolefrukt ved skoler med ungdomstrinn, styrke jordmortjenesten, øke midlene til ulike prosjekter for barn og unge fra lavinntektsfamilier, styrke kulturfeltet og frivillig sektor generelt.

Disse medlemmer vil understreke at det ikke er ønskelig med en utvikling der en stadig større andel av offentlige velferdstjenester eies og drives av kommersielle konsern. Senterpartiet vil styrke fellesskapsløsninngene og mener at ansvar og drift av viktige velferdstjenester fortsatt skal ligge hos kommuner og fylkeskommuner. Senterpartiet finner det uheldig at regjeringen fortsetter å legge aktivt til rette for bruk av anbud innen barnevernet.

Disse medlemmer viser til at det er et økende behov for å styrke bemanningen i det kommunale barnevernet. Noen steder er det høy grad av gjennomtrekk, høyt sykefravær, stort arbeidspress og lang saksbehandlingstid. Dette er faktorer som både påvirker kvaliteten, ansattes arbeidsmiljø og muligheten til å yte gode og forsvarlige tjenester. Fellesorganisasjonen og Barneom-

budet har ved flere anledninger pekt på at barnevernet må få flere ansatte. Det er derfor uforståelig at regjeringen ikke tar disse signalene på alvor. I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2020 er det ingen tiltak for å bedre situasjonen. Det mangler friske midler til flere stillinger i det kommunale barnevernet. I Senterpartiets alternative budsjett foreslås det å øke bevilgningen til det kommunale barnevernet med 150 mill. kroner. Dette er midler som skal gå til å øke bemanningen i det kommunale barnevernet.

Styrke arbeidet med psykisk helse i barnevernet

Disse medlemmer viser til at det er godt dokumentert at en høy andel av barn med tiltak fra barnevernet også har en høy forekomst av psykiske lidelser og et sammensatt behov for helsetjenester. Forskning viser at tre av fire barn og unge i barnevernsinstitusjon, og halvparten av barn i fosterhjem, har psykiske lidelser. Samtidig er det klare indikasjoner på at helsetilbudet til denne gruppen er utilstrekkelig. Senterpartiet mener psykisk helsehjelp i barnevernet må styrkes betydelig. I Senterpartiets alternative budsjett foreslås det 20 mill. kroner mer enn i regjeringens budsjettforslag til å styrke BUP sitt tilbud til barn i barnevernet.

Kulturmangfold – bærebjelke i lokalsamfunn

Disse medlemmer mener kulturmangfold er en bærebjelke i et lokalsamfunn. For å skape gode lokalsamfunn er det viktig med et rikt og variert kulturtilbud. Det må legges til rette for et mangfold av kulturaktiviteter og kulturuttrykk, og for at hele befolkningen skal kunne delta i og oppleve kunst- og kulturlivet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å styrke en rekke kulturtilbud og aktiviteter. Det gjøres bl.a. ved å styrke tilskuddsordninger til musikere, kunstnere, festivaler, teater, visuell kunst, fri scenekunst, språkorganisasjoner, samt til lesetiltak for å fremme lesing og litteratur i alle samfunnslag. Senterpartiet foreslår en økt bevilgning til Kulturfondet på 30 mill. kroner.

Momskompensasjonsordningen for frivillige lag og organisasjoner må styrkes

Disse medlemmer fremhever viktigheten av å sikre frivillige lag og organisasjoner forutsigbarhet og gode økonomiske rammer. Staten skal ikke tjene penger på det arbeidet som utføres av frivillige organisasjoner. Disse medlemmer viser til at det i 2018 var om lag 24 000 frivillige lag og organisasjoner som samlet søkte om i underkant av 2 mrd. kroner i momskompensasjon. Innvilget beløp ble kun 1,42 mrd. kroner. Konsekvensen av regjeringens forslag i statsbudsjettet er at organisasjonene også i 2020 vil få en avkortning på mellom 19,2 og 20,8 pst. i momskompensasjon. Dette er penger som kunne vært brukt til aktivitet lokalt.

Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjett for 2020, hvor det foreslås 140 mill. kroner mer enn i regjeringens budsjettforslag, i en opptrapping fram til full kompensasjon slik at frivillige lag og organisasjoner får refundert minst 85 pst. av sine momsutlegg.

En stødig mediepolitikk

Disse medlemmer vil understreke at pressestøtten har vært en velfungerende og nødvendig ordning for å sikre mediemangfold i avismarkedet. Senterpartiet mener det er en grunnleggende demokratisk verdi at leserne har tilgang til ulike synspunkter og meninger i avislandskapet. I dag opplever norske aviser stor omveltning på mange fronter. Overgangen fra papir til digitale aviser, nye forretningsmodeller og automatisering er eksempler på endringer som fordrer nye løsninger. I statsbudsjettet for 2020 foreslår regjeringen å omfordele pressestøtten til de minste lokalavisene på bekostning av de litt større lokalavisene, regionalavisene, nr. 2-aviser og riksspredte meningsbærende aviser som Nationen, Klassekampen, Vårt Land, Dagen og Dagsavisen. Disse medlemmer er bekymret for at det vil ha stor negativ betydning for disse avisene. Disse medlemmer mener at lokalavisene må få et løft, men at dette ikke skal gå på bekostning av de meningsbærende avisene. Vi må fortsatt legge til rette for et rikt mediemangfold, derfor foreslår Senterpartiet i sitt alternative budsjett 12 mill. kroner mer i innovasjonsstøtte og hjelpepakke til medier som blir rammet av regjeringens budsjettforslag.

Kirke og trossamfunn

Disse medlemmer viser til at religion og livssyn er en grunnleggende dimensjon i mange menneskers liv. I tillegg til å være et trossamfunn er Den norske kirke også en viktig tradisjons- og kulturbærer. For å opprettholde kirkas tilstedeværelse lokalt gjennom et aktivt menighetsarbeid, prestetjeneste i alle sogn og trosopp-læring er det avgjørende å opprettholde en sterk og forutsigbar økonomi for Den norske kirke. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår i sitt alternative budsjett å øke bevilgningen til Den norske kirke med 32 mill. kroner, hvorav 3 mill. kroner skal gå til diakonstillinger, 4 mill. kroner til program for rekruttering av prester i distriktene, 5 mill. kroner til Sjømannskirken, samt 20 mill. kroner til verneverdige og freda kirkebygg.

Internasjonalt kulturfremme

Disse medlemmer viser til regjeringens forslag knyttet til «Tilskudd til næringsfremme, kultur- og informasjonsformål». Disse medlemmer ser et stort potensial i norsk kulturlivs internasjonale muligheter og mener vi må tilrettelegge for at levende norsk kulturliv

fortsatt er en del av den globale utviklingen innenfor de ulike kulturfeltene. Disse medlemmer registrerer at regjeringen i budsjettforslaget for 2020 foreslår å kutte 10 mill. kroner i tilskuddsordningen til næringsfremme, kultur- og informasjonsformål. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet ønsker å videreføre arbeidet med å fremme norsk kulturliv internasjonalt, og foreslår derfor i vårt alternative budsjett å reversere kuttet på 10 mill. kroner.

Solidaritet og fordeling

Disse medlemmer mener Norge må tenke langsiktig i bistandspolitikken. Gjennom bistandspolitikken skal man bidra til at mennesker får dekket sine mest grunnleggende behov. Samtidig er det viktig å legge til rette for en bærekraftig økonomisk utvikling. Disse medlemmer mener at FNs bærekraftsmål er en viktig rettesnor i denne sammenheng. Mål én sier at man skal utrydde all fattigdom i verden, mens mål to sier at man skal utrydde sult, oppnå mattrygghet, bedre ernæring og fremme bærekraftig landbruk.

Disse medlemmer mener at Norge bør bruke mer ressurser på å sikre mennesker tilgang på trygg mat. Styrket satsing på landbruksbistand går som en rød tråd gjennom Senterpartiets bistandsbudsjett. Senterpartiet foreslår at 10 pst. av all bilateral bistand øremerkes til landbruksbistand. Senterpartiet foreslår også å øke bevilgningene til FNs matvareprogram med 50 mill. kroner.

Disse medlemmer minner om at man de senere årene har sett flere humanitære kriser utspille seg, blant annet i Syria, Irak og Jemen. Det er et sterkt behov for å hjelpe mennesker i disse områdene. Senterpartiet mener også at hjelp til flyktninger i så stor grad som mulig bør gis i nærområdene. Disse medlemmer viser til at FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) har hatt og har et stort behov for vekst i sitt budsjett, men inntektene til høykommissæren har ikke blitt økt tilsvarende. Syria og landets nærområder er et eksempel. I dette området hadde UNHCR i fjor et behov på 1,95 mrd. dollar. Av dette manglet UNHCR hele 1,74 mrd. dollar. Senterpartiet vil styrke FNs høykommissær for flyktninger, da dette er blant de effektive tiltakene Norge kan gjøre for å avhjelpe den kritiske situasjonen for flyktninger i verden. Senterpartiet foreslår å øke støtten til FNs høykommissær for flyktninger med 240 mill. kroner i sitt alternative budsjett.

Disse medlemmer påpeker ellers at Senterpartiet reduserer bevilgninger til EØS-midler. Både europameldingen og Riksrevisjonen har stilt spørsmålsteget ved om og eventuelt i hvor stor grad EØS-midler faktisk bidrar til utjevning av levekår i Europa. Når Norge for eksempel bevilger nær 50 mill. kroner til blant annet aircondition og oppvarmingsparametere i en bygning med polsk kunst fra 1900-tallet, mener Senterpartiet pengene

kan brukes på bedre måter. Disse medlemmer ønsker at man skal trappe ned EØS-midlene og innrette dem i tråd med norske interesser.

Trygghet nær folk

Disse medlemmer vil arbeide for å sikre trygghet, rettsikkerhet og tilgjengelige tjenester for innbyggerne over hele landet. Senterpartiet vil prioritere politi og påtalemyndighet, domstoler, kriminalomsorg, samfunnssikkerhet og frivillige organisasjoner som arbeider kriminalitetsforebyggende eller i redningstjenesten. Disse medlemmer vil vise til at det er en hovedoppgave for staten å sørge for innbyggernes trygghet og samfunnets sikkerhet. For å styrke totalberedskapen fremmer Senterpartiet en rekke forslag, inkludert styrking av Nødnett og opprustning av Sivilforsvaret. De offentlige beredskapsaktørene er avhengig av et godt samarbeid med ideelle organisasjoner, stiftelser og frivillige. Disse medlemmer mener de frivillige aktørene er en stor ressurs og en viktig del av landets totalberedskap. Senterpartiet foreslår en økt satsing på de frivillige organisasjonene i redningstjenesten i alternativt statsbudsjett for 2020.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår en styrking av hele straffesakskjeden gjennom en satsing på politiet og påtalemyndigheten, domstolene og kriminalomsorgen. Straffesakskjeden opplever stadig økt belastning som følge av komplekse saker, trangt økonomisk handlingsrom og ikke minst store endringer i justissektoren. Den sentraliserende politireformen er et eksempel på dette. De siste årene har det vært en stor økning av arbeidslivskriminalitet og økonomisk kriminalitet. Samtidig møter politiet nye utfordringer med stadig større innslag av tilreisende kriminelle. Vold, drap, ran, voldtekt og vold i nære relasjoner er alvorlig kriminalitet som må prioriteres høyt i hele straffesakskjeden. Når publikum opplever at saker ikke blir prioritert og oppklart, blir tilliten til politi og rettsvesen svekket.

I tillegg til en styrking av straffesakskjeden, mener disse medlemmer at det også er viktig å styrke de frivillige organisasjonene som driver kriminalitetsforebyggende arbeid, og som bidrar til at personer som har sonet i fengsel, kan bli gode naboer når de kommer ut igjen i samfunnet. Senterpartiet foreslår en styrking av disse frivillige organisasjonene i alternativt statsbudsjett for 2020.

Et nært og tilstedeværende politi

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil ha et politi som er synlig og til stede der folk bor. Senterpartiet er derfor imot den sentraliseringsreformen i politiet som regjeringen nå gjennomfører. Disse medlemmer vil understreke at et tilstedeværende politi har en forebyggende effekt, og politistasjonene og lens-

mannskontorene må derfor settes i stand til å ha en bemanning som gjør at de er synlige i lokalsamfunnene.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet ønsker å prioritere frie midler til politidistriktene. Disse midlene er foreslått brukt til kjøretøyinvesteringer, ansettelse av ferdigutdannede fra Politihøgskolen, styrking av grensekontrollen, etterforskning og påtalemyndigheten. Påtalemyndigheten er en sentral del av straffesaks kjeden, og disse medlemmer vil understreke behovet for at påtalemyndigheten settes i stand til å sikre

hurtig saksgang for straffesakene. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i tillegg foreslår en styrking av Barnehusene, inkludert oppretting av en «satellitt» av denne tjenesten i Møre og Romsdal. Barnehusene har en viktig rolle i etterforskningen av alvorlig kriminalitet, og Senterpartiet er opptatt av at barn skal få like god hjelp uavhengig av hvor i landet de bor. I tillegg foreslår Senterpartiet en pakke for å styrke innsatsen mot økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet.

| Tiltak | Mill. kroner | Dep. |
|--|--------------|------|
| Grensekontrollpakke | 150 | |
| Grensekontroll. Styrke politiets arbeid med grensekontroll isb. tolletaten | 50 | JD |
| Grensekontroll. Styrke tolletatens arbeid med grensekontroll | 100 | FIN |

Styrke både de små og store domstolene

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil opprettholde en desentralisert domstolstruktur for å ivareta den lokale rettspleien og sikre folk god tilgang til konfliktløsning. Senterpartiet mener det verken er nødvendig eller formålstjenlig å gjøre vesentlige endringer i strukturen for tingretter og jordskifteretter. Domstolene må være tilgjengelige for dem som trenger å oppsøke dem. Disse medlemmer mener krav til kompetanse, fleksibilitet og kapasitet kan løses på en like god måte i en desentralisert struktur som i en sentralisert struktur.

Disse medlemmer viser til at rask avgjøring av straffesaker styrker rettssikkerheten og er positivt for alle involverte parter. Disse medlemmer mener det derfor må være en prioritet å sette domstolene i stand til å holde måltallene for saksavvikling. Senterpartiet vil stanse trenden hvor mindre domstoler i distriktene blir tappet for ressurser og utsettes for «sniknedleggelse». Senterpartiet mener at de ordinære domstolene og jordskiftedomstolene må styrkes med nye dommerårsverk. I tillegg må samtlige tingretter inkluderes i prosjektet «Digitale domstoler», som i dag kun omfatter de største tingrettene og domstolene som har gått med på å ha felles ledelse. Disse medlemmer vil også fremheve at Senterpartiet vil styrke prøveprosjektet med lyd- og bildeopptak i domstolene.

Kriminalomsorgen

Disse medlemmer ser behovet for å forbedre kriminalomsorgen. Disse medlemmer vil imidlertid understreke at store strukturendringer ikke er løsningen på de utfordringene som finnes i kriminalomsorgen. Soningskøen må holdes lav. Samtidig er det viktig å sørge for nok bemanning i fengslene for å ivareta sikkerheten til de ansatte og tilbudet til de innsatte. Kriminalomsorgen skal virke både allmennpreventivt og gjøre innsatte i stand til å bli tilbakeført til samfunnet og

leve lovlydige liv etter endt soning. Disse medlemmer viser til at økt bemanning er en forutsetning for at kriminalomsorgen kan følge opp de politiske mål som er satt for innholdet i soningen, og ikke minst for å redusere bruken av isolasjon i fengsel.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i fjor foreslo å legge ned syv fengsel med soningsplasser på lavsikkerhet. Seks av disse ble vedtatt nedlagt, mens Kleivgrend fengsel ble «reddet» i forhandlingene. Nå vil regjeringen på nytt legge ned Kleivgrend. Senterpartiet mener det er viktig å ta vare på fengsler som har praktisk rettede tilbud, slik som nettopp Kleivgrend fengsel. Disse medlemmer viser til at det vil være svært vanskelig å åpne denne type tilbud på nytt dersom slike fengsel legges ned. Senterpartiet foreslår midler i sitt alternative statsbudsjett til å opprettholde Kleivgrend fengsel.

Retts hjelp

Disse medlemmer viser til at regjeringen nylig halverte reisefraværsgodtgjørelsen til advokater og sakkyndige. Senterpartiet mener dette er et distriktsfiendtlig kutt som slår uforholdsmessig dårlig ut for dem som bor i distriktene og som er avhengige av å kjøre bil over lange strekninger. Senterpartiet mener at folk skal ha god tilgang til retts hjelp uavhengig av hvor de bor i landet, og har derfor foreslått en økning av reisefraværsgodtgjørelsen.

Beredskap i hele landet

Disse medlemmer viser til at nødnettene og andre beredskapsaktører bruker Nødnett til trygg kommunikasjon. Det har imidlertid vist seg at Nødnett kan være sårbart. Flere steder i landet har folk opplevd at strøm, mobilnett og Nødnett har falt ut under storm. Det kan være flere årsaker til at Nødnett blir slått ut under slike hendelser, men ofte skyldes det strømbrudd og at mange av basestasjonene kun har få timers reserve-

strømkapasitet. Senterpartiet ønsker å styrke Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB) sitt arbeid med å øke reservestrukturkapasitet for flere av basestasjonene til nødnettet i 2020 og foreslår derfor midler til å sikre dette.

Disse medlemmer viser til at Sivilforsvaret står i beredskap til å beskytte befolkningen i krigssituasjoner og ved store hendelser. Sivilforsvaret har en viktig rolle som støttefunksjon til nødetatene i fredstid, for eksempel ved ulykker og naturkatastrofer. Disse medlemmer viser til at Sivilforsvaret har sterkt behov for økte ressurser, slik at det kan holdes flere øvelser for mannskapet. I tillegg er materielletterslepet stort, ikke minst som følge av den innsatsen mannskapet gjorde under skogbrannsesongen 2018. Senterpartiet mener det er behov for et sterkt sivilforsvar, og foreslår derfor en satsing på Sivilforsvaret i alternativt statsbudsjett for 2020.

Boligpolitikk

Disse medlemmer mener bolig er et velferdsgode på linje med arbeid, helse og utdanning. En trygg og stabil boligsituasjon er en nødvendig ramme rundt alle menneskers liv. Det er et mål for Senterpartiet at det skal være mulig for alle å eie sin egen bolig. Velfungerende markeder for dem som i kortere eller lengre perioder er best tjent med å leie bolig, må også sikres.

Ansvarlig og inkluderende

Disse medlemmer fremholder at Senterpartiet vil føre en ansvarlig og anstendig flyktning- og asylpolitikk som bygger på våre internasjonale forpliktelser, humane tradisjoner og vår nasjonale kapasitet. Disse medlemmer påpeker at vi alle har et ansvar for å motvirke utenforskap, arbeidsledighet, store sosiale forskjeller og segregering. For de som innvandrer til Norge, krever det at de ønsker å bli en del av det norske samfunnet, og at vi bruker tid, ressurser og oppmerksomhet på å ta dem vel imot og sikre at så skjer. For at både det internasjonale samfunnet og Norge skal være best mulig rustet til å håndtere migrasjonsbølger, må Norge ta et internasjonalt initiativ til en gjennomgang av internasjonale konvensjoner, slik at de kan stå seg over tid. En tilpasning av internasjonale konvensjoner til dagens forhold må ikke svekke retten til å søke beskyttelse fra krig og forfølgelse.

Disse medlemmer påpeker at integrering handler om å inkludere nyankomne innvandrere, flyktninger og asylsøkere i et fellesskap som er uavhengig av etnisitet, religion, språk, hudfarge og kultur. Integrering handler om å skape dette samholdet. Senterpartiet har som mål at alle skal ha mulighet til arbeid og deltakelse i det norske samfunnet. Språk og arbeid er nøkkelen til vellykket integrering. Et godt samfunn er et samfunn der mangfold blir sett på som en ressurs og et gode. Sko-

len, arbeidslivet og organiserte fritidsaktiviteter er viktige integreringsarenaer. Frivillige organisasjoner spiller en nøkkelrolle i integreringsarbeidet. Frivilligheten skaper de gode møteplassene hvor mennesker kan møtes til felles aktiviteter på tvers av ulikheter. Frivillige organisasjoner som engasjerer medlemmer i aktiviteter som fremmer inkludering og integrering, må gis gode vilkår. Senterpartiet er derfor svært kritisk til endret finansieringsmåte for frivilligsentralene.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet mener Norge skal bidra aktivt til å hjelpe og forbedre en håpløs situasjon for mennesker i nød og på flukt. Dagens system er ikke rettferdig for dem som trenger vår hjelp mest. Derfor ønsker disse medlemmer å prioritere kvoteflyktninger gjennom FN. I sitt alternative budsjettforslag foreslår Senterpartiet samme kronebeløp som det regjeringen foreslår bevilget til kvoteflyktninger. Innenfor denne bevilgningen foreslår Senterpartiet at Norge skal ta imot 3 000 kvoteflyktninger, til FNs høykommissær for flyktninger kan vurdere om bevilgningen som angår de siste 1 000, kan omdisponeres til humanitær hjelp i nærområdene, dersom høykommissæren mener midlene kommer best til nytte gjennom dette.

Arbeid til alle

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet arbeider for et arbeidsliv for alle. Et velorganisert arbeidsliv er en forutsetning for et trygt familieliv. Full sysselsetting og små inntektsforskjeller er Senterpartiets overordnede mål i arbeidslivspolitikken. Dagens ukontrollerte arbeidsinnvandring fra EØS-området utenfor Norden fører til at stadig flere deler av norsk arbeidsliv erfarer større usikkerhet for sine lønns- og arbeidsvilkår. Det er bare myndighetene som kan sikre et velorganisert arbeidsliv og en rettferdig konkurranse mellom bedriftene.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiets alternative statsbudsjett inneholder ulike tiltak for de svakest stilte, reversering av flere av regjeringens kuttforslag, økt minstepensjon for enslige alderspensjonister og en tiltakspakke mot arbeidslivskriminalitet.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet er sterkt imot regjeringens pågående omorganisering av Arbeidstilsynet. Omorganiseringen innebærer byråkratisering, sentralisering og manglende helhetlig, stedlig ledelse. I Senterpartiets alternative statsbudsjett prioriteres derfor en betydelig styrking av Arbeidstilsynets tilsynsinnsats for at arbeidsmiljølovens bestemmelser blir etterlevd.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet arbeider for å etablere kontrollert arbeidsinnvandring fra EØS-området. Dette er en forutsetning for at ikke minst folk med redusert arbeidsevne skal bli etterspurt av arbeidsgivere. Dagens ukontrollerte arbeidsinnvandring

medvirker til en så krevende situasjon for disse menneskene at dersom arbeidsgivere skal velge å ansette dem, må statens bidrag over statsbudsjettet økes betydelig og dessverre langt ut over det som det politisk flertallet synes å være villig til å gjennomføre.

Standarder i norsk arbeidsliv under press

Disse medlemmer viser til at gjennom utvidelsene av Den europeiske union (EU) i 2004 og 2008 har forskjellene i arbeidslivet i EU og EØS-området økt kraftig. Deler av norsk arbeidsliv har endret seg betydelig etter hvert som konsekvensene av ukontrollert arbeidsinnvandring som følge av EØS-avtalen har gitt seg utslag. Organisasjonsgraden i deler av privat sektor er svært lav. Arbeidsinnvandrerne til Norge kommer gjerne fra land med høy arbeidsledighet, langt dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn i Norge og mindre utbygde sosiale sikkerhetsnett.

Disse medlemmer viser til at ukontrollert innvandring fra EØS-området utenfor Norden gir økt press på norske lønns- og arbeidsvilkår. Dette presset er ulikt fordelt mellom yrkesgrupper, aldersgrupper og grupper med ulik arbeidsevne. Taperne er arbeidstakerne som har dårligst vern gjennom språk, kvalifikasjoner og fagorganisering, og som dermed blir hengende etter. Dette står i kontrast til Senterpartiets mål om jevnbyrdige forhold mellom folk i Norge. Det er ikke mulig å oppnå full sysselsetting og et velorganisert arbeidsliv sammen med ukontrollert arbeidsinnvandring.

Disse medlemmer viser til at Norge med EØS-avtalen har avgitt suverenitet og selvråderett. Under dagens EØS-rammeverk styrer ikke Stortinget lenger de store linjene i det norske arbeidsmarkedet. Etter disse medlemmers syn må Stortinget ta tilbake løpende, folkevalgt styring av arbeidsmarkedet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet derfor systematisk vil utfordre handlingsrommet i EØS-avtalen på dette punkt for å sikre et regulert arbeidsliv som gir jevnbyrdige forhold mellom alle arbeidsfolk i Norge.

Disse medlemmer viser til at EU er i ferd med å etablere et eget arbeidsmarkedsbyrå, European Labour Authority (ELA), for å lage felles regelverk for arbeidsmarkedet i hele EU/EØS-området. Disse medlem-

mer mener dette vil innebære en svekkelse av lønns- og arbeidsvilkår i Norge. Norge har en sterkere fagorganisering, et mer forpliktende trepartssamarbeid, et mye høyere reallønnsnivå og en relativt sterkere arbeidsmiljølovgivning enn i EU-området. Derfor er Senterpartiet imot norsk medlemskap i ELA.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet mener det må stilles krav om fast ansettelse med norske lønns- og arbeidsvilkår, og at det må dokumenteres sikkerhet for bosted for at personer utenfra Norden skal få arbeidstillatelse. Disse medlemmer er åpne for forslag for å regulere arbeidsinnvandringa slik at næringslivet får det de trenger av arbeidsfolk som ikke finnes i Norge, samtidig som ukontrollert arbeidsinnvandring ikke ødelegger den norske arbeidslivsmodellen.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil ta i bruk sikkerhetsklausulen i EØS-avtalen (art. 112) når ukontrollert arbeidskraftinnvandring fra EØS-området truer det norske arbeidsmarkedet.

Arbeidslivskriminalitet hindrer rettfærdig konkurranse

Disse medlemmer viser til at arbeidslivskriminaliteten over tid har blitt grovere og omfanget større. For myndighetene innebærer dette et betydelig problem ved at statens skatteinntekter reduseres, samtidig som trygdeytelser utbetales uriktig. I tillegg undergraver arbeidslivskriminalitet arbeidsforholdene for arbeidstakere i deler av arbeidslivet og endrer konkurranseforholdene slik at seriøse foretak taper.

Derfor forsterker Senterpartiet også i dette budsjettforslaget myndighetenes arbeid for å avdekke og forhindre arbeidslivskriminalitet, inkludert sosial dumping.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett viderefører en tydelig satsning i arbeidet for å avgrense og motvirke omfanget av arbeidslivskriminalitet. Arbeidstilsynet, Petroleumstilsynet, arbeids- og velferdsetaten, Skatteetaten, Politiet og UDI vil ha større tyngde og slagkraft når virkemiddelapparatet benyttes i fellesskap, og må derfor gis handlingsrom til å samarbeide effektivt. I tillegg foreslår Senterpartiet å øke maksimalt fradrag for fagforeningskontingent med 10 pst.

| Tiltak | Mill. kroner | Dep. |
|---|--------------|-------|
| Arbeidslivskriminalitetspakke | 219 | |
| Styrke Arbeidstilsynet | 90 | ASD |
| Petroleumstilsynet. Øke tilsynsaktiviteten | 2 | ASD |
| Styrke Skatteetaten | 25 | FIN |
| Styrke politiet (Kripes og Økokrim) | 20 | JD |
| Styrke UDI | 20 | JD |
| Øke maksimalt fradrag for fagforeningskontingent med 10 pst. til 4 235 kroner | -62 | Skatt |

Styrking av Arbeidstilsynet

Disse medlemmer viser til at norsk arbeids- og næringsliv er preget av stadig hardere konkurranse som fører til press på arbeidsmiljølovens bestemmelser. For å sikre en rettferdig konkurranse og et velorganisert arbeidsliv mener disse medlemmer det er avgjørende viktig at Arbeidstilsynet har kapasitet til å føre uanmeldte tilsyn i virksomhetene. Under den sittende regjeringen har Arbeidstilsynet redusert antall tilsyn med hele 25 pst. Disse medlemmer mener dette svekker Arbeidstilsynets mulighet til å gjennomføre de oppgavene de har fått, og oppfylle samfunnsoppdraget gitt av Stortinget. Regjeringens budsjettforslag for 2020 vil ikke gi rom for flere tilsyn.

Disse medlemmer mener det er svært viktig å øke antall inspektørårsverk framfor å bygge et papirbasert tilsynssystem som ikke følges opp ute i virksomheten og som åpner for juks. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke antall inspektørårsverk i Arbeidstilsynet med 90 (90 mill. kroner), inkludert flytting av 30 årsverk (30 mill. kroner) fra administrasjon til inspeksjon. Disse medlemmer mener videre et målrettet virkemiddel mot lovbrudd vil være økt bruk av overtredelsesgebyr ved tilsyn.

Tiltak for de svakest stilte

Disse medlemmer viser til at det i Senterpartiets alternative budsjettforslag foreslås midler slik at 500 flere personer kan få plass i varig tilrettelagt arbeid (VTA) sammenlignet med regjeringens budsjettforslag. Dette er en nødvendig økning som ledd i en årlig opptrapping av VTA-plasser. VTA-ordningen gir mennesker med varig nedsatt arbeidsevne mulighet til å delta i arbeidslivet, og dermed mulighet til en meningsfull, aktiv og selvstendig hverdag. Disse medlemmer mener det må sikres en sømløs overgang fra videregående skole til VTA-plass for ungdom som har behov for dette.

Disse medlemmer vil styrke det enkelte Nav-kontor både gjennom flere ansatte, og ved at de ansatte gis mer tillit og økt beslutningsmyndighet. Førstelinen i Nav, representert ved Nav-kontorene, må også få økt juridisk kompetanse. Derfor foreslår Senterpartiet også i dette alternative statsbudsjettet å omprioritere midler innen arbeids- og velferdsetaten for å styrke Nav-kontorene. Disse medlemmer mener alle kommuner skal ha minst ett Nav-kontor. Det er det enkelte Nav-kontor som best kjenner kommunens og bydelens innbyggere. Derfor mener disse medlemmer at flere saker bør løses lokalt ved at alle midlertidige ytelser innvilges på det enkelte Nav-kontor.

Disse medlemmer viser videre til at Senterpartiet går imot regjeringens forslag om å redusere minstepensjonen for nye mottakere av arbeidsavklaringspenger under 25 år samt å avvile ung ufør-tillegget til alle nye

mottakere av arbeidsavklaringspenger, uavhengig av alder. Disse medlemmer viser også til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett både foreslår å reversere regjeringens forslag til kutt i diverse tilskudd, regjeringens forslag om kutt i brilleordningen for barn samt regjeringens forslag om å redusere støtten til cøliakere. Disse medlemmer viser videre til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett prioriterer økt minstepensjon for enslige alderspensjonister.

Senterpartiet satser på Forsvaret

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil sikre Norge som en selvstendig nasjonalstat med et sterkt folkestyre. Norge skal styres ut fra ønskene og interessene til norske borgere. Da må vi ha kontroll på og styre selv over vårt eget land. Senterpartiets mål med forsvarspolitikken er å sikre et forsvar som kan forsvare norsk territorium, sikre nasjonale interesser og bidra til Nato-landenes sikkerhet sammen med våre allierte. Som de fleste andre Nato-land hviler Norges trygghet på støtte fra NATO gjennom artikkel 5. Samtidig er vi gjennom artikkel 3 forpliktet til å ha et godt utrustet forsvar og utvikle den individuelle og kollektive evnen vår til å motstå et væpnet angrep.

Disse medlemmer viser til at sjefen for Forsvarets operative hovedkvarter i høst gjorde det klart at Hæren nå er for liten til å kunne forsvare Norge i en konflikt inntil forsterkninger fra våre allierte er på plass. Dette er ikke akseptabelt. Senterpartiet vil styrke Forsvaret og ikke minst landmakta i Norge. Senterpartiet vil ha en større hær med moderne materiell, og et heimevern med topptrente soldater og moderne utstyr som sikrer trygghet og beredskap over hele landet. Samtidig er det nødvendig å sikre godt samarbeid mellom Forsvaret og de andre beredskapsetatene.

Disse medlemmer understreker at Norge risikerer å stå overfor et bredt spekter av trusler mot den nasjonale sikkerheten de neste årene. Eksempler på dette er press mot norsk territorium, hybridkrigføring, press mot nasjonal suverenitet over norske naturressurser eller omfattende og koordinert terror. Felles for alle disse truslene er at det behøves et bredt spekter av nasjonale kapasiteter for å håndtere dem. Det er maktpåliggende at det opprettholdes et sterkt norsk forsvar bygget opp av norske menn og kvinner med militær kompetanse.

Hæren og Heimevernet må styrkes

Disse medlemmer påpeker at Hæren i dag er underfinansiert. Nødvendige investeringer som et samlet storting har vedtatt, er fremdeles ikke igangsatt. En rekke utredninger de siste årene har konkludert med at Forsvaret også i framtida trenger en sterk mekanisert brigade. Hæren mangler i dag hovedkampvåpenet i brigaden, moderne stridsvogner.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet gjennom sitt alternative forsvarsbudsjett sikrer Norge en sterk hær. Det trengs store investeringer, noe Senterpartiet tar konsekvensen av. Senterpartiet foreslår å bevilge 750 mill. kroner mer til Hæren enn det regjeringen gjør. Med disse midlene kan Hæren gå i gang med investeringer i kampluftvern, artilleri, stridsvogner og kommando- og kontrollsystemer.

Disse medlemmer påpeker at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett også foreslår et historisk løft for Heimevernet, som i dag er underfinansiert. Regjeringen har ikke klart å fylle opp områdestrukturen i Heimevernet. Det er behov for mer trening i Heimevernet samt oppgradering av våpen og utstyr. Som følge av regjeringens nedprioritering og svekkelse av Heimevernet er også Sjøheimevernet lagt ned. Senterpartiet vil øke Heimevernet til 45 000 soldater og på sikt øke det videre til 50 000 soldater. Senterpartiet vil også gjenopprette Sjøheimevernet og sikre full trening av denne enheten. Senterpartiet foreslår å øke bevilgningene til Heimevernet med 250 mill. kroner sammenlignet med regjeringens budsjettforslag.

Slå ring om verneplikten

Disse medlemmer fremhever at Senterpartiet ønsker et folkeforsvar – et forsvar av og for folket. Gjennom verneplikten sikres bredest mulig rekruttering til Forsvaret. Et folkeforsvar må ha plass til hele folket. De best skikkede og motiverte kan da velge å fortsette sin militære karriere etter avtjent verneplikt. Senterpartiet vil styrke avdelingene i Forsvaret som tar imot vernepliktige. Forsvarsviljen i det norske folk er høy, og norske folkevalgte må sikre et forsvar som gjør seg nytte av denne helt avgjørende ressursen.

Næringsvekst på norske ressurser

Disse medlemmer er opptatt av å føre en aktiv næringspolitikk som bygger opp under næringer der vi alt er sterke, og næringer som bygger på bruk av naturressurser. Senterpartiets næringspolitikk skal bidra til verdiskaping og arbeidsplasser i hele Norge. Disse medlemmer vil også understreke at god næringspolitikk er en forutsetning for å føre en god klimapolitikk, og peker på at det å flytte arbeidsplasser, verdiskaping og utslipp ut av Norge er både en dårlig klima- og næringspolitikk. Senterpartiets alternative budsjett legger

opp til målrettede tiltak for å styrke norsk næringsliv samt å kutte byråkrati.

Næringslivet er nøkkelen til en grønnere fremtid

Disse medlemmer viser til at en grønn omlegging av næringslivet vil kunne bli en betydelig styrke for Norge. Bioøkonomi handler om å bruke grønt karbon fra jord, skog og hav og er et marked i sterk vekst. Senterpartiet mener at regjeringen i svært liten grad følger opp den vedtatte bioøkonomistrategien. Det var ventet at denne skulle innebære en betydelig satsing på forskning, samt utvikling av nye grønne løsninger gjennom bruk av nye fornybare ressurser. I regjeringens budsjettforslag har denne satsingen uteblitt. Disse medlemmer påpeker at bioøkonomiordningen er svært viktig for å utvikle nye løsninger med utgangspunkt i fornybare ressurser fra jord, skog og hav. Senterpartiet vil styrke denne ordningen bl.a. for å øke bruken av tre i bygg og styrke klimatiltakene i skogbruket.

Disse medlemmer mener Nysnø Klimainvesteringer AS skal bidra både til verdiskaping, nye arbeidsplasser og miljøvennlige løsninger. Senterpartiet foreslår derfor i sitt alternative budsjett å øke risikokapitalen i Nysnø (reduere risikokapitalandelen til 25 pst.).

Fisk er fremtiden for kystsamfunnene

Disse medlemmer mener fiskeri- og oppdrettsnæringen skaper store verdier, og Senterpartiet mener fisken tilhører det norske folk og at ressursene må forvaltes på en måte som sikrer verdiskaping og arbeidsplasser i lokalsamfunnene langs hele kysten. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår å øke tilskudd til næringstiltak i fiskeriene for å bidra til utvikling og økt lønnsomhet for fiskeri- og fangstnæringen. Disse medlemmer viser også til forslaget i Senterpartiets alternative statsbudsjett om å styrke føringstilskuddet og å øke tilskuddet til selfangst. Det foreslås en målrettet tilskuddsordning for reduserte klimagassutslipp fra sjarkflåten. Senterpartiet går mot innføring av ordinær CO₂-avgift for fiskeri.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet gjør en storstilt satsing på de maritime næringene i sitt alternative statsbudsjett for 2020. Senterpartiet anerkjenner havet som Norges viktigste ressurs og kunnskapen om og forvaltningen av havressursene som strategiske nasjonale interesser. I alternativt statsbudsjett foreslås det hele 1 042 mill. kroner i en egen maritim pakke.

| Tiltak | Mill. kroner | Dep. |
|---|--------------|------|
| Maritim pakke | 1042 | |
| Øke tilskuddet til sysselsetting av sjøfolk | 35 | NFD |
| Styrke kondemnerings- og innovasjonslånordningen | 20 | NFD |
| Arbeidslivskriminalitet. Petroleumstilsynet. Øke tilsynsaktiviteten | 2 | ASD |
| Øke tilskuddet til Redningssselskapet – bedre sikkerheten til sjøs | 2,5 | JD |

| Tiltak | Mill. kroner | Dep. |
|--|--------------|-------|
| Satse på klimavennlige båter og ferger | 200 | KMD |
| Styrke arbeidet mot marin forsøpling | 5 | KLD |
| Styrke tiltak for å overføre gods fra vei til sjø | 50 | SD |
| Tilskudd til verdiskapingstiltak (kaier mv.) | 10 | LMD |
| Satse på havner og farledstiltak | 100 | SD |
| <i>Herav:</i> | | |
| <i>Forsere arbeidet med Stad skipstunnel</i> | | |
| Øke sjømannsfradraget til 85 000 kroner | -12 | Skatt |
| Øke maksimal avskrivningsrate for saldogruppe E (skip mv.) fra 14 til 20 pst. | -140 | Skatt |
| Utvide redusert sats for el-avgift for lading av skip i næringsvirksomhet | -4 | Skatt |
| <i>Fiskeripakke (se fiskerikapittelet i Senterpartiets alternative budsjett)</i> | <i>461,5</i> | |

Styrket verdikjede fra jord til bord

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil øke norsk matproduksjon og satse mer på landbruk. Partiet foreslår derfor kraftfulle tiltak i hele verdikjeden fra mat til bord. Disse medlemmer ser med bekymring på konsekvensene vi nå ser av regjeringens landbrukspolitik. Overproduksjon og fallende priser truer landbruket og er et resultat av politikkomlegging, svekkede markedsordninger og økt import. Disse medlemmer viser til at regjeringen ikke har fulgt opp forslaget om å innføre en fondsordning for landbruket, og Senterpartiet foreslår at en fondsordning etter modell fra skogfondene må utredes, slik at det kan vedtas i revidert nasjonalbudsjett 2020.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag til klimafond for jordbruket etter modell fra skogfondet.»

Disse medlemmer viser til at en viktig del av industriarbeidsplassene i Norge er knyttet til mat og drikke. Senterpartiet mener en mer aktiv politikk for næringsmiddelindustrien vil føre til økt verdiskaping og flere arbeidsplasser. Senterpartiet foreslår derfor i sitt alternative statsbudsjett flere lettelsener i avgifter som i dag rammer næringsmiddelindustrien, blant annet saftavgiften og avgift på alkoholfri drikke (sukkeravgiften). Disse medlemmer påpeker at Senterpartiet også foreslår å redusere kjøttkontrollgebyret, uten å svekke inntektene til Mattilsynet.

Disse medlemmer viser videre til at regjeringens såkalte satsing på forskning ikke gjelder for landbruket. Disse medlemmer mener jordbruk og skogbruk er en viktig del av klimaløsningen, og Senterpartiet vil jobbe for redusert utslipp pr. produsert enhet. Disse medlemmer mener regjeringens manglende satsing på landbruksforskning er spesielt kritisk i en situasjon der det er behov for økt forskning på klimaeffekten av norsk landbruk og samtidig også forskning på tiltak for å møte klimaendringer og ekstremvær slik som årets

tørkesommer. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås økning til flere poster som omhandler landbruk- og klimaforskning.

Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der posten Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold reduseres med 160 mill. kroner. Disse medlemmer er motstandere av å innføre næringsforbud i Norge.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme en lovsak for Stortinget om å oppheve forbudet mot hold av pelsdyr i Norge.»

Energi til hele Norge

Disse medlemmer viser til Senterpartiets forslag til strategiske satsinger på Olje- og energidepartementets område. Videre viser disse medlemmer til at Senterpartiet prioriterer tiltak på dette området, både fordi det er viktig i arbeidet med å nå klimamålene Norge er forpliktet til, men også for å forebygge skader som følger av klimaendringene. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår en kraftig styrking av midler til flom- og skredforebygging, sammen med en mer framtidsrettet og rettferdig kraftverksbeskatning for investering og utvikling i vannkraftnasjonen Norge videre. I tillegg vil disse medlemmer vise til at Senterpartiet prioriterer betydelige løft på kjerneområder som lokal miljøberedskap og rettferdig fordeling av naturressursene.

Utbygging av CO₂-håndtering

Disse medlemmer viser til at norsk forskning på demonstrasjon og fullskala utbygging av CO₂-håndtering kan bidra til å redusere kostnadene og dermed bidra til raskere utbredelse av teknologien internasjonalt. Disse medlemmer viser videre til at fullskala fangst og lagring av CO₂ vil være en viktig del av løsningen på

klimautfordringen globalt, og er en viktig forutsetning for å nå målene forankret i Parisavtalen.

Disse medlemmer viser til at regjeringen synes å ha gjort det til en vane de siste årene å skape usikkerhet rundt finansieringen av dette viktige arbeidet. Både når det gjelder konseptstudie, forprosjektering av fullskala CO₂-håndtering, og nå i forbindelse med investeringsbeslutning for de prosjektene det er bestemt å videreføre, ser disse medlemmer at det har vært stadige utsettelse. Disse medlemmer vil understreke at Senterpartiet har vært med på å legge press på denne saken i Stortinget jevnlig, og vil fortsatt følge tett opp at man går videre med prosjektene ved Norcems sementfabrikk i Brevik og Fortum Oslos anlegg på Klemetsrud i tråd med den tidslinjen regjeringen har forespeilet. Disse medlemmer vil understreke hvor viktig det er med forutsigbarhet og langsiktighet knyttet til utvikling og investeringer i karbonfangstanlegg i industrien. Disse medlemmer merker seg at den nåværende planen for prosjektet tilsier at Stortinget kan fatte investeringsbeslutning i forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjett for 2021. Disse medlemmer vil understreke hvor viktig det er at denne tidsplanen nå overholdes, og at regjeringen ikke legger opp til ytterligere forsinkelser og usikkerhet for prosjektene. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil jobbe videre for at de norske CCS-prosjektene får nødvendig forutsigbarhet og kontinuitet, slik at vi får på plass teknologi for de store utslippskuttene.

Redusert nettleie i distriktene

Disse medlemmer viser til at en stor del av verdiskapingen knyttet til vannkraftressursene våre skjer i distriktene, og at nettleien paradoksalt nok ofte er dyrere her enn i byene.

Disse medlemmer viser til at en statlig tilskuddsordning har bidratt til å jevne ut disse forskjellene, men at regjeringen i sine forslag til statsbudsjett for 2018 og 2019 foreslo å legge ned hele ordningen. Disse medlemmer merker seg at en årlig bevilgning som var på over 100 mill. kroner i 2013, i praksis ble redusert til null i løpet av fire budsjetter.

Disse medlemmer vil understreke at Senterpartiet har støttet en ny modell for utjevning av nettariffer, og viser til at det under Stortingets behandling av saken ble understreket fra Senterpartiets side at en ny modell må utformes slik at nettleien kan differensieres avhengig av hvilket forsyningsområde kundene tilhører, og ivareta insentiver til kostnadseffektivitet i nettselskapene. Disse medlemmer viser til at regjeringens svar på dette har vært sammenslåinger og omorganisering av nettselskapene. I Granavolden-plattformen ser disse medlemmer imidlertid at regjeringen har varslet en utredning av tiltak for å utjevne nettleien for alle forbrukere. Saken er ventet til behandling i Stortinget

våren 2020. Disse medlemmer mener det viktigste fremover er å få på plass andre modeller for tariffutjevning, for å sikre likebehandling og rettferdig nettleie. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet derfor vil arbeide videre med å få til en systemendring i tråd med vårt syn når Stortinget får saken til behandling. Disse medlemmer deler ikke det som har vært regjeringens syn i saken, nemlig at sammenslåinger av nettselskaper for å få færre og større enheter er eneste løsning.

Flom- og skredforebygging

Disse medlemmer viser til at vi opplever mer ekstremvær, mer nedbør, mer flom og ødeleggelser enn før. Disse medlemmer vil påpeke at i ei tid hvor flere og flere får merke klimaendringer på kroppen, er ikke regjeringen i nærheten av å møte behovet som meldes. Disse medlemmer viser til at både enkeltpersoner, lokalsamfunn og næringsliv har store utfordringer og økonomiske tap knyttet særlig til ras- og flomskader, og at verdifull matjord langs elvedrag trues blant annet på grunn av økte nedbørsmengder og mer overflatevann. Disse medlemmer mener dette fordrer økte bevilgninger på området, men merker seg at regjeringen kun foreslår en marginal økning på området. Disse medlemmer viser til at både NVE og KS over flere år har meldt at regjeringens linje ikke gjør det mulig å iverksette tilstrekkelig med forebyggende – eller reparerende – tiltak på dette området.

Disse medlemmer mener regjeringen under vurderer det store behovet for flomsikringstiltak og et langsiktig arbeid med flom- og skredforebygging. Disse medlemmer vil understreke at det ikke er noe som tyder på at vi vil oppleve mindre ekstremt vær i årene fremover. Disse medlemmer viser i den forbindelse til NVEs meldte behov, og at Senterpartiets alternative budsjett møter dette med å foreslå å styrke bevilgningen til flom- og skredforebygging med 250 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag for 2020.

Kraftverksbeskatning

Disse medlemmer viser til at vannkraften er en av Norges viktigste naturressurser, og at ren og klimavennlig energi fra norske vassdrag har gitt Norge et forsprang i miljøvennlig kraft. Disse medlemmer understreker vannkraftens viktige historiske rolle knyttet til industrireisningen og norsk økonomi.

Disse medlemmer viser til det viktige prinsipp om at de verdiene norsk vannkraft skaper, skal deles, og til det faktum at mange vannkraftkommuner i dag står overfor et stort inntektsbortfall som følge av at kapitaliseringsrenten for vannkraft ikke er justert i tråd med markedsrentene de siste årene. Disse medlemmer vil understreke alvoret i denne situasjonen, som gjelder en rekke kommuner i Norge.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet tar dette på alvor i sitt alternative budsjett, og til forslaget om å nedjustere kapitaliseringsrenten fra 4,5 til 3 pst. Disse medlemmer mener at det for fremtiden må fastsettes et forutsigbart beregningssystem for denne renten som tar hensyn til markedsrentene. Disse medlemmer mener videre at dette vil sikre at kommunene også i fremtiden får en rimelig andel av kraftinntektene; både som kompensasjon for avståelse av naturressurser og for den tilrettelegging for verdiskaping disse kommunene står for – og som kommer hele landet til gode.

I tillegg viser disse medlemmer til Senterpartiets forslag om å øke naturressursskatten til 1,4 øre per kWh, hvorav 1,2 øre per kWh til kommunene, redusere henholdsvis grunnrenteskatten på vannkraft til 36,0 pst. og kapitaliseringsrenten for eiendomsskatten på vannkraftanlegg til 3 pst. Videre viser disse medlemmer til forslag om å heve renten for friinntekt i vannkraften med 1 prosentpoeng. Disse medlemmer mener dette til sammen vil gi kommuner og kraftselskaper større insentiv til å fortsette å investere og utvikle vannkraftnasjonen Norge videre.

Disse medlemmer viser til Kraftskatt-utvalgets (NOU 2019:16) forslag knyttet til skattlegging av vannkraftverk, og understreker at Senterpartiet er sterkt kritiske til de endringene i skattesystemet som utvalget foreslår, og vil gå imot forslagene som reduserer vertskommunenes inntekter og kompensasjon.

El-avgift

Disse medlemmer viser til at vannkraften vår er en felles ressurs som alle innbyggere skal nyte godt av. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen har valgt å øke el-avgiften med om lag 40 pst. i regjeringssperioden. Disse medlemmer mener at dette rammer familier, eldre og lavtlønte hardest og er sterkt kritisk til en slik usosial avgiftspolitik. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjett i den forbindelse, hvor det foreslås å redusere el-avgiften med 1,3 øre sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett. Disse medlemmer mener det er et helt klart misforhold mellom høyere strømgregning for folk flest og lavere skatt for de aller rikeste. Disse medlemmer vil understreke at dette er et utslag av en fordelingspolitikk Senterpartiet er sterkt uenig i.

Fra symbolpolitikk til tiltak som virker

Disse medlemmer viser til at klimaendringene er vår tids største utfordring. Disse medlemmer ser at våre felles globale mål om klimaomstilling stiller store krav til norsk klimapolitikk fremover.

Disse medlemmer viser til Parisavtalen, som første rettslig bindende klimaavtale, som forplikter Norge til å bidra til å holde global oppvarming under to grader. Disse medlemmer vil understreke at Senterpartiet slutter opp om målet om de internasjonale klimaforpliktelsene Norge har inngått, og viser til Parisavtalen, som binder medlemslandene til å strekke seg mot målet om at temperaturen på jorda ikke skal stige mer enn 1,5 grader. Disse medlemmer mener derfor at spørsmålet ikke er hvorvidt vi skal ha en klimapolitikk, men hvilken politikk og hvilke tiltak som virker best.

Disse medlemmer viser til at hvis klimapolitikk skal virke, så må den være praktisk gjennomførbar, forståelig og rettferdig – både geografisk og sosialt. Disse medlemmer vil peke på avgifter som legges på dem som ikke har alternativer, slik som drivstoffavgifter for de som ikke har råd til el-bil, ikke har mulighet til å bruke kollektivtransport eller tilgang på ladeinfrastruktur i sitt boområde, som eksempler på hva som ikke er god og samlende klimapolitikk. Disse medlemmer vil understreke at man i den sammenheng ikke må straffe folk for å kjøre bil og fly der det ikke finnes klimavennlige alternativ. Disse medlemmer vil arbeide for en klimapolitikk der det er enkelt å velge klimasmart uten virkemidler som gjør hverdagen dyrere og vanskeligere for folk. Det har etter disse medlemmers mening aldri vært viktigere å dyrke frem de grønne alternativene.

Disse medlemmer mener det mest grunnleggende for klimapolitikken er resultatet, nemlig at klimautslippene går ned. Disse medlemmer viser til at fokus derfor må være å få ned utslippene i transportsektoren, utvikle lavutslippsteknologi i industrien, satse offensivt på CO₂-håndtering og styrke Norges rolle som leverandør av fornybar energi. Disse medlemmer mener vi også må legge vekt på å vri økonomien fra klassisk, forbruksbasert og lineær økonomi til en kretsløpsbasert økonomi. Senterpartiets alternative statsbudsjett inkluderer en klimapakke med tiltak på over 2,3 mrd. kroner og fondsavsetninger på 10,3 mrd. kroner, i tråd med disse ambisjonene.

| Tiltak | Mill. kroner | Dep. |
|---|---------------|------|
| Klimapakke: | 2 344 | |
| Tiltak | 10 300 | |
| Fondsavsetninger | | |
| Øke tilskuddet til klimatiltak og klimatilpasning i kommunene | 60 | KLD |
| Øke støtten til klimaforskning innen husdyrproduksjon | 10 | LMD |

| Tiltak | Mill. kroner | Dep. |
|--|--------------|-------|
| Styrke kondemnerings- og innovasjonslånordningen | 20 | NFD |
| Innføre tilskudd til utskifting av båter i sjarkflåten (inntil 15 m) | 60 | NFD |
| Satse på klimavennlige ferger og båter | 200 | KMD |
| Gjenopprette ordningen «Kollektivtransport i distriktene» (KID) | 10 | SD |
| Gi tilskudd til bygging av pendlerparkering | 20 | SD |
| Satse på jernbanen. Gjøre nye investeringer | 100 | SD |
| Styrke tiltak for å overføre gods fra vei til sjø | 50 | SD |
| Redusere merverdiavgiftens lave sats fra 12 til 10 pst. (kollektivtransport mv.) | -450 | Skatt |
| Øke maksimal avskrivningssats for saldogruppe E (skip mv.) fra 14 til 20 pst. | -140 | Skatt |
| Utvide redusert sats for el-avgift ved lading av alle skip i næringsvirksomhet | -4 | Skatt |
| Etablere CO ₂ -fond for næringstransporten | -1 000 | Skatt |
| Skogpakke (inngår i klimapakke) | | |
| Skogplanting på nye arealer som klimatiltak | 70 | KLD |
| Gjennomføre klimatiltak i skogbruket (gjødsling, planteforedling, tettere planting m.m.) | 10 | LMD |
| Øke tilskudd til skogplanting | 30 | LMD |
| Verdiskapingstiltak for skogbruket (kaier og veier) | 20 | LMD |
| Styrke bioøkonomiordningen | 40 | NFD |
| Videreføre avgiftsfritak for biodrivstoff ut over omsetningskravet | 01 | Skatt |
| Fondsavsetninger (inngår i klimapakke) | | |
| Øke totalkapitalen i Nysnø Klimainvesteringer AS | 300 | NFD |
| Etablere grønt investeringsselskap | 10 000 | NFD |

CO₂-fond for næringstransport

Disse medlemmer viser til Senterpartiets utgangspunkt om å få på plass politikk og tiltak for de store utslippene. I den forbindelse vil disse medlemmer holde frem næringslivets NO_x-fond, som har vært en suksess. Disse medlemmer viser til at fondet bygger på en modell hvor tilsluttede bedrifter i næringslivet betaler inn til fondet i stedet for å betale NO_x-avgift. En kan samtidig søke fondet om støtte til utslippsreduserende tiltak. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet lenge har sett behovet for en slik lignende modell for transportsektoren, og foreslått bevilgninger til dette formålet. Disse medlemmer viser til næringslivets ønske om å administrere et lignende fond for næringstransport, og at regjeringen på sin side har svart ved å etablere Nullutslippsfondet under Enova. Disse medlemmer viser videre til at Nullutslippsfondet primært og per nå retter seg mot varebilsegmentet, og at det fortsatt mangler løsninger for tungtransporten. Et CO₂-fond etter næringslivets modell vil bedre kunne løse dette. Disse medlemmer vil påpeke at tall fra Miljødirektoratet viser at utslippene fra tunge kjøretøy og varebiler har økt mer enn utslippene fra personbiler siden 1990, og at disse kjøretøyene nå har nesten like høye samlede utslipp som personbiler. Det er derfor helt avgjørende at arbeidet med utslippsreduksjoner i denne sektoren kommer i gang. Disse medlemmer

viser til at næringen selv er motivert til å ta ansvar i arbeidet, og at det eksisterer en aktuell modell som kan legges til grunn for arbeidet. Disse medlemmer støtter næringslivets initiativ til et CO₂-fond for næringstransport etter modell av NO_x-fondet, og mener det er uforståelig at regjeringen ikke møter næringslivet på dette området. Disse medlemmer vil understreke betydningen av gode virkemidler for å nå målet om å utløse raskest mulig omstilling av norsk tungtransport, og mener dette er et slikt virkemiddel. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å sette av 1 mrd. til et CO₂-fond for næringstransporten.

Grønn omlegging

Disse medlemmer vil trekke frem kommunenes rolle i klimaarbeidet – både som myndighet, eier, innkjøper, tjenesteleverandør og pådriver. I kommunene er det også mulig å differensiere politikken etter hvilke utfordringer og muligheter som finnes lokalt, og kommunene egner seg derfor godt til gode og lokalt tilpassede klimaløsninger.

Disse medlemmer viser til ordningen Klimasats, med formål om å fremme klimatiltak i kommuner og fylkeskommuner ved å støtte prosjekt som bidrar til reduserte utslipp. Disse medlemmer vil peke på at både små og store kommuner over hele landet har fått støtte til et mangfold av ulike klimatiltak, og at Miljødi-

rektoratet oppgir å ha mottatt rekordmange søknader i 2019. Disse medlemmer ser at regjeringen ikke prioriterer lokale klimaløsninger som Klimasats-midlene representerer i henhold til den økende aktiviteten, og viser til Senterpartiets forslag om å styrke ordningen med 60 mill. kroner i alternativt budsjett i den forbindelse.

Skog som klimanøkkel

Disse medlemmer mener at skogen er en så viktig del av klimaløsningen at vi ikke kan fortsette vår skogpolitikk slik regjeringen legger opp til. Disse medlemmer vil understreke at det går altfor sent, og at vi derfor ikke greier å bruke skogressursene våre så aktivt at vi kan ta ut den klimanytten det er potensial for. Disse medlemmer mener videre at regjeringen har gjort altfor lite for å legge opp til aktiv bruk og forvaltning av norsk skog, men i stedet har konsentrert seg utelukkende om å verne den. Derfor mener disse medlemmer det er helt nødvendig med et krafttak for skogplanting, og foreslår en opptrappingsplan på dette området over de neste 10 årene. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å bevilge 110 mill. kroner til en samlet skogsatsing, hvor skogplanting på nye arealer er en stor del av satsingen.

Disse medlemmer vil peke på at skogen ikke bare gir klimaeffekt når den står på rot. Dersom hogst foregår på riktig tidspunkt, altså når skogen er hogstmoden, kan biomassen brukes til å produsere klimavennlige produkter over en bred skala. Disse medlemmer vil videre peke på at alt som kan lages av olje, i fremtiden kan lages av tre, og at dette gir oss fantastiske muligheter. Disse medlemmer mener at dette bare understreker at skog og tilgang på bioressurser er et klimafortrinn som det er helt nødvendig at Norge utnytter til sin fordel i en helt nødvendig omstilling av næringslivet. Disse medlemmer er derfor sterkt kritiske til at regjeringen ikke legger opp til en mer offensiv bruk av skogen, bedre virkemidler og økt fokus på det grønne karbonet skogen produserer.

Disse medlemmer vil vise til EUs nye klimaregelverk og regneregler for skog, og at disse kan gi store utfordringer for de konkrete mulighetene Norge har til å nytte skogressursene i klimaarbeidet. Senterpartiet har ved flere anledninger vært klare på at regjeringen må sørge for at Norge kan utnytte det handlingsrommet som ligger i EU-regelverket, slik at vi kan bruke skogens fulle potensial i det grønne skiftet. Disse medlemmer noterer seg at regjeringen tidligere i år meldte referansebane for forvaltet skog til EU, og at det foreløpig ikke er gitt noen tilbakemelding fra EU på denne. Disse medlemmer viser til at statsråd Ola Elvestuen under debatten om utenriksministerens redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker den 24. oktober orienterte om at slik tilbakemelding vil skje i løpet av 2020 og må være på

plass før 1. januar 2021. Etter disse medlemmers mening er dette et betydelig usikkerhetsmoment omkring vår mulighet til å bruke skogen som en del av klimaløsningen, og kan ha innvirkning på hvordan skogbruket innretter seg frem til denne fristen. Disse medlemmer synes dette er bekymringsfullt, men merker seg at regjeringen ikke synes å dele denne bekymringen.

Bedre naturforvaltning

Disse medlemmer viser til sitt utgangspunkt om at rovdyrforvaltningen skal være en del av den helhetlige natur- og miljøforvaltningen i Norge, fordi en forsvarlig og aktiv forvaltning gjør at vi kan benytte naturressursene over hele landet. Disse medlemmer viser videre til at dette byr på store og økende utfordringer flere steder i landet, og at midlene til forebyggende og konfliktdempende tiltak i rovdyrforvaltningen derfor er svært viktige. Disse medlemmer vil understreke hvordan disse midlene dekker en rekke viktige tiltak, som kostnader til kompensasjon for kommunale jaktlag ved skadefelling og kompetansetiltak for jegere.

Disse medlemmer er spesielt opptatt av at det skal være mer midler tilgjengelig til konkrete tiltak som fungerer i områder der rovdyr, beitedyr og befolkning lever i konflikt, og at dette må innebære muligheten til å drive effektiv lisensjakt, like fullt som å drive ekstra tilsyn i beiteområder. Disse medlemmer vil understreke at det er behovet som må avgjøre tiltaket.

Disse medlemmer mener dette er en linje som bygger opp under det vi kjenner som en forsvarlig og langsiktig forvaltning av rovvilt i Norge.

Disse medlemmer vil understreke at den økte konfliktlinjen i dagens rovdyrpolitikk gjør det ønskelig å sette i verk mer omfattende tiltak enn det som blir gjort i dag, og hvor viktig det er at tiltakene er så treffsikre og lokalt forankret som mulig. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjett og forslag om å styrke tilskuddspotten til rovvilttiltak med 20 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Senterpartiets krav om at det tas grep og handles når det gjelder den uønskede arten villsvin, som er på fremmarsj i Norge. Disse medlemmer viser i den forbindelse til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår at det settes av 10 mill. kroner til dette arbeidet, som må innebære en konkret plan for umiddelbar bekjempelse før stammen etablerer seg og vokser seg ut av kontroll.

Disse medlemmer vil understreke at det også er avgjørende å få på plass en plan for å holde villsvin ute av norsk fauna på langsiktig basis, og at disse planene må innebære muligheter for statlig jakt, tiltak som skuddpremie og tillatelse til bruk av egnet hund.

Marin forsøpling og vannmiljø

Disse medlemmer viser til at forsøpling i havet og langs strendene er et økende problem – både globalt og lokalt. Det er videre spådd at det i 2050 vil være mer plast enn fisk i havet. Disse medlemmer viser til at plast i økende grad fører til død og lidelse hos sjøfugl, fisk og andre havlevende dyr, men at regjeringen til tross for dette ikke styrker bevilgningene til det nasjonale arbeidet på dette området. Disse medlemmer vil påpeke det store, folkelige engasjement knyttet til marin forsøpling, og at det derfor er viktig at det bevilges midler til opprydding og forebyggende arbeid, både i strandsonen og på sjøbunnen. Disse medlemmer vil vise til Senterpartiets alternative budsjett, hvor det foreslås å bevilge ytterligere 5 mill. kroner for å videreføre arbeidet mot marin forsøpling. Disse medlemmer viser i tillegg til behovet for en ordning som dekker behandling av herreløst avfall fra frivillige innsamlingsaksjoner på land.

Disse medlemmer har merket seg at mange frivillige på eget initiativ har gjort en innsats for å rydde søppel og avfall andre steder enn i strandkanten, og at disse må dekke utgiftene for levering eller bortkjøring av avfallet selv. Disse medlemmer viser i den forbindelse til at Senterpartiet tidligere har foreslått en tilskuddsordning for kostnadene knyttet til slike ryddeaksjoner.

Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjett og forslag om en forsterket satsing på statlige vannmiljøtiltak. Disse medlemmer vil påpeke at vassdrag, elver, innsjøer og fjorder kjennetegner Norge, gir oss naturopplevelser, drikkevann og forsyner oss med ren energi. Disse medlemmer viser til at god forvaltning av felles naturressurser derfor er svært viktig, og viser til Senterpartiets alternative budsjett hvor det foreslås styrking på området med 14,5 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.

Friluftsliv gir bedre folkehelse

Disse medlemmer vil påpeke hvordan samfunnet kan spare store summer årlig på at flere er i aktivitet. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til at det til tross for tverrpolitisk enighet om at friluftsliv kan gi store folkehelsegevinster, ikke bevilges midler i forhold til det ambisjonsnivået Stortinget har gitt uttrykk for, blant annet under behandlingen av stortingsmeldingen om friluftsliv i 2016. Disse medlemmer er opptatt av at friluftsliv er en arena for alle, uavhengig av helse, sosial bakgrunn og økonomi. Disse medlemmer mener derfor at tiltak som fremmer glede og tilgjengelighet til gode naturopplevelser, er viktig. Disse medlemmer viser i den forbindelse til Senterpartiets alternative budsjett, hvor det foreslås 10 mill. kroner til dette formålet, ut over regjeringens meget beskjedne satsing. Disse medlemmer vil påpeke at midler til friluftsliv

formål favner en stor gruppe og mange tiltak – blant annet friluftaktivitet for personer med innvandrerbakgrunn, driftsstøtte til friluftorganisasjoner og ulike gode prosjekter knyttet til friluftsliv.

Klima og landbruk

Disse medlemmer vil understreke alvoret i at Norge har nådd en historisk lav selvforsyningsgrad, også i global sammenheng, og mener derfor det er viktig at klimapolitikken utformes på en måte som sikrer nasjonal matproduksjon og som ikke ytterligere svekker landbrukets mulighet til å produsere mat til egen befolkning. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til Parisavtalen, hvor det er slått fast at kutt i klimagassutslipp må skje på en måte som ikke truer matproduksjonen.

Disse medlemmer mener at debatten om klima og mat må forholde seg til klimatrusselen, men samtidig også ta høyde for at det må produseres nok mat til alle på jorda. Disse medlemmer vil understreke at man ikke lykkes med dette uten at alle land tar vare på sin egen matproduksjon og forvalter sine naturressurser i henhold til dette. Disse medlemmer vil påpeke at klimaløsningene for matproduksjon ikke er de samme i våte, kalde Norge som i tørre, varme land lenger sør. Når naturen er forskjellig, må løsningene, etter disse medlemmers mening, tilpasses tilsvarende. I Norge har vi lite dyrkamark og mye gras, og da er husdyrene en viktig del av løsningen – både for matsikkerheten og klimaet. Disse medlemmer vil understreke at Senterpartiet vil arbeide for bærekraftig matproduksjon.

Disse medlemmer vil påpeke at det ikke er mulig å produsere mat uten utslipp, men at norsk kjøttproduksjon er blant verdens mest klimasmarte. Utslippene fra norsk husdyrhold er lavere enn det globale gjennomsnittet, og disse medlemmer vil videre påpeke at det jobbes aktivt med klimarådgivning på det enkelte gårdsbruk for konkrete klimatilpasninger og kutt av utslipp, samt at næringen har inngått en forpliktende avtale med regjeringen hvor de har lagt frem en rekke tiltak for klimaarbeid i norsk landbruk.

Disse medlemmer vil understreke at en klimapolitikk som svekker norsk matproduksjon til fordel for økt import uten å ha utnyttet potensialet som ligger i norsk matproduksjon – som en av verdens mest klimavennlige – vil være et tap for både klimaet, biologisk mangfold og norsk landbruk. Disse medlemmer mener derfor at nasjonal klimapolitikk må legge til rette for aktivt norsk jordbruk og skogsdrift, i tråd med FN, Parisavtalen og Stortingets vedtatte mål for sektorene.

Løft for kulturminnene

Disse medlemmer viser til at Stortinget i 2005 vedtok ambisiøse nasjonale målsettinger på kulturmin-

nefeltet, og vedtok en målsetting om en kraftig opptrapping av tilskuddsmidlene i kulturminnevernet. De viktigste nasjonale målsettingene skulle etter planen nå innen 2020, jf. St.meld. nr. 16 (2004–2005) Leve med kulturminner. Dette ble fulgt opp av den rød-grønne regjeringen i perioden 2005–2013 med kraftig opptrapping av tilskuddsmidlene i kulturminnevernet.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen de siste seks årene har unnlatt å trappe opp bevilgningene slik det har vært forutsatt. På grunn av det er vi nå i en situasjon hvor en ikke klarer å nå 2020-målsettingene. Dette har Senterpartiet påpekt gjentatte ganger ved budsjettbehandlingene de siste årene. Også i år leverer regjeringen et svakt budsjett på kulturminner.

Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjett, hvor det foreslås å styrke innsatsen for å ta vare på kulturarven med 132,5 mill. kroner ut over regjeringens forslag. I tillegg kommer 20 mill. kroner som foreslås til vedlikehold av freda og verneverdige kirkebygg.

Folkehelse er det viktigste

Disse medlemmer vil ha et sterkt offentlig helsevesen, akuttberedskap og gode helsetjenester i hele landet. Målet for helsepolitikken er å redusere sykdom, unngå sosiale helseforskjeller og gi folk flere gode år med god helse. Disse medlemmer mener at det viktigste i helsepolitikken er folkehelsepolitikken, og å forebygge blant barn og unge spesielt. Derfor prioriterer Senterpartiet tiltak som fysisk aktivitet i skolen, gratis frukt og grønt for elever, frisklivssentraler i kommunene og satsing på friluftsliv. Høyere alkohol- og tobakksavgifter er også helsemessig begrunnet. Disse medlemmer vil understreke at utbredelsen av antibiotikaresistente bakterier fremdeles er en stor trussel i helsetjenesten, og foreslår derfor i Senterpartiets alternative budsjett en prioritering av midler til å styrke arbeidet med å forebygge antibiotikaresistens i Norge. Disse medlemmer viser til at det meste av forebyggingen skjer i kommunene. Derfor er økte rammer til kommunesektoren også en del av Senterpartiets helhetlige folkehelsesatsing.

Kvalitet og beredskap nær folk

Disse medlemmer viser til at spesialisthelsetjenesten er under sterkt press, og at regjeringen har foreslått et stramt sykehusbudsjett for 2020. Nye kostbare medisiner, økte effektiviseringskrav og behov for nye investeringer i bygg og utstyr gjør at de fleste helseforetak må kutte i drift og pasienttilbud. Senterpartiet vil ha et løft for pasientbehandling i de offentlige sykehusene og foreslår å styrke de økonomiske rammene til pasientbehandling i de regionale helseforetakene i 2020 med 1 mrd. kroner ut over regjeringens forslag. Samtidig foreslår Senterpartiet å avvikle privatiseringsreformen Fritt

behandlingsvalg, og midlene brukes i stedet til å styrke økonomien og pasienttilbudet i de offentlige sykehusene. Disse medlemmer mener at sentralisering og privatisering av spesialisthelsetjenesten må stoppes. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil øremerke 500 mill. kroner av den økte satsingen på sykehusene til akutt- og fødetilbud, ambulans og beredskap i lokalsykehus. I tillegg vil Senterpartiets sykehusbudsjett legge til rette for en etterlengtet satsing på psykisk helsevern. Det øremerkes midler i Senterpartiets alternative budsjett til en særskilt satsing på distriktsmedisinske senter og tilbudet i barne- og ungdomspsykiatrien.

Disse medlemmer viser til at å sikre kvinner et trygt føde- og barseltilbud er et politisk ansvar. Regjeringens stramme sykehusøkonomi, med stor grad av stykkprisfinansiering, går i dag ut over bemanning av fødsels- og barselstilbudet ved norske sykehus. Helseforetakenes planer for sentralisering av tilbud, korte liggetider, manglende følgetjeneste og høyt arbeidspress på de store kvinneklinikkene gir grunn til stor uro, og jordmødre har lenge varslet om situasjonen. Disse medlemmer mener det trengs et løft for å styrke fødsels- og barselomsorgen for mor og barn og sikre at alle kvinner og barn får den omsorg og oppfølging de trenger. Ingen fødeavdelinger skal legges ned, og alle fødende med lang reisevei må få følgetjeneste med jordmor.

Ja til å beholde Ullevål sykehus

Disse medlemmer viser til lånesøknad for Nye Oslo universitetssykehus. Disse medlemmer vil avvise denne lånesøknaden. Disse medlemmer viser til at det er reist sterk helsefaglig kritikk mot planene, og at utbyggingen gir risiko for et svekket sykehusstilbud både i Oslo og i regionen ellers. Forslaget som ligger til grunn i lånesøknaden, betyr blant annet å splitte opp akuttmiljøet på Ullevål. Ifølge akuttmiljøet selv vil dette svekke akuttilbudet og beredskapen både lokalt, regionalt og nasjonalt. Det er også reist vesentlig kritikk mot økonomien i prosjektet, som legger opp til store effektiviseringskrav i forkant av utbygging og høye mål om gevinstrealisering i etterkant. Anslaget for investeringskostnader har endret seg drastisk underveis, og det endelige prosjektet er foreløpig anslått til å ende på rundt 50 mrd. kroner. I tillegg er selve prosessen også sterkt kritisert. Prosessen har brutt med Veileder – tidligfasen i sykehusbyggprosjekter, altså statens egne krav til sykehusprosjekter. Disse medlemmer vil minne om at ansattes organisasjoner ved Oslo universitetssykehus HF (OUS) hele tiden har protestert mot planene, men ikke er blitt hørt. På grunn av dette ble det fremmet mistillitsforslag mot administrerende direktør ved OUS den 18. juni 2019. Ansattes organisasjoner som representerer nesten alle ansatte i foretaket, sto bak mistilliten. Disse medlemmer mener at sykehusutbyggingen

gen i Oslo må planlegges ut fra en modell der Ullevål bygges ut som stort akuttstusykehus med traumesenter, Aker sykehus blir nytt lokalsykehus for hele Groruddalen, Radiumhospitalet opprettholdes som spesialisert kreftsykehus, Rikshospitalet opprettholdes uforandret for lands- og regionsfunksjoner. I senere faser kan det skje en samling av regionsfunksjoner på Ullevål. En slik modell vil være i tråd med ansattes organisasjoner ønsker, og det vil også bli en billigere løsning.

Styrking av fastlegeordningen

Disse medlemmer vil understreke at fastlegeordningen er grunnmuren i kommunehelsetjenesten, men at vi i dag har en krise i ordningen som har utviklet seg under denne regjeringens vakt. Disse medlemmer mener at regjeringens forslag til statsbudsjett for 2020 ikke tar inn over seg den situasjonen som fastlegeordningen er i. Unge leger vegrer seg for å bli fastlege, mens etablerte fastleger vurderer å slutte på grunn av et uholdbart arbeidspress og økt ansvar. Både store og små kommuner over hele landet har nå store problemer med å rekruttere nok fastleger. Disse medlemmer vil øke legedekningen og redusere arbeidspresset på fastlegene. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjett, som prioriterer midler til 400 flere allmennleger i spesialisering i 2020. Med dette dobles satsingen på fastleger i forhold til regjeringens forslag for 2020.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiets mål er gode, desentraliserte helsetjenester og beredskap i lokalsamfunnene, nært der folk bor. De fleste pasienter får i dag først og fremst hjelp og omsorg av kommunehelsetjenesten. Derfor er det avgjørende at kommunøkonomien styrkes for å få rammer til å utvikle både fastlegetjenesten, helsestasjonstjenesten, psykisk helsearbeid, rusarbeid, rehabilitering og habilitering og andre viktige tjenester som innbyggerne trenger. Disse medlemmer vil understreke at eldreomsorgen er et viktig kommunalt ansvar. Disse medlemmer mener at eldreomsorgen fortsatt skal være et kommunalt ansvar, og vil ut fra det utvikle ordningen med statlig finansiert eldreomsorg. I stedet vil disse medlemmer bruke pengene på eldreomsorg i kommunenes egne rammer. Disse medlemmer viser til at mange eldre er ensomme, og at det for lite oppmerksomhet rundt innhold, aktivitet, mat og fellesskap. Disse medlemmer foreslår derfor å øke kommunenes økonomiske rammer, nettopp for å kunne satse mer på innhold og kvalitet i eldreomsorgen. I tillegg foreslår disse medlemmer en økning av tilskuddsordningene for frivillige lag og organisasjoner. Senterpartiet foreslår også økt tilskudd til dagaktivitetsplasser for hjemmeboende eldre med demens. Disse medlemmer vil peke på behovet for å bygge ut trygghetsboliger som et alternativ til sykehjem og andre institusjoner for heldøgns om-

sorg, og at Senterpartiet derfor vil øremerke en del av investeringsstilskuddet til trygghetsboliger i kommuner som ønsker en slik satsing.

Tillitsreform i helsevesenet

Disse medlemmer vil ha en tillitsreform i helsevesenet. Dagens stykkprisfinansiering av pasienttilbudet kan føre til at sykehus prioriterer behandlinger som er lønnsomme, ikke de som er best for pasientene. Senterpartiet vil gi fagpersoner økt tillit gjennom god faglig og stedlig ledelse, mindre rapportering og redusert byråkrati. Helsepersonell skal få bruke tiden sin på møte mellom pasient og behandler, ikke på rapportering og koding. Disse medlemmer mener at markedsrettingen av helsetjenesten må snus. Senterpartiet vil på sikt rammefinansiere sykehus og erstatte dagens helseforetaksmodell med en forvaltningsmodell som sikrer folkevalgt styring av den offentlige helsetjenesten.

Tillit og kvalitet i skolen

Disse medlemmer vil understreke at god kvalitet i barnehagene, grunnskolen og i videregående opplæring krever en solid økonomi i kommunene og fylkeskommunene, slik Senterpartiet foreslår i sitt alternative budsjett. Disse medlemmer mener det nå er behov for et reelt yrkesfagløft, både i videregående opplæring og i høyere yrkesfaglig utdanning, for å imøtekomme arbeidslivets behov for arbeidskraft i årene som kommer. Disse medlemmer vil påpeke at kunnskap og kompetanse er grunnleggende for den enkeltes mulighet til å leve et godt liv, for gode velferdstjenester og for utviklingen av nærings- og samfunnsnivå. Lik rett til utdanning må sikres gjennom hele utdanningsløpet og over hele landet.

Behov for styrket finansiering av barnehagene

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet er positive til innføringen av bemannings- og pedagognormen i barnehagene. For andre året på rad unnlater imidlertid regjeringen å dekke kommunenes merutgifter til økt bemanning. Disse medlemmer er bekymret for at en sterkt underfinansiert barnehagesektor innebærer en risiko for kutt i andre velferdstjenester i kommunene og kvaliteten i barnehagene. Senterpartiet er bekymret for at underfinansieringen vil føre til flere oppkjøp, eller at barnehager blir avvirket dersom reformene ikke fullfinansieres. I vårt alternative budsjettfor- slag foreslås derfor en økning i rammeoverføringene til kommunene for blant annet å fullfinansiere barnehage- reformene og sikre god kvalitet i tilbudet, både i kommunale og private barnehager.

Mindre testing og mer tillit

Disse medlemmer er svært kritiske til at regjeringen har gjort skolen til en konkurransearena. Senterpartiet mener at styring gjennom mål og resultater i for sterk grad har fått innvirkning på utformingen av skolen. Dette skaper problemer. Det som måles, er det som får oppmerksomhet. Det som ikke måles – eller ikke kan måles – står i fare for å bli nedprioritert. Senterpartiet frykter at skolene presses til å prioritere gode testresultater framfor god undervisning. Disse medlemmer vil understreke at mange faktorer virker inn på elevens læring, og det er viktig å innse at nasjonale prøver ikke gir et helhetlig bilde. I sin iver etter å gjøre norsk skole til en konkurransearena, benytter regjeringen såkalte skolebidragsindikatorer som en fasit på skolekvaliteten i den enkelte kommune. Til grunn for disse indikatorene er resultatene på nasjonale prøver. Senterpartiet advarer mot regjeringens bruk av slike indikatorer til å vurdere kvaliteten på undervisningen i den enkelte kommune, og for å styre ressurser og presse fram strukturendringer lokalt. Disse medlemmer er også kritiske til at regjeringen fortsetter å styre mot en lærerkrise, og faktisk forsterker denne, ved å bifalle nedlegging av lærerutdanninger i regioner som vi vet har underdekning av kvalifiserte lærere. Det hjelper fint lite å rangere skoler etter resultater dersom de samme skolene tvinges til å tape i konkurransen om kvalifiserte lærere, slik regjeringen legger opp til.

Disse medlemmer viser til sitt alternative budsjettforslag, der Senterpartiet foreslår å redusere midlene som går til nasjonale prøver og andre målinger i det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet, og isteden bruke midlene på andre formål med reell betydning for kvaliteten i skolen.

Norge trenger flere fagarbeidere og et reelt yrkesfagløft

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i en årrekke har arbeidet for at skolesystemet i større grad skal anerkjenne praktisk kunnskap og kompetanse. Disse medlemmer har foreslått en rekke tiltak, både for å gjøre grunnopplæringen mer praktisk rettet, heve kvaliteten i fagopplæringen, fjerne hindringer i systemet og øke elevenes motivasjon for å velge yrkesfag. Endringene i arbeidslivet gjør det nødvendig å vurdere om fagopplæringen i dag samsvarer med den kom-

petansen som arbeidslivet trenger. Det er fortsatt et problem med høyt frafall i videregående opplæring, og størst er frafallet innen de yrkesfaglige utdanningsprogrammene.

Disse medlemmer mener det er et problem at skolene i dag slipper ansvaret for elevene når de går ut i læretida. Gjennom vekslingsmodellene og andre tiltak må skolene i større grad følge opp elevene fram til fagbrev. Ved å beholde elevene/lærlingene som en del av skolemiljøet ved overgangen til læretid, vil lærlingene beholde kontakten med medelever, lærere og skolens støttesystem. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om økte midler til hospitering for yrkesfaglærere slik at disse får oppdatert sin kunnskap, og nærmere kontakt med lokalt og regionalt næringsliv. Dette vil bidra til å øke antall lære plasser og sjansen for at elevene får fullført fagopplæringen.

For små og mellomstore bedrifter kan det være en økonomisk utfordring å ta inn lærlinger. For å imøtekomme dette foreslår Senterpartiet å øke læretilskuddet med 3 000 kroner i forslaget til alternativt budsjett.

Disse medlemmer viser til at bruk av utstyr i form av maskiner og verktøy er en vesentlig del av fagopplæringen. For at fagopplæringen skal være relevant, er det viktig at elevene får benytte utstyr som er oppdatert og tilsvarende det de vil møte i læretida og i arbeidslivet etter endt utdanning. Det er kostnadskrevene å oppdatere skolens utstyr. Derfor foreslår Senterpartiet i sitt alternative budsjettforslag økte midler til utstyr generelt, og en egen tilskuddsordning slik at skolene kan søke om tilskudd til særskilt kostnadskrevene utstyr.

Disse medlemmer foreslår å utjevne kostnadsforskjellene mellom de ulike utdanningsprogrammene i videregående opplæring, og oppfylle gratis skoleprinsippet, gjennom å øke utstyrsstipendene. I dette alternative budsjettforslaget foreslår disse medlemmer derfor en økning i bevilgningen for å heve satsene for å imøtekomme de reelle kostnadene som elevene har.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet, gjennom en rekke ulike tiltak i sitt alternative budsjett, foreslår et reelt løft for yrkesfagene i en egen yrkesfagpakke.

| Tiltak | Mill. kroner | Dep. |
|---|--------------|------|
| Yrkesfagpakke | 300 | |
| Øke tilskuddet til hospitering i bedrift for yrkesfaglærere | 10 | KD |
| Innføre særskilt tilskudd til utstyr for ressurskrevende yrkesfag | 15 | KD |
| Tilskudd til produksjonsskoler | 15 | KD |
| Utligne urimelige svingninger i tilskuddene til naturbruksskolene | 14 | KD |
| Øke basisbevilgningen til fagskoler | 25 | KD |
| Etablere 500 nye fagskoleplasser | 23,4 | KD |

| Tiltak | Mill. kroner | Dep. |
|---|--------------|------|
| Satse på kvalitetstiltak (utviklingsmidler) i fagskolesektoren | 7,5 | KD |
| Øke satsene for utstyrsstipend for elever i vgs. | 23 | KD |
| Tilskudd til internatdrift for Feiring vgs. | 3,1 | KD |
| Øke bostipendet med 2 000 kroner per elev fra høsten 2020 | 24 | KD |
| Øke lærlingtilskuddet med 3 000 kroner | 60 | KMD |
| Etablere vekslingsmodeller i alle fylker | 7 | KMD |
| Oppdatere utstyr slik at undervisningen blir relevant | 63 | KMD |
| Styrke formidlingen av læreplasser og samarbeid mellom skole og bedrift | 10 | KMD |

Lik rett til utdanning over hele landet

Disse medlemmer viser til at mange elever og lærlinger i dag har en kostnadsulempe som følge av at de må bo på hybel. Særlig gjelder dette ungdom som bor i distriktene. De siste årene har regjeringa gjennomført flere grep som øker kostnadsulempen for elever og lærlinger som må flytte på hybel for å ta videregående opplæring. I praksis betyr det at man påfører borteboende elever og lærlinger en dårligere økonomi enn hjemmeboende elever og lærlinger. Disse medlemmer mener dette er dårlig distriktspolitikk, og at det vil ha en negativ effekt på rekrutteringen av ungdom til videregående opplæring generelt, og yrkesfagene spesielt. Disse medlemmer foreslår å øke bostipendet med 2 000 kroner pr. år fra høsten 2020.

Disse medlemmer viser til at antallet studenter i boligkø hos landets studentsamskipnader fortsatt er høyt. Senterpartiet vil i dette budsjettforslaget følge opp målsetningen om 20 pst. dekningsgrad av studentboliger ved å øke antall boenheter i 2020 med 500 studentboliger sammenlignet med regjeringens forslag.

Fagskoleutdanning for å dekke framtidens behov

Disse medlemmer har merket seg at mens vel 30 pst. av de over 16 år har universitets- og høyskoleutdanning, er det bare ca. 1,4 pst. i samme aldersgruppe som har fagskoleutdanning. Disse medlemmer viser til at dette ikke er tilstrekkelig for å dekke arbeidslivets behov. Senterpartiet mener derfor det er et paradoks at regjeringen i sitt budsjettforslag for 2020 kun legger opp til beskjedne 100 nye studieplasser i fagskolen når arbeidslivet så tydelig etterspør langt flere.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet, i sitt alternative budsjettforslag, foreslår å øke utdanningskapasiteten i fagskolesektoren med 500 studie-plasser som ledd i en opptrapping. I tillegg foreslår disse medlemmer økning i utviklingsmidler til fagskolene for å sikre en nødvendig kvalitetsutvikling av tilbudet i tråd med arbeidslivets behov for kompetanse.

Disse medlemmer viser til at gjeldende finansiering av fagskoleutdanningene ikke er tilstrekkelig til å dekke kostnadene ved å tilby disse utdanningene. Fagskoleutdanning er de eneste av de offentlige utdanningene som ikke er omfattet av gratisprinsippet. Disse

medlemmer foreslår derfor økt basisfinansiering av fagskolene, i tillegg til økt ramme til fylkeskommunene.

Lik tilgang til høyere utdanning over hele landet

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet helt siden 2015 har advart mot konsekvensene av struktur-reformen i høyere utdanning. Ved gjennomføringen av strukturreformen i universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren) var målet bedre kvalitet gjennom sammenslåing. Senterpartiet advarte mot at reformen ville resultere i sentralisering. Disse medlemmer viser til at situasjonen ved Nord universitet i år har vist at Senterpartiet fikk rett og at sentraliseringen allerede er et faktum. Selv om regjeringen kategorisk avviste Senterpartiets advarsler som skremselspropaganda, står vi nå i en situasjon der styret ved universitetet har vedtatt å legge ned studiestedene på Nesna og Sandnessjøen etter at det har pågått en nedbygging av studiestedene ved Nord universitet helt siden fusjonen var et faktum. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet er bekymret for regjeringens ambisjon om at finansieringen av høyere utdanning i større grad skal baseres på konkurranse. Særlig er disse medlemmer kritiske til at systemet sementerer de historiske skjevheter mellom institusjonene, ved at den resultatbaserte komponenten vektes sterkere, og at antall fullførte grader gir bedre uttelling enn antall studiepoeng. Historiske skjevheter og økt innslag av konkurranse vil kunne forsterke institusjonenes ulike forutsetninger for å få uttelling i finansieringssystemet. Senterpartiet mener dette vil kunne medføre et ytterligere press på mindre studiesteder og viktige profesjonsutdanninger, som lærere, sykepleiere og ingeniører, og gjøre det vanskelig for institusjonene å løse sitt samfunnsoppdrag. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjettforslag tar grep for å vri dette, og foreslår isteden en omprioritering fra resultatstyrt andel til basisfinansiering av universiteter og høyskoler, herunder en særskilt økning til de nye universitetene for å bidra til å jevne ut skjevhetene i finansiering mellom nye og gamle institusjoner. For å få finansieringen til å understøtte institusjonenes samfunnsoppdrag regionalt foreslår disse medlemmer også å innføre tilskudd til desentraliserte utdanningstilbud og tilskudd som kan kompensere for merkostnade-

ne ved å drive flercampusinstitusjoner. Disse medlemmer foreslår også flere rekrutteringsstillinger øremerket de institusjonene som har størst behov for å styrke forskerkompetansen i tråd med akkrediteringskravene.

Disse medlemmer viser til at det innen flere næringer og yrker er en kritisk mangel på kvalifisert arbeidskraft. Senterpartiet mener at regjeringens budsjettforslag ikke i tilstrekkelig grad imøtekommer verken næringslivets eller det offentliges behov for kompetanse. Derfor foreslår disse medlemmer å øke antallet studieplasser i UH-sektoren innen flere framtidrettede utdanninger.

Sterkt behov for økt IKT-kompetanse

Disse medlemmer viser til at mangel på studie-plasser innen IKT-fag er en kritisk faktor for realisering av viktige prosjekter og etablering av arbeidsplasser både i offentlig virksomhet og i privat næringsliv. Mangelen på kandidater og arbeidskraft innenlands fører til at mange bedrifter og virksomheter outsourcer driften av sine IT-oppgaver til utenlandske firmaer. Dette fører til press på det norske arbeidsmarkedet, økt sårbarhet og utgjør en sikkerhetsrisiko for kritisk digital infrastruktur.

Disse medlemmer mener at dersom landet skal kunne realisere mulighetene som ligger i digitaliseringen, både når det gjelder innovasjon, effektivisering, nye arbeidsplasser, samt ivareta høy grad av IKT-sikkerhet, er det behov for å etablere nye studie-plasser innen IKT-fag. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag med forslag om 600 nye studie-plasser innen IKT-fag i 2020, spesielt femårige utdanninger og masterutdanninger.

Regional forskning for å dekke regionale behov

Disse medlemmer vil understreke behovet for regional forskning. De regionale forskningsfondene skal bidra til forskning som styrker regional innovasjon og utvikling. Disse medlemmer har merket seg erfaringene etter opprettelsen i 2010 som viser at de regionale forskningsfondene har en viktig rekrutteringsoppgave og mobiliserer både til nasjonale og internasjonale forskningsprogrammer. Senterpartiet ser et stort potensial i regional innovasjon og utvikling, og at de regionale forskningsfondene spiller en viktig rolle i dette arbeidet. Derfor foreslår disse medlemmer å øke bevilgningen til regional forskning gjennom regionale forskningsfond og forskningsinstitutter i 2020 med 26 mill. kroner. I tillegg styrkes den regionale forskningsinnsatsen gjennom våre forslag om 15 nye rekrutteringsstillinger (Phd) og økt basisfinansiering av de nye universitetene og høyskoler.

Trygg og effektiv transport i hele Norge

Disse medlemmer ønsker en samferdselspolitikk som sikrer effektiv transport av varer, folk og informasjon i hele landet, samtidig som klimagassutslippene reduseres. I storbyene skal transportveksten tas gjennom satsing på kollektivtrafikk og å legge til rette for bruk av sykkel og gange. I distriktene må vi satse på rasikring, bredbånd, fylkesveier og fjerning av flaskehalser. For en kystnasjon som Norge er det også viktig å satse på sjøveien. Disse medlemmer mener samferdselspolitikken må ivareta hele Norge. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås satsinger som legger til rette for utbygging av framtidsrettet infrastruktur i hele landet. Disse medlemmer viser til at det over tid har oppstått et betydelig forfall på fylkesveinettet. For trafikantene er det viktigst med et sammenhengende godt veinett, uavhengig av om det er kommune, fylke eller stat som eier den veien de kjører på. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det er foreslått mer penger til kommuner og fylker, slik at de kan gjennomføre en kraftig økning av vedlikehold på kommunale og fylkeskommunale veier.

Effektive og trygge veier

Disse medlemmer viser til at det meste av transporten i Norge går på vei og kommer til å gjøre det i framtida også, selv om vi jobber for å få mer godstransport over på sjø og bane. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjett der disse medlemmer vil bruke 300 mill. kroner på å forsere noen strategisk viktige riksveistrekninger som regjeringen dessverre ikke har fulgt opp tilstrekkelig.

Satsing på fylkesveiene

Disse medlemmer ønsker en storstilt opprusting av fylkesveiene. Disse veiene har i dag et enormt vedlikeholdsetterslep, og regjeringen har ikke vist vilje til å bruke penger på å rette på dette, til tross for at fylkeskommunene over flere år har ropt et varsko. I 2018 ble etterslepet på fylkesveinettet estimert til om lag 59 mrd. kroner. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet våren 2019 fremmet forslag om et eget vedlikeholdsprogram for fylkesveinettet. Dessverre stemte høyrepartiene dette ned i Stortinget. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås en økning av rammetilskuddet til fylkeskommunene, der 1 mrd. kroner er tiltenkt økt vedlikehold av fylkesveier.

Disse medlemmer viser til at en av de store svakhetene ved regjeringens samferdselspolitikk, er at den ikke tar rasutfordringene på alvor. Faren for ras er en uhyggelig realitet for veifarende i mange deler av landet. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alter-

native statsbudsjett, der det foreslås å bruke 200 mill. kroner mer enn regjeringen på rassikring av fylkesveier.

Mer gods fra vei til bane og sjø

Disse medlemmer viser til at de mange trailerne som frakter gods på norske veier, er en fare for trafikksikkerheten, fører til stor veislitasje og gir økte klimautslipp. De store godstransportørene har varslet redusert godstrafikk på jernbane på grunn av manglende lønnsomhet. Senterpartiet mener det er stort potensial i å øke godstransporten på jernbane og på sjøen, og ønsker en strategisk satsing for å få det til. Dette vil kunne redusere antall ulykker på veiene og gjøre Norge bedre i stand til å nå målene for utslippsreduksjoner fra transportsektoren. For å oppnå dette er det behov for å øke regulariteten for godstransport på jernbane – særlig på de lange transportstrekningene mellom landsdelene der det i dag er store utfordringer.

Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett der det foreslås å øke investeringene på jernbanen med 100 mill. kroner mer enn i regjeringens forslag. Dette er viktig for å sikre bedre regularitet og framkommelighet for både personer og gods. Hyppigere togavganger er nødvendig for at flere skal velge tog fremfor bil. Godstransport på jernbanen må bli mer konkurransedyktig sammenlignet med godstrafikk på vei.

Kystløftet

Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås å doble bevilningene til tiltak for å overføre gods fra vei til sjø. Dette skal bidra til mer effektive og miljøvennlige havner som vil gi reduserte kostnader og økt effektivitet i sjøtransporten.

Disse medlemmer mener Norges nett av farleder og havner må utnyttes til fulle, spesielt i nærings-sammenheng. Disse medlemmer vil at staten skal bidra til havneutvikling og vedlikehold av havner og farleder, og Senterpartiet foreslår derfor i sitt alternative statsbudsjett 200 mill. kroner mer enn regjeringen til havne- og farledstiltak. I dette ligger 20 mill. kroner til oppstart på prosjektet Stad skipstunnel.

Mobil og bredbånd til alle

Disse medlemmer mener at bredbånd er en helt grunnleggende infrastruktur på lik linje med innlagt vann og strøm. Å sørge for at alle husstander i hele Norge har tilgang til raskt og stabilt internett er en investering i fremtiden. Dette gir mulighet for å bo, leve og drive bedrifter i hele landet. Flere kommuner og fylkeskommuner bruker mye penger på bredbåndsutbygging, fordi de ser det er viktig for både bosetting og næringsutvikling. I tillegg er det helt nødvendig for å kunne øke bruken av ny teknologi. Dessverre ser vi at dagens regjering ikke prioriterer bredbåndsutbygging, og at de of-

fentlige tilskuddene totalt sett blir for små. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås at det bevilges 243,8 mill. kroner mer enn regjeringen til bredbåndsutbygging i de deler av landet der det ikke er kommersielt lønnsomt.

Like tjenester i hele landet – fem dagers postomdeling

Disse medlemmer mener at Posten Norge AS sin hovedoppgave er å sikre at folk over hele landet skal få tilgang til gode og fremtidsrettede posttjenester. Posttjenesten er en viktig del av samfunnets infrastruktur og er avgjørende for å sikre bosetting og gode rammevilkår for næringsliv over hele landet. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås å bevilge 249 mill. kroner for å opprettholde postombæring fem dager i uka.

Sterke kommuner og fylker er en forutsetning for god velferd

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett samlet sett styrker overføringene til kommunene og fylkeskommunene med 4,4 mrd. kroner. Økte midler til kommunene og fylkeskommunene er nødvendig for å sikre finansiering av velferdstilbudet til innbyggerne. Penger til kommunene er penger til de grunnleggende tjenestene folk trenger i hverdagen. Disse medlemmer mener en aktiv distriktpolitikk er en god investering for å sikre levende lokalsamfunn, vekst og verdiskaping i hele landet. Derfor foreslås det bygdevestavtaler, en milliard til vedlikehold av fylkesveier og økte overføringer til fylkeskommunene i Senterpartiets alternative budsjett.

Kommunene

Disse medlemmer vil styrke rammeoverføringene til kommunene med 2,5 mrd. kroner, slik at det blir mulig å opprettholde og utvikle tjenestetilbudet til innbyggerne. Disse medlemmer merker seg at regjeringens forslag til statsbudsjett for 2020 ikke gir kostnadsdekning for summen av oppgaver som pålegges kommunene. Midlene bindes opp i statlige satsinger, kommunenes inntektsmuligheter strammes inn og økte utgifter er ikke kompensert. Blant annet har økt kommunalt ansvar for finansiering av ressurskrevende tjenester alene påført kommunene ca. 1 mrd. kroner i økte kostnader over fire år. I tillegg er bemannings- og pedagognormen som er innført for barnehagene underfinansiert. Dette kommer i tillegg til at kommunene har opplevd en sterk økning i utgifter til pleie- og omsorgstjenester de senere år. Disse medlemmer viser til at endringene i inntektssystemet for kommunene fra 2017 har gitt store omfordelingsvirkninger som særlig rammer distriktene og små og mellomstore kommuner. Inntektssystemet ble endret bl.a. med den begrunnelse at omleggingen skulle bidra til kommunesammenslåin-

ger. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet er motstander av kommune- og regionreformene fordi de fører til sentralisering og svekket folkestyre. Disse medlemmer mener at eventuelle kommune- og fylkessammenslåinger skal være frivillige, og at det skal gjennomføres lokale folkeavstemninger før det treffes vedtak. Signalene fra regjeringen om ytterligere runder med kommunesammenslåing vitner om manglende respekt for lokaldemokratiet. Nå må kommunene få ro til å konsentrere seg om å tilby gode tjenester til sine innbyggere.

Disse medlemmer mener regjeringens erklærte motstand mot eiendomsskatt vises dårlig i overføringene til kommunene. Nivået på eiendomsskatt er historisk høyt, og rekordmange kommuner har innført eiendomsskatt under dagens regjering. Kommunene har ikke fått tilstrekkelige overføringer til å håndtere de utgiftene de har, og regningen veltes over på innbyggerne. Den beste måten å få bort eiendomsskatt på er å øke overføringene til kommunene, slik at de kan gjøre nødvendige investeringer og tilby gode tjenester til innbyggerne uten eiendomsskatt.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet mener kommunene og fylkeskommunene skal ha størst mulig råderett over egne midler slik at lokalpolitikere kan prioritere ut fra lokale behov. I noen tilfeller er imidlertid en detaljert fordeling av tilskuddene det mest fornuftige for å sikre tilstrekkelig finansiering til hele landet. Disse medlemmer mener tilskudd til frivilligsentraler er et slikt tilfelle. Tidligere har alle kommuner som har frivilligsentral, fått tildelt likt beløp og med ekstra midler til kommuner som har flere sentraler. Dette er vedtatt endret fra 2021, hvor tilskuddet i stedet skal fordeles basert på innbyggertall. Dette fører til en betydelig omfordeling av midler, hvor de største kommunene får mer, mens mindre kommuner mister støtten til sin frivilligsentral. Frivilligsentralene er viktige møteplasser i lokalområder i hele landet. Senterpartiet mener endringen er ødeleggende, og ønsker derfor å sikre videre drift av frivilligsentralene ved å foreslå at tilskuddene videreføres med samme fordeling som tidligere.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen videreføre fordelingen av tilskudd til frivilligsentraler etter Tabell C-k – saker med særskild fordeling for kommunane.»

Fylkeskommunene

Disse medlemmer er bekymret for fylkeskommunenes muligheter til å ivareta sine oppgaver innenfor de økonomiske rammene som foreslås i budsjettet. Særlig gjelder dette behovet for å øke innsatsen på vedlikehold og fornying av fylkesveinettet, samt håndtering av de nye oppgavene fylkeskommunene får overført fra

1. januar 2020. En rekke avgjørelser om overføring av oppgaver er ikke tilstrekkelig avklart. Det mangler en tydelig overføring av midler fra staten til fylkeskommunene som står i stil med de utgiftene fylkene nå får. Utskifting av båt og ferjer til null- og lavutslipp i tråd med Stortingets vedtak er en betydelig kostnad for fylkeskommunene. I Senterpartiets alternative budsjett foreslås det å styrke overføringene til fylkeskommunene for å sette fylkene i stand til å gjennomføre denne omstillingen. Disse medlemmer mener fylkeskommunene må få kompensert økonomisk for de oppgavene de skal løse, og at de statlige virksomhetene som skal få færre oppgaver, må få en tilsvarende budsjettreduksjon.

Disse medlemmer viser til at fylkeskommunene er forespeilet en betydelig styrket rolle som regional utvikler. Likevel har regjeringen kraftig redusert midlene til dette arbeidet i de senere årene. Skal fylkeskommunene være i stand til å fylle denne rollen må finansiering følge med. Disse medlemmer viser til Senterpartiets alternative budsjett, hvor det foreslås en økning på 300 mill. kroner ut over regjeringens forslag til fylkeskommunenes arbeid med regional utvikling. Senterpartiet vil føre en næringspolitikk som legger til rette for et livskraftig næringsliv og verdiskaping i hele landet. Fylkeskommunene er gitt en viktig rolle i arbeidet med dette gjennom sitt ansvar for regionalpolitikken, for fylkesveiene og kollektivtrafikken.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet ønsker å etablere et prosjekt med mål om vekst i distriktene. Senterpartiet vil legge til rette for næringsutvikling og levende lokalsamfunn i hele landet. Spredt bosetting er viktig for verdiskaping, av beredskapshensyn, for naturforvaltning og for enkeltpersoners valgfrihet. Det er store områder i Norge som ikke blir utnyttet og som med en målrettet næringspolitikk har stort potensial for vekst. Gjennom bygdevekstavtaler mellom kommunene og staten kan lokale fortrinn og skreddersydde løsninger styrke mulighetene for å øke næringsaktiviteten. Som første år i en opptrappingsperiode foreslås det i Senterpartiets alternative budsjett å bevilge 500 mill. kroner til bygdevekstavtaler.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å bevilge 1 mrd. kroner for å ta igjen vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene. Regjeringens såkalte satsing på 100 mill. kroner til næringsviktige fylkesveier er ikke i nærheten av å stå i stil med behovet. Beregninger fra Avinor, Kystverket, Jernbanedirektoratet og Statens vegvesen viser at det er et årlig behov for 1,5 til 2 mrd. kroner for å opprettholde standarden på fylkesveiene. I tillegg har mer ekstremvær medført store ødeleggelser som følge av flom og ras. Behovet for forebyggende arbeid med flom- og skredsikring blir en omfattende oppgave i årene fremover. I Senterpartiets alternative budsjett prioriteres det derfor å styrke bevilgningene til tiltak mot ras, skred og flom.

Disse medlemmer mener regjeringen Solberg er en av de mest sentraliserende regjeringene landet har hatt. Mer stat og mindre lokaldemokrati, mer konsentrasjon av makt og penger og mindre utjevning er regjeringens virkemidler i sin styring av samfunnsutviklingen gjennom kommunereformen og regionreformen. Senterpartiet ser det som en hovedoppgave å være motkraft til denne utviklingen.

Balanse, trygghet og stabilitet

Disse medlemmer fremholder at et viktig mål med skattepolitikken er å finansiere velferdsstaten og videreutvikle sterke samfunnsinstitusjoner som gir enkeltmennesket trygghet og muligheter til selvutfoldelse og til å skape gode liv. Samtidig er det viktig å finne riktig balanse mellom behovet for fellesskapsløsninger og hensynet til å unngå unødvendig byråkrati og skattebyrder for enkeltmennesker og bedrifter.

Disse medlemmer påpeker at stabilitet og langsiktighet kanskje er den kvaliteten ved et skattesystem som er viktigst for at enkeltmennesker og bedrifter skal ha mulighet til å planlegge og utvikle sine liv og sin virksomhet på en mest mulig hensiktsmessig måte. Senterpartiet legger vekt på gode og trygge rammebetingelser for næringsliv og privatpersoner i skattepolitikken. Partiet ønsker å bruke finanspolitikken for å sikre stabil økonomisk utvikling, høy sysselsetting, bærekraftig ressursutnyttelse og gode og stabile vilkår for næringslivet på tvers av konjunktorene. Den offentlige pengebruken skal være nøktern og ansvarlig, samtidig som det skal være rom for å bruke finanspolitikken for å jevne ut konjunktorene og motvirke uønskede svingninger i økonomien.

Enklere og mindre byråkratisk

Disse medlemmer påpeker at dagens skatte- og avgiftssystem er komplisert og vanskelig å trenge inn i både for personer og virksomheter. Senterpartiet mener enkelhet og forståelighet er en kvalitet i seg selv. Det er et demokratisk poeng at skatte- og avgiftssystemet skal være gjennomskiktig og forståelig for folk flest. Partiet vil jobbe systematisk for at skattesystemet skal bli enklere. De siste års utvikling mot mer digitaliserte og brukervennlige tjenester, for eksempel gjennom forhåndsutfylling av selvangivelsen og nye leveringsmuligheter, er en utvikling Senterpartiet ønsker velkommen. Disse medlemmer presiserer at Senterpartiet ønsker at forklingen i rapporteringssystemene skal fortsette. Samtidig er det viktig at brukerne fortsatt får sørvis og veiledning fra Skatteetaten i sine nærmiljø. Særlig for mindre virksomheter og privatpersoner er det uheldig når avstanden til skattekontoret og den ekspertisen som finnes der øker. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet går mot regjeringens forslag om å overføre skatteoppkrevingen fra kommunene til Skatteetaten.

Disse medlemmer mener dette vil svekke kampen mot arbeidslivskriminalitet, gi et dårligere tilbud til brukerne og utgjøre en betydelig risiko for tapte skatteinntekter. Partiet mener at mulighetene digitaliseringen gir, bør brukes til å gi folk bedre tjenester – ikke lengre reisevei.

Vekstkraftige bedrifter

Disse medlemmer minner om at navet i den norske økonomien er tusener av små og mellomstore bedrifter (SMB) som finnes over hele landet. 90 pst. av norske virksomheter har færre enn ti ansatte. De utgjør grunnfjellet i næringslivet og sørger for arbeidsplasser til tusenvis av nordmenn i hele landet. Store ideer begynner gjerne i det små, og det er også i de små bedriftene potensialet for innovasjon og nyskaping er størst.

Senterpartiet ønsker å tilrettelegge for en rik, mangfoldig og vekstkraftig SMB-sektor i fremtiden. Dette er ikke bare mulig, men helt nødvendig for at Norge skal klare å gjennomføre den omstillingen som må komme når olje- og gassproduksjonen reduseres i tiårene som kommer.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår også å droppe den ekstra arbeidsgiveravgiften for finansnæringen som regjeringen har innført. Dette grepet vil sikre tusener av SMB-bedrifter fortsatt tilgang til finansiering og rådgivning fra sin lokalbank. Forskning viser at tilgangen på lån og rådgivning fra lokale banker er avgjørende for fremveksten av oppstart-bedrifter og de arbeidsplassene disse skaper.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet prioriterer også å gjeninnføre de viktige startavskrivningene som regjeringen nå foreslår å avvike. Disse medlemmer minner om at partiet også forbedrer andre avskrivningsordninger. Dette er viktige grep for å sikre fortsatt høyt investeringsnivå i norsk næringsliv og for å øke produktiviteten, særlig i mindre bedrifter.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet også foreslår å redusere trygdeavgiften for selvstendig næringsdrivende, redusere CO₂-avgiften for noen mindre bedrifter, øke fisker- og sjomannsfradragene og redusere verdsettingen av driftsmidler til 60 pst. i formueskatten.

Skattelettelse for folk flest

Disse medlemmer påpeker at Senterpartiet ønsker at folk flest skal få ta del i gevinstene av den effektiviseringen som digitalisering og ny teknologi innebærer for offentlig sektor og samfunnet generelt. Vi vet at forskjellene mellom fattig og rik øker, også i Norge, blant annet som følge av økt automatisering og høy innvandring. Senterpartiet ønsker å løse dette primært gjennom en aktiv og fremtidsrettet arbeidslivs- og næringspolitikk og en kontrollert arbeidsinnvandring. Men disse medlemmer mener også at skattesystemet kan ha en

viktig omfordelende effekt. I partiets alternative statsbudsjett reduserer Senterpartiet skatten for de som tjener mindre enn rundt 750 000 kroner. De som har høy formue og god inntekt, må derimot bidra noe mer. Det mener Senterpartiet er rimelig og nødvendig for at fellesskapet og velferdsstaten skal være i stand til å løse viktige fellesoppgaver også i fremtiden.

Disse medlemmer minner om at velferdsstaten står overfor en rekke utfordringer. Regjeringens usolidariske arbeidslivspolitik og manglende vilje til å motvirke sosial dumping som blant annet presses frem gjennom EØS-regelverket, gjør at fagforeninger er viktigere enn noensinne for å sikre norske arbeidstakere gode arbeidsvilkår. Senterpartiet foreslår derfor å heve fagforeningsfradraget til 4 235 kroner i sitt alternative budsjett. Samtidig presser økte boligpriser i sentrale områder unge familier til å bli pendlere. Pendlerne har fått massive skatteskjerpelser i denne regjeringsperioden. Senterpartiet foreslår å reversere dette gjennom å styrke pendlerfradraget med nær en halv mrd. kroner i årets budsjett. Dette vil særlig komme lavtlønte til gode.

Flypassasjeravgiften

Disse medlemmer erkjenner at det er flertall for en flypassasjeravgift. Senterpartiet er mot avgiften slik den nå er utformet. Den er belastende for flynæringen, rammer marginale ruter, har medført nedleggelse av Rygge, rammer distriktene og har liten eller ingen miljøeffekt.

Disse medlemmer vil vise til at Senterpartiet mener at en avgift må utformes på en måte som belønner fly med lave utslipp, sørger for fullest mulig fly på de store flyrutene i Norge og ikke rammer distriktstrutene. Det må også tas hensyn til at ruter ut av EØS ikke er underlagt kvotesystem. Disse medlemmer vil vise til at Senterpartiet foreslår å fjerne avgiften på fly under 20 tonn i sitt alternative budsjett til en kostnad på 100 mill. kroner. I tillegg styrker vi satsingen på kortbanenettet med 40 mill. kroner.

Grønne grep som virker

Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å innføre veibruksavgift på alt biodrivstoff, også på

det som omsettes ut over omsetningskravet som i dag er fritatt for avgift. Avgiftsøkningen vil gjøre det dyrere å velge klimavennlig, og fjerner et av de mest kostnadseffektive klimatiltakene for veitrafikken. Beregninger viser at effekten av denne avgiftsøkningen sannsynligvis vil være 700 000 tonn CO₂ i økte klimagassutslipp fra transportsektoren. Disse medlemmer påpeker at Senterpartiet mener dette er et meningsløst forslag, og understreker betydningen av hensiktsmessige virkemidler for å nå målene om reduserte klimagassutslipp.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for å videreføre avgiftsfritak for biodrivstoff ut over omsetningskravet.»

Disse medlemmer påpeker at regjeringen pålegger vanlige folk avgifter for å finansiere skattelettelser til de aller rikeste. Mange av avgiftene presenteres som såkalte «grønne avgifter», men uten at de har dokumentert effekt hverken på miljø eller klima. Senterpartiet går imot avgifter som straffer folk for å ha dårlig råd eller for å bo der de bor. Økningene i bensin- og dieselavgiftene som regjeringen har innført, er skadelige for næringslivet og urettferdige for folk som ikke har mulighet til å ta tog eller buss. Man får ikke grønt skifte av rød bunnlinje, og avstanden til nærbutikken blir ikke mindre av at man må betale mer for å komme dit. Senterpartiet reduserer derfor avgiftene med 3,7 mrd. kroner i sitt alternative budsjett. I stedet for pisk, som regjeringen hittil har brukt nesten tre ganger så ofte som gulrot, ønsker Senterpartiet å gi positive insentiver til å velge grønnere. Partiet ønsker å tilrettelegge for bruk av kollektive transportmidler for folk flest ved å satse på en storstilt utbygging av pendlerparkering ved kollektivknutepunkter og å gjeninnføre øremerkede midler til kollektivtransport i distriktene.

Disse medlemmer påpeker at Senterpartiet i sitt alternative budsjett tar et langt steg mot et grønnere Norge med små forskjeller, mangfoldige tjenester nær folk og et sterkt og vekstkraftig næringsliv.

| Nr. | Betegnelse | Kroner |
|-----|--|-------------|
| 1 | Statsforvaltning mv. | 8 483 942 |
| 2 | Familie og forbruker | 48 494 786 |
| 3 | Kultur mv. | 23 187 649 |
| 4 | Utenriks | 41 065 135 |
| 5 | Justis | 36 873 386 |
| 6 | Innvandring, regional utvikling og bolig | 17 298 198 |
| 7 | Arbeid og sosial | 474 566 943 |
| 8 | Forsvar | 55 388 351 |
| 9 | Næring | 7 083 836 |

| Nr. | Betegnelse | Kroner |
|---|---|-------------------|
| 10 | Fiskeri | 526 950 |
| 11 | Landbruk | 19 642 400 |
| 12 | Olje og energi | -81 166 022 |
| 13 | Miljø | 5 327 264 |
| 14 | Kontroll og konstitusjon | 660 100 |
| 15 | Helse | 218 935 146 |
| 16 | Utdanning og forskning | 78 248 239 |
| 17 | Transport og kommunikasjon | 72 205 670 |
| 18 | Rammeoverføringer til kommunesektoren mv. | 197 186 164 |
| 19 | Tilfeldige utgifter og inntekter | 3 875 400 |
| 20 | Stortinget, finansadministrasjon mv. | 38 843 696 |
| 21 | Skatter, avgifter og toll | -1 227 454 275 |
| 22 | Utbytte mv. | -43 237 652 |
| Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland | | -3 964 694 |

3.1.2.4 MERKNADER FRA SOSIALISTISK VENSTREPARTI

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås konkrete grep for mindre forskjeller, sterkere velferdsstat og forslag om å sette i gang med en storstilt omstilling av samfunnet i klimavennlig retning.

Skatt, avgifter og økonomisk politikk

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en helhetlig omlegging av skatte- og avgiftspolitikken, med bedre fordelingsegenskaper og som fører til lavere klimautslipp. Forslaget innebærer mindre skatt på arbeid, og mer skatt på formue, arv og eiendom. Det foreslås å legge om inntektsskatten slik at vanlige folk med vanlige lønninger får mer å rutte med, mens de med høye lønninger og formuer må betale noe mer skatt, slik det er illustrert i fordelingstabellen under.

Dette medlem viser til at det også er nødvendig å bruke avgiftspolitikken for å redusere utslippene, og det foreslås derfor en økning i miljøavgifter, blant annet på drivstoff. Samtidig vil de som tjener under 600 000 kroner, få betydelige skatteutt med dette forslaget, noe som for de fleste mer enn kompenserer for avgiftsøkningen.

Dette medlem viser til at boligmarkedet har blitt en driver for økte forskjeller. Selv om flertallet eier boligen de bor i selv, er det svært mange som ikke eier sin egen bolig. Disse har ikke fått være med på prisoppgangen i boligmarkedet, og de får ikke ta del i skattefordelene som boligeiere nyter godt av. Unge som skal inn i boligmarkedet, er ofte avhengig av hjelp fra foreldrene sine for å kunne ha nok egenkapital. De som ikke har mulighet til å låne av foreldrene sine, risikerer å bli stående utenfor. Mange unge sparer i BSU, mens mange andre igjen ikke har råd til å sette til side flere titalls tusen

kroner i året, selv om det betyr at de går glipp av store skattefordeler. I tillegg til egenkapitalkravene kommer den såkalte dokumentavgiften på toppen for de som skal kjøpe selveierbolig. Denne skatten betales i særlig grad av yngre, fordi de flytter oftere.

Dette medlem mener at boligpolitikken og skattesystemet for bolig er overmodent for endring om vi skal bevare den norske boligdrømmen, der de fleste kan eie sin egen bolig. Dette medlem viser derfor til forslag i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås flere store grep. For det første foreslås det en gjeninnføring av den såkalte fordelsbeskatningen av bolig for boliger med en verdi på over 2 mill. kroner. Dette sikrer bedre fordeling, fordi de med høyest inntekt og formue også har flest og dyrest boliger. For det andre foreslås det å avvikle ordningen med BSU. For det tredje foreslår vi å trappe ned dokumentavgiften fra 2,5 til 1,5 pst. Disse tre endringene til sammen innebærer redusert beskatning av bolig, med nesten 1,3 mrd. kroner.

Dette medlem viser til at arv er en betydelig bidragsyter til at økonomiske forskjeller opprettholdes og forsterkes mellom generasjoner. Dette medlem viser videre til at skatt på arv er en skatt som det ikke kan argumenteres med har uheldige vridningseffekter. Dette medlem peker på det urimelige i at alle som jobber og tjener egne penger, må betale skatt på inntekt, mens det er skattefritt å få overført verdier gjennom arv som man ikke har lagt ned noen arbeidsinnsats for. Når arbeidslinjen er gjennomgående i resten av samfunnet, er det påfallende at dette ikke gjelder for noen av de aller rikeste i samfunnet. Dette medlem viser til egne merknader og forslag i Innst. 3 S (2019–2020).

Dette medlem viser til at det er fullt mulig å både sikre at det koster å forurense og sikre at skattesystemet er omfordelende. Forurensing og klimagassutslipp har store kostnader for andre og for samfunnet.

Lokale utslipp fra biltrafikken tar liv og gjør at mange som er syke, ikke kan bevege seg ute på de verste dagene. Klimagassutslipp har enorme kostnader for hele verden. Det er derfor helt nødvendig å forsterke prinsippet om at forurenser skal betale for kostnadene som påføres andre ved utslipp.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås opptrappinger av en rekke miljøavgifter. De bilene som kjøpes i dag, vil rulle på veiene i lang tid framover. Det er derfor viktig at så mange av bilene som mulig er utslippsfrie ved bruk. Det foreslås derfor en vridning av engangsavgiften som gjør at det blir enda mer lønnsomt å velge biler med lavt eller ikke noe utslipp av klimagasser. Videre foreslås det å øke CO₂-avgiften med 50 pst., i tillegg til forslag om økninger i veibruksavgiften på drivstoff og avgiften på flyreiser.

Dette medlem viser til at togtilbudet ikke eksisterer i store deler av landet. Der det ikke finnes alternativer til fly, bør en kunne se på muligheten for å ha lavere flyavgift enn der det finnes gode alternativer. Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å utrede mulige kompensasjonsordninger, inkludert differensierte satser, for flypassasjeravgift for kortbanenettet i Nord-Norge.»

Dette medlem viser til at en grønn omstilling ikke handler om begrensninger i utslipp alene. Omstillingen er en mulighet til å investere i nye arbeidsplasser, mer kollektivtransport, infrastruktur og teknologi. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis al-

ternative statsbudsjett, hvor det foreslås helhetlige grep for å nå disse målene.

Dette medlem viser til at regjeringen over tid har økt oljepengeforbruket svært raskt, blant annet for å finansiere skatteuttak til noen av dem som trenger det minst. Dette medlem viser til at en rask vekst i oljepengeforbruket innebærer at vanskelige spørsmål om omstilling av økonomien blir utsatt og i større grad overlatt til fremtidige generasjoner.

Dette medlem viser til at påstanden om at lavere skatt skal føre til økonomisk vekst, er en seiglivet myte. Til tross for at regjeringen på gjentatte oppfordringer har blitt bedt om å vise hvordan kutt i formuesskatten har ført til økte investeringer, har de ikke kunnet legge frem en slik dokumentasjon.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis forslag i Innst. 405 S (2018–2019) Kommuneøkonomien 2020, om en ny og mer sosial modell for kommunal eiendomsskatt basert på eiendommens ligningsverdi, obligatorisk bunnfradrag og skjermingsordninger for vanskeligstilte som eksempelvis utsatt skatt til eierskifte. Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en ny og mer sosial modell for kommunal eiendomsskatt basert på samme provenypotensial, eiendommenes ligningsverdi, obligatoriske bunnfradrag og sosiale skjermingsordninger som eksempelvis utsatt skatt til eierskifte.»

Dette medlem viser for øvrig til oversiktstabellen og omtale i Innst. 3 S (2019–2020) og Innst. 4 L (2019–2020) for detaljer om skatteforslagene i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett.

Fordelingseffekt av forslagene

| Bruttoinntekt | Endring skatt på inntekt og utbytte, pr. enhet i kroner | Endring i skatt på bolig, pr. enhet i kroner | Endring i formuesskatt, pr. enhet i kroner | Sammenlagt endring i skatt, pr. enhet i kroner |
|----------------------|---|--|--|--|
| 0–149 999 kr | -339 | 9 | 651 | 321 |
| 150 000–199 999 kr | -1 839 | 32 | 355 | -1 452 |
| 200 000–249 999 kr | -2 806 | 88 | 347 | -2 371 |
| 250 000–299 999 kr | -3 719 | 204 | 454 | -3 061 |
| 300 000–349 999 kr | -3 982 | 268 | 456 | -3 258 |
| 350 000–399 999 kr | -4 164 | 346 | 638 | -3 180 |
| 400 000–449 999 kr | -4 357 | 377 | 667 | -3 313 |
| 450 000–499 999 kr | -4 588 | 402 | 693 | -3 493 |
| 500 000–599 999 kr | -4 784 | 481 | 888 | -3 415 |
| 600 000–749 999 kr | -981 | 665 | 1 269 | 953 |
| 750 000–999 999 kr | 5 263 | 972 | 2 769 | 9 004 |
| 1 000 000 kr og over | 40 003 | 1 968 | 24 290 | 66 261 |
| Ialt | 645 | 489 | 2 516 | 3 650 |

Forslag til endringer i skatter og avgifter

| Sak | Påløpt | Bokført |
|--|--------|---------|
| Skatt | | |
| Formuesskatt: Øke satsen til 1,1 pst., innføre tilleggssats på 0,2 pst. på formue over 20 mill. kroner, fjerne aksjerabatten. | 11 080 | 8 864 |
| Øke skattesats for personer til 23 pst. Innføre mer progressiv beskatning av inntekt: | | |
| Skattesatsen for personer økes til 23 pst. | | |
| Personfradraget økes til 65 000 kroner | | |
| Minstefradrag i lønnsinntekt økes med tre prosentpoeng til 48 pst. | | |
| Utbytteskatten økes til 35 pst. (oppjusteringsfaktor på 1,52 gitt 23 pst. skattesats) | | |
| Trinnskatt, trinn 1: Innslagspunktet økes til 210 000 kroner med sats på 0,9 pst. | | |
| Trinnskatt, trinn 2: Innslagspunktet økes til 290 000 kroner med sats på 3,2 pst. | | |
| Trinnskatt, trinn 3: Innslagspunktet reduseres til 600 000 kroner med sats på 15,2 pst. | | |
| Trinnskatt, trinn 4: Innslagspunktet reduseres til 964 800 kroner med sats på 18,2 pst. | | |
| Nytt trinn 5 i trinnskatten: Innslagspunkt på 1,5 mill. kroner med sats på 27 pst. | | |
| Fagforeningsfradraget dobles, til 7 700 kroner | | |
| Jordbruksfradrag: Sats ut over inntektsuavhengig fradrag for jordbruk mv. økes til 42 pst. Maksimalt fradrag økes til 200 000 kroner | | |
| Fiskerfradrag: Sats økes til 33 pst. Øvre grense økes til 180 000 kroner | | |
| Sjømannsfradrag: Sats økes til 33 pst. Øvre grense økes til 100 000 kroner | | |
| Minstefradrag i pensjonsinntekt økes med tre prosentpoeng til 34 pst. | | |
| Samlet endring | 2 840 | 2 272 |
| Øke skattesats for selskaper til 23 pst., inkl. følgeendringer (uendret sats finansskatt og grunnrente) | 2 370 | 0 |
| Fordelsbeskatning bolig: Markedsverdi fratrukket bunnfradrag på 2 mill. kroner ganges med sats på 3 promille. Dette gir en «inntekt» som så skattlegges. | 2 150 | 1 720 |
| Starte utfasing av dokumentavgiften ved kjøp av bolig. Sats settes ned til 1,5 pst. | -4 300 | -4 100 |
| Avvikle BSU | 1 380 | 1 105 |
| 10 pst. ekstra startavskrivninger for nyanskaffelser av, og påkostninger på, driftsmidler i saldogruppe d (maskiner, inventar mv.) | -2 040 | -340 |
| Innføre naturressursskatt for vindkraft | -60 | 0 |
| Avvikle ordning med såkalt skatteinsentivordning for langsiktig investering i oppstartsselskap | 330 | 260 |
| Avvikle skattefavoredert individuell sparing til pensjon | 420 | 340 |
| Sum skatter | 14 170 | 10 121 |
| Avgifter | | |
| Øke CO ₂ -avgiftene med 50 pst. i forhold til regjeringens forslag. Tilsvarende 816 kr/tonn CO ₂ | 3 787 | 3 470 |
| Øke avgift på HFK/PFK tilsvarende 700 kr/tonn CO ₂ -ekvivalenter | 112 | 102 |
| Innføre veibruksavgift på diesel for fritidsbåter, på samme måte som bensin | 148 | 136 |
| Halvere verdien av unntaket veksthusnæringen har for CO-avgift på naturgass og LPG | 12,5 | 11,5 |
| Gjeninnføre båtmotoravgiften fra 2014, med unntak for elmotor og batteri | 200 | 180 |
| Øke veibruksavgiften på diesel med 75 øre | 1 600 | 1 500 |
| Øke veibruksavgiften på bensin med 50 øre | 380 | 340 |

| Sak | Påløpt | Bokført |
|--|-----------------|-----------------|
| Helhetlig endring i engangsavgift for fossil-biler: | | |
| Innføres nytt intervall 0–30 g/km, og alle innslagspunkt nedjusteres med 10 g/km | | |
| Første 77 g/km: 0 kr | | |
| Neste 31 g/km: sats økes med 15 pst. | | |
| Neste 37 g/km: sats økes med 15 pst. | | |
| Neste 70 g/km: sats økes med 20 pst. | | |
| Over 215 g/km: sats økes med 20 pst. | | |
| Fradrag for biler med utslipp under 30 g/km: 1 500 kroner | | |
| Fradrag for biler med utslipp under 77 g/km: 1 000 kroner | | |
| Samlet endring CO₂-komponent i engangsavgift | 1 100 | 1 000 |
| Øke kravet til elektrisk rekkevidde i engangsavgiften på ladbare hybrider til 100 km | 500 | 460 |
| Reversere taxfree-ordningen der ubenyttet tobakskvote kan "veksles" inn i alkohol | 140 | 125 |
| Ikke innføre tollfritak for netthandel med tekstilvarer på 3 000 kroner | 15 | 10 |
| Økning av flyavgifter | | |
| Øke lav sats (Europa) til 100 kroner | 470 | 430 |
| Øke høy sats (flyvninger over 2 500 km) til 300 kroner | 145 | 135 |
| Sum avgifter | 8 609,5 | 7 899,5 |
| Forslag under strek (påvirker ikke handlingsrom i budsjettet, men går direkte til Oljefondet) | | |
| Avskaffe leterefusjonsordninga | 5 000 | 0 |
| Øke CO ₂ -avgifta på sokkelen til 2 000 kr/tonn CO ₂ | 3 080 | 1 540 |
| Fjerne ordningen med friinntekt | 3 300 | 1 650 |
| Følgeendringer av redusert særskatt som følge av økt skattesats | 220 | 110 |
| Sum forslag under strek | 11 600 | 3 300 |
| Summering | | |
| Sum skatter | 14 170 | 10 121 |
| Sum avgifter | 8 609,5 | 7 899,5 |
| Totalt | 22 779,5 | 18 020,5 |

PRIORITERINGER

Familie og forbruker

Dette medlem viser til at forskjellene øker, det blir stadig flere barn som vokser opp i fattigdom, barnevernet mangler store ressurser, og tempoet i likestillingskampen er altfor lavt. Dette medlem viser til at det i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett foreslås større omprioriteringer fra regjeringens forslag med et forslag til økning på ramme 2 med 870 mill. kroner for å bekjempe den økende fattigdommen blant

barnefamilier, få fart på likestillingskampen igjen og gjøre et nytt stort løft for barnevernet.

Dette medlem viser til at over hundre tusen barn nå vokser opp i fattige familier, stadig flere hvert år. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke barnetrygden kraftig med en helårseffekt på 1,65 mrd. kroner. Dette tilsvarer et første steg i en femårig opptrapping av barnetrygden til samme reelle nivå som i 1996. En prisjustering av barnetrygden til 1996-nivå vil ifølge Statistisk sentralbyrå kunne gjøre at minst 18 000

barn bor i familier som kommer over lavinntektsgrensen. Dette medlem viser også til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det foreslås å erstatte dagens engangsstønad med en løpende minsteytelse for foreldrepenger på to ganger folketrygdens grunnbeløp. Foreldrepenger for alle vil ifølge NOU 1996:13, NOU 2012:15 og NOU 2017:6 ha en god fordelingsprofil, likestillingseffekt og særlig styrke økonomien for enslige forsørgere.

Dette medlem understreker at likestillingskampen langt fra er i mål, og at tempoet er altfor lavt. Det vil for eksempel med dagens tempo kunne ta flere hundre år for å nå likelønn mellom kvinner og menn, og metoo-bevegelsen satte søkelyset på at vi enda ikke har fått bukt med maktmisbruk som hindrer kvinners frihet i arbeidslivet. I tillegg må likestillingskampen være brei, den må også henge sammen med kampen mot diskriminering av skeive, personer med funksjonsnedsettelser, og kampen mot rasisme. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås 287 mill. kroner mer til forskjellige tiltak for likestilling, retten til frie liv, og kamp mot diskriminering.

Dette medlem viser til at barnevernet er i en kritisk tilstand. De ansatte i front melder om systematisk underbemanning som gjør at barn ikke får hjelpen de trenger, Barneombudet melder om at tjenesten som skal hjelpe kanskje de mest sårbare blant oss, er systematisk underprioritert, og barna selv melder om systemsvikt og svik. Dette medlem understreker derfor behovet for et nytt løft for barnevernet, og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det er foreslått totalt 432 mill. kroner mer for å bygge opp barneverntjenesten. 250 mill. kroner av dette foreslås til en øremerket opptrappingsplan for flere ansatte i den kommunale barneverntjenesten, slik at alle barn møter voksne med tid til å hjelpe.

Kultur

Dette medlem fremhever hvor viktig kunst og kulturlivet er, både med frie ytringer som utvikler samfunnet videre, og som grunnleggende goder i alle menneskers liv. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis mål om å prioritere 1 pst. av statsbudsjettet til kulturformål for å løfte kulturens betydning. Samtidig merker dette medlem seg at fra den rødgrønne regjeringen leverte sitt siste forslag til statsbudsjett, til denne regjeringens budsjettforslag for 2020, så har kulturens andel av statsbudsjettet falt fra én pst. til omkring 0,89 pst. Gapet blir da på 1,7 mrd. kroner. Dette medlem mener derfor det trengs et nytt kulturløft, og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke rammeområde 3 med nesten 800 mill. kroner til kulturformål i en opptrapping for å nå

vårt mål om å igjen prioritere kulturlivet høyt med 1 pst. av statsbudsjettet.

Dette medlem mener at det særlig trengs et nytt kulturløft for den lokale kulturen i hele landet, den kulturelle grunnmuren som sikrer alle uavhengig av lommebok og adresse et rikt og variert kulturliv. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis særlige satsinger på en gratis kulturskoletime for 1.–4. klassinger, støtte til fritidstilbud, nye regionale kulturfond og en større opprydning i tippemidlene til kultur, som innen to år vil gi kulturfrivilligheten i hele landet 200 nye mill. kroner til bedre øvingslokaler, instrumentfond og utstyr, for eksempel.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor den nasjonale kulturpolitikken også styrkes gjennom å styrke kunstnerne og kulturarbeidernes økonomi, slik at det kan skapes mer rik og selvstendig kunst. Dette medlem viser videre til at kulturfondet økes med 88,4 mill. kroner for å gi økt aktivitet innen blant annet fri scenekunst, og at de nasjonale og regionale kulturinstitusjonene får et betydelig økonomisk løft på til sammen 142,8 mill. kroner. Dette medlem mener at kulturpolitikken også må ta inn over seg at den største fritids- og kulturinteressen for mange er dataspill, og foreslår derfor en betydelig økning i støtten til spillproduksjon og kulturen rundt. Dette medlem viser til at også mediene prioriteres med økt mediestøtte, og at frivilligheten er foreslått styrket med 100 nye mill. kroner for å trappe opp til en full, regelstyrt momskompensasjon for frivillige lag og foreninger.

Utenriks

Dette medlem mener bistandsmilliardene må brukes målrettet for å bekjempe den økende ulikheten i makt og rikdom, bekjempe klimakrisen, styrke kvinners rettigheter og øke den humanitære innsatsen for flyktninger.

Dette medlem mener regjeringens budsjettforslag mangler en ambisiøs satsing på klimatiltak. Dette medlem er spesielt kritisk til kuttet på fornybar energi. Selv om regjeringen etter budsjettet ble lagt fram har varslet en ny garantiordning for fornybar energi i utviklingsland, mener dette medlem det ikke er riktig å finansiere det ved kutt i fornybar energi. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås samme bevilgning til fornybar energi som i 2019, og i tillegg 300 mill. kroner til en slik garantiordning. Totalt foreslås det 870 mill. kroner til klimatiltak inkludert klimatilpasning og fornybar energi ut over regjeringens budsjett på denne rammen.

Dette medlem viser til den økende ulikheten i verden og mener at det trengs en aktiv og progressiv politikk for å bekjempe ulikhet. Dette medlem er glad for at Norge nå møter sine forpliktelser om finansiering

til Skatt for utvikling. Dette medlem mener at et fritt organisasjonsliv er avgjørende for å få til fordeling. Sterke sivilsamfunn hever stemmen på vegne av de som ikke har makt og penger, og gjør at også de fattige og marginaliserte blir hørt. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti foreslår å øke støtten til sivil samfunn med 400 mill. kroner i sitt alternative budsjett, og i tillegg foreslår å bevilge støtte til arbeid i FN som omhandler gjeld og arbeid for en konvensjon mot skatteparadis og kapitalflukt.

Dette medlem viser til den svært utfordrende humanitære situasjonen i verden, med rekordmange mennesker på flukt. I Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett foreslås det en økning til humanitær bistanden, spesielt til flyktningkrisen i Midtøsten og rundt Middelhavet. Det foreslås også en økning til UNRWAs som følge av Trumps kutt i bistand til Palestina.

Dette medlem mener Norges viktige rolle som leder og pådriver for nedrustning og arbeidet med det humanitære initiativet på atomvåpen er neglisjert av regjeringen. I Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett foreslås det å trappe opp arbeidet for en atomvåpenfri verden, og å gjenopprette støtten til fredsorganisasjonene.

Dette medlem viser til at seksuelle og reproduktive rettigheter er under økende press i hele verden. Trumps såkalte munnkurvregel gjør at organisasjoner som arbeider med abort, og seksuell og reproduktiv helse, må slutte med det eller miste pengestøtte. Kvinneorganisasjoner er allerede underfinansiert verden over. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke kvinnebistanden både gjennom sivil samfunn og FN, og å bevilge midler til å markere tre viktige jubileer for arbeidet med kvinners rettigheter i 2020.

Justis

Dette medlem viser til at det er viktig med et trygt samfunn hvor alle har like rettigheter og alle har lik tilgang på rettsvesenet om de opplever urettferdighet eller å bli offer for kriminalitet. Norsk kriminalitet er i endring. Det blir mindre vinningskriminalitet, narkotika og vold i det offentlige rom. Men det er en stor økning i anmeldelser av vold og mishandling i nære relasjoner. Dette er forbrytelser som i hovedsak rammer kvinner og barn.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å prioritere bedre beskyttelse mot vold, overgrep og seksualforbrytelser. Det foreslås videre å utjevne økonomiske og sosiale forskjeller i justispolitikken, for på den måten å sørge for at alle har like sjanser i rettssystemet. Det foreslås videre å starte en gjenreise av kriminalomsorgen, slik at flere blir gode samfunnsborgere etter soning.

Dette medlem viser til at politiet mangler kapasitet og evne til å prioritere det nye kriminalitetsbildet. Altfor mange blir utsatt for voldtekt og overgrep uten at politiet klarer å oppklare sakene. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås et taktskifte i etterforskningen av slike saker, gjennom øremerkede ressurser. Det foreslås også å styrke politiets arbeid med ungdomskriminalitet, hatkriminalitet og internasjonale krigsforbrytelser.

Dette medlem peker på at norske domstoler de siste årene har fått redusert kapasitet som følge av regjeringens osthøvelkutt, på grunn av den såkalte ABE-reformen. Dette medlem peker på at dette fører til at domstolene blir en flaskehals. Det er allerede eksempler på at ofre ikke får saken sin avklart, og at tiltalte må sitte lenge i varetekt. Dette svekker rettsikkerheten. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås flere ressurser til dømmende årsverk, teknisk utstyr og andre nødvendige investeringer i domstolene.

Dette medlem viser til at fengslene i løpet av de siste årene har fått kraftige budsjettkutt. Dette går ut over kriminalomsorgen, svekker rehabiliteringen av innsatte og forverrer arbeidsforholdene til ansatte. Dette medlem peker på at det er blitt flere voldsepisoder samt mer innlåsing og isolasjon av innsatte. Rehabilitering forhindrer ny kriminalitet, og dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å starte en opptrappingsplan for en nødvendig økning i kriminalomsorgens bemanning.

Dette medlem peker på viktigheten av at alle skal ha tilgang til rettssystemet og få hjelp når de trenger det for å ivareta sine rettigheter. Dette medlem viser til at tilgang til god rettshjelp er et av de skjevtest fordelte goder i Norge. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en økning til fri rettshjelp ved å øke salærsatsene for advokatene til 1 080 kroner, og justere opp inntektsgrensen for fri rettshjelp med 10 000 kroner som en opptrapping til en prisjustering av inntektsgrensen.

Velferd starter i kommunene

Dette medlem viser til at alle bor og lever livene sine i en kommune. Her skal barna vokse opp, innbyggerne bli gamle, arbeidsplassen og hverdagslivet fungere. Dette medlem mener god offentlig velferd og service er en bærebjelke for et godt og livskraftig samfunn og helt nødvendig infrastruktur for næringslivet. Da må kommuneøkonomien gi rom for denne store oppgaven. Sterk kommuneøkonomi bidrar til å stabilisere økonomien, redusere arbeidsløshet og gjøre kommunesektoren til en bedre samarbeidspartner for næringslivet og frivilligheten. Derfor er god kommuneøkonomi så viktig og et verdivalg for Sosialistisk Venstreparti, der felles-

skapet for de mange settes foran skattelette for de få rikeste.

Dette medlem viser til at forskjellen mellom partiene vises i hvor høyt man prioriterer velferd. Det er ikke skoleeleven, hjelpepleieren eller bestemor som er for dyr. Det som mangler, er mot og evne til å prioritere det som er viktigst, til å fordele goder og byrder mer rettferdig og til å sette inn en storoffensiv mot økonomisk kriminalitet, noe som tapper fellesskapet for milliarder av kroner hvert år. I altfor mange kommuner melder lærere og ansatte i helseomsorgen at de ikke får dagene til å strekke til. Det trengs flere ansatte, og det koster penger. Framover vil det være behov for enda flere kvalifiserte ansatte, for befolkningen blir eldre. Det trengs også mer penger til rehabilitering, hjelpen til psykisk syke må bli bedre, og barnevernet og skolehelsetjenesten trenger flere ansatte.

Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, der det foreslås flere lærere, mer kultur i skolen, flere ansatte i omsorg og pleie, opptrapping av lavterskel psykisk helsevern og rusfeltet, bedre barnevern og skolehelsetjeneste. I tillegg må kommuner og fylker kunne redusere sine farlige klimautslipp og kunne gjøre nødvendige tilpasninger til klimaendringene. Da trenger de penger til bedre kollektivtrafikk, mer gang- og sykkelveier og til flom- og skredforebygging. Gjør vi disse oppgavene godt, vil det gi arbeid til mange og et tryggere og bedre liv for store og små. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der det foreslås å styrke kommunene og fylkeskommunene med over 5 mrd. kroner ut over regjeringens forslag. I tillegg foreslås det en rekke tiltak som vil påvirke kommuneøkonomien positivt, blant annet styrket kommunalt barnevern og økning i regionale utviklingsmidler.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i arbeidet med regjeringens oppgaveoverføring til fylkeskommunene hele tiden har understreket at oppgaveoverføringen forutsetter overføring av midler til å løse i oppgavene. Tilbakemeldingene fra fylkeskommunene i høringsrunden om budsjettet for 2020 viser at oppgavene ikke har blitt fulgt opp med nok ressurser. Dette medlem viser til at særlig overføringen av kulturminneforvaltningen og fiskerihavner er underfinansiert, og dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der bevilgningen til dette arbeidet foreslås økt.

Særlig ressurskrevende tjenester

Dette medlem viser til at regjeringen igjen reduserer tilskuddet til særlig ressurskrevende tjenester, og at tilskuddets betydning for kommunene er redusert med over en milliard siden 2015. Dette er kanskje den aller viktigste ordningen for utjamning av uforutsette og uunngåelige utgifter for kommunene, fordi dette til-

skuddet fanger opp ulikhetene i utgifter veldig godt, men da må alle utgifter som er nødvendige, regnes med. Dette medlem mener ordningen må styrkes kraftig, og foreslår en økning på 350 mill. kroner i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett.

Klima og klimatiltak i hele landet

Dette medlem vil vise til at kommunene og fylkeskommunene må spille en viktig rolle for å kutte klimagassutslippene og redusere skader fra farlige klimaendringer som skader veier, hus og vannforsyningen. Ekstremvær gjør det nødvendig å styrke kommunenes mulighet til å foreta klimatilpasninger av viktig infrastruktur både i kommuner og fylker. Da trenger de penger til bedre kollektivtrafikk, mer gang- og sykkelveier og flom- og skredforebygging.

Dette medlem mener det er nødvendig å øke totalrammene for kommuner og fylkeskommuner til dette formålet. Dette medlem vil derfor foreslå at det opprettes en permanent finansieringsordning for lokale klimatiltak som skal støtte kommuner og fylkeskommuner i å gjennomføre prosesser for klimavennlig omstilling, og viser til økninger foreslått i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett for 2020, der det foreslås å sette av 100 mill. kroner for å sikre at flere kommuner har egne miljørådgivere i kommunene.

Dette medlem peker på at det er helt nødvendig med et grønt skifte i hele landet. Utslippsfri kollektivtrafikk kutter store utslipp og bidrar til viktig næringsutvikling i industrien. Alle nye anbud på kollektivtrafikk må baseres på nullutslipp, og Sosialistisk Venstreparti foreslår i sitt alternative budsjett for 2020 at staten må kompensere mye mer for fylkenes økte utgifter til el-ferger, el-hurtigbåter og utslippsfrie busser. Videre viser dette medlem til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår en rentekompensasjon til kommuner for nødvendig investering i vann og avløp.

En sterk distriktspolitikk

Dette medlem vil bidra til å bygge sterke lokalsamfunn både i bygd og i by. For å få til dette må folk ha mulighet til å bo, arbeide og drive næringsvirksomhet i hele landet. Dette medlem viser til at for Sosialistisk Venstreparti handler distriktspolitikk om moderne lokalsamfunn der det skapes trygge og gode arbeidsplasser og der folk har nærhet til skole, offentlige servicetilbud, jobber og aktiviteter. I årene som kommer, skal vi kutte utslipp og skape arbeidsplasser vi kan leve av. Dette medlem mener fylkeskommunene skal ha en viktig rolle i arbeidet med grønn omstilling av landet. Det gjelder utvikling av fornybar energi og lønnsomt næringsliv, og derfor må bevilgningene til fylkenes arbeid med dette økes, og innretningen på midlene må

sikre utslippskutt og omstilling til klimanøytrale arbeidsplasser.

Dette medlem mener det må være høy kvalitet på fellesskapet, som barnehager, skoler, helsetilbud og kulturtilbud i hele landet, og det må være mulig å starte bedrifter og videreutdanne seg uten å måtte flytte. Alle skal ha tilgang til høyere utdanning, derfor vil Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett for 2020 øke støtten til desentralisert høyere utdanning og ruste opp utstyrsparken på yrkesfag.

Dette medlem peker på at tilskudd til bedrifter og lokalsamfunn i distriktene gir flere arbeidsplasser, høyere fortjeneste, god samfunnsutvikling og flere skatteinntekter. Dette styrker også lokaldemokratiet ved at de folkevalgte i fylkeskommunene kan prioritere midlene. På tross av dette har regjeringen mer enn halvert disse regionale tilskuddene siden 2014. Dette medlem vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, der det foreslås å øke satsingen på ulike regionale tilskudd for næringsutvikling med 200 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag, og styre satsingen over til utvikling og etablering av fornybare bedrifter. Dette medlem viser til regjeringens forslag om å legge ned kommunale skattekontorer og overføre oppgavene til Skatteetaten. Dette medlem mener det er uheldig at regjeringen nok en gang velger å gå inn for en sentraliseringsreform, og viser til at mange distriktkommuner med dette forslaget mister lokale arbeidsplasser. Dette medlem merker seg at regjeringen argumenterer med at denne sentraliseringen vil gi en bedre og mer effektiv innkreving. Dette medlem vil likevel påpeke at denne typen argumenter har blitt brukt for en rekke av regjeringens sentraliseringsprosjekter, hvor resultatet ofte har blitt det stikk motsatte. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å gå imot denne endringen.

Bolig og bomiljø

Dette medlem mener at alle har rett til et trygt hjem. Boutgiftene har økt mye de siste årene, samtidig med at forskjellene øker og mange flere har fått dårlig råd. På samme tid er det flere tusen færre som får bostøtte nå enn for få år siden, og de som får, får dekket en mindre del av boutgiftene sine. Bostøtte skal sørge for at også de mest vanskeligstilte kan få et trygt sted å bo. I dag er det et økende gap mellom hvor høye boutgiftene er, og hva folk får utbetalt i bostøtte. Bostøtten dekker mindre av bokostnadene enn tidligere, og uføre får ikke samme dekning som før uførereformen. Reglene for bostøtte må endres slik at flere får, og slik at de får dekket mer av boutgiftene sine. Å øke bostøtten er et effektivt tiltak for å redusere fattigdom og gi trygghet for hus og hjem. Dette medlem vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, der det

foreslås å øke bostøtten med 250 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at også de som ikke kan kjøpe bolig, skal ha rett til et trygt sted å bo. Det trengs flere og rimeligere boalternativer for unge og lavinnteksthusholdninger. Dette medlem vil gjenreise Husbanken som samfunnsutvikler og vil at Husbanken også skal kunne bidra til klimakutt og energieffektivitet gjennom lån og tilskuddsordninger til kommuner og private. Dette medlem vil derfor vise til at det i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020 er foreslått økninger til sosial boligbygging og å øke låneramma i Husbanken til 25 mrd. kroner, slik at også de som ikke får hjelp av foreldre, kan få startlån til å kjøpe egen bolig, og det kan gis mer lån til å bygge boliger for vanskeligstilte.

I dag er bare 20 pst. av skolene universelt utformet. Det er diskriminering, og sånn kan vi ikke ha det. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår å opprette en tilskuddsordning for universell utforming av skoler, en oppfølging av Veikart – universelt utformet nærskole 2030, og foreslår å sette av 200 mill. kroner til dette og å øke tilskuddet til heis i eldre boligblokker med 50 mill. kroner.

Lokale helsetjenester

Dette medlem viser til Riksrevisjonens undersøkelse av tilgjengelighet og kvalitet i eldreomsorgen i Dokument 3:5 (2018–2019), der det går fram at det er alvorlige mangler i eldreomsorgen i mange kommuner – at det er manglende oppfølging av kvaliteten både i institusjons- og hjemmeomsorgen. Riksrevisjonen påpeker at eldre tildeles hjelp uten at deres egne ønsker er utredet, og at omsorgstjenesten har store utfordringer med å ivareta sikkerhet, fare for underernæring og unngå feil bruk av legemidler og forebygge fall. Riksrevisjonen påpeker også at mye vikarbruk og mange deltidsstillinger og ufaglærte går ut over pasientsikkerheten. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, der kommunesektoren styrkes med 250 mill. kroner ut over regjeringens forslag til økt bemanning og flere hele stillinger.

Dette medlem viser til det store behovet for lavterskeltilbud i psykiatrien i kommunene. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett med foreslått økt bevilgning på 300 mill. kroner. Videre viser dette medlem til forslag om satsinger for å styrke ordningen med brukerstyrt personlig assistent (BPA) med 50 mill. kroner, øke og øremerke satsingene på rusfeltet, øremerke satsingen på kommunal rehabilitering og øke de øremerkede satsingene til helsestasjoner, jordmødre og skolehelsetjeneste med 250 mill. kroner i kommunene og 80 mill. kroner mer enn regjeringens forslag for videregående elever i fylkeskommunene.

Flyktninger, asyl og innvandring

Dette medlem viser til at verden fremdeles står overfor en av de største flyktningekatastrofene vi har sett, og at antallet øker. Dette medlem understreker at det er nærområdene som tar imot flest flyktninger og har den største belastningen. I realiteten gjør stengte grenser i Europa og innstramminger i Norge at det kommer historisk få asylsøkere til Norge. Dette medlem påpeker nødvendigheten av at land i nærområdene, slik som Tyrkia, Libanon, Jordan og Uganda, gis støtte og avlastning ved å ta ut flere kvoteflyktninger for å hindre kollaps.

Dette medlem vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor Sosialistisk Venstreparti foreslår å imøtekomme UNHCRs anmodning til Norge om å ta imot til sammen 5 000 overføringsflyktninger gjennom FN-systemet, herunder 1 000 flyktninger fra de overfylte leirene i Hellas.

Dette medlem viser til at kommunene har bygget opp både kapasitet og kompetanse til å gjennomføre integrering og bosetting av flere flyktninger enn det regjeringen legger opp til.

Dette medlem vil videre vise til at mennesker på flukt, spesielt barn, er sårbare, også på asylmottak i Norge. Derfor er det i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020 foreslått å øke stønadene og aktivitetstilbudet for barn på asylmottak, og sørge for at barnevernet overtar omsorgen for de enslige barna. I dag er det meldt om at mange på norske asylmottak ikke har nok penger til god og sunn mat etter regjeringens kutt i 2015. Dette medlem vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor det foreslås å øke støtten, slik at også de på asylmottak kan kjøpe nok og sunn mat. Gebyret for å søke om familiegjenforening for flyktninger er altfor høyt, og dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett for 2020 på rammeområde 5 (justis), hvor det foreslås å fjerne gebyret for å sikre at barn, foreldre og ektefeller som har kommet bort fra hverandre som følge av flukt, igjen kan være sammen, samt senke gebyret for andre familiegjenforeninger.

Integrering

Dette medlem vil understreke at god integrering forutsetter at de som kommer til Norge, får lære norsk og får mulighet til å delta i samfunnet og komme i arbeid. Det er derfor avgjørende å øke satsingen på tiltak som Jobbsjansen, som får kvinner ut i jobb, og frivillige som jobber med integrering og på bedre kvalitet i introduksjonsprogrammet. Derfor er det i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020 foreslått å øke tilskudd til kommunale integreringstiltak, frivillige organisasjoner og en egen økning på Jobbsjansen med 30 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Det trengs en stor satsing mot rasisme og hatkriminalitet, og

dette medlem viser også til forslag om satsinger på ramme 2 og ramme 5 til dette.

Områdesatsinger å velge ut områder som har utfordringer, og løfte bomiljø og tjenester slik at beboerne blir mer deltakende i samfunnet Dette har hatt stor suksess, blant annet i Groruddalen, og er et effektivt tiltak for integrering. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor det er foreslått en økning til dette på 40 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.

Arbeid og sosial

Dette medlem understreker at et trygt arbeidsliv, og et godt sikkerhetsnett for alle, er nøkkelen til et samfunn med små forskjeller. Å ha jobb gir økonomisk trygghet og mulighet til å ha makt over eget liv. Bærebjelken i velferdssamfunnet handler både om å sikre folk muligheten til økonomisk trygghet når man står uten jobb eller man er syk. Det er også myndighetenes oppgave å stimulere til jobbskaping i offentlig og privat sektor for å sikre at vi har tilstrekkelig med jobber. I årene fremover står det norske samfunnet overfor store endringer. Det grønne skiftet krever nye grep for å nå utslippsmålene.

Velferden må styrkes

Dette medlem viser til regjeringens kutt og innstramminger i ordningen med arbeidsavklaringspenger (AAP). Flere tusen personer har mistet tryggheten i ordningen, mange er satt i karenstid uten oppfølging, og mange er overlatt til privat forsørgelse eller sosialhjelp. I stedet for å gi tettere oppfølging og mer forutsigbarhet til syke folk har regjeringens politikk fått svært alvorlige konsekvenser for syke som kastes ut av AAP.

Dette medlem mener det er svært alvorlig at regjeringen vil ta store deler av ytelsen fra unge mottakere av arbeidsavklaringspenger. Dette er inntekten til unge som er rammet av sykdom. Deres mulighet til et selvstendig og verdig liv er betinget av at politikere ser deres behov. Unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom som mottar arbeidsavklaringspenger (AAP), må sikres en trygg og verdig økonomi.

Dette medlem viser til at det i folketrygdloven § 11-1 står at formålet med arbeidsavklaringspenger er «(...) å sikre inntekt for et medlem som på grunn av sykdom, skade eller lyte har fått nedsatt arbeidsevne (...)». AAP er en viktig ytelse for en sårbar gruppe, likevel har det vært omfattende innstramminger i denne ytelsen de siste årene. Summen av innstramminger i AAP fører til en stor psykisk og økonomisk belastning for de som blir rammet. Unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom har ofte merutgifter som andre unge ikke har. Dette medlem er bekymret for at det foreslåtte kuttet i AAP vil føre til at unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom blir tvunget ut i fattigdom. Det fore-

slåtte kuttet er en trussel for like muligheter og god psykisk og somatisk helse.

Dette medlem understreker at kutt i ytelse ikke får flere ut i arbeid. I stedet burde regjeringen jobbe for å bryte ned barrierene som stenger unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom ute fra arbeids- og samfunnslivet. Unge trenger tettere oppfølging fra Nav, bedre overganger mellom utdanning og arbeid, og utdanning som tiltak for å få flere ut i arbeid.

Dette medlem viser til at trygdeoppgjøret omhandler inntekten til alle landets alderspensjonister, landets uføre og en rekke andre grupper. I trygdeoppgjøret gjennomfører denne regjeringen symbolske drøftelser, uten reell forhandlingsrett, med organisasjonene for mange av dem som berøres, slik som Pensjonistforbundet. Frem til og med 2015 ble det lagt frem en egen proposisjon for Stortinget hver vår der nasjonalforsamlingen behandlet pensjonistenes økonomi. Dette medlem mener at tradisjonen med fullgod behandling av trygdeoppgjøret i Stortinget må gjenopptas, og viser til at Sosialistisk Venstreparti har foreslått dette i Stortinget ved flere anledninger.

Et inkluderende arbeidsliv

Dette medlem viser til at det er veldig mange arbeidsløse i Norge. Folk må ofte vente lenge på tiltak mens de får lite oppfølging fra Nav. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor det legges opp til en betydelig satsing på flere arbeidsmarkedstiltak. Sosialistisk Venstreparti vil styrke folks mulighet for å komme inn i og beholde trygge jobber.

Et inkluderende arbeidsliv må ha plass og muligheter til ulike typer arbeidstakere. I dag er det lange køer for mange av de som har behov for varig tilrettelagt arbeid. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor det legges opp til en kraftig økning med 500 flere varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA) enn i regjeringens forslag til budsjett. Dette medlem registrerer at andelen med utviklingshemning som deltar på varig tilrettelagt arbeid, er redusert. Det er bekymringsfullt, og denne målgruppen må prioriteres.

Dette medlem viser til at drøyt 80 000 personer med nedsatt funksjonsevne er utenfor arbeidslivet, men ønsker å delta i det. Regjeringen har lansert inkluderingsdugnaden for at flere med nedsatt funksjonsevne skal komme inn i arbeidslivet. Dette medlem vil understreke at personer med nedsatt funksjonsevne skal likestilles med andre, og det synes merkelig at dugnadsbegrepet benyttes for å sørge for likestilt deltagelse da denne målgruppen skal ha samme rett til arbeid som enhver annen borger i samfunnet.

Unge i arbeidslivet

Dette medlem viser til at for mange unge står utenfor arbeid, utdanning eller aktivitet. Det må satses mer på opplæringstiltak i Nav som gir folk kompetanse de kan benytte i arbeidslivet. Alle som har behov for det, må få tett og individuell oppfølging av Nav. For å få til dette må Nav være tilgjengelig for folk som trenger tett oppfølging. Da må de ansatte i Nav ha tid og mulighet til å følge opp på en ordentlig måte. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor Nav styrkes betydelig.

Dette medlem minner om at med tusenvis av arbeidsløse unge trenger Nav mer ressurser for å kunne følge opp ungdommene. I dag er ventetiden for hjelp altfor lang, og de ansatte i Nav rapporterer om for knapp tid til å kunne følge opp hver enkelt bruker tett. Sosialistisk Venstreparti går inn for en ungdomsgaranti som sikrer unge under 25 år arbeid, aktivitet eller kvalifisering innen tre måneder. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, der satsingen på ungdom foreslås økt markant.

Mer trygghet for barnefamilie

Dette medlem viser til at regjeringens kuttpolitikk nok en gang rammer familier med barn. Innstramningene i ordningen med barnebriller vil føre til store innsparinger på bekostning av barnefamiliers økonomi. Dette medlem er særlig bekymret over hvilke konsekvenser kuttene vil ha for barn som lever i familier med lavinntekt.

Regjeringen har også kuttet i tilskuddet til personer som trenger fordyret diett fordi de ikke kan spise mat med gluten. Kuttet er dårlig begrunnet og vil kunne ramme de som trenger mat som medisin. Dette medlem mener regjeringen bør gjennomgå kunnskapsgrunnlaget og ha dialog med pasientorganisasjonene som representerer brukergruppen.

Dette medlem viser til at barnetillegget for uføre er redusert av regjeringen, noe som gjør at familier med en vanskelig økonomisk situasjon har fått enda mindre å leve for. Det går særlig ut over barna som vokser opp i familier som i utgangspunktet har en stram økonomi. Nye tall fra Finansdepartementet viser at enda flere familier er rammet hardt av regjeringens kutt i barnetillegget. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, der det foreslås å reversere kuttet regjeringen har innført, i tillegg til å styrke bostøtten. Barnetrygden er avgjørende i bekjempelse av fattigdom. I mange kommuner mister familier som får sosial stønad, i realiteten barnetrygden når stønaden utmåles. Dette må opphøre.

Trygge jobber

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti jobber for et arbeidsliv med trygge rammer, med-

bestemmelse og små lønnsforskjeller. Økt bruk av konkurranseutsetting og anbud har ført til press på lønns- og arbeidsvilkårene i en rekke sektorer. I en situasjon med stor arbeidsinnvandring fra EØS-området må samfunnet sørge for et gjennomorganisert arbeidsliv og sterkere styring fra myndighetenes side. Useriøse aktører bidrar til at svart arbeid vokser frem, andelen fagorganiserte synker, og EØS-avtalen begrenser arbeidstakernes makt og rettigheter i Norge. Samtidig har regjeringen svekket arbeidsmiljøloven og arbeidstakernes vern. Sosialistisk Venstreparti vil beskytte våre tilkjempede rettigheter i arbeidslivet ved å kreve norsk lønn i Norge og anstendige arbeidsvilkår for alle arbeidere. Nøkkelen til bedre kontroll og mer seriøsitet i arbeidslivet er økt fagorganisering og et sterkt arbeidstilsyn med nok ressurser. Sosialistisk Venstreparti vil øke innsatsen for å gjenvinne kontroll og trygghet i det norske arbeidslivet. Et viktig skritt på veien er å fjerne bemanningsbransjen fra norsk arbeidsliv.

Dette medlem viser til at regjeringen vil kutte i permitteringsperioden i fiskeindustrien. Dette er helt feil retning å gå. Disse arbeidstakerne trenger forutsigbarhet heller enn kutt i sine rettigheter.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor bevilgningene til Arbeidstilsynet og etablering av flere a-krimsentre foreslås økt med 60 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Det er viktig å øke organisasjonsgraden. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor fradraget for fagforeningskontingenten økes. Det er et paradoks at regjeringen øker fradraget for kontingent til arbeidsgiversiden på linje med indeksregulering samtidig som fradraget for kontingent på arbeidstakersiden står helt stille i kroner og øre.

Likestilling i arbeidslivet

Dette medlem viser til at Norge har høy andel kvinner i arbeidslivet, men fremdeles er arbeidslivet kjønnsdelt, både når det gjelder yrkesvalg og stillingsandeler. Kvinner, og særlig de med kort utdanning, er overrepresentert når det gjelder deltidsarbeid og midlertidige ansettelser. Denne skjevheten bidrar til å opprettholde lønnsforskjeller, og begrenser kvinners og menns valgfrihet ikke bare i arbeidsmarkedet, men også i familieliv og utdanning.

Dette medlem minner om at skal kvinner og menn få like muligheter, må vi ta politiske grep for å rette opp skjevhetene. Sosialistisk Venstreparti vil legge til rette for gradvis arbeidstidsreduksjon med sekstimersdagen med full lønnskompensasjon som mål. Et avgjørende skritt på veien er å gjennomføre langsiktige forsøk med forkortet arbeidstid. Sosialistisk Venstreparti vil ha flere forsøk med seks timers arbeidsdag og introdusere en tiltakspakke for heltidskultur. Altfør mange

kvinner jobber deltid i dag. I helse- og omsorgssektoren i kommunene er deltid den normale arbeidsorganiseringen.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor det foreslås å sette av 63 mill. kroner til en tiltakspakke for heltid i arbeidslivet og forsøk med sekstimersdag.

Likestilling for alle

Dette medlem viser til at Norge ratifiserte FN-konvensjonen for personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i 2013. Gjennom konvensjonen er Norge forpliktet til at all politikk skal underbygge likestilling av personer med nedsatt funksjonsevne i samfunnet. Det er langt igjen før målet er nådd, og det krever et taktomslag i politikken for å oppnå likestilling for denne målgruppen. Dette kom også tydelig fram da FNs spesialrapportør om funksjonshemmedes rettigheter besøkte Norge og hadde samtaler med norske myndigheter. Det vil være nødvendig med tydelig og kraftfull innsats gjennom flere år for å nå målet om likestilling. Dette kommer ikke minst tydelig fram i sivilsamfunnets rapport til CRPD-komiteen.

Dette medlem mener det er nødvendig med innsats og konkrete planer på mange ulike felt for å nå målet. Dette kan ikke løses i ett budsjettår, men det må lages klare og tydelige planer og strategier for å realisere det som er verdien og intensjonen i CRPD. Planen må følges av konkrete budsjettprioriteringer.

Dette medlem mener det er gjørende at Norge inkorporerer CRPD i norsk lov samt ratifiserer tilleggsprotokollen. Det er ikke realistisk å oppnå full likestilling gjennom ett budsjettår, men likestilling av personer med nedsatt funksjonsevne må tydeliggjøres langt mer kraftfullt enn det som regjeringens budsjettforslag legger opp til.

Dette medlem viser i denne forbindelse til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å sette av eget tilskudd til universell utforming av grunnskoler, øke bevilgning til universell utforming av kollektivtransporten, økt antall VTA-plasser, reverse kutt til Nav, økt tilskudd til Husbanken slik at flere med nedsatt funksjonsevne kan eie egen bolig, og et mer tilrettelagt bomiljø for alle.

Det er viktig at personer med nedsatt funksjonsevne som er helt eller delvis ute av arbeidslivet, mottar livsoppholdsytelser som det er mulig å leve av. Derfor foreslår dette medlem å reversere kuttet i arbeidsavklaringspenger til ungdom under 25 år, samt reversere kuttet regjeringen foreslår til tiltaksdeltagere. Det er viktig for likestillingen at personer kan delta i arbeidslivet. Måten å oppnå det på er ikke ytterligere kutt i velferdsordninger. I stedet må det tette og forpliktende oppfølging til. Derfor foreslår Sosialistisk Venstreparti 2 000 flere tiltaksplasser og 500 flere VTA-plasser.

Forsvar

Dette medlem ønsker et sterkt nasjonalt forsvar med balanse mellom forsvarsgrenene.

Dette medlem mener at det dyre kampflykjøpet fortrenger andre satsinger i Forsvaret, og viser videre til det fagmilitære rådet som i forkant av kampflybestillingen konkluderte med at antallet kampfly ikke kunne underskride 27–42 kampfly for å kunne betegnes som «det minste kompetansebærende kampflyvåpenet». Dette medlem mener kapasiteten til å forsvare Norge og forvalte de norske havområdene skal ligge til grunn for Forsvarets prioriteringer, og at Norge trenger et forsvarlig flyvåpen for å hevde suverenitet i våre store havområder og sikre god beredskap, men at dette ikke betyr 52 fly. Dette medlem mener at en ansvarlig forsvarspolitik for framtida må innebære å kjøpe færre kampfly til fordel for landmakt og sjøforsvar, og vil gå imot en ny bestilling av seks nye F-35-kampfly.

Dette medlem foreslår å styrke landmakten ved å foreslå økte budsjetter for Hæren, og foreslår en økning i treningen i Heimevernet med to døgn. Dette medlem viser til at Sjøforsvaret og Kystvakten er sentrale for suverenitetshevdelse og beredskap i Nord-Norge og i Norges store havområder. Dette medlem foreslår derfor å styrke Sjøforsvaret og Kystvakten, blant annet med flere seilingsdøgn i nord.

Fiskeri

Dette medlem viser til at fiskerinæringen er en av de viktigste næringene i Norge. Fiskeri er ett av svarene på hva Norge skal leve av i fremtiden. Riktig forvaltet kan fiskeri og havbruk være fornybare næringer som vil sikre verdiskaping og arbeidsplasser i overskuelig fremtid. Derfor må vi sørge for at ressursene forvaltes bærekraftig og kommer fellesskapet og lokalsamfunnene til gode. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti har foreslått å grunnlovsfeste disse prinsippene, som et viktig grep for å sikre at fiskeri kan bli en næring som kan komme alle til gode i generasjonene etter oss.

Dette medlem stiller seg undrende til regjeringens manglende forståelse for potensialet i å utvikle kysten og fiskeriene i hele landet. Siden regjeringen Solberg ble etablert i 2013, har den kuttet i tiltak for næringsutvikling langs kysten, avvirket Marint verdiskapingsprogram, fjernet en rekke støtteordninger for fiskere og redusert støtten til kommunale fiskerihavnprosjekt. Fylkesbindingene for fiskekvoter har blitt endret, slik at kvotene samles på færre hender og flyttes sørover. Taket for fiskekvoter er hevet, og den forrige fiskeriministeren forsøkte å avvikle pliktsystemet på et vis som flyttet store verdier fra kystsamfunn til noen få trålere.

Dette medlem viser til Meld. St. 32 (2018–2019) Et kvotesystem for økt verdiskaping og mener regjeringens forslag i denne forsterker tendensen med konsentrasjon av fiskeriets verdier på færre hender, og utviser

en markedsbasert tankegang som strider mot prinsippet om at de marine ressursene tilhører fellesskapet i Norge. Fiskerinæringens motstand mot meldingen bærer bud om regjeringens manglende forståelse for næringens behov og potensial.

Dette medlem går imot regjeringens forslag om å fjerne føringstilskuddet, som er av stor betydning for både kystflåte, landindustri og arbeidsplasser langs kysten. Dette medlem understreker at budsjettenigheten mellom regjeringspartiene ikke løser det grunnleggende problemet med regjeringens opprinnelige forslag. Dette medlem mener det er tydelig at regjeringen lytter mer til de store selskapene innenfor fiskeri og oppdrett enn til kystsamfunnene og de små aktørene.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti har foreslått å erstatte pliktsystemet med en alternativ modell, hjemfallsmodellen, hvor kvotene trålerne har fått gjennom pliktsystemet, gradvis fases tilbake til kystflåten.

Dette medlem er svært kritisk til regjeringens politikk for oppdrettsnæringen. Dette er en næring med enorme muligheter, dersom den forvaltes riktig. Det krever at driften skjer på bærekraftig vis, uten å skade natur, og at verdiene som skapes, kommer lokalsamfunn og fellesskapet til gode, ikke bare noen få. Da må man gå bort fra dagens system for oppdrettstillatelser, hvor den som kan betale mest, får nye tillatelser. Dette medlem vil vri dette systemet slik at tillatelser gis til anlegg som kan dokumentere at de er forurensningsfrie, hvor dyrevelferden er god og avfall blir behandlet som en ressurs. Dette medlem viser til NOU 2019:19 Skattlegging av havbruksvirksomhet, og mener det er på høy tid å styrke beskatningen av den svært lønnsomme havbruksnæringen som kommer fellesskapet og de gjeldende lokalsamfunnene til gode.

Landbruk

Dette medlem mener at all matjord i hele landet må holdes i hevd og dyrkes. I en usikker klima- og verdenssituasjon er det viktig at Norge tar mål av seg til å bli mer selvberget, både i mat- og fôrproduksjon. Dette medlem vil derfor ha et landbruk spredt over hele landet, der maten produseres basert på norske arealressurser.

Dette medlem viser til at fjorårets alvorlige tørkesommer vitnet om at klimaendringene skjer nå, og at jordbruket er den næringen som rammes først. Derfor må virkemiddelapparatet justeres for å legge til rette for matproduksjon over hele landet i et mer stabilt klima, med flere tiltak for reduserte klimagassutslipp, for eksempel gjennom et klimafond for landbruket og mer forskning.

Dette medlem mener inntekt er det viktigste virkemiddelet for å sikre flere av målene for jordbruket, som rekruttering, investeringer og økt norsk matpro-

duksjon på norske arealressurser. Dette medlem mener at utøvere i jordbruket, som selvstendig næringsdrivende, skal ha muligheter til samme inntektsutvikling som andre i samfunnet.

Dette medlem går imot regjeringens politikk for et mer sentralisert landbruk som legger til rette for de største brukene. Denne politikken svekker muligheten til å ta jorda i hele landet i bruk. Dette medlem vil snu denne utviklingen og ta til orde for en tydeligere strukturprofil på politikken, med et øvre tak for hvor mange dyr per bruk en kan få tilskudd for. Dette medlem mener at et driftsvansketilskudd kan bidra til at mer av det tungdrevne arealet fortsatt kan tas i bruk.

Dette medlem jobber for et jordbruk med best mulig dyrevelferd. Dette medlem viser til Riksrevisjonens årlige revisjon for 2018, som slo fast at dyrelidelse får pågå for lenge på grunn av for dårlig oppfølging fra Mattilsynet. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås at Mattilsynets arbeid med dyrevelferd styrkes og at midler til en ny offentlig dyrevernsmerking settes av.

Dette medlem mener Norge skal produsere bærekraftig og miljøvennlig mat og at andelen økologisk mat produsert og konsumert i Norge må øke. Dette medlem vil styrke Norsk senter for økologisk landbruk. Dette medlem mener også det bør føres en politikk for redusert kjøttforbruk, med særlig vekt på å redusere forbruket av kjøtt basert på importerte fôrvarer. Dette medlem vil videre understreke at det er viktig å sørge for at maten produsert i Norge faktisk blir konsumert gjennom arbeid med å redusere matsvinn.

Dette medlem viser til at skognæringen er en viktig del av framtidens industri i Norge. Gjennom kunnskap og teknologi kan man bruke hele treet til å skape høyverdige industriprodukter. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor programmet for bioøkonomi og Utviklingsfondet for skogbruket foreslås styrket. Dette medlem mener at økt verdiskaping basert på skogbruk må balanse-res mot hensynet til vern av sårbar natur. Den viktigste grunnen til tap av artsmangfold er nedbygging av uberørt natur. Virkemiddelapparatet kan derfor ikke oppfordre til at den siste resten av uberørt natur bygges ned.

Klima

Dette medlem viser til at klimakrisen er vår tids største utfordring, men at vi dessverre er på etterskudd med å bekjempe den. Dette medlem vil understreke at vi ikke lenger kan vente med å gjennomføre store utslippskutt. Det er ikke tilstrekkelig at hvert budsjett fremover er marginalt grønnere enn det forrige. Budsjettene må gjenspeile de dramatiske utfordringene vi står overfor. Regjeringens budsjett styrer mot å bryte klimamålene for 2020, og prognosene tilsier at Norge ikke kommer til å foreta de helt nødvendige utslipps-

kuttene innenlands innen 2030 heller. Regjeringens klimapolitikk er åpenbart utilstrekkelig for at Norge skal nå forpliktelsene i Parisavtalen. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti tidligere har utformet en konkret plan for utslippskutt i Norge. Forslagene i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett gir en konkret oppfølging av denne.

Dette medlem vil peke på at utslipp må kuttes og næringslivet omstilles, ikke bare fordi det er et historisk ansvar og Norge har kapasitet til å klare det, men også fordi det er nødvendig å få til en omstilling av næringslivet for å sikre framtidige arbeidsplasser og framtidig velferd. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti derfor har satt i gang arbeidet med en Grønn Ny Deal – en plan for hvordan klimagassutslipp kuttes samtidig som vi bidrar til ny næringsutvikling. Omstillingen må imidlertid skje på en rettferdig måte: Den økonomiske ulikheten må bli mindre.

Grønn omstilling og kutt i klimagassutslipp

Dette medlem peker på at den grønne omstillingen av norsk næringsliv og industri går altfor sakte. Dette medlem mener derfor Norge trenger en Grønn Ny Deal som forener klima- og næringspolitikken for fremtidsrettet verdiskaping i Norge. Vi må bygge nye næringer som ikke forurenser, samtidig som vi reduserer våre klimagassutslipp dramatisk. Vår velferd, velstand og våre arbeidsplasser er avhengig av at vi klarer dette skiftet.

Dette medlem vil understreke at dersom vi skal lykkes med omstillingen, må hele Norges økonomi og næringsliv innrettes mot å løse oppgaven. Det krever at staten går foran med en aktiv politikk og tar risiko, som skaper nye markeder for et grønt næringsliv. Da trengs betydelige satsinger i budsjettet, samtidig som eksisterende virkemidler må vris fra forurensende til fornybare satsinger, og forurensning blir dyrere. Dette medlem mener det er avgjørende at samfunnets institusjoner støtter opp under samfunnets hovedmål, som fremover vil være å bekjempe klimakrisen.

Dette medlem mener at selv om utfordringen er formidabel, har Norge gode forutsetninger for å klare den: Vi har store naturressurser, et rikt hav, store skoger, god tilgang på energi og teknologi, og høykompetente arbeidere.

Dette medlem mener Norge må satse hardere og mer aktivt på å bli en grønn industrinasjon, og samtidig kutte satsingen på petroleum. Dette medlem peker på at Norge i dag løper høy risiko ved at oljenæringen utgjør en så vesentlig andel av vår økonomi. Dette medlem mener regjeringen er mer opptatt av å legge til rette for petroleumsnæringen heller enn å forsere den nødvendige vridningen av eksisterende kompetanse og teknologi over til fremtidens næringer. Regjeringen fører i dag en næringspolitikk og økonomisk poli-

tikk som favoriserer forurensing, eiendomsspekulasjon og uproduktive finansielle aktiva, med svært uheldige miljø- og fordelingskonsekvenser, samt svekket finansiell stabilitet. Dette medlem mener dette er en urettferdig og uansvarlig politikk, gitt de utfordringene vi står overfor.

Omstillingen fra petroleumsavhengighet skjer ikke uten at insentivene for å lete og bygge ut stadig flere oljefelt fjernes, slik som investeringsmidler og kompetanse. Dette medlem viser derfor til forslag i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett om å kutte den offentlige finansierte forskningen på petroleum, og kutte i den statlig finansierte letingen etter olje, og gjøre det dyrere å forurense på sokkelen ved å øke CO₂-avgiften til 2 000 kroner per tonn.

Dette medlem viser til at vi må kutte klimagassutslipp så fort som mulig, og at det derfor er avgjørende å forsterke de ordningene som kan bidra til dette. Dette medlem vil vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det er foreslått en økning på 1,5 mrd. kroner til Enova ut over regjeringens forslag. Midlene skal gå til programmer i industrien for elektrifisering, energieffektivisering, utvikling av nye teknologier og gjennomføre løsninger som kan implementeres og bidra til å kutte store klimagassutslipp, men som ennå ikke er lønnsomme. Det er også foreslått å styrke miljøteknologiordningen med 700 mill. kroner ut over regjeringens forslag, noe som er avgjørende for å omstille industrien og få ned klimagassutslippene. Dette medlem vil vise til forslag om å øke overføringen til Nysnø, statens investeringsfond for grønn teknologi, med 1,1 mrd. kroner ut over regjeringens forslag for å kunne utvikle fondet videre.

Dette medlem peker på at det er et sterkt behov for forskning på nye løsninger: på fornybar energi, karbonfangst og -lagring, samt tiltak for å få ned klimagassutslippene. Det vises dermed til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det er foreslått å styrke den grønne forskningen med 500 mill. kroner, forskning på energi gjennom Energi-X med 40 mill. kroner, og en økning på 100 mill. kroner i kompetanseoverføring fra olje til nye næringer gjennom Forskningsrådet.

Dette medlem viser til at en forutsetning for grønn omstilling er at de folkene som i dag arbeider i petroleumsrelaterte næringer, kan ta med sin kompetanse inn i andre næringer. Da må staten sørge for strukturer som gjør det mulig. I Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett er det foreslått et grønt kompetansefond med 100 mill. kroner for å gjøre dette mulig.

Dette medlem viser til at karbonfangst og -lagring både er en næringsmulighet for Norge og et viktig tiltak for å klare klimamålene. Derfor er det nødvendig å få på plass en investeringsbeslutning for fullskalaanleggene på Klemetsrud og Norcem i Breivik i 2020 før vi

blir hengende etter andre land i utviklingen på området. Dette medlem vil videre vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det er satt av midler til videreføring av drift av demonstrasjonsanlegget på Mongstad ut året.

Dette medlem mener at det er avgjørende at folk både tar del i og drar nytte av klimaomstillingen. Derfor er det nødvendig å gi norske innbyggere enklere tilgang til tilskudd for å installere solkraft eller energieffektivisere sine boliger. Derfor har Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett foreslått at tilskuddene for dette fra Enova økes, og at det må kunne kombineres med lån fra Husbanken, slik at det blir mulig for flere enn i dag å bruke disse ordningene.

Veitrafikk

Dette medlem mener at omstillingen av veitrafikken må skje raskere. Fra 2017 til 2018 økte utslippene fra denne sektoren med 2,8 pst. ifølge SSBs tall om utslipp til luft. Det er nødvendig å få til en storstilt utbygging av lademuligheter for elbil, samt å gi støtte til lading i borettslag og sameier og hurtiglading over hele landet. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å sette av 250 mill. kroner ut over regjeringens forslag til Enova for å oppnå dette. Sammen med høyere bilavgifter på fossile biler vil denne politikken sørge for at Norges veitrafikk elektrifiseres raskere enn det som er tilfelle med regjeringens politikk.

Dette medlem viser til at regjeringen har foreslått å innføre veibruksavgift på biodrivstoff ut over omsetningskravet. Dette vil ikke føre til at palmeolje utelukkes, men setter et tak på bruk av biodrivstoff og påfører en del aktører store utgifter. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en kompensasjonsordning på 300 mill. kroner til en ubyråkratisk ordning for refusjon av avgiften krone for krone for de som kan dokumentere at de ikke bruker palmeolje.

Grønne kommuner

Dette medlem peker på at kommunene og fylkene spiller en nøkkelrolle i å få ned klimagassutslippene i Norge. De skal ta i bruk teknologi, stille krav og bruke innkjøpsmakt slik som vi har sett blant annet i el-fergerevolusjonen. Dette medlem vil derfor vise til Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett vil øke tilskuddene til ordningen hvor kommunene kan prøve ut prosjekter – Klimasats med 100 mill. kroner – og sørge for at de kan få flere folk som arbeider med dette i kommunene.

Dette medlem peker på at det er nødvendig å finne en løsning for å gi fylkene og kommunene insentiver til å ta i bruk miljøvennlige løsninger. I dag må de selv bære risikoen ved å ta i bruk nye løsninger. Det fore-

slås derfor i alternativt statsbudsjett å sette av 300 mill. kroner i tilskudd til nullutslippskollektivtrafikk. Kommunene må også ha nok kompetanse for å få til gode innkjøp og gode beslutningsgrunnlag. Dette medlem viser derfor til forslag om å sette av dedikerte tilskudd til miljørådgivere på til sammen 150 mill. kroner ut over regjeringens forslag på flere rammer. Det settes også av midler til Anskaffelsesakademiet, som vil styrke den faglige kompetansen på innovative og miljøvennlige innkjøp i Norge.

Klimatilpasning

Dette medlem peker på at selv om vi klarer å nå målene for å redusere klimagassutslippene, kan allerede akkumulerte utslipp i seg selv bidra til å varme opp jorden med 1,5–2 °C. Dette innebærer store endringer i klimaet i Norge slik som mer ras, mer ekstremvær, tørke, flere flommer og høyere havnivå. Det kan også innebære store endringer globalt, som vil påvirke oss direkte gjennom svekkede importmuligheter for varer som før, korn og klær eller indirekte gjennom sikkerhetsutfordringer og klimaflyktninger.

Dette medlem vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det er foreslått nesten 1,2 mrd. kroner ut over regjeringens forslag til dette formålet. 939 mill. kroner er foreslått økt for klimatilpasning i Norge. Dette omfatter tilskudd til kommunene for tilpasning, rassikring av veier og tilskudd fra staten. I tillegg foreslås det å øke bistand med 250 mill. kroner ut over regjeringens forslag til klimatilpasning i land som blir, og vil bli, rammet hardere enn oss.

Ta vare på naturen

Dette medlem viser til at naturen er grunnleggende for vår eksistens. Den gir oss klær, medisiner, mat og materialer. En av de viktigste rapportene som kom i år, var fra naturvernpanelet, IPBES, som slår fast at tapet av naturmangfold går historisk raskt og vil true hele menneskeheten. Dette medlem viser til at det er en økt bevissthet rundt behovene for vern og restaurering av urørt natur, og at dette må følges opp politisk.

Dette medlem vil derfor vise til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det foreslås satt av betydelige midler ut over regjeringens forslag for å ta vare på naturen i Norge. Dette omfatter over 655 mill. kroner i økt støtte til å ta vare på truet natur, herunder 200 mill. kroner til skogvern og 50 mill. kroner til satsingen på nasjonalparker. Det er foreslått midler til å få i gang et forskningsprogram om årsakene til at insekter forsvinner. Det er også foreslått økte midler til å ta vare på artsmangfoldet i elver, fjorder og hav, ta vare på villaksen, og øke satsingen ut over regjeringens forslag på giftoppyrdding i norske fjorder. Ansvar for å ta vare på naturen er internasjonalt, det er derfor også foreslått

200 mill. kroner mer til klima- og skogsatsing for regnskogsbevaring ut over regjeringens forslag.

Dette medlem vil peke på at naturen også gir oss mulighet til friluftsliv. Å ferdes fritt ved sjøen, på fjellet og i skogen er en del av vår kultur. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det er foreslått å øke støtten til friluftsktivityter i hele landet med 50 mill. kroner ut over regjeringens forslag. I tillegg foreslås det å øke støtten til miljøorganisasjonene.

Helse

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett har foreslått en økning på 712 mill. kroner ut over regjeringens forslag på ramme 15. I tillegg foreslås om lag 1,5 mrd. kroner overført til kommunenes helse- og omsorgsbudsjett. Til sammen gir dette en økning på 2,2 mrd. kroner til helse i Sosialistisk Venstreparti sitt alternative budsjett.

Dette medlem viser til at dette utgjør kjernen i vårt velferdstilbud. Det offentlige helsetilbudet må få et nødvendig løft, og alle må sikres lik rett til behandling, uavhengig av størrelsen på lommeboka. Derfor foreslås det i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett å styrke sykehusøkonomien, gjøre helsetilbudet i kommunen bedre og innføre nye rettigheter, deriblant en tannhelsereform.

Dette medlem mener vi må sørge for at pengene vi bruker på helse, kommer pasientene til gode og fører til mer og bedre behandling. I stedet for å bruke millioner av kroner på lederlønninger og unødvendig byråkrati må pengene styres mot økt bemanning og mer og raskere behandling. I Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett foreslås det derfor flere omprioriteringer, hvor sykehusene blir mindre detaljregulert gjennom innsatsstyrt finansiering og får økte rammebevilgninger. I tillegg foreslås det et løft i kommunenes helse- og omsorgsbudsjetter.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett bruker 1 mrd. kroner mer enn regjeringen på å styrke sykehusene. Disse midlene er prioritert rettet mot et tryggere og bedre fødetilbud, gi flere ansatte heltidsstillinger, lære opp flere nye leger og styrke ettervernet. Dette medlem viser til at finanseringen legges om slik at god behandling og forebygging styrkes. Dette medlem viser til at sykehusene er blitt rammet hardt av ostehøvelkutt over flere år, og at kuttene til helseforetakene rammer pasientene, blant annet gjennom et dårligere fødetilbud. Samtidig ser dette medlem at bruken av innsatsstyrt finansiering, kvalitetsindikatorer og fritt behandlingsvalg gjør at byråkratiet og detaljstyringen øker, og at det faglige skjønnet blir overstyrt. Dette medlem mener at vi må bort fra skjemavelde og overdreven målstyring, og mener innsatsstyrt finansiering må avvikles, og at vi i

stedet må innføre rammefinansiering for å sikre gode prioriteringer.

Dette medlem mener beslutningen om hvor framtidens sykehus skal ligge, må baseres på gode utredninger og ikke med kortsiktig innsparing som mål. Derfor vil dette medlem ikke gå inn for en stor lånesøknad til en sykehusstruktur i Oslo som byen selv ikke ønsker, og som vil gå på bekostning av sykehusutbygging i hele Helse Sør-Øst.

Forebygging

Dette medlem viser til at vi må forbygge der vi kan. Da må ha satsingen på folkehelse styrkes. God forebygging starter tidlig, og innsatsen må holdes oppe livet ut. Dette medlem viser derfor til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å sette av 390 mill. kroner til skolemat på ungdomsskolen, og legger til rette for fysisk aktivitet i barneskolen. Over kommunebudsjettet foreslås det en styrking og øremerking av midlene som går til lavterskel rus og psykiatri, flere hele og faste stillinger i helse og omsorg og styrket helsestasjonstilbud. Det foreslås også å styrke det generelle folkehelsearbeidet i kommunene, både gjennom økte tilskudd over helsebudsjettet, men også ved å styrke kommuneøkonomien. Dette medlem vil også understreke hvor viktig frivillig arbeid er i det forebyggende arbeidet, og mener dette må prioriteres.

Tannhelse

Dette medlem mener helsevesenet skal ta vare på hele oss, også tennene. Ingen skal måtte utsette tannlegebesøk på grunn av dårlig råd. Det er på tide med en tannhelsereform. På sikt bør ingen måtte betale mer enn 2 500 kroner i tannlegeutgifter per år. Dette medlem mener den beste måten å starte arbeidet med en tannhelsereform på er ved å utvide det offentlige tannhelsetilbudet for å gi gratis offentlig tannhelsetilbud fram til fylte 20 år, og deretter betraktelig billigere fram til fylte 30 år. Dette medlem mener også gratis tannhelsesjekk for de eldre over 75 år bør gjeninnføres. Dette medlem merker seg at regjeringen har gjennomført store kutt i tilskudd til tannhelse, og at i budsjettet for 2020 kommer nok kutt i støtte til familier som allerede har store utgifter til tannregulering. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår å reversere regjeringens kutt og øke støtten til tannregulering. Til sammen foreslås det å sette av 780 mill. kroner mer til tannhelse.

Rus og psykiatri

Dette medlem mener rusavhengige ikke har et rettfærdig helsetilbud, og at sykdom og uhelse skal møtes med hjelp og behandling, ikke med straff og moralisering. En ny rusomsorg, der rusavhengige får rettfærdighet og hjelp i stedet for straff, vil gi et bedre og mer effek-

tivt tilbud. Dette medlem mener at ettervern for mennesker med rusavhengighet skal være en integrert del av spesialisthelsetjenesten, og at regjeringen hverken har holdt sitt løfte om et integrert ettervern eller opptrapping av tilskudd til rusomsorgen.

Dette medlem viser til at veksten i psykisk helsevern fortsatt er lavere enn veksten i somatikken. Dette må prioriteres. Spesialisthelsetjenesten skal ha ansvaret for oppfølging etter døgnbehandling. Det må komme på plass rutiner for oppfølging i spesialisthelsetjenesten, slik at overgangen mellom behandling og rehabilitering hvikes ut. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår å prioritere midler til nye brukerstyrte plasser for frihet og trygghet i hverdagen for de sykeste, samtidig som kommunene får mer penger til åpne lavterskeltilbud. I tillegg foreslås det å sette av midler til en helhetlig opptrappingsplan for barn og psykisk helse over kommunebudsjettet.

Eldreomsorg

Dette medlem viser til at i tiårene fremover vil andelen eldre i befolkningen øke kraftig. Derfor må det settes i gang et forpliktende og langsiktig arbeid for at eldre skal ha en verdig alderdom. En god eldreomsorg handler blant annet om valgfrihet for de eldre, dagaktivitetstilbud og nok ansatte i eldreomsorgen. Derfor viser dette medlem til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der det foreslås at kommunene får økt handlingsrom, at tilskudd til frivillige som bidrar til forebyggende arbeid i oppfølging av eldre økes, og at satsing på folkehelsearbeid i kommunene økes.

Kunnskap

Barnehage og skole for alle

Dette medlem viser til forslagene i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett om en barnehage og skole som gir alle barn like gode muligheter for å lære, lykkes og trives. Ved å ivareta barndommens egenverdi og bidra til å utjevne sosiale forskjeller legger barnehagetilbudet og skolehverdagen grunnlaget for et godt liv, videre utdanning og aktiv deltakelse i samfunnet og arbeidslivet. Dette medlem vil bygge videre på den norske barnehagemodellen og den inkluderende fellesskolen, som er tilpasset barns forutsetninger og behov. Lærere må se det enkelte mennesket og legge til rette for at hver og en finner sin plass i fellesskapet.

Dette medlem viser til forslagene i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett om å styrke lærerutdanninga og øke andelen veiledning til nyansatte. For å øke lærerprofesjonen sin kunnskap om både klimakrisen og klimaløsninger, samt styrke lærerne sine evner og muligheter til tverrfaglig arbeid, mener dette medlem at lærerutdanninga samt etter- og videreutdanning er viktig. Lærerutdannere må også få

nødvendig etter- og videreutdanning for at utdanningssektoren som helhet skal bli i stand til å løse oppgavene som den er gitt.

Barnehage

Dette medlem viser til at tilstrekkelig antall voksne med god barnefaglig kompetanse er nøkkelen til gode barnehager. En god barnehage er en barnehage der alle barn blir sett hver dag og får omsorg og oppmuntring. Dette medlem mener den nasjonale bemanningsnormen må fullfinansieres og styrkes ytterligere. Første steg i en slik opptrapping er å følge opp Stortingets vedtak om at minimum 50 pst. av de ansatte i barnehagen skal ha barnehagelærerutdanning, og at minimum 25 pst. skal ha relevant fagbrev for arbeid med barn. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å finansiere bemanningsnormen og pedagognormen i barnehagene. Gjennom å styrke grunnfinansieringen av barnehagelærerutdanningen styrkes kompetansen hos og rekrutteringen av flere barnehagelærere.

Dette medlem mener at alle barn bør få muligheten til å gå i barnehagen, uavhengig av foreldrenes inntekt. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås at maksimalprisen for foreldrebetalingen reduseres med 100 kroner per måned i forhold til regjeringens forslag fra 1. august 2020, til 3 035 kroner per måned. Barnehagen bør være billigst mulig for alle og på sikt gjøres gratis.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti ønsker å fjerne kontantstøtten både fordi den holder kvinner utenfor arbeidslivet og barn ute av barnehagene. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å bygge flere barnehageplasser i forbindelse med fjerning av kontantstøtten.

Heldagsskole for alle barn

Dette medlem mener skolen i større grad må tilpasses barns egne forutsetninger og behov enn det som er tilfellet i dag. Alle barn må få like gode muligheter til å nå sitt læringspotensial gjennom å få oppdage og utvikle et mangfold av sine talent. I stedet for en teoritung og ensrettet skole bør vi bygge opp en heldagsskole.

Dette medlem peker på at heldagsskolen handler om å bruke skoledagen til det beste for elevene. Det betyr en skoledag med større vekt på kreativitet og kunnskap. Det betyr mer tid til praktiske og estetiske fag, og fysisk aktivitet hver dag, i tillegg til sunn og gratis skolemat. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å innføre en ekstra time i et av de praktiske og estetiske fagene, øke tiden til leksehjelp på skolen slik at elevene kan få hjelp av lærer og ha leksefri når de kommer hjem, og innføre tilbud om en gratis og frivillig kulturskoletil-

me for elevene på 1.–4. trinn. På ungdomstrinnet foreslås det å starte innføringen av gratis og sunn skolemat. I tillegg foreslås det å bevilge 50 mill. kroner til økt fysisk aktivitet for alle.

Dette medlem viser til at skolen trenger nok lærere som kan legge til rette for dybdeløring og praktisk og variert undervisning. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en offensiv tiltakspakke for å rekruttere og beholde flere lærere. Dette medlem mener at flere lærere og en heldagsskole som ivaretar barn og unges helhetlige behov, er framtidens viktigste reform for økt kunnskap, sosial utjevning og god folkehelse. Den nye skoledagen gir også en bedre familiehverdag. Heldagsskolen er en skoledag bedre tilpasset livet folk lever i dag.

Dette medlem viser til at et en inkluderende fellesskole skal sikre at alle barn og unge får tilpasset oppløring og et godt oppløringstilbud uavhengig av hvor de bor og hvilken økonomisk bakgrunn de kommer fra. Dette medlem understreker derfor at det må arbeides systematisk for at alle skoler skal være dysleksi- og dyskalkulivennlige. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å styrke skolens muligheter for å gi tilpasset oppløring og øke skolens spesialpedagogiske kompetanse. Dette medlem understreker at alle barn, unge og voksne skal ha rett til kvalifiserte lærere, uavhengig av hvor de bor eller hvor i utdanningsløpet de er. Utdanningssektoren har store rekrutteringsutfordringer, og disse kan ikke løses gjennom snarveier til lærerkompetanse. Prinsippet om likeverdig oppløring svekkes dersom ikke oppløringen gis av kvalifiserte lærere.

Høyere utdanning og forskning

Dette medlem viser til at det grønne skiftet i Norge fordrer en stor omstilling av kompetanse. Fremtidens kompetanse må blant annet handle om hvordan vi støtter opp om næringer som er nødvendige for nullutslippssamfunnet, og hvordan vi bruker kompetansen som er i oljeindustrien i dag. Her vil fagskolene stå sentralt. Norsk forskning skal bidra til å løse klimakrisen og legge grunnlaget for nye næringer og framtidens velferd. Derfor mener dette medlem at vi må bruke en større andel av samfunnets ressurser på det som skal løse de store samfunnsutfordringene. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det settes av 500 mill. kroner til grønn forskning.

Dette medlem viser til at om vi skal ha sterke forsknings- og utdanningsinstitusjoner, må ansatte og studenter ha gode betingelser. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en økning i basisbevilgningen til universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter. Dette øker studiekvaliteten og gir institusjonene økt hand-

lingsrom og tillit. Dette medlem viser til at det er bred enighet om at alle skal ha lik rett til utdanning. En forutsetning for dette er at studentene har trygge rammer for studiene. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke studiestøtten til 1,3 G. Det foreslås også å gå imot regjeringens forslag om å endre stipendordningen for studenter og at det må bygges 3 000 nye studentboliger.

Transport

Dette medlem peker på det store ansvaret som nå ligger på Stortinget for å ta grep som gir gode svar både på klimapanelets og naturpanelets utfordringer når det gjelder transportløsninger. I alle avgjørelser vi nå tar, må hensyn til klima, ressursbruk og arealnedbygging tillegges avgjørende vekt. At god infrastruktur også er viktig for næringsliv, bosetting og folks daglige liv, er et like åpenbart premiss, nå som før.

Dette medlem viser til at transportsektoren står for om lag en tredel av alle klimagassutslipp i Norge, og at disse skal halveres innen 2030. For å få til dette mener dette medlem det er behov for store grep i samferdselsbudsjettet. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti foreslår å bevilge langt mer til miljøvennlig transport enn regjeringen, og inndekningen hentes ved å foreslå kutt i miljøfiendtlige motorveiprosjekter og høyere miljøavgifter. Dette medlem mener arbeidet med å fase ut det fossile drivstoffet både på vei, sjø og skinner må intensiveres.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å vri bilavgiftene slik at det lønner seg å velge utslippsfritt, og å sette av penger til bygging av flere ladestasjoner. Gjennom regler, avgiftspolitik og støttetiltak vil den nødvendige omstillingen av hele transportsektoren mot nullutslipp framskyndes.

Jernbane til persontransport og gods

Dette medlem vil at jernbanen skal binde byer og landsdeler sammen, som erstatning for firefelts motorveier og fly. Ut fra klimahensyn må bruk av fly reduseres radikalt. Blant virkemidlene er å gjøre flyreiser dyrere, og togreiser raskere og billigere. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der flypassasjeravgiften økes til 100 kroner for reiser innenfor Europa, og til 300 kroner for reiser ut av Europa. Samtidig er det viktig å få på plass kompensasjonsordninger for kortbanenettet i Nord-Norge, der det er manglende alternativer til fly og store distanser.

Dette medlem mener at flytrafikk mellom de store byene i Norge på sikt må erstattes med lyntog. Dette medlem vil samtidig peke på at Norge kan bli et foregangsland også for innfasing av elektriske fly, slik vi har blitt det på el-biler og el-ferger. Mye legger til rette

for det, gjennom tilgang på elektrisk kraft, gode teknologimiljøer og et næringsliv som ser mulighetene.

Dette medlem understreker Stortingets vedtak om at IC-strekninger på jernbanen må bygges slik at de kan inngå som del av en framtidig høyhastighetsbane.

Dette medlem peker på at godstransport på jernbanen sakker akterut, og fraktselskapene sliter med å få overskudd. Dette skjer mens godstrafikken på vei er beregnet til å doble seg innen 2050. Dette medlem viser til at Riksrevisjonen har påpekt at Stortingets mål om å få gods fra vei til bane ikke blir nådd med de rammebetingelsene som eksisterer. Det er feil retning både for klima og for trafikksikkerhet.

Øvrig kollektiv, sykkel og gange

Dette medlem understreker at norske byer og tettsteder må bli mindre bilbaserte og mer framkommelege og trivelige for folk. Færre skal trenge bilen til jobb, barnehage og skole. Da må satsingen på kollektivtrafikk, sykkel og gange trappes kraftig opp. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke støtten til store kollektivinvesteringer til 70 pst. I tillegg foreslås det å utvide statens tilbud om byvekstavtaler og kollektivstøtte til flere byer. Det foreslås også et kraftgrep for sykkelveier både på riks- og fylkesveier.

Elektrisk transport på alle felt

Dette medlem viser til at selv med en storstilt kollektivsatsing vil mange fremdeles trenge bil. Elektriske biler har etter hvert stor rekkevidde og kommer i så mange varianter at de er reelle alternativer både som privat- og varebil. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstreparti foreslår i sitt alternative statsbudsjett å vri bilavgiftene slik at det lønner seg å velge utslippsfritt, og at det foreslås å bevilge penger til å bygge flere ladestasjoner, særlig i borettslag og sameier. Elektrisk drevne ferger er også på full fart inn i trafikk i Norge, og det samme gjelder nullutslipps lastebiler og anleggsmaskiner. Gjennom regler, avgiftspolitik og støttetiltak vil dette medlem fremskynde omstillingen av hele transportsektoren mot nullutslipp. Dette medlem vil blant annet kompensere fylkeskommunene for de økte utgiftene en overgang til nullutslippsferger innebærer. Dette gjøres gjennom å overføre 300 mill. kroner som øremerkede midler i kommunebudsjettet.

Trygge bruksveier, ikke overdimensjonerte og miljøfiendtlige motorveier

Dette medlem peker på at nye motorveier skaper mer privatbilisme og økte klimagassutslipp og er arealkrevende og dyre. I tillegg til å prioritere kollektivtransport i hele landet vil Sosialistisk Venstreparti satse på utbedring av eksisterende vei og trafikksikring av riks- og fylkesveier i distriktene.

Dette medlem er imot det miljøfiendtlige og pengesløsende prosjektet Fergefri E39 på Vestlandet, der det skal brukes rundt 190 mrd. kroner bare til fjordkryssingene, med undersjøiske tunneler og all verdens løsninger for broer over og under vann. Sosialistisk Venstreparti vil heller prioritere blant annet de smale og farlige veiene mellom fergene.

Dette medlem mener at full utbygging av E18, vestkorridoren ut fra Oslo, til rundt 40 mrd. kroner, vil skape økt privatbilisme, flere biler på veien og mer kø inn mot byen. Dette medlem viser til at Oslo og Viken begge er imot regjeringens planer, og slutter seg til denne motstanden.

Privatisering og sosial dumping innen transportsektoren

Dette medlem vil uttrykke at regjeringen er i ferd med å gjennomføre en jernbanereform som betyr en fullstendig rasing av jernbanen slik vi kjenner den. Den har delt opp forvaltningen i en rekke statlige selskaper som skal kjøpe og selge tjenester til hverandre. Dette fører til en stor byråkratisering og en alvorlig oppsplitting av fagmiljø og ansvar. Samtidig legges passasjertransport på jernbanestrekninger ut på anbud. Når selskapene skal bruke samme tog, samme skinner og signalsystem og samme billettsystem, er det åpenbart bare ett felt de kan konkurrere på: lønns- og arbeidsforhold og pensjoner. Sosialistisk Venstreparti har vært en konstant motstander av jernbanereformen, og av at anbudssystemet nå skal gjøres obligatorisk gjennom EUs fjerde jernbanepakke.

Dette medlem vil understreke at en viktig årsak til at jernbanen taper i konkurransen med lastebilene om godstransporten, er de store, utenlandske selskaperes innvalg på det norske transportmarkedet på vei. Lave sjåførlønninger skaper ikke bare uverdige forhold og tilfeller av sosial dumping, men også umulige konkurransebetingelser for norske transportselskaper. Dette medlem vil gjerne understreke at Sosialistisk Venstreparti har vært en pådriver for bedre oversikt og kontroll av utenlandske vogntog og selskaper. I Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett foreslås det å settes av oppstartmidler på 10 mill. kroner til et avgjørende, viktig tiltak som lenge har vært etterspurt i bransjen: Et statlig, digitalt transportregister der all trafikk inn og ut av landet, oppdragene og tidspunktene, blir registrert.

Biodrivstoff

Dette medlem viser til den rekordhøye importen og bruken av palmeolje vi hadde i Norge i 2017. Bruken ble redusert en del i 2018, men var fortsatt altfor høy. Bruk av biodrivstoff basert på palmeolje er et betydelig miljøproblem som gir pene tall på det norske utslippsregnskapet men som fører til regnskogsødeleggelse og økte klimagassutslipp i Sørøst-Asia. Dette medlem viser til at bruk av slikt biodrivstoff i sum er nega-

tivt for klimaet. Dette medlem viser videre til at Stortinget flere ganger har vedtatt at regjeringen må komme med tiltak for å fase ut bruken av biodrivstoff basert på palmeolje. Dette medlem må dessverre konstatere at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett ikke sikrer oss mot bruk av biodrivstoff basert på palmeolje, samt at de forhindrer bruk av miljøvennlig biodrivstoff ut over omsetningskravet.

Dette medlem viser til at regjeringen i statsbudsjettet for 2020 vil innføre veibruksavgift på biodrivstoff som omsettes utenfor omsetningskravet. Dette medlem viser til at statsministeren i Stortingets spørretime 13. november begrunnet veibruksavgiften blant annet slik:

«Når det gjelder biodiesel utenfor innblandingskravet, er hovedgrunnen til at vi gjør dette, noe av det vi i fjor ble sterkt kritisert for i Stortinget, nemlig økningen på grunn av palmeolje.»

Dette medlem er enig i at en slik veibruksavgift vil forhindre at det omsettes biodrivstoff basert på palmeolje ut over omsetningskravet. Problemet er at den også vil forhindre bruk av alt annet biodrivstoff ut over omsetningskravet. Innføring av avgiften vil derimot ikke forhindre at det blir brukt palmeolje innenfor omsetningskravet. Dette medlem mener derfor at regjeringens forslag er feilslått.

Dette medlem frykter det blir full stans i bruken av miljøvennlig biodrivstoff ut over omsetningskravet ved innføring av en veibruksavgift for alt biodrivstoff. Dette medlem mener derfor at kollektivselskaper og næringsliv som kan garantere at de bruker biodrivstoff uten høy avskogingsrisiko, skal kompenseres for avgiften som kommer som følge av at man bruker mer biodrivstoff enn omsetningskravet krever. Kollektivtrafikkforeningen har anslått at kollektivselskapene vil få en betydelig kostnadsøkning som følge av innføring av veibruksavgift. Både kollektivselskapene og andre som bruker mer biodrivstoff enn omsetningskravet, kan dermed bli tvunget til å bruke fossil diesel i stedet. Dette vil resultere i økte utslipp av klimagasser i en tid hvor behovet for å redusere dem er svært stort. Dette medlem foreslår derfor en kompensasjonsordning hvor de som kan dokumentere at de kjører på biodrivstoff uten høy avskogingseffekt, ut over omsetningskravet, kan få refundert ekstrautgiftene. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett og forslag i budsjettinnstillingen fra transport- og kommunikasjonskomiteen.

Dette medlem er bekymret for at det kan bli omsatt palmeolje innenfor omsetningskravet når det øker fra 12 til 20 pst. Dette medlem viser til at det ikke er nok å følge EUs bærekraftskriterier for å forhindre biodrivstoff basert på palmeolje eller andre produkt med høy avskogingseffekt. Dette medlem viser til at

det ifølge EUs kriterier ikke skal brukes råstoff til biodrivstoff som kommer fra nylig avskoget regnskog eller torvmyr. Dette er imidlertid ikke tilstrekkelig for å hindre avskoging og sikre positiv klimaeffekt. Kravene forhindrer nemlig ikke at nye oljepalmeplantasjer til andre markeder anlegges på regnskog eller torvmyr, når økt bruk av palmeolje til drivstoff fører til høyere generell etterspørsel. Som rapporten «Driving deforestation» dokumenterer er det nettopp regnskog eller torvmyr som vil ødelegges for å gi plass til de nye plantasjene.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at biodrivstoff med høy avskogingsrisiko ikke kan telles med i oppnåelse av omsetningskravet for biodrivstoff.»

Et utdrag av Miljøpartiet De Grønnes forslag under Utenriksdepartementets budsjett:

| Tiltak | 1 000 kroner |
|--|--------------|
| Økning på 10 mill. kroner til en satsing på Norge som fairtrade-nasjon. | 10 000 |
| Reverserer kuttet i nordområdetiltakene og øker for å sikre fortsatt godt samarbeid og avspenning opp mot Russland. | 30 000 |
| Økning på 1 mrd. kroner øremerket flyktninger i utviklingsland. | 1 000 000 |
| Millioner dør og blir skadet for livet av sykdommer som enkelt, effektivt og billig kan bekjempes. I tillegg sikrer posten at land bygger opp beredskap mot pandemier som av erfaring rammer de fattigste landene hardest. Derfor er det problematisk at regjeringen kutter i denne viktige posten. Dette medlem ønsker derimot en satsing for å bekjempe unødvendig lidelse og død og pandemiberedskap, og reverserer derfor regjeringens kutt på 79 mill. kroner og øker med 200 mill. kroner. | 279 000 |
| Reverserer regjeringens kutt på 255 mill. kroner, og satser på bistand til småskala fornybar energi med ytterligere 45 mill. kroner. | 300 000 |
| Økning på 260 mill. kroner, inkludert kunnskapsløft for natur 30 mill. kroner, og 50 mill. kroner ekstra til å stanse tapet av verdens våtmarker. | 260 000 |
| Dette medlem regner ikke flyktningiltak som bistand og flytter derfor midlene på denne posten til kapittel 490. Totalt 718,6 mill. kroner. | -718 575 |

Kunnskapsdepartementet

Dette medlem vil sikre kunnskapens egenverdi, og omstillingen til et grønt samfunn vil nødvendigvis kreve en satsing på forskning og utdanning. Samtidig må utdanningssystemet også ta vare på dem som sliter, og gi dem muligheten til å blomstre.

3.1.2.5 MERKNADER FRA MILJØPARTIET DE GRØNNE

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til Miljøpartiet De Grønnes alternative statsbudsjett for 2020 for en bredere omtale av partiets alternative budsjett. Der foreslås bl.a. følgende satsinger (beløp er angitt som endring sammenliknet med regjeringens forslag):

Utenriksdepartementet

Dette medlem vil sikre en mer rettferdig og fredelig verden. Både gjennom økt bistand, klimatilpassningstiltak og fredsarbeid vil Miljøpartiet De Grønne sikre at både Norge og resten av verdenssamfunnet bekjemper klodens største problemer.

Et utdrag av Miljøpartiet De Grønnes forslag under Kunnskapsdepartementets budsjett:

| Tiltak | 1 000 kroner |
|---|--------------|
| Økning på 50 mill. kroner til å opprette fire profilskolere for grønn omstilling på yrkesfag – én i hver landsdel. | 50 000 |
| 25 mill. kroner til støtte til opprusting av utearealer og skolekjøkken og veiledning i skolehage for lærere og skoleledere, samt 10 mill. kroner til et ekskursjonsfond. | 35 000 |
| 30 mill. kroner i økt tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge. | 30 000 |
| Økning på 85 mill. kroner til å ta igjen vedlikeholdsetterslepet på skolebygg. Arbeidet skal ha særlig fokus på å løfte miljøstandard og inneklima. | 85 000 |
| Økning på 30 mill. kroner til å styrke tilbudet innenfor praktiske, estetiske og IT-valgfag, som for eksempel programmering. I tillegg foreslår dette medlem å støtte faglige nettverk mellom skole og bedrifter med 5 mill. kroner, å styrke realfagsprosjektet ENT3R med 2 mill. kroner, å sette av 2 mill. kroner til et kompetansehevingsprogram i praktisk inneklimaarbeid i skolene, å sette av 10 mill. kroner til oppfølging av ekspertgruppa for spesialundervisning, 20 mill. kroner til en helhetlig plan for kvalitetsutvikling av PP-tjenesten og 20 mill. kroner til lokale mobbeombud. 200 mill. kroner i øremerkede midler til å styrke kvaliteten på PP-tjenesten. | 289 000 |
| 50 mill. kroner for å få fortgang i opptrappingen av lærernormen. | 50 000 |
| 180 mill. kroner i økt støtte til barnehager, blant annet for å innføre gratis barnehage for lavinntektsfamilier og styrke arbeidet mot mobbing. | 180 000 |
| Økning av basisbevilgningene til universiteter og høyskoler med 100 mill. kroner, 166,5 mill. kroner til oppretting av 500 nye studieplasser innenfor IT og 1 000 flere studieplasser innenfor bioøkonomi, fornybar energi, helse relaterte fag og pedagogikk. | 266 500 |
| 55,6 mill. kroner til å bygge 800 flere studentboliger enn regjeringen, totalt 3 000 i 2019. | 55 640 |
| 395 mill. kroner til å styrke forskning på bioprospektering, tang og tare, miljøeffektive produkter etc. | 395 000 |
| Festing av studiestøtten til 1,3 G over 11 mnd. I tillegg økes posten som følge av 1 500 nye studieplasser, og reverserer ellers regjeringens endring fra i fjor som straffer studenter som ikke finner sitt beste studium med en gang. Total kostnad 787,9 mill. kroner. | 787 870 |

Kulturdepartementet

Dette medlem viser til at overgangen til et grønnere samfunn også er en overgang til et samfunn der kultur og opplevelser får større plass både i økonomien og i folks bevissthet. Kultur uttrykker og skaper tilhørighet og livskvalitet og bidrar til forståelse av både individ og samfunn. Kultur bidrar til identitet, forsoning, fremskritt og utvikling, mens kulturarven vår har egenverdi som kilde til kunnskap og opplevelser. En fellesnevner for mange av dette medlem s forslag er at Miljøpartiet De Grønne prioriterer å løfte mangfoldet av små aktører og prosjekter fremfor å kun øke bevilgningene til de største institusjonene.

Et utdrag av Miljøpartiet De Grønnes forslag under Kulturdepartementets budsjett:

| Tiltak | 1 000 kroner |
|--|---------------------|
| 50 mill. kroner ekstra til kulturlokaler i kommunene. | 50 000 |
| 10 mill. kroner til tiltak mot barnefattigdom. | 10 000 |
| 83 mill. kroner til norsk kulturfond, blant annet for å øke støtten til konsertarrangører | 83 000 |
| 20 mill. kroner for at flere kunstnere sikres forutsigbare økonomiske rammebetingelser. I dette budsjettet ønsker de tte medlem å prioritere å løfte billedkunstnerne som har sakkert akter-ut når det gjelder offentlig støtte de siste årene sammenliknet med andre grupper. | 20 000 |
| 25 mill. kroner til utsmykking ved nye nasjonale samferdselsprosjekter, slik det i dag gjøres med statlige bygg i regi av KORO. | 25 000 |
| 30 mill. kroner til en støtteordning for gatekunstprosjekter og utsmykningsprosjekter i norske byer. Prosjektene må være forankret i lokale initiativer, og staten bidrar med en støttesats på maks 40 pst. med sikte på samarbeid med kommunen, eller frivillige eller private aktører. | 30 000 |
| 25 mill. kroner til reversering av tidligere kutt i støtten til Forsvarets musikk, og øker støtten så de kan opprettholde aktiviteten. | 25 000 |
| 15 mill. kroner ekstra til den kulturelle spaserstokken samt 15 mill. kroner til Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken | 30 000 |
| 12 mill. kroner til å sikre truede tradisjonshåndverk gjennom garantilønn for utøvere av utvalgte håndverk. | 12 000 |
| 5 mill. kroner til å styrke folkebibliotekene over hele landet som samlingssted for kulturelle aktiviteter og utlån av kulturprodukter, med nasjonalbiblioteket som pådriver og koordinator i dette arbeidet. | 5 000 |

Justis- og beredskapsdepartementet

De tte medlem vil sørge for at Norge står godt rustet mot klimaendringene, sikrer likhet for loven uavhengig av inntekt, og at kampen mot økonomisk kriminalitet, menneskehandel, overgrep mot barn, miljø- og dyrekriminalitet får de ressursene de trenger.

Et utdrag av Miljøpartiet De Grønnes forslag under Justis- og beredskapsdepartementets budsjett:

| Tiltak | 1 000 kroner |
|---|---------------------|
| 15 mill. kroner til å styrke forskningen på forebygging av kriminalitet og å utrede hvordan rettssikkerheten til asylsøkere kan styrkes i søknads- og klageprosessen. | 15 000 |
| 25 mill. kroner til å styrke tverrfaglig forskning på samfunnssikkerhet og beredskap, inkludert IT-sikkerhet. | 25 000 |
| Kutter støtten til Human Rights Service på 1,8 mill. kroner i sin helhet. | -1 800 |

| Tiltak | 1 000 kroner |
|---|--------------|
| Setter av 25 mill. kroner til menneskehandelteam, 5 mill. kroner til politiets oppfølging av handlingsplan mot menneskehandel, 110 mill. kroner til Økokrim (herunder 7. mill. kroner til å styrke arbeidet med miljøkrim og 3 mill. kroner til arbeidet med dyrekrim), 25 mill. kroner til å opprette øko- og miljøteam i hvert politidistrikt og 40 mill. kroner til å utvide dyrepoliti til en landsdekkende enhet under Politidirektoratet. Styrke kapasiteten og kompetansen i alle politidistrikt rettet mot seksuelle overgrep mot barn, særlig mot internettrelaterte overgrep mot barn (20 mill. kroner). 10 mill. kroner øremerkes Barnehusene. | 235 000 |
| 50 mill. kroner til å styrke Siviltforsvaret for å øke beredskapen i krisesituasjoner, herunder natur- og miljøkatastrofer. | 50 000 |
| Innføre et førstelinjerettshjelpstilbud for hele landet (170 mill. kroner), øke inntektsgrensen for fri rettshjelp til 288 000 kroner for enslige og 431 800 kroner for gifte/samboende. (129 mill. kroner), fri rettshjelp i asylsaker med barn som har vært minst tre år i Norge (3 mill. kroner), økte rettshjelpsmidler til Norsk Organisasjon for Asylsøkere (2,2 mill. kroner) og øremerket støtte til rettshjelptiltak for prostituerte (10 mill. kroner). | 314 200 |
| 15 mill. kroner ekstra til rettshjelptiltak for kvinner og Prostituertes interesseorganisasjon, samt en tilskuddsordning for tidlig rettshjelp, informasjon og veiledning for barnefamilier med avslag på beskyttelse. 5 mill. kroner for å sikre sårbare grupper rettshjelp. | 20 000 |

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

De tte medlem vil skape lokalmiljøer i alle norske byer, bygder og tettsteder der folk kan leve, bo, handle, reise og jobbe grønnere. Lokalmiljøet er en del av løsningen på miljøutfordringene. Miljøpartiet De Grønne prioriterer derfor en stor bærekraftssatsing med lokal forankring og gjennomføring på totalt 12 mrd. kroner, for å sette norske kommuner og fylker i stand til å investere i det grønne skiftet og gjennomføre egen politikk for bærekraftige lokal-samfunn og regioner. Miljøpartiet De Grønne gir norske kommuner og fylker handlingsrom til å bli lokale motorer for bærekraft og nye grønne arbeidsplasser.

Et utdrag av Miljøpartiet De Grønnes forslag under Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett:

| Tiltak | 1 000 kroner |
|--|--------------|
| Øker kommunenes frie inntekter med 3 mrd. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. | 3 000 000 |
| 100 mill. kroner til å innføre klimabudsjett og -regnskap i alle kommuner, fylkeskommuner og statlige departement. Pengene skal brukes til utviklingsstøtte til foregangskommuner og fylker som Oslo for å styrke metodikk, kunnskapsgrunnlaget for tiltak og kunnskapsspredning. | 100 000 |
| 50 mill. kroner til midler til verktøysbiblioteker og gratis utlån av fritidsutstyr og lastesykler i norske kommuner. | 50 000 |
| Elbil uten å være rik. MDG øker satsene for skjønnstilskuddet med 120 mill. kroner, som øremerkes til en støtteordning til elmobilitet. En elbil har betydelig lavere kostnader til drivstoff, årsavgift, bompenger og parkering. Miljøpartiet De Grønne vil gjøre personer med dårlig råd og behov for bil i stand til å kjøpe eller lease en elbil, slik at de kan spare penger, nyte godt av elbilfordelene og være med på å kutte utslipp, og innfører derfor en ordning med elmobilitetsstøtte for å kunne lease elbil etter modell av bostøtteordningen som kommunene og Husbanken samarbeider om. | 120 000 |
| 100 mill. kroner til å styrke og innrette veksttilskuddet slik at disse kommunene med høy vekst tilrettelegger for at nye boområder planlegges og bygges etter bærekraftskriterier. | 100 000 |

| Tiltak | 1 000 kroner |
|---|--------------|
| 150 mill. kroner til å utvide storbytilskuddet til flere byer (Sandnes, Tromsø, Grenland og ev. flere skal vurderes) og styrke bærekraftsarbeidet i Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Kristiansand og Drammen | 150 000 |
| 324 mill. kroner for å sette fart i utbyggingen av gang- og sykkelveier. | 324 000 |
| 300 mill. kroner til en storsatsing på skred- og flomsikring | 300 000 |

Arbeids- og sosialdepartementet

De tte medlemmer viser til at ulikheten i Norge øker. Tall fra Nav viser at antall fattige i Norge har økt fra 7,7 til 9,3 pst. fra 2011 til 2015. Mangel på arbeid er en av hovedårsakene til de økende forskjellene. Miljøpartiet De Grønne målretter tiltak inn mot barnefattigdom og de mest vanskeligstilte familiene.

Et utdrag av Miljøpartiet De Grønnes forslag under Arbeids- og sosialdepartementets budsjett:

| Tiltak | 1 000 kroner |
|---|--------------|
| 500 mill. kroner øremerket til å styrke BPA-ordningen. | 500 000 |
| 65 mill. kroner til sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte. Ulikhetene i Norge øker, fattigdommen har økt fra 7,7 til 9,3 pst i perioden 2011 til 2015. Samtidig øker antallet barn som vokser opp i fattige familier. | 65 000 |
| 178 mill. kroner til opprettelse av 1 500 nye tiltaksplasser. | 178 000 |
| 99 mill. kroner til å øke støtten til tiltak som er rettet mot personer som mottar uføretrygd eller i nær fremtid ventes å få innvilget uføretrygd og bidrar til å legge til rette for en forutsigbar deltagelse i arbeidslivet for flere. Oppretter 2 000 nye tiltaksplasser for personer som trenger varig tilrettelagt arbeid. | 99 000 |
| Antallet barn som opplever fattigdom har økt jevnt siden 2000 og har nå passert 100 000 barn. Mange av disse er i familier med en eneforsørger. Vi øker derfor bevilgningen til støtte til enslig mor eller far og også stønaden til barnetilsyn for den samme gruppen. Totalt 152 mill. kroner. | 152 000 |
| 100 mill. kroner til å øke stønad til barnetilsyn for enslig mor eller far i arbeid. Antallet barn som opplever fattigdom har økt jevnt siden 2000 og har nå passert 100 000 barn. Mange av disse er i familier med en eneforsørger. | 100 000 |
| 121 mill. kroner til å reversere regjeringens forslag om å avvikle folketrygdens særskilte bestemmelser samt å utvide bostedskravet fra 3 til 5 år, reversering av regjeringens forslag om å avvikle ung ufør-tillegget til arbeidsavklaringspenger, og en ytterligere økning på 2 mill. kroner. | 121 000 |
| Reverserer også endringene i barnetillegget for uføre som ble gjennomført i statsbudsjettet for 2015 (89 mill. kroner). Går videre imot regjeringens forslag om å avvikle folketrygdens særskilte bestemmelser samt å utvide bostedskravet fra tre til fem år. Øker posten med ytterligere 3 mill. kroner. Totalt 185 mill. kroner. | 185 000 |
| 122 mill. kroner til å reversere regjeringens kutt til støtte til briller. | 122 000 |
| Gifte og samboende pensjonister har fått betydelige økte overføringer fordi avkortningen av pensjonen til denne gruppen er redusert til 90 pst. Vi øker avkortningen til 82,5 pst. Det gir en innsparing på 4,157 mrd. kroner. | -4 157 000 |
| 388 mill. kroner til å øke minstepensjonen for enslige pensjonister med 4 000 kroner. | 388 000 |

Helse- og omsorgsdepartementet

De tte medlemmer viser til at helseutgiftene per innbygger i Norge vokser. Dette skyldes hovedsakelig prisøkning og at befolkningen blir eldre, med økt behov for helse- og omsorgstjenester. Norge har en økende utbredelse av livsstilssykdommer, usunt kosthold og psykiske plager forårsaket av prestasjons- og forbrukspress. Miljøpartiet De Grønne foreslår derfor en samlet politikk i dette budsjettet for bedre folkehelse i form av satsing på fysisk aktivitet, sunnere kosthold, mindre forurensning og bedre psykisk helse.

Et utdrag av Miljøpartiet De Grønnes forslag under Helse- og omsorgsdepartementets budsjett:

| Tiltak | 1 000 kroner |
|---|--------------|
| Program for folkehelsearbeid i kommunene startet i noen fylker i 2017 og skal omfatte alle fylker i løpet av 2022, med raskere innfasing, og setter av 20 mill. kroner til dette formålet. | 20 000 |
| Styrker tilskuddsordningen for frivillig rusmiddelforebyggende innsats med 7 mill. kroner. | 7 000 |
| 541 mill. kroner til å finansiere gratis frukt og grønnsaker i grunnskolen. | 541 000 |
| Oppretter en tilskuddsordning kommuner kan søke på for å gradvis innføre gratis skolemat i grunnskolen. Total 250 mill. kroner. | 250 000 |
| Øker tilskuddet til Psykisk helse i skolen med 10 mill. kroner og setter av 5 mill. kroner for å øke ordningen for flere aktører. | 15 000 |
| Potensialet for mer effektiv utnyttelse av arbeidskraft er langt på vei utløst. Ytterligere produktivtvekst for å møte den demografiske utviklingen uten å kompromisere på kvaliteten forutsetter investeringer i sykehusbygg og medisinsk-teknisk utstyr. Vi reverserer derfor regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform (tatt i egen post) og setter av 500 mill. kroner i friske midler gjennom basisbevilgningene, for å gi rom til investeringer og kompetanseutvikling og bedre tjenester. 90 mill. kroner kuttes ved å redusere konsulentbruken med 10 pst. | 410 000 |
| Oppretting av et nasjonalt astma- og allergiprogram etter modell fra Finland (25 mill. kroner). Setter av 15 mill. kroner til å opprette en forbrukerportal som gir produktinformasjon om velferdsteknologiske produkter for å øke den private etterspørselen og bruken av slik teknologi. Oppretter en tilskuddsordning for privatpersoner som ønsker å tilrettelegge for en trygg og aktiv alderdom ved innkjøp av velferdsteknologiske løsninger i eget hjem (75 mill. kroner). | 115 000 |
| Setter av 180 mill. kroner til livsglede for eldre-sertifisering av alle kommunale helse- og omsorgsinstitusjoner. Setter av 25 mill. kroner til prøveprosjekter for samlokalisering av eldre og studenter. | 205 000 |
| Går mot forsøk med statlig finansiering av eldreomsorg, og flytter denne bevilgningen til rammetilskuddet til kommunene. Totalt 1,5 mrd. kroner. | -1 518 832 |
| Setter av 100 mill. kroner i tilskudd til utprøving av velferdsteknologi i flere kommuner, fortrinnsvis med distriktsprofil. I tillegg setter vi av 10 mill. kroner til kompetanseheving om ernæring og aktivitet hos ansatte i omsorgstjenestene. | 110 000 |
| Øker støtten til frivillige organisasjoner som bidrar til omsorg og aktivitetstilbud for eldre og pleietrengende med 10 mill. kroner. | 10 000 |
| 226 mill. kroner til å styrke skolehelsetjenesten og foreslår å innføre en norm på én helsesøster per 500 elev i grunnskole og videregående skole. | 226 000 |
| Setter av 5 mill. kroner til et landsdekkende forsøk med gratis langtidsvirkende prevensjon også for de under 16 år. Styrker seksualundervisningen med 5 mill. kroner for blant annet å forebygge seksuelle overgrep. | 10 000 |

| Tiltak | 1 000 kroner |
|---|--------------|
| Styrker det psykiske helsevernet i kommunene med 55 mill. kroner. Pengene går blant annet til etablering av flere MO-sentre, flere lavterskel substitusjonsbehandlingssentre og til å ansette flere psykologer. | 55 000 |
| Rusreformen følges ikke opp skikkelig av regjeringen, som ikke bevilger nok til å nå Stortingets mål om 2,4 mrd. kroner i økte bevilgninger til rusfeltet i perioden 2016–2020. Store deler av midlene gis som frie inntekter, og mange kommuner bruker pengene på helt andre formål. For å sikre at det faktisk brukes mer penger på rusfeltet, øremerker MDG derfor 1 908 mill. kroner til opptrappinga i tråd med rusreformen i sin helhet over kap. 765, post 62 i tillegg til regjeringens forslag på 492 mill. kroner på denne posten. Dette medfører 1 908 mill. kroner i frigjorte frie inntekter og en samlet økning på rusfeltet på 447 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag for å nå Stortingets mål om 2,4 mrd. kroner i økte bevilgninger til rusfeltet i perioden 2016–2020. Regjeringen har i sitt anslag for å oppfylle rusreformen, i tillegg til å regne inn frie midler som ikke kan spores til økt rusarbeid, inkludert 500 mill. kroner til tilskudd til utleieboliger 2016–2020. MDG mener det blir feil siden det ikke er opptrapping. 36 mill. kroner innenfor posten settes av til å opprette sprøyterom i Trondheim og Stavanger. | 1 908 000 |
| Bevilger statlig støtte til psykologtjeneste for studenter som i dag finansieres gjennom semesteravgift. 50 mill. kroner. | 50 000 |
| Styrker «Den kulturelle spaserstokken» med 5 mill. kroner. | 5 000 |
| Vi reverserer regjeringens fjerning av støtte til tannregulering for pasienter i gruppe C. Totalt 50,5 mill. kroner. | 50 500 |
| Den økende prisen på legemidler fører til at noen legemidler ikke tas i bruk i det offentlige eller er tilgjengelig for lavinntektsgrupper internasjonalt. Dagens patentfasiliterte monopolordning er ikke effektiv og løser ikke de oppgavene den skal. Det er derfor nødvendig å starte utviklingen av en ny modell for FoU av medisiner. Det foreslås å sette av 100 mill. kroner til et fond som skal bidra til utvikling av legemidler. | 100 000 |

Barne- og familiedepartementets budsjett

De tte medlem viser til at barnefattigdommen i Norge øker. Siden 2001 har antall fattige barn i Norge blitt tredoblet. Dette er uakseptabelt i et moderne demokrati med de ressursene Norge har. Miljøpartiet De Grønne foreslår derfor en rekke tiltak for å hjelpe familier med små ressurser. Miljøpartiet De Grønne vil styrke likestillingen og sørge for bedre fordeling til noen av de fattigste familiene.

Et utdrag av Miljøpartiet De Grønnes forslag under Barne- og familiedepartementets budsjett:

| Tiltak | 1 000 kroner |
|--|--------------|
| Incest- og voldtektssentrene skal sikres høyere kapasitet og kvalitet slik at flere kan få hjelp. 25 mill. kroner. | 25 000 |
| Styrker arbeidet med voldsforebyggende tiltak med 10 mill. kroner. | 10 000 |
| 10 mill. kroner til en opptrapping av arbeidet for voldsutsatte barn. | 10 000 |
| Familiekontorene driver med mekling og forebygging ved samlivskonflikter. Setter av 25 mill. kroner til å trappe opp dette arbeidet og målrette innsatsen mot barnefamilier. | 25 000 |
| Barnetrygd: Vi foreslår å utvide småbarnstillegget til enslige forsørgere med barn 0–3 år til å omfatte barn 0–18 år (916 mill. kroner). I tillegg øker vi barnetrygden med 449 mill. kroner og går for en provenynøytral behovsprøvd barnetrygd slik at de husstandene med lavest inntekt får økt barnetrygd og de med høy inntekt vil få redusert. Total økning 1,365 mrd. kroner. | 1 365 000 |

| Tiltak | 1 000 kroner |
|--|--------------|
| Åpne inkluderende fritidstilbud til barn og ungdom: Doble bevilgningen for å øke kvaliteten på eksisterende tilbud og inkludere flere kommuner i ordningen. | 32 000 |
| 65 mill. kroner til nasjonal tilskuddsordning for å inkludere barn og unge. Ordningen skal dempe konsekvensene for barn som lever i fattigdom. Hovedmålet er å gjøre det mulig for flere barn og unge å delta i ferie- og fritidsaktiviteter, uavhengig av inntekten til foreldrene. Det er behov for en kraftig økning i innsatsen. | 65 000 |
| Etablerer en stilling med fokus på LHBTQ+ (0,7 mill. kroner). | 700 |
| 30 mill. kroner til å styrke oppfølgingen av barn i asylmottak. | 30 000 |
| 10 mill. kroner til å styrke Forbrukertilsynet. | 10 000 |
| Tredeling av foreldrepengene (antas provenynøytralt). Selvstendig opptjeningsrett for fedre 215 mill. kroner. I tillegg erstatte engangsstønad med foreldrepenger på 2G for alle som i dag mottar engangsstønad og ikke er studenter (1,135 mrd. kroner). | 1 350 000 |

Nærings- og fiskeridepartementet

De tte medlemmer viser til at Miljøpartiet De Grønne vil satse målrettet på verdiskaping i sektorer der Norge har konkurransefortrinn, som fornybar energi, bioøkonomi, marine- og maritime næringer og velferdsteknologi. De tte medlemmer foreslår en rekke virkemidler for å øke kompetansen, stimulere til investeringer og bygge opp markeder for grønne løsninger.

Et utdrag av Miljøpartiet De Grønnes forslag under Nærings- og fiskeridepartementets budsjett:

| Tiltak | 1 000 kroner |
|---|--------------|
| 50 mill. kroner til å utvikle nye bærekraftige næringsveier på Svalbard. | 50 000 |
| Setter av 10 mill. kroner til mineralkartlegging i Sør-Norge og 10 mill. kroner til å styrke arbeidet med marine grunnkart for kystsonen. | 20 000 |
| Det er behov for økt tilgang på kapital i den tidlige kommersialiseringsfasen (såkalt venturekapital): Vi foreslår å gi Investinor ressurser til å investere i oppstartsselskaper med globalt potensial, særlig innenfor helse, miljøteknologi, utdanning, transport og offentlige tjenester. Det settes av 1 mrd. kroner i egenkapital og 350 mill. kroner til tapsdekning i 2020. | 1 350 000 |
| Øker støtten til bioøkonomiordningen med 20 mill. kroner og støtten til pilot- og demonstrasjonsprosjekter innen bioøkonomi med 30 mill. kroner for å komplettere regjeringens støtte til pilotering i marin og maritim sektor. I tillegg 20 mill. kroner til et program rettet mot verdiskaping ved bruk av kulturarv. | 70 000 |
| Setter av 40 mill. kroner til næringsklynger og innovasjonsklynger, blant annet innenfor helse- og velferdsteknologi, marine alger og biogass. | 40 000 |
| Offentlige innkjøp utgjør over 500 mrd. kroner og er derfor viktig både i klima- og miljøsammenheng, men også bredere ved utvikling av nye løsninger innenfor andre områder. Ønsker en høyere grad av offentlige innovative anskaffelser og øker bevilgningen med 200 mill. kroner for å bidra til dette. | 200 000 |

| Tiltak | 1 000 kroner |
|--|--------------|
| Setter av 100 mill. kroner til forsøk med kortere arbeidstid i særlig belastende yrker i privat sektor. | 100 000 |
| 250 mill. kroner til å styrke satsingen på pilot- og demonstrasjonsprosjekter innenfor miljøteknologi. Ordningen er etterspurt og viser til gode resultater. | 250 000 |
| 150 mill. kroner til å etablere et nytt program for innovasjon i skogindustrien – fem-årig satsing. | 150 000 |
| Etter modell fra Enova vil dette medlem starte opp Bionova for å systematisere innovasjonen og øke kommersialiseringer av biobasert verdiskapning. Den skal først og fremst bidra til risikoavlastning i den mest krevende utviklingsfasen i samarbeid med private aktører. Et eksempel på hva Bionova kan støtte, er kommersialisering av alternative proteinkilder til soya i dyrefôr. | 2 100 000 |
| 200 mill. kroner til å opprette et senter for sirkulærøkonomi. Senteret skal sette bransjestandarder for resirkulerte råstoffer, drive forskning, gi støtte til kommersialisering av nye og forbedrede løsninger for materialgjenvinning, og bidra til å etablere produsentansvarsordninger for diverse produkter. | 200 000 |

Landbruks- og matdepartementet

Dette medlem viser til at jordens klima er under sterk endring. Etter hvert som været blir våtere og villere, vil avlingene bli usikre og variere stort fra år til år. Norge vil få dårligere matsikkerhet med mindre vi greier å forhindre at klimaendringene forverres.

Dette medlem mener Norge må bygge opp et mer klimatilpasset landbruk, samtidig som vi kutter våre utslipp. Med de klimaendringene som kommer, er vi nødt til å øke selvforsyningsvevnen. Den beste måten å gjøre det på, er å sikre at vi har et variert landbruk, og at vi tar vare på de små og mellomstore brukene. I snitt ble det lagt ned 2,6 gårdsbruk hver dag i 2016. Siden 2006 har det blitt over 10 000 færre gårdsbruk i Norge, og siden 2002 har nesten 21 000 bruk blitt borte. Stordriftsfavoriseringen fører til at mer tungdrevet matjord gror igjen. Miljøpartiet De Grønne vil snu utviklingen.

Et utdrag av Miljøpartiet De Grønnes forslag under Landbruks- og matdepartementets budsjett:

| Tiltak | 1 000 kroner |
|---|--------------|
| Øker posten med 20 mill. kroner, og øremerker 5 mill. kroner til utvikling av matmerking som gjør det lettere for forbrukerne å velge miljø- og dyrevennlig, og til utvikling av merking som viser antibiotikabruk i produksjonen, også for importvarer. Ønsker en styrking av Veterinærinstituttet og setter av 5 mill. kroner til mer forskning om dyrevelferd og dyrevelferdsindikatorer og 1 mill. kroner til en utredning om en mer fleksibel og finmasket slakteristruktur. Foreslår økte bevilgninger til gjennomføringen av den nasjonale handlingsplanen mot antibiotikaresistens (5 mill. kroner). Foreslår også 0,5 mill. kroner til å støtte rådet for dyreetikk. | 20 000 |
| Styrker Mattilsynets viktige arbeid med miljø, helse og dyrevelferd for både landdyr og fisk inkludert reindriften. Vi setter av 10 mill. kroner til en generell styrking av Mattilsynets driftsbudsjetter og 2 mill. kroner til å utrede etablering av et eget Dyretilsyn som erstatter Mattilsynets arbeid med dyrevelferd. Vi foreslår også 20 mill. kroner som øremerkes til styrket tilsyn og kontroll med lakselus og rømming. | 32 000 |
| 30 mill. kroner til å etablere en ny støtteordning til spydspissløsninger for bedre dyrevelferd i landbruket. Formålet er å stimulere til at enkelte bruk kan gå foran og teste ut teknologi og driftsformer som gir bedre dyrevelferd for dyra. Høy dyrevelferd er viktig av hensyn til dyra, men også fordi norsk landbruk bør rendyrke egenskaper knyttet til høy dyrevelferd, miljøstandard og kvalitet. | 30 000 |

| Tiltak | 1 000 kroner |
|---|---------------------|
| 25 mill. kroner til kommunalt og frivillig arbeid med å ta imot hjemløse dyr. | 25 000 |
| Etablerer et offentlig beredskapslager av korn. Ordningen bevilges 50 mill. kroner i 2020, og trappes opp over en femårsperiode. | 50 000 |
| 30 mill. kroner til å styrke veterinærdekningen over hele landet. | 30 000 |
| Fjerner bunnfradraget for rett til tilskudd over jordbruksavtalen, for å tilrettelegge for de minste brukene. Samtidig ønsker vi å innføre et høyt tak på areal, for å stimulere til små og mellomstore bruk. 240 mill. kroner. | 240 000 |
| 350 mill. kroner til å øke tilskuddsrammen for jordbruksavtalen og legge inn driftsvansketilskudd. Økt beitetilskudd, areal- og kulturlandskapstilskudd, støtte til regionale miljøprogram og støtte til økologisk drift prioriteres. | 350 000 |

Samferdselsdepartementet

De tte medlem viser til at Miljøpartiet De Grønne vil ha en dramatisk omlegging fra bil og fly til jernbane, skip, kollektiv, sykkel og gange, og at veitransporten må bli utslippfri så raskt som mulig over hele landet. Alle må gis muligheten til å reise miljøvennlig og enkelt.

Et utdrag av Miljøpartiet De Grønnes forslag under Samferdselsdepartementets budsjett:

| Tiltak | 1 000 kroner |
|--|---------------------|
| 185 mill. kroner til forsøk med el- og hydrogenfly på det norske kortbanenettet. | 185 000 |
| Kutter i nye veiprojekter. Prioriterer jernbane, kollektiv, sykkel og gange og kutter derfor 1,465 mrd. kroner her, inkludert alle ikke igangsatte projekter. | 1 465 000 |
| Øker midlene til skredsikring og flomsikring med 200 mill. kroner. | 200 000 |
| Fjerner ordningen med tilskudd for reduserte bompenger utenfor byområdene. Totalt kutt 1,4 mrd. kroner. | -1 400 000 |
| Omprioritering innenfor posten: Storsatsing på kollektiv, sykkel og gange prioriteres over reduserte bompenger. Øker posten med 800 mill. kroner i tillegg. Totalt settes det av 1 225 mill. kroner i økning til kollektiv, sykkel og gange. | 800 000 |
| Reduserer kollektivprisene med en femtedel og innfører gratis kollektivtransport for barn under skolealder i hele landet. 2,2 mrd. | 2 200 000 |
| Setter av 500 mill. kroner til å styrke jernbanevedlikehold og drift. | 500 000 |
| Vi setter av 1 mrd. kroner til økt togsatsing. Økningen skal brukes til å igangsette prosjektering og utredning av elektrifisering av gjenværende strekninger, hastighetsøkninger og dobbeltspor, inkludert full InterCity-utbygging. Inkluderer 200 mill. kroner til godstiltak. Inkluderer utredning/KVU høyhastighetstog. | 1 000 000 |
| Gjennomfører ferdig utredede og byggeklare jernbaneprosjekter og får forgang i planarbeidet. Inkludert prøveprosjekt med batteritog, kapasitetsøkende tiltak i osloområdet (50 mill. kroner) og økte bevilgninger til sikkerhet og miljø (30 mill. kroner). Kan også benyttes under post 72. | 80 000 |
| 100 mill. kroner i økt tilskudd til overføring av gods fra vei til sjø. | 100 000 |

Klima- og miljødepartementet

De tte medlemmer viser til at verden står midt i en klima- og naturkrise, og at disse krisene må løses parallelt. I dag forsvinner mangfoldet av liv på jorda mer enn tusen ganger raskere enn det som er naturlig. Antallet ville dyr, fisk og sjøfugl er halvert de siste 40 årene. Utryddelsen av arter og ødeleggelsen av naturområder pågår også i Norge. Ifølge Det internasjonale naturpanelet IPBES er det en klar sammenheng mellom natur og klima. Naturlige økosystemer vil både gi færre klimagassutslipp og er bedre rustet til å håndtere konsekvensene av et villere og våtere klima. Miljøpartiet De Grønne vil derfor prioritere å verne de uberørte områdene Norge har, og restaurere nok til å skape bærekraftige økosystemer for arter. De tte medlemmer foreslår derfor en kraftig økning under Klima- og miljødepartementets budsjett.

Et utdrag av Miljøpartiet De Grønnes forslag under Klima- og miljødepartementets budsjett:

| Tiltak | 1 000 kroner |
|--|---------------------|
| Miljøpartiet De Grønne mener alle norske kommuner må ha en minst én ansatt miljørådgiver for å styrke arbeidet med blant annet å stanse tap av biologisk mangfold, etablering av klimabudsjetter og reduserte utslipp fra transport. 300 mill. kroner | 300 000 |
| Foreslår en storsatsing på bærekraftige lokalmiljøer med økt biomangfold, flere grøntområder og attraktive sosiale byrom etter modell fra blant annet Groruddalssatsingen. Miljø, livskvalitet og møteplasser er sentrale målsettinger. Totalt 80 mill. kroner, hvordan 30 mill. kroner øremerkes til et områdeløft for Oslo Sør. | 80 000 |
| Norsk naturforskning er i dag svært mangelfull. Det er behov for å etablere ny overvåkning i økosystemer med lite kunnskap, og det er behov for å overvåke flere artsgrupper. Både nærings- og naturinteresser trenger kunnskapen. Bevilgningen økes derfor med 100 mill. kroner. | 100 000 |
| 106 mill. kroner til å styrke Miljødirektoratets arbeid. Det gjelder blant annet kartlegging av arter og naturtyper, myrvern og utredning av nye marine verneområder. | 106 000 |
| 100 mill. kroner til å etablere et program for restaurering og reetablering av våtmarker, naturskog og andre viktige naturtyper, og ha som mål at 15 pst. av forringede økosystemer skal restaureres innen 10 år. Dette er nødvendig for å innfri Norges og FNs mål om å stanse tap av arter og for å innfri Aichi-målene som Norge har sluttet seg til, der det slås fast at 15 pst. av verdens forringede økosystemer skal restaureres. Eksempler på mulige tiltak: restaurering av natur og opplevelsesverdier i Osloområdet og andre viktige friluftsområder, eller avtaler om mer skånsom skogsdrift, reetablering og gjenoppbygging av fiskebestander m.m. | 100 000 |
| Flere friluftsområder må beskyttes for å sikre nærnaturen i pressområder mot bit-for-bit-nedbygging. Setter av 60 mill. kroner til dette. 13 mill. kroner øremerkes sikring (kjøp og avtaler) av friluftslivsområder. | 60 000 |
| 315 mill. kroner til å øke bevilgningene til skogvern, med sikte på å nå målet om at 10 pst. av den produktive skogen skal vernes. Vern av den mest artsrike og diverse skogen i Norge er et avgjørende grep for å stanse tap av naturmangfold. | 315 000 |
| Øker tilskuddet til klimakutt og klimatilpasninger i kommunene med 400 mill. kroner. | 400 000 |
| Setter av 30 mill. kroner for å etablere «Fishing for litter» som en landsdekkende og permanent belønningsordning som gir fiskere incentiver til å levere avfall. Øker bevilgningen til regjeringens etablerte tilskuddsordning med 50 mill. kroner. Setter av 3 mill. kroner til utredninger av en profesjonell ryddetjeneste for marint avfall, en innføring av produsentansvar for fiskeriutstyr, og andre løsninger som sikrer at utstyr som brukes i fiskerivirksomhet returneres til land. | 83 000 |

| Tiltak | 1 000 kroner |
|--|--------------|
| <p>De tte medlem mener samfunnet må ta et felles ansvar for arbeidet med å forebygge tap av beitedyr til rovdyr og foreslår en kraftig styrking av det forebyggende arbeidet i alle områder der bønder opplever betydelige tap. Vi foreslår å sette 40 mill. kroner ekstra til eksisterende ordninger, samt 5 mill. kroner til et nasjonalt program for systematisk utvikling av skadeforebyggende tiltak.</p> | 45 000 |
| <p>Det er nødvendig å iverksette langt flere redningsaksjoner for truede arter og naturtyper i Norge. Det har ikke blitt iverksatt nye handlingsplaner siden 2013, og det foreslås at dette arbeidet styrkes med 60 mill. kroner, fordelt på 25 mill. kroner som øremerkes konkret oppfølging av eksisterende handlingsplaner, 25 mill. kroner som øremerkes utvikling av nye faggrunnlag og handlingsplaner, samt 10 mill. kroner som øremerkes oppfølging av tiltak for sjøfugler.</p> | 60 000 |
| <p>Trapper opp støtten til Enova kraftig, med totalt 5,2 mrd. kroner, fordelt på følgende områder:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 1 mrd. kroner til et fond der privatpersoner kan søke for å redusere sitt klimaavtrykk. Eksempler på tiltak man kan søke om støtte til er solcellepaneler, energisparingstiltak, energirådgivning, elsykler og ladestasjoner i borettslag. – 3 mrd. kroner til elektrifisering av kystflåten, landstrøm, hydrogenstasjoner fra fornybar energi, øremerket satsing på omlegging til utslippsfri fiskeflåte og oppdrettsnæring, samt elektrifisering av fritidsbåter. – 350 mill. kroner til å øke rammen for å støtte industrien i omlegging til lavutslippsløsninger. – 300 mill. kroner til utbygging av 1 000 hurtigladere over hele landet. – Oppstart av et nytt biogassprogram som bl.a. skal støtte opprettelse av biogassanlegg. | 5 200 000 |
| <p>Setter av 259 mill. kroner til å kjøpe og slette kvoter i EUs kvotesystem tilsvarende en million tonn CO₂.</p> | 259 000 |
| <p>Det bør etableres en ny global finansieringsordning for livet i havet, gjerne etter modell fra REDD. Bestandene av marine arter er halvert siden 1970, ifølge WWFs Living Blue Planet Report, med klimaendringer og havforsuring, forurensning, ødeleggelse av viktige leveområder og overfiske som viktige årsaker. Et koordinert internasjonalt krafttak for å styrke forvaltningen er nødvendig for å unngå kollaps i marine økosystemer. Norge har stor kompetanse på økosystembasert havforvaltning og mulighet til å ta ledelsen for å styrke forvaltningen globalt, regionalt og nasjonalt i utviklingsland. 200 mill. kroner settes av til formålet.</p> | 200 000 |

Forsvarsdepartementet

De tte medlem viser til at Det norske forsvaret skal verne om vår selvstendighet, vårt demokrati og vår frihet. Miljøpartiet De Grønne vil ha et sterkt, folkelig forankret forsvar. Heimevernet har en viktig rolle i et folkelig forankret forsvar, og Miljøpartiet De Grønne er mot nedskjæringene i denne forsvarsgrenen. Grenen bør styrkes, også med tanke på Heimevernets viktige rolle som del av den sivile katastrofeberedskapen.

Et utdrag av Miljøpartiet De Grønnes forslag under Forsvarsdepartementets budsjett:

| Tiltak | 1 000 kroner |
|---|--------------|
| <p>Gjør et generelt kutt i støtten til Forsvarsbygg på 150 mill. kroner, og kutter ytterligere 37 mill. kroner som ellers ville gått til å ha amerikanske soldater på rotasjon.</p> | -187 000 |
| <p>100 mill. kroner i økt støtte til Heimevernet.</p> | 100 000 |
| <p>100 mill. kroner ekstra til Kystvakten, som har viktige oppgaver innen miljøovervåking, søk og redning.</p> | 100 000 |

Olje- og energidepartementet

Dette medlem viser til at Miljøpartiet De Grønne vil gradvis trappe ned dagens oljeaktivitet av hensyn til fremtidens klima, men også for å ta hensyn til de markedsendringer som vil komme de nærmeste årene som følge av mer ambisiøse klimamål og virkemidler.

Parallelt med nedtrappingen ønsker Miljøpartiet De Grønne en storsatsing på karbonfangst og lagring og en storsatsing på utbygging av havvind.

Et utdrag av Miljøpartiet De Grønnes forslag under Olje- og energidepartementets budsjett:

| Tiltak | 1 000 kroner |
|---|---------------------|
| Kutter til sammen 99 mill. kroner i støtten til Oljedirektoratet. | -30 000 |
| NVE anslår behovet for flom- og skredforebygging til å være sju ganger det regjeringen foreslår i 2020. Vi øker derfor tilskuddet med 400 mill. kroner. | 400 000 |
| Setter av 3 mrd. kroner til et fond for CCS ved Klemetsrud og Brevik. | 3 000 000 |
| Miljøpartiet De Grønne ønsker en storsatsing på offshore vind, både bunnfast og flytende. Setter av til sammen 1 mrd. kroner hvert år fram mot 2030 til å etablere en sektoravtale for havvind, der norske myndigheter støtter utbygging av havvind etter modell fra den britiske Offshore Wind Sector Deal. Målet er 100 TWh havvind på norsk sokkel innen 2030. | 1 000 000 |
| Legger til grunn at en gradvis nedtrapping av oljeaktiviteten også vil redusere investeringsnivået til SDØE, og kutter 1 mrd. kroner. | -1 000 000 |
| Avvikler lete- og feltutvikling, og kutter 900 mill. kroner. | -900 000 |

Skatter

Dette medlem viser til at i store deler av den vestlige verden har de økonomiske og sosiale forskjellene mellom folk økt dramatisk de siste tiårene. Mange vanlige folk har opplevd stagnert eller redusert levestandard, mens de rikeste har økt sine inntekter og formuer. Miljøpartiet De Grønne vil bekjempe denne utviklingen.

Formuesskatten er et viktig tiltak for å forebygge og begrense ulikhet i samfunnet. Samtidig kan den kan slå uheldig og urettferdig ut for enkelte som har lav inntekt og begrenset mulighet til å betjene en høy formuesskatt. Dette gjelder ikke minst gründere og eiere av småbedrifter i etableringsfasen. Dette medlem foreslår derfor å endre innretningen på formuesskatten. Bunnfradraget økes slik at færre må betale, samtidig som fordelingseffekten forsterkes ved at det foreslås innført en «trinnskatt» i formuesskatten med høyere satser på de største formuene.

Dette medlem ønsker en skattepolitikk som både forebygger fremveksten av ulikheter og reduserer de ulikhetene som allerede er skapt. Derfor foreslår dette medlem omfordelingsgrep gjennom både inntektsskatten og formuesskatten.

Et utdrag av Miljøpartiet De Grønne forslag under skatter:

| Tiltak | 1 000 kroner |
|--|--------------|
| Øker inntektsskatten til 23 pst. fra dagens 22 pst. Den totale effekten av å øke skattesatsen med 1 pst. vil være 14,1 mrd. kroner i 2021. Satsene for trinn 3 og trinn 4 i trinnskatten økes med 4 prosentpoeng til henholdsvis 17,2 og 20,2 pst. og bunnfradraget økes til 72 000 kroner og trinnskattens trinn 1 settes til 200 000 kroner, mens trinn 2 settes til 300 000 kroner. Samlet inntektsøkning blir 1,39 mrd. kroner. | 1 390 000 |
| MDG ønsker en formuesskatt som gir mer omfordeling, samtidig som småbedrifter og vanlige folk med relativt liten formue skjermes bedre enn i dag. Foreslår følgende modell: Ligningsverdien på bolig nummer 2 videreføres på 90 pst. som i regjeringens forslag. Det innføres en «trinnskatt» for formuesskatten der satsen for den statlige andelen av formuesskatten økes fra 0,15 pst. til 0,3 pst. for formuer større enn 10 mill. kroner og 0,5 pst. for formuer høyere enn 50 mill. kroner. Samtidig fjernes verdsettelsesrabatten på aksjer og driftsmidler. Totalt øker dette statens inntekter med 2 840 mill. kroner og kommunenes inntekter med 2 230 mill. kroner. Samtidig foreslås å øke bunnfradraget fra 1,5 mill. kroner til 1,7 mill. kroner. Dette reduserer statens inntekter med anslagsvis 200 mill. kroner og kommunenes inntekter med anslagsvis 700 mill. kroner. Total inntektsøkning blir 2,64 mrd. kroner. | 2 640 000 |
| Prøver ut en Miljøfunn-ordning med skattefradrag for miljøinvesteringer i alle sektorer og setter av en ramme på 150 mill. kroner for å ta høyde for reduserte inntekter som følge av dette. | -150 000 |
| Foreslår å innføre en avgift på handel med aksjer og obligasjoner. Basert på erfaringene med transaksjonsskatten i Frankrike, anslår Finansdepartementet at en avgift på 0,1 pst. av verdien av de omsatte verdipapirene kan gi inntekter på 4,4 mrd. kroner basert på et anslag om redusert handelsvolum på 10 pst. Foreslår en lav avgift på 0,06 pst. og legger til grunn at provenyeffekten dermed blir på 2,64 mrd. kroner. | 2 640 000 |

Avgifter

De tte medlem viser til at et ekte grønt skattesifte innebærer å bruke avgiftssystemet aktivt for å styre valgene våre i en ønsket og mer miljøvennlig retning. Norges elbilsatsing har hatt stor suksess fordi skattene og avgiftene har vært brukt for å gjøre det mer lønnsomt å velge utslippsfrie biler.

Det må bli dyrere å forurense både luft, hav og jord, og det må bli billigere å ta miljøvennlige og sunne valg som å velge klimavennlig transport og å spise mer frukt og grønnsaker. Dette tar Miljøpartiet De Grønne på alvor og foreslår endringer i skattesystemet som bidrar til dette.

Den vestlige verden har et materielt forbruk som tilsvarer ressursene til nesten tre jordkloder dersom alle skulle ha levd som oss. Mange av produktene vi har rundt oss medfører store klimagassutslipp, og råvareuttakene innebærer en stor miljøbelastning. En sirkulær økonomi må gjøre det dyrere å introdusere nye råvarer og premiere gjenbruk og reparasjoner.

Et utdrag av Miljøpartiet De Grønnes forslag under avgifter:

| Tiltak | 1 000 kroner |
|--|--------------|
| Fjerner mva. på frukt og grønt. Provenytap 3 mrd. kroner. | -3 000 000 |
| Fjerner mva. på gjenbruk og reparasjoner av elektronikk. Provenytap 200 mill. kroner. | -200 000 |
| Fjerner mva. på gjenbruk og reparasjoner av klær og sko, husholdnings- og fritidsvarer. Provenytap 500 mill. kroner. | -500 000 |
| Innfører vanlig moms på brus og godteri. Antar 10 pst. redusert etterspørsel. Øker inntektene med 1,9 mrd. kroner. | 1 900 000 |

| Tiltak | 1 000 kroner |
|---|--------------|
| Øker moms for flytrafikk fra redusert sats 12 pst. til generell sats 25 pst. Øker inntektene med 800 mill. kroner. | 800 000 |
| Øker mva. på kjøttvarer fra 15–20 pst. Øker inntektene med 1 mrd. kroner. | 1 000 000 |
| Reduserer vektfradraget for ladbare hybridbiler til 10 pst. Øker inntektene med 500 mill. kroner. | 500 000 |
| Dobler NO _x -komponenten i engangsavgiften. Øker inntektene med 180 mill. kroner. | 180 000 |
| Øker avgiftene for personbiler med 50 pst. for alle intervaller (1 mrd. kroner) samtidig som vi reduserer nederste innslagspunkt til 70 g/km. Øker inntektene med 1,5 mrd. kroner. | 1 500 000 |
| Øker veibruksavgiften på bensin med 5 kroner. 92 pst. er knyttet til privatbiler og deles ut igjen til Norges befolkning som klimabelønning. Andelen av avgiftsinntekten som kommer fra næringstransporten settes av til et eget fond for næringstransport. Øker inntektene med 2,9 mill. kroner, som betales ut igjen til folket i sin helhet. | 2 900 000 |
| Øker veibruksavgift på diesel personbiler 5 kroner og næringstransport 1,5 kroner. Deles ut igjen til Norges befolkning samt settes av til eget fond for næringstransport. Øker inntektene med 5,3 mrd. kroner, som betales ut igjen i sin helhet. | |
| Reverserer regjeringens forslag om å innføre veibruksavgift på biodiesel ut over omsetningskravet. Det må være en forutsetning for omsetningskrav på 20 pst. at det kan gjennomføres uten bruk av palmeolje. Å reversere innføringen av avgift ut over omsetningskravet har ifølge Finansdepartementet ingen provenyeffekt. | 5 300 000 |
| Etablerer et CO ₂ -fond for næringslivet. Midlene skal nyttes til å utvikle og gå over til nullutslippskjøretøy. 1,825 mrd. kroner. | -1 825 000 |
| Klimabelønning: Tilbakebetaler de økte bensin- og dieselavgiftene til folket, med differensiert utbytte for by og land for å kompensere for større bilbehov i distriktene. 6,375 mrd. kroner. | -6 375 000 |
| Øker CO ₂ -avgiften til 750 kroner tonnet, og fjerner fritak for veksthus. Effekt for bensin og diesel er tatt ut. | 2 342 000 |
| Deler ut regjeringens flypassasjeravgift som klimabelønning til alle innbyggere i Norge. 1,9 mrd. kroner. | -1 900 000 |
| Innfører en flyseteavgift på 600 kroner per sete ved flyvninger til utlandet, 300 kroner per sete ved innenlandsflyvninger der jernbane finnes som alternativ og 150 kroner på innenlandsruter ellers. Beregnet provenyeffekt av dette i 2014 var 10,5 mrd. kroner. Legger til grunn at det vil kunne virke dempende på etterspørselen samtidig som vi også vet at vi vil få en vekst i flytrafikken. Avgiften forutsettes tilpasset eventuelle beskrankninger i EØS-regelverket, og forutsetter samme kompenserende effekt for strekninger hvor det i dag ikke er jernbane. Øker statens inntekter med 10,3 mrd. kroner. | 10 300 000 |

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen levere et forpliktende, sektorvis klimabudsjett og klimaregnskap i tråd med klimaloven, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2021, med åpne og etterprøvbare kilder. Klimabudsjettet skal legge opp til årlige kutt for å nå 2030-målet.»

«Stortinget ber regjeringen oppnevne en havari-kommisjon for å granske hvorfor Norge ikke er i rute for å nå 2020-klimamålene, og unngå at det skal gjenta seg i 2030 og 2050. Granskningskommisjonen skal avdekke hva man ikke har klart å gjøre tidligere, hvilke grep man burde tatt og hva man kan lære av det som er gjort, og som har ført til at Norge ikke har klart å oppnå egne vedtatte klimakutt. Funnene og anbefalingene til kom-

misjonen skal danne grunnlag for en ny stortingsmelding om hvordan Norge skal nå klimamålene for 2030 og 2050.»

«Stortinget ber regjeringen reversere innføringen av veibruksavgift for biodrivstoff utenfor omsetningskravet.»

«Stortinget ber regjeringen anskaffe nullutslippsbiler som ivaretar kravene til sikkerhet til statsrådenes biltjeneste, og på sikt erstatte alle fossilbilene med nullutslippsbiler.»

3.1.2.6 MERKNADER FRA RØDT

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts helhetlige alternative statsbudsjett som består av forslag som reduserer forskjellene, styrker fellesskapet, kutter utslipp og sikrer verdiskaping i hele landet. Det er et budsjett som tar opp kampen mot sosial dumping, begrenser profitt i velferden og styrker det selvstendige nasjonale forsvaret.

Dette medlem viser til forslag om dynastiskatt og en mer progressiv inntektsskatt som finansieringskilder for en utvidet velferd, og et verktøy for økonomisk omfordeling. Dette medlem viser til at skatter og avgifter har blitt redusert med 25,5 mrd. kroner siden 2013, og at skatteøkningene i Rødts alternative statsbudsjett veier opp for disse mindreinntektene til fellesskapet.

Det er et solidarisk og feministisk budsjettforslag. Dette medlem viser til at Rødts budsjett legger opp til økte skatter på blant annet høye inntekter, aksjeutbytter, store formuer og luksusarv. Om lag 72 pst. av befolkningen tjener under 600 000 kroner, og denne inntektsgruppa vil ikke få økte skatter med den foreslåtte modellen. Derimot øker vi fradraget for fagforeningsmedlemskap, fradragssatsene på kost og losji, og fjerner skatt på slitertillegget. Det foreslås miljørabatt på økte miljøavgifter for de med middels eller lav inntekt, samtidig som merverdiavgift på miljøvennlig forbruk og norskproduserte grønnsaker reduseres. Det helhetlige budsjettforslaget innebærer ikke økt oljepegebruk, sammenlignet med regjeringens forslag.

Dette medlem mener at regjeringen legger til rette for en ny rikmannsstand i Norge, med skatteutt som prioriterer privat rikdom framfor offensive velferdsreformer som kommer fellesskapet til gode. Rødts alternative budsjett består av en rekke gjennomtenkte, gjennomregna og gjennomførbare tiltak som viser at en annen retning er mulig allerede i 2020. Økende forskjeller, kutt i velferdstjenestene og manglende miljøpolitikk er ikke naturgitte utviklingstrekk som skjer av seg selv, men resultatet av bevisst politikk.

Dette medlem viser til regjeringens ABE-reform som en trussel mot norsk velferd, og foreslår å reversere

de sektorovergrepene høvelkuttene med en samlet kostnad på 1,7 mrd. kroner i Rødts statsbudsjett. Det er dette medlems mening at høvelkutt av denne dimensjonen bidrar til å sette offentlige etater opp mot hverandre, legger større arbeidspress på de ansatte og at kvaliteten på tjenestene får lide. Dette medlem vil fremheve at det å reversere regjeringens ABE-kutt i kostnad og omfang begynner å ta form av å være en velferdsreform i seg selv.

Dette medlem viser til at Rødt er et sosialistisk parti med visjoner for samfunnet som går langt forbi neste års statsbudsjett, men som samtidig er opptatt av å vise de mange store og små skrittene som på kort sikt er mulige å ta mot et bedre samfunn.

Det er mulig å redusere forskjellene

Dette medlem viser til de økende økonomiske forskjellene i samfunnet, og mener at samfunnsutviklingen må vris i en retning som fremmer samarbeid og likeverd fremfor kapitalistisk konkurranse.

Dette medlem viser til at det i Rødts alternative statsbudsjett fremmes en rekke tiltak for å redusere forskjellene: Økning i barnetrygden for alle barn, også for de i alderen 6–18 år gir en merkostnad på kr 1 949 mill. kroner bokført i 2020. Det registreres videre at regjeringen heller ikke i år har tilrettelagt slik at de barna som trenger barnetrygden aller mest, faktisk får den. Dette medlem mener at denne smålige forskjellsbehandlingen må opphøre og foreslår derfor å bruke 460 mill. kroner på at familier på sosialhjelp får beholde hele barnetrygden sin. Det er dette medlems oppfatning at innretningen på barnetrygden foreslått av regjeringen for 2020 er usosial da den innebærer at barn i familier som mottar sosialhjelp, i praksis kun vil motta neste års økning i barnetrygden og da som en økning i livsoppholdssatsen. Dette bidrar til å understreke forskjeller heller enn å utjevne dem.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for å gjenreise barnetrygden som en universell ytelse ved å påse at kommuner holder hele barnetrygden utenfor beregning av sosialstønad, og sette av midler til kompensasjon for dette i revidert nasjonalbudsjett for 2020.»

Familier på sosialhjelp er i en spesielt sårbar situasjon, og Rødt foreslår også å øke sosialhjelpssatsene med 25 pst. med en bokført kostnad på 1 680 mill. kroner.

Dette medlem viser til viser til menneskets grunnleggende behov for å delta i samfunnets verdiskaping på den ene siden og behovet for et velfungerende sikkerhetsnett når man midlertidig eller permanent faller utenfor arbeidslivet på den andre. Denne regjering

gens smålige kutt bidrar til å øke forskjeller, og dette medlem foreslår å sikre rettighetene til mennesker som trenger arbeidsavklaring, reversere kuttet til unge på AAP og øke barnetillegget for uføre. Videre foreslås å styrke Nav for å sette etaten i stand til å hjelpe og følge opp dem som trenger det.

Dette medlem viser videre til forslag om å øke minstepensjonen med 6 000 kroner som et viktig skritt på veien for å sikre økonomisk utjevning og verdighet i alle livets faser.

Det er mulig å bygge et sterkere fellesskap med profittfri velferd

Dette medlem behøver for å utvide fellesskapet gjennom reformer i den offentlige velferden og foreslår å gjøre tannhelse billigere eller gratis for mange flere allerede til neste år. Bokført kostnad på 3 053 mill. kroner rommer gratis tannhelse via den fylkeskommunale tannhelsetjenesten for alle opp til 25 år, og at alle over 25 år skal få refundert 40 pst. av alle utgifter over 2 000 kroner. Videre vises til forslaget om å innfase gratis barnehage kull for kull, i 2020 for femåringer med en kostnad på 891 mill. kroner som en annen stor velferdsreform som vil bidra til å utjevne forskjeller.

Dette medlem er bekymret for sentralisering og utvikling av sykehusstilbud i hele landet og foreslår å styrke sykehusene med 1 600 mill. kroner. Dette medlem viser til bunadsgeriljaens kamp for et trygt fødetilbud for alle norske kvinner, og til de utallige fakkeltogene for lokalsykehus som er nedleggelsestruet. Dette medlem viser til at nedbygging av helsetilbud skaper uro i befolkningen og svekker beredskapen, og at et godt helsetilbud over hele landet er en forutsetning for å opprettholde levedyktige distrikter. Det vises videre til forslaget om å legge om fra innsatsstyrt finansiering til basisfinansiering. Dette for å sikre at sykehusene styres etter faglige og medisinske vurderinger, og ikke stykker opp behandlinger etter lønnsomhet.

Dette medlem viser til regjeringspartienes påstand om at opptrappingsplanen for rusarbeid finansieringsmessig er «overoppfylt». Rusorganisasjonene med Actis i spissen bestrider denne påstanden. Dette medlem er opptatt av å oppfylle denne svært viktige planens krav til finansiering og bevilger i 2020 til sammen 420 mill. kroner til denne og andre tiltak på rusfeltet.

Dette medlem viser til behovet for et økonomisk løft i kommunesektoren, og er bekymret over at kommunene har fått mange nye oppgaver som ikke er fullfinansiert, samt at det ikke tas tilstrekkelig hensyn til demografiske endringer i befolkningen i kommunenes inntektssystem. Det registreres at økningen i frie midler fra regjeringspartienes side i stor utstrekning består av fiktive effektiviseringsgevinster som i praksis er krav om flate kutt i kommunenes budsjetter. Dette medlem

vil understreke at Rødt er mot regionreformen, fordi den legger opp til en regional sentralisering der makt og arbeidsplasser flyttes fra distriktene til store fylkeshovedsteder og uten at fylkene blir kompensert for sine merutgifter. Dette medlem viser også til Rødts forslag ved behandlingen av Innst. 84 S (2018–2019) om å stanse alle foreslåtte tvangssammenslåinger av fylker.

Dette medlem viser til forslag om å øke de frie inntektene til kommunene med 7 000 mill. kroner, hvorav 500 mill. kroner av disse foreslås som økt distriktstilskudd, samt 500 mill. kroner til fordeling til fylkene. Det lokale selvstyret er avhengig av reelle og forutsigbare rammer å virke under for å gi gode tjenester til innbyggerne, og den frie kommuneøkonomien er derfor den største satsingen i Rødts budsjett. Dette medlem foreslår at kommunene skal beholde skatteoppkreverfunksjonen og foreslår et samlet løft på kommunalområdet på 13 900 mill. kroner.

Det vises til at velferdsstaten er et spleiselag der vi løser viktige oppgaver sammen. Det er dette medlem s klare oppfatning at regjeringens utstrakte skatte-kutt gjør det vanskelig å finansiere gode tjenester i hele landet. Dette baner vei for private aktører med målsetting om å profitere på fellesskapets bekostning, med den konsekvens at velferdsordningene i stadig større grad blir individualiserte tjenestetilbud hvis kvalitet avgjøres av størrelsen på lommeboka.

Dette medlem ser behov for å styrke barnevernet med bemanning og kompetanse og vil berømme initiativtagerne bak #heierna for å ha satt fokus på viktige problemstillinger. I Rødts statsbudsjett foreslås å tilføre kommunalt og statlig barnevern til sammen 300 mill. kroner til nye fagstillinger og kompetanseutvikling. Det vises også til forslag om å overføre 750 mill. kroner fra kommersielt barnevern til egenregi.

Dette medlem vil fremheve likeverdig, offentlig finansiert velferd av god kvalitet i hele landet som et overordnet mål for Rødt.

Det er mulig å bekjempe sosial dumping og arbeidslivskriminalitet

Dette medlem viser til at et arbeidsliv med faste jobber og ordna forhold er en av bærebjelkene i den norske modellen, og at dette i dag trues av sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. En sterk fagbevegelse og målrettet innsats for å avdekke og straffe useriøse aktører er helt nødvendig for å snu utviklingen. Dette medlem viser derfor til Rødts alternative statsbudsjett hvor det er foreslått å øke fagforeningsfradraget til 7 000 kroner, øke bevilgningene til Arbeidstilsynet øremerket oppsøkende tilsyn og tilsyn med innleie, sette av midler til regionale verneombud i flere sektorer og å opprette flere a-krimsentre. Dette medlem foreslår også å styrke fagbevegelsens egne satsinger mot sosial dumping.

Dette medlem viser videre til styrking av Økokrim og øremerkede midler til kamp mot skatteparadis som viktige tiltak mot arbeidslivskriminalitet og skatteunndragelse.

Dette medlem viser til at det er over 100 000 arbeidsledige i Norge. Arbeidsledighet og svekkede permitteringsrettigheter gjør at arbeidstakere står svakere i møte med sine arbeidsgivere. Rødt foreslår å opprette flere tiltaksplasser for arbeidsledige og de med nedsatt arbeidsevne, flere VTA-tiltaksplasser og en utvidelse av permitteringsrettighetene til 52 uker i alle bransjer.

Det er mulig å styrke feminismen

Dette medlem viser til regjeringens manglende bevilgninger til forebygging av seksuell trakassering etter #metoo. Dette medlem vil minne om at krisesentrene har huset over 100 000 kvinner og barn de siste 25 årene, men likevel opplever økonomisk ustabilitet. En av ti kvinner blir utsatt for voldtekt, og over 8 pst. kvinner har vært utsatt for alvorlig vold fra partner. Det er etter dette medlems mening ikke holdbart, og viser til Rødts alternative budsjett som prioriterer dette området blant annet med midler som sikrer statlig finansiering av krisesentrene, gir mer til kvinneorganisasjoner, øker bevilgningene til forebygging av voldtekt og seksuell trakassering, styrker tiltak mot vold mot kvinner og som gir et trygt tilbud til kvinner som blir utsatt for vold og overgrep.

Videre viser dette medlem til forslag om å gi gratis prevensjon til alle kvinner under 25 år og økt støtte til forskning på kvinnehelse som viktige skritt på veien mot reell kvinnefrigjøring. Dette medlem viser til forslag om pott til forsøk med seks timers arbeidsdag og understreker viktigheten av redusert arbeidstid i fremtiden av hensyn til miljøet, som velferdsreform og som likestillingstiltak.

Det er mulig å satse på en rettferdig miljøpolitikk og verdiskaping i hele landet

Dette medlem viser til at de godt over tusen milliardene som fordeles i statsbudsjettet er et av de viktigste virkemidlene i klimapolitikken. Penger som brukes på feil måte bidrar både til å øke utslippene direkte og beslaglegger samtidig ressurser som kunne vært brukt på nødvendige klimatiltak. Videre viser dette medlem til at det er kritisk viktig å utvikle effektiv og miljøvennlig infrastruktur over hele landet.

Prinsippet om at forurenser må betale er et godt prinsipp for å ivareta miljøet og kutte utslipp, men flatt økte miljøavgifter kan fort bli enda en sten til byrden for allerede økonomisk utfordrede familier og for folk i distriktene. Det er dette medlems oppfatning at alle skal kunne leve miljøvennlig, uavhengig av hvor man bor eller hvor stor lommeboka er. Det vises til forslag hvor Rødt øker CO₂-avgiften kraftig og gjør det dyrere å

fly langt, fordi store utslipp må koste. Men for å unngå at miljøpolitikken blir urettferdig, omfordeles 3,1 mrd. kroner tilbake til alle med gjennomsnittlig og lavere inntekt gjennom en klimarabatt.

Dette medlem viser til forslag i Rødts alternative statsbudsjett om å kutte 4,9 mrd. kroner i investeringer til store kapasitetsøkende motorveier, og istedenfor bruke disse ressursene på jernbane, kollektiv, sykkel og gange, havner og nødvendige sikkerhetstiltak på veiene.

Dette medlems oppfatning om at man må vri statens innsats fra olje til miljøvennlig industri og fornybare næringer for å sikre en bærekraftig fremtid reflekteres i en rekke forslag i Rødts alternative statsbudsjett, her nevnes i et utvalg: stopp i lete- og feltutviklingsaktiviteter, 1,2 mrd. kroner i økt støtte til Enova og tiltak til klimatilpasning gjennom Miljødirektoratet. Videre vises det til tiltak for å redusere miljøbelastningen fra oppdrettsnæringen, tiltak for å sikre velferdsordninger for fiskere, 350 mill. kroner i økt tilskudd til Miljøteknologiordninga, tilskudd til klimatiltak i landbruket og en dobling av regjeringspartienes økte satsing på Nysnø Klimainvesteringer. Dette medlem viser til forslag om å senke merverdiavgift på norskprodusert frukt og grønt, forslag om 200 mill. kroner mer til skogvern, tilskudd til beredskapslagring av korn, oppfølging av jordvernstrategi og tilskudd til vern av matjord som viktige tiltak for å sikre primærnæringene i fremtiden.

Dette medlem vil fremheve viktigheten av det regionale nivå som utviklingsaktør og som en sentral brikke i omstillingen til et grønnere samfunn. Derfor foreslås å øke de regionale utviklingsmidlene med til sammen 310 mill. kroner. Levedyktige lokalsamfunn må være drivkraften i bærekraftig verdiskaping landet over, og en forutsetning for dette er et godt samarbeid mellom kommune, fylke og stat. Dette medlem vil fremheve viktigheten av at fylkeskommunene får fullfinansiert oppgaver som følger av regionreformen og blir satt i stand til å være den regionale utviklingsmotoren den har potensial til.

Dette medlem vil understreke at regjeringen bidrar til å øke forskjellene mellom folk etter postnummer, også med hensyn til infrastrukturen. Det foreslås derfor å beholde femdagers postombæring i hele landet, økt tilskudd til vedlikehold og fylkesveier, samt mer penger til skred og flomsikring. Rødts alternative statsbudsjett finner rom til å doble planleggingsmidlene for Nord-Norgebanen, utrede hydrogentog på Nordlandsbanen samt elektrifisering av Trønder- og Meråkerbanen.

Det er mulig med et uavhengig forsvar og sterk solidaritet

Dette medlem viser til at Norge de siste 20 årene har tatt drastiske skritt vekk fra å være en fredsnasjon til å bli en krigsnasjon underlagt USA og NATO. Enorme summer er sløst bort på katastrofale USA-ledete kriger,

deriblant Libya og Afghanistan. Dette medlem mener dette har gjort både Norge og verden mer utrygg, samtidig som våre defensive forsvarskapasiteter har blitt skadelidende.

Dette medlem viser til sin motstand mot NATO og ønsker på sikt å bygge et nordisk forsvarssamarbeid som alternativ, og viser til Rødts alternative budsjett der det foreslås å styrke bevilgninger til militæroperasjoner i utlandet, stanse innkjøpet av kampflyet F-35 og fjerne bevilgninger til USAs militærbaser i Norge. Dette medlem viser til at dette frigjør betydelige summer og ressurser som Rødt vil bruke på å bygge opp et robust og utholdende nasjonalt forsvar ved å styrke Hæren med materiell og personell og øke bevilgninger til Heimevernet.

Det er dette medlems ønske å erstatte den globale kapitalismen med en demokratisk sosialisme, noe som vil kreve en radikal omlegging av Norges utenrikspolitikk. Interessene til flertallet, arbeidsfolk, fattige og undertrykte må etter dette medlems mening gå foran inntjeningen til finanseliter og multinasjonale selskaper og stormaktsinteressene til gamle og nye imperialistmakter. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett som inneholder en rekke tiltak som vil gjøre Norge til en aktiv aktør for fred og global omfordeling, og som støtter de kreftene som kjemper for fred, selvrådrett, demokrati og kvinnefrigjøring.

Norges utenrikspolitikk framstår i dette medlems øyne som mer opptatt av USAs geopolitiske interesser enn av fred. Dette medlem viser til at Rødt kutter i bidrag til krigsalliansen NATO, og øremerker i stedet betydelige midler til fredsarbeid i Norge og verden. Norge har etter dette medlems mening en klar egeninteresse av å bidra til en lov- og regelbasert verdensorden, hvor konflikter løses med fredelige midler, ikke ved at den militært sterkeste tvinger gjennom sin vilje på bekostning av militært svakere stater.

Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, som vil gi norske freds- og atomnedrustningsorganisasjoner øremerkede midler som kan sikre langsiktig drift til fredsbevegelsen, styrke fredsforskningen og støtte opp om fredsarbeid både i Norge og internasjonalt.

Det er dette medlems klare oppfatning at Norge tar for lite ansvar for mennesker på flukt, og at uttransporteringen av asylsøkere etter måltall må opphøre. For å snu denne usolidariske tilnærmingen til mennesker i krisesituasjoner foreslås å ta imot 5 000 kvoteflyktninger i 2020. I tillegg vises det til forslagene om å legge ned Politiets utlendingsenhet og fjerne øremerking av midler til uttransportering for å kunne vri midler og personell mot politidistriktene. Slik blir politidistriktene styrket og man får anledning til å måle prioritering av uttransportering opp mot andre uløste politioppgaver.

Dette medlem mener at regjeringspartiene ikke oppfyller enprosentmålet til bistand når man avsetter midler på denne posten til flyktningarbeid i Norge, og viser til forslag om å bruke disse midlene til faktisk bistand. Videre viser dette medlem til forslag om å avsette 100 mill. kroner til nødhjelp og humanitær bistand og støtte til lokale aktører i dette arbeidet. 10 mill. kroner av disse midlene øremerkes støtte til kurdiske Røde Halvmåne til nødhjelp for ofrene etter Tyrkias invasjon av Syria, og 5 mill. kroner øremerkes til humanitær bistand i Vest-Sahara.

Det er mulig å støtte utøvende kunstnere i alle aldre i hele landet

Dette medlem viser til at kunst og kultur spiller en viktig rolle i samfunnet, og at kulturpolitikken må sikre de økonomiske rammene for et fritt og uavhengig kulturliv landet rundt. Det er i den brede frivillige kultursektoren folk flest deltar, både som publikum og utøvere. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett hvor det er foreslått å øke støtteordninger som sikrer utstyr og øvingslokaler landet rundt, og for helårsarrangører som utgjør en viktig grunnstein i lokal-miljøene. Videre vises det til forslag om å øke antallet stipendhjemler, øke stipendsatsene og styrke Norsk kulturfond, for å sikre gode økonomiske rammevilkår for de som skal skape og formidle kunst. Dette medlem er opptatt av barn og unges skaperkraft og deres potensial som selvstendige kulturutøvere. Årsprisen på kulturskoletilbudene varierer stort fra én kommune til den neste, og er ofte i en prisklasse ikke alle familier kan klare. Det vises til forslag om å sette makspris på kulturskoletilbud på 2 000 kroner fra høsten 2020, med en bokført kostnad på 50 mill. kroner. Det er dette medlems oppfatning at forvalterorganet Kulturtanken binder opp midler i byråkratiet som kunne vært brukt til å fremme barn og unges kulturelle utvikling. På denne bakgrunnen foreslås det å avvikle Kulturtanken i 2020, med henblikk på å overføre midler til den kulturelle skolesekken og andre tiltak rettet inn mot barn og unge.

For oversikt over Rødts forslag til prioriteringer vises det til vedlegg 3.

3.2 Oversikt over partienes forslag til rammevedtak

Oversikt over forslag til netto rammevedtak fra de respektive partier. Avvik fra regjeringens forslag i parentes. Alle tall i 1 000 kroner.

| Komité | Nr. | | Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2 | H, FrP, V og KrF | A | Sp | SV | MDG | R |
|---|-----|--|---------------------------------|--------------------------|-----------------------------|----------------------------|-----------------------------|-----------------------------|-----------------------------|
| Kommunal- og forvaltningskomiteen | 1 | Statsforvaltning mv. | 8 762 842 | 8 762 842 (0) | 8 762 842 (0) | 8 483 942 (-278 900) | 8 721 842 (-41 000) | 8 945 842 (+183 000) | 8 740 573 (-22 269) |
| Familie- og kulturkomiteen | 2 | Familie og forbruker | 48 467 986 | 48 464 336 (-3 650) | 47 838 986 (-629 000) | 48 496 786 (+28 800) | 49 338 586 (+870 600) | 50 992 686 (+2 524 700) | 51 109 868 (+2 641 882) |
| | 3 | Kultur mv. | 22 943 949 | 22 944 849 (+900) | 23 465 349 (+521 400) | 23 177 649 (+233 700) | 23 740 355 (+796 406) | 23 428 949 (+485 000) | 23 383 479 (+439 530) |
| Utenriks- og forsvarskomiteen | 4 | Utenriks | 43 442 035 | 43 453 635 (+11 600) | 43 362 135 (-79 900) | 41 065 135 (-2 376 900) | 43 497 675 (+55 640) | 45 781 160 (+2 339 125) | 43 530 683 (+88 648) |
| Justiskomiteen | 5 | Justis | 36 300 586 | 36 346 586 (+46 000) | 36 873 586 (+573 000) | 36 873 386 (+572 800) | 36 600 004 (+299 418) | 37 018 486 (+717 900) | 36 988 789 (+688 203) |
| Kommunal- og forvaltningskomiteen | 6 | Innvandring, regional utvikling og bolig | 16 849 698 | 16 813 998 (-35 700) | 17 216 698 (+367 000) | 17 298 198 (+448 500) | 18 688 029 (+1 838 331) | 19 864 713 (+3 015 015) | 18 349 457 (+1 499 759) |
| Arbeids- og sosialkomiteen | 7 | Arbeid og sosial | 474 145 143 | 474 146 343 (+1 200) | 475 145 343 (+1 000 200) | 474 566 943 (+421 800) | 475 476 943 (+1 331 800) | 471 938 143 (-2 207 000) | 477 086 343 (+2 941 200) |
| Utenriks- og forsvarskomiteen | 8 | Forsvar | 54 833 251 | 54 833 251 (0) | 55 211 351 (+378 100) | 55 388 351 (+555 100) | 54 833 251 (0) | 54 646 251 (-187 000) | 54 833 251 (0) |
| Næringskomiteen | 9 | Næring | 6 929 536 | 6 930 536 (+1 000) | 7 622 036 (+692 500) | 7 083 836 (+154 300) | 8 288 336 (+1 358 800) | 9 014 536 (+2 085 000) | 7 504 536 (+575 000) |
| | 10 | Fiskeri | 760 650 | 777 150 (+16 500) | 810 650 (+50 000) | 526 950 (-233 700) | 804 050 (+43 400) | 1 439 050 (+678 400) | 936 250 (+175 600) |
| | 11 | Landbruk | 19 589 000 | 19 589 000 (0) | 19 649 000 (+60 000) | 19 622 400 (+33 400) | 19 580 700 (-8 300) | 20 682 000 (+1 093 000) | 19 706 000 (+117 000) |
| Energi- og miljøkomiteen | 12 | Olje og energi | -81 346 922 | -81 350 422 (-3 500) | -81 090 422 (+256 500) | -81 166 022 (+180 900) | -81 521 422 (-174 500) | -79 152 922 (+2 194 000) | -83 084 422 (-1 737 500) |
| | 13 | Miljø | 6 088 464 | 6 090 464 (+2 000) | 6 900 964 (+812 500) | 5 327 304 (-761 160) | 8 646 464 (+2 558 000) | 14 913 318 (+8 824 854) | 8 307 664 (+2 219 200) |
| Kontroll- og konstitusjonskomiteen | 14 | Kontroll og konstitusjon | 691 900 | 691 900 (0) | 691 900 (0) | 660 100 (-31 800) | 691 900 (0) | 691 900 (0) | 691 900 (0) |
| Helse- og omsorgskomiteen | 15 | Helse | 219 392 738 | 219 409 738 (+17 000) | 221 951 398 (+2 558 660) | 218 945 238 (-447 500) | 220 105 674 (+712 936) | 222 064 856 (+2 672 118) | 224 905 338 (+5 512 600) |

| Komité | Nr. | | Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2 | H, FrP, V og KrF | A | Sp | SV | MDG | R |
|---|-----|--|---------------------------------|-------------------------|--------------------------------|--------------------------------|---------------------------------|---------------------------------|---------------------------------|
| Utdannings- og forskningskomiteen | 16 | Utdanning og forskning | 78 173 599 | 78 213 249 (+39 650) | 78 448 249 (+274 650) | 78 392 499 (+218 900) | 79 395 539 (+1 221 940) | 80 657 630 (+2 484 031) | 79 481 761 (+1 308 162) |
| Transport- og kommunikasjonskomiteen | 17 | Transport og kommunikasjon | 72 001 870 | 71 909 870 (-92 000) | 73 562 870 (+1 561 000) | 72 143 670 (+141 800) | 71 838 870 (-163 000) | 70 495 870 (-1 506 000) | 73 113 870 (+1 112 000) |
| Kommunal- og forvaltningskomiteen | 18 | Rammeoverføringer til kommunesektoren mv. | 191 890 319 | 191 890 319 (0) | 194 942 369 (+3 052 050) | 197 166 164 (+5 275 845) | 198 895 106 (+7 004 787) | 192 165 701 (+275 382) | 204 622 069 (+12 731 750) |
| Finanskomiteen | 19 | Tilfeldige utgifter og inntekter | 4 655 000 | 4 655 000 (0) | 2 908 840 (-1 746 160) | 3 928 915 (-726 085) | 3 505 000 (-1 150 000) | 6 200 000 (+1 545 000) | 4 729 821 (+74 821) |
| | 20 | Stortinget, finansadministrasjon mv. | 39 379 496 | 39 378 496 (-1 000) | 39 405 996 (+26 500) | 38 843 696 (-535 800) | 38 826 196 (-553 300) | 39 384 496 (+5 000) | 38 902 696 (-476 800) |
| | 21 | Skatter, avgifter og toll | -1 224 680 275 | -1 224 680 275 (0) | -1 234 409 275 (-9 729 000) | -1 227 454 275 (-2 774 000) | -1 246 000 775 (-21 320 500) | -1 275 718 275 (-51 038 000) | -1 255 952 075 (-31 271 800) |
| | 22 | Utbytte mv. | -43 137 652 | -43 137 652 (0) | -43 137 652 (0) | -43 237 652 (-100 000) | -43 137 652 (0) | -43 845 652 (-708 000) | -43 137 652 (0) |
| | | Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland | -3 866 787 | -3 866 787 (0) | -3 866 787 (0) | -3 866 787 (0) | -9 185 329 (-5 318 542) | -28 391 262 (-24 524 475) | -5 249 801 (-1 383 014) |

4. Omtale av særskilte saker

4.1 Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen

4.1.1 *Sammendrag*

Regjeringen bygger sin politikk på en effektiv bruk av fellesskapets ressurser. For å hente ut potensialet må det stilles klare krav om mindre byråkrati og mer igjen for skattebetalernes penger.

Regjeringen innførte derfor fra budsjettåret 2015 avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen (ABE-reformen) som en fast del av budsjettarbeidet. I Granavolden-plattformen viser regjeringen til at offentlig sektor må vise omstillingsevne og -vilje, og at tiltak for å effektivisere og avbyråkratisere offentlig sektor må gjennomføres. Reformen gir insentiver til mer effektiv statlig drift og skaper handlingsrom for å sikre velferden, investere i utdanning og kunnskap og styrke samferdsel, politi og forsvar.

Den årlige overføringen settes til 0,5 pst. av alle driftsutgifter som bevilges over statsbudsjettet. Samlet sett er økningen av handlingsrommet som følge av reformen beregnet til vel 1,7 mrd. kroner i 2020.

Regjeringen forutsetter at alle statlige virksomheter gjennomfører tiltak for å bli mer effektive. Reformen gir et desentralt ansvar og et viktig insentiv for statlige virksomheter og virksomhetsledere til å gjennomføre systematisk effektiviseringsarbeid i et flerårig perspektiv. Reformen omfatter også sektorer som er politisk prioritert. Det er ikke mindre viktig å ha effektiv ressursbruk i prioriterte sektorer.

Kravet gjelder alle statlige virksomheter som mottar driftsbevilgninger fra statsbudsjettet. Nettobudsjetterte virksomheter som universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner er inkludert i reformen. I tillegg er spesialisthelsetjenestene med. Driftsresultatene i statlig forretningsdrift holdes utenfor.

Driftsutgiftene til departementer og etater hvor deler av virksomheten finansieres av gebyrer, er inkludert. For disse virksomhetene stilles det krav om at tiltak for mindre byråkrati og mer igjen for pengene skal komme publikum til gode.

For å oppnå en varig effekt må tiltakene være en del av en planlagt prosess. Reformen inngår som en fast del av budsjettarbeidet.

4.1.2 *Komiteens merknader*

Komiteen tar omtalen til orientering.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at regjeringen siden 2015 har gjennomført den såkalte avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen gjennom kutt i budsjetttramene. Disse har variert i størrelse fra 0,5 til 0,8 prosent, og har gitt flate kutt i det statlige velferdstilbudet. Regje-

ringen har tross gjentatte oppfordringer avvist å gjennomføre noen vurdering av effektene.

Disse medlemmer har ingen tro på at velferdsoppgaver som krever medmenneskelig oppfølging og vurderinger, kan gjøres raskere med svakere bemanning.

Disse medlemmer viser til at regjeringen selv skriver i statsbudsjettet at ABE-reformen er forventet å gi en årlig innsparing på 1,7 mrd. kroner. På seks år tilsvarende det 10,2 mrd. kroner med redusert handlingsrom i offentlig velferd uten dokumentert effekt på kvalitet og tilbud.

Det er ikke mulig å kompensere for alle disse kuttene i ett alternativt budsjett, men disse medlemmer har i sitt alternative budsjettforslag gjennomgående hatt høyere bevilgninger på de viktigste velferdsområdene som har mer enn dekket opp de flate budsjettkuttene regjeringen har gjennomført.

Disse medlemmer mener effektivitet sikres bedre gjennom langsiktige planer, tydelige prioriteringer, god grunnbemanning, samt tid og tillit til de ansatte om å gjennomføre oppgavene til det beste for folk som bruker tjenestene. Den såkalte ABE-reformen har ikke disse medlemmers støtte.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at regjeringen har kuttet over 10 mrd. kroner i form av hovelkutt i statlig sektor de siste årene, til store protester fra de ansattes organisasjoner. Dette medlem slutter seg til målet om effektiv pengebruk i offentlig sektor, men mener at det er uholdbart å anta at økt produktivitet kan vedtas i form av et årlig kutt i bevilgningene. Slike kutt risikerer etter dette medlems mening snarere å gå utover statlige virksomheters utførelse av lovpålagte oppgaver.

Dette medlem viser til sitt alternative budsjett, der hele regjeringens ABE-kutt for 2020 foreslås reversert for å unngå nedbygging av offentlige tjenester og forvaltning, slik som sykehus, arbeidsformidling, domstoler, kriminalomsorg og miljøforvaltning. Reverseringen er lagt inn direkte på mange av områdene der beløpene er oppgitt eksplisitt i regjeringens budsjett dokumenter. Den resterende differansen til totalsummen på 1,7 mrd. kroner er ført som en økt bevilgning under tilfeldige utgifter.

Dette medlem viser til de siste årenes økning i lederlønninger og den utstrakte konsulentbruken i det statlige byråkratiet. Dette medlem er av den klare oppfatning at det på disse nivåene kan være stort innsparingspotensial og viser til forslag om å kutte i lederlønninger og konsulentbruk med 300 mill. kroner omtalt under samme kapittel.

4.2 Andre saker

4.2.1 Fullmakt om utvidet innsparingsperiode ved investeringer

4.2.1.1 SAMMENDRAG

Ved behandlingen av Gul bok 2017 vedtok Stortinget en prøveordning med utvidet innsparingsperiode ved gjennomføring av investeringer.

Forslaget var en oppfølging av NOU 2015:14 Bedre beslutningsgrunnlag, bedre styring, der det bl.a. ble foreslått å utvide forvaltningens investeringsfullmakter. Begrunnelsen var at fullmakten kan bidra til god likviditetsstyring og rasjonell fremdrift og at ordningen bør utvides til for eksempel fem år, med en lengre periode for investering og gevinstrealisering før tilbakebetaling starter opp.

Prøveordningen ble iverksatt ved kongelig resolusjon 13. januar 2017 og Finansdepartementets rundskriv R-110 om fullmakter i henhold til bevilgningsreglementet. Det ble presisert at med investeringsformål menes også IKT-baserte tjenester og systemer i tillegg til bygningsmessige arbeider og utstyrsanskaffelser. Prøveordningen innebærer to års «avdragsfrihet» ved at innsparingen først må starte i år tre etter at investeringen er gjort. Med mindre prøveordningen gjøres permanent eller forlenges, vil det ordinære kravet til tre års innsparing gjelde ved bruk av fullmakten fra 2020.

Bruken av fullmakten er tatt inn som tilleggsinformasjon i hjemmelsoversikten som viser fullmakt til å overskride bevilgningen i den årlige stortingsmeldingen om statsregnskapet, Meld. St. 3. Denne viser at fullmakten så langt bare er benyttet i et fåtall tilfeller.

Den beskjedne bruken av fullmakten så langt kan ha sammenheng med at det tar en viss tid fra ikrafttredelse til anvendelse.

Utvidet fullmakt har nå vært gjeldende for to hele budsjetterminer (2017 og 2018), og anvendte fullmakter i 2017 skal senest være spart inn i 2022. Grunnlaget for å vurdere om fem års innsparingsperiode bør gjøres permanent er foreløpig begrenset. Finansdepartementet foreslår derfor at prøveperioden forlenges med ytterligere tre år. En slik forlengelse gir mulighet til å høste ytterligere erfaringer og følge de første prosjektene frem til ferdig gjennomføring og innsparing. En vil da også se om bruken av fullmakten øker over tid.

Finansdepartementet foreslår derfor en ny romertallsfullmakt om å forlenge prøveordningen med innsparingsperiode på fem år, jf. forslag til romertallsfullmakt. Dersom Stortinget vedtar fullmakten, vil Finansdepartementet fremme en oppdatert kongelig resolusjon som iverksetter forlengelsen.

4.2.1.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar omtalen til orientering og viser til at forslag til romertallsfullmakt behandles i Innst. 5 S (2019–2020).

4.2.2 Statlige regnskapsstandarder (SRS)

4.2.2.1 SAMMENDRAG

I Gul bok 2017 ble det redegjort for oppfølgingen av NOU 2015:14 og Børnerutvalgets forslag om å gjøre de statlige regnskapsstandardene obligatoriske for alle statlige virksomheter. Det ble lagt opp til at det skulle arbeides videre med tiltak for forenkling, effektivisering og publisering for å øke nytten og redusere kostnadene forbundet med periodisering og bruk av SRS i virksomhetene. Det ble ikke tatt stilling til om SRS skulle gjøres obligatorisk på virksomhetsnivå, men lagt opp til at det skulle foretas en ny vurdering innen tre år når forenklingstiltak var gjennomført.

I slutten av juni 2019 leverte Direktoratet for økonomistyring (DFØ) sin anbefaling etter gjennomførte forenklingstiltak. DFØ tilrår nå å gjøre SRS obligatorisk for alle statlige virksomheter med en innføringsperiode på fem år. DFØ begrunner blant annet tilrådingen med at et regnskap etter SRS gir best grunnlag for å vurdere om ressursbruken er effektiv i den enkelte virksomhet, og at kostnadene ved å føre og utarbeide et regnskap etter SRS er redusert og nytten økt.

Finansdepartementet sendte DFØs anbefaling på departementshøring høsten 2019 og tar sikte på å komme tilbake til saken i Gul bok 2021.

4.2.2.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar omtalen til orientering.

4.2.3 Tydeliggjøring av innholdet i mellomværendet med statskassen

4.2.3.1 SAMMENDRAG

I Gul bok 2017 og 2018 ble det informert om arbeidet med å foreslå normering av regler for regnskapsmessig håndtering av mellomværendet med statskassen og for refusjoner mellom statlige virksomheter.

Mellomværendet viser om en statlig virksomhet eller regnskapsførende statlig ordning har penger til gode fra statskassen eller skylder penger til statskassen. Statsbudsjettet og statsregnskapet følger som hovedregel kontantprinsippet. Mellomværendet med statskassen er et uttrykk for enkelte, tillatte unntak fra kontantprinsippet, men hva som kan inngå i mellomværendet har ikke vært tydelig nok regulert i økonomiregelverket.

Forslag til normerte regler ble sendt på høring til departementene og Riksrevisjonen høsten 2017. Høringen gav gode, supplerende innspill som det har vært nødvendig å vurdere nærmere før en definerer hva som kan inngå i mellomværendet.

Etter høringen vurderte Finansdepartementet at iverksettningstidspunktet for regulering av mellomværendet og for refusjoner først bør skje med virkning fra budsjettåret 2020, ettersom det for noen virksomheter vil være behov for enkelte budsjett- og regnskapstekniske tilpasninger.

Finansdepartementet har fulgt opp forslagene til regelverksendringer i forberedelsene til statsbudsjettet for 2020. Nye regler tas formelt inn i det statlige økonomiregelverket høsten 2019, med virkning fra budsjettåret 2020.

Det tas i bestemmelsene om økonomistyring i staten inn en klargjøring av sammenhengen mellom kontantprinsippet og at det kan oppstå et mellomværende med statskassen. Det vil fremgå av omtalen at det skal gjøres enkelte unntak fra kontantprinsippet i tråd med Finansdepartementets rundskriv R-101 Statens konto-plan for statsbudsjettet og statsregnskapet. Andre unntak i enkeltsaker krever uttrykkelig vedtak av Stortinget. Det foreslås derfor i statsbudsjettet for 2020 flere nye romertallsfullmakter med slike vedtak. Det vises til forslag til romertallsvedtak under det enkelte departement.

I bestemmelsene om økonomistyring i staten er det videre klargjort at det skal gjøres enkelte unntak fra bruttoprinsippet i tråd med Finansdepartementets rundskriv R-101. Dette gjelder ved innbetalinger ved refusjoner av utlegg og utgiftsdeling. Slike innbetalinger skal nettoføres, dvs. føres som en utgiftsreduksjon. Virkningstidspunktet for denne endringen settes til 2021 slik at eventuelle budsjettmessige konsekvenser kan innarbeides i statsbudsjettet 2021.

4.2.3.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar omtalen til orientering.

4.2.4 Fullmakt om utbetalingsløsningen for overtid, reisetid og timelønn i 2020

4.2.4.1 SAMMENDRAG

Direktoratet for økonomistyring (DFØ) leverer lønns- og regnskapstjenester til en stor del av statsforvaltningen. Etter ønske fra brukerne har DFØ nå varslet en teknisk omlegging av utbetalingsløsningen for overtid, reisetid og timelønn fra 2020. Omleggingen innebærer at slike utbetalinger kan utbetales raskere enn i dag, og fremskyndes og belastes en regnskapsperiode tidligere. En konsekvens av dette er at 2020-regnskapet, som en engangseffekt, vil inneholde 13 måneders utbetalinger siden november-utbetalingen vil komme i desember fremfor januar neste år.

Finansdepartementet er positiv til en mer effektiv utbetalingsløsning for brukerne, men ser at engangseffekten av den tekniske omleggingen i 2020 vil gi økt belastning i bevilgningsregnskapet.

Omleggingen er begrenset til statlige virksomheter som får levert lønnstjenester av DFØ. Det er vanskelig å anslå et nøyaktig tall for virkningen i 2020 nå. For nettobudsjetterte virksomheter har omleggingen kun en likviditetseffekt knyttet til fremskyndet betaling, og denne vil dekkes av virksomhetenes likviditetsbeholdning. Disse virksomhetene fører periodisert virksomhetsregnskap etter de statlige regnskapsstandardene (SRS), og endret utbetalingstakt vil ikke påvirke avlagt regnskap/resultat for 2020. For bruttobudsjetterte virksomheter vil den tekniske omleggingen isolert sett føre til noe økte utgifter i 2020.

Finansdepartementet foreslår derfor en romertallsfullmakt for å håndtere den tekniske omleggingen av overtid, mv. i 2020, jf. forslag til romertallsfullmakt. Fullmakten innebærer følgende:

1. Berørte statlige virksomheter gis fullmakt til å overskride bevilgningen i 2020 tilsvarende engangseffekten knyttet til omleggingen av utbetalingsløsningen i DFØ.
2. Det kan tas hensyn til engangseffekten ved beregning av overføring av ubrukt driftsbevilgning fra 2020 til 2021 slik at overført, ubrukt bevilgning ikke blir redusert.

Bruttobudsjetterte virksomheter har fullmakt til å overføre ubrukt driftsbevilgning til neste år, begrenset til maksimalt 5 pst. av årets bevilgning. Med en fullmakt som foreslått vil engangseffekten øke statens samlede utgifter noe i regnskapet i 2020, men vil ikke påvirke overført, ubrukt driftsbevilgning til 2021 og dermed heller ikke disponibel bevilgning for berørte virksomheter i 2020 eller 2021. Ordningen vil være arbeidsbesparende ved at Finansdepartementet innhenter en samlet, regnskapsbasert oversikt fra DFØ over faktisk utbetalt beløp for den enkelte virksomhet for november 2020.

4.2.4.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar omtalen til orientering.

5. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

Rammevedtak

| Nr. Betegnelse | Kroner |
|---|-----------------------|
| 1 Statsforvaltning mv. | 8 762 842 000 |
| 2 Familie og forbruker | 47 838 986 000 |
| 3 Kultur mv. | 23 465 349 000 |
| 4 Utenriks..... | 43 362 135 000 |
| 5 Justis..... | 36 873 586 000 |
| 6 Innvandring, regional utvikling og bolig..... | 17 216 698 000 |
| 7 Arbeid og sosial..... | 475 145 343 000 |
| 8 Forsvar | 55 211 351 000 |
| 9 Næring..... | 7 622 036 000 |
| 10 Fiskeri..... | 810 650 000 |
| 11 Landbruk..... | 19 649 000 000 |
| 12 Olje og energi..... | -81 090 422 000 |
| 13 Miljø | 6 900 964 000 |
| 14 Kontroll og konstitusjon..... | 691 900 000 |
| 15 Helse..... | 221 951 398 000 |
| 16 Utdanning og forskning..... | 78 448 249 000 |
| 17 Transport og kommunikasjon | 73 562 870 000 |
| 18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv..... | 194 942 369 000 |
| 19 Tilfeldige utgifter og inntekter | 2 908 840 000 |
| 20 Stortinget, finansadministrasjon mv. | 39 405 996 000 |
| 21 Skatter, avgifter og toll | -1 234 409 275 000 |
| 22 Utbytte mv. | -43 137 652 000 |
| Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland | -3 866 787 000 |

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen foreslå å avvikle ordningen med nøytral moms i helseforetalene i forbindelse med statsbudsjettet for 2021

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen om ikke å iverksette full veibruksavgift på alt flytende biodrivstoff fra 2020, slik at fritaket for biodiesel omsatt utenfor omsetningskravet opprettholdes inntil videre.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke gis avgiftsfritak for biodrivstoff med høy avskogingsrisiko, verken innenfor eller utenfor omsetningskravet.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen igangsette en utredning om konsekvenser av innføring av full veibruksavgift på alt flytende biodrivstoff, i samråd med brukere og leverandører. En slik utredning bør også inkludere et forslag til langsiktig plan for avgiftsmessig behandling av alternativt drivstoff for å sikre ønsket forutsigbarhet.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen gjenoppta dialog og forhandlinger med næringslivets transportere om innretting og opprettelse av et CO₂-fond for næringslivets transportere.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen utarbeide et klimaregnskap for alle statlige virksomheter fra 2020 – inkludert scope 3 fra 2021.

Forslag fra Senterpartiet:*Forslag 8**Rammevedtak*

| Nr. Betegnelse | Kroner |
|---|-----------------------|
| 1 Statsforvaltning mv. | 8 483 942 000 |
| 2 Familie og forbruker | 48 496 786 000 |
| 3 Kultur mv. | 23 177 649 000 |
| 4 Utenriks | 41 065 135 000 |
| 5 Justis | 36 873 386 000 |
| 6 Innvandring, regional utvikling og bolig | 17 298 198 000 |
| 7 Arbeid og sosial | 474 566 943 000 |
| 8 Forsvar | 55 388 351 000 |
| 9 Næring | 7 083 836 000 |
| 10 Fiskeri | 526 950 000 |
| 11 Landbruk | 19 622 400 000 |
| 12 Olje og energi | -81 166 022 000 |
| 13 Miljø | 5 327 304 000 |
| 14 Kontroll og konstitusjon | 660 100 000 |
| 15 Helse | 218 945 238 000 |
| 16 Utdanning og forskning | 78 392 499 000 |
| 17 Transport og kommunikasjon | 72 143 670 000 |
| 18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv. | 197 166 164 000 |
| 19 Tilfeldige utgifter og inntekter | 3 928 915 000 |
| 20 Stortinget, finansadministrasjon mv. | 38 843 696 000 |
| 21 Skatter, avgifter og toll | -1 227 454 275 000 |
| 22 Utbytte mv. | -43 237 652 000 |
| Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland | -3 866 787 000 |

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen legge frem en melding om avgiftspolitikken som blant annet tar for seg ulike avgifters sosiale og geografiske fordelingseffekt.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag til klimafond for jordbruket etter modell fra skogfondet.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen fremme en lovsak for Stortinget om å oppheve forbudet mot hold av pelsdyr i Norge.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen videreføre fordelingen av tilskudd til frivilligsentraler etter Tabell C-k – saker med særskild fordeling for kommunane.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen sørge for å videreføre avgiftsfritak for biodrivstoff ut over omsetningskravet.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 14**Rammevedtak*

| Nr. Betegnelse | Kroner |
|---|-----------------------|
| 1 Statsforvaltning mv. | 8 721 842 000 |
| 2 Familie og forbruker | 49 338 586 000 |
| 3 Kultur mv. | 23 740 355 000 |
| 4 Utenriks | 43 497 675 000 |
| 5 Justis | 36 600 004 000 |
| 6 Innvandring, regional utvikling og bolig | 18 688 029 000 |
| 7 Arbeid og sosial | 475 476 943 000 |
| 8 Forsvar | 54 833 251 000 |
| 9 Næring | 8 288 336 000 |
| 10 Fiskeri | 804 050 000 |
| 11 Landbruk | 19 580 700 000 |
| 12 Olje og energi | -81 521 422 000 |
| 13 Miljø | 8 646 464 000 |
| 14 Kontroll og konstitusjon | 691 900 000 |
| 15 Helse | 220 105 674 000 |
| 16 Utdanning og forskning | 79 395 539 000 |
| 17 Transport og kommunikasjon | 71 838 870 000 |
| 18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv. | 198 895 106 000 |
| 19 Tilfeldige utgifter og inntekter | 3 505 000 000 |
| 20 Stortinget, finansadministrasjon mv. | 38 826 196 000 |
| 21 Skatter, avgifter og toll | -1 246 000 775 000 |
| 22 Utbytte mv. | -43 137 652 000 |
| Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland | -9 185 329 000 |

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen om å utrede mulige kompensasjonsordninger, inkludert differensierte satser, for flypassasjeravgift for kortbanenettet i Nord-Norge.

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen utrede en ny og mer sosial modell for kommunal eiendomsskatt basert på samme provenyepotensial, eiendommenes ligningsverdi, obligatoriske bunnfradrag og sosiale skjermingsordninger som eksempelvis utsatt skatt til eierskifte.

Forslag 17

Stortinget ber regjeringen sørge for at biodrivstoff med høy avskogingsrisiko ikke kan telles med i oppnåelse av omsetningskravet for biodrivstoff.

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 18**Rammevedtak*

| Nr. Betegnelse | Kroner |
|---|------------------------|
| 1 Statsforvaltning mv. | 8 945 842 000 |
| 2 Familie og forbruker | 50 992 686 000 |
| 3 Kultur mv. | 23 428 949 000 |
| 4 Utenriks | 45 781 160 000 |
| 5 Justis | 37 018 486 000 |
| 6 Innvandring, regional utvikling og bolig | 19 864 713 000 |
| 7 Arbeid og sosial | 471 938 143 000 |
| 8 Forsvar | 54 646 251 000 |
| 9 Næring | 9 014 536 000 |
| 10 Fiskeri | 1 439 050 000 |
| 11 Landbruk | 20 682 000 000 |
| 12 Olje og energi | -79 152 922 000 |
| 13 Miljø | 14 913 318 000 |
| 14 Kontroll og konstitusjon | 691 900 000 |
| 15 Helse | 222 064 856 000 |
| 16 Utdanning og forskning | 80 657 630 000 |
| 17 Transport og kommunikasjon | 70 495 870 000 |
| 18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv. | 192 165 701 000 |
| 19 Tilfeldige utgifter og inntekter | 6 200 000 000 |
| 20 Stortinget, finansadministrasjon mv. | 39 384 496 000 |
| 21 Skatter, avgifter og toll | -1 275 718 275 000 |
| 22 Utbytte mv. | -43 845 652 000 |
| Sum for lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland | -28 391 262 000 |

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen levere et forpliktende, sektorvis klimabudsjett og klimaregnskap i tråd med klimaloven, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2021, med åpne og etterprøvbare kilder. Klimabudsjettet skal legge opp til årlige kutt for å nå 2030-målet.

Forslag 20

Stortinget ber regjeringen oppnevne en havarikommisjon for å granske hvorfor Norge ikke er i rute for å nå 2020-klimamålene, og unngå at det skal gjenta seg i 2030 og 2050. Granskningskommisjonen skal avdekke hva man ikke har klart å gjøre tidligere, hvilke grep man burde tatt og hva man kan lære av det som er gjort, og som har ført til at Norge ikke har klart å oppnå egne vedtatte klimakutt. Funnene og anbefalingene til kommisjonen skal danne grunnlag for en ny stortingsmelding om hvordan Norge skal nå klimamålene for 2030 og 2050.

Forslag 21

Stortinget ber regjeringen reversere innføringen av veibruksavgift for biodrivstoff utenfor omsetningskravet.

Forslag 22

Stortinget ber regjeringen anskaffe nullutslippsbiler som ivaretar kravene til sikkerhet til statsrådenes biltjeneste, og på sikt erstatte alle fossilbilene med nullutslippsbiler.

Forslag fra Rødt:*Forslag 23**Rammevedtak*

| Nr. Betegnelse | Kroner |
|---|-----------------------|
| 1 Statsforvaltning mv. | 8 740 573 000 |
| 2 Familie og forbruker | 51 109 868 000 |
| 3 Kultur mv. | 23 383 479 000 |
| 4 Utenriks | 43 530 683 000 |
| 5 Justis | 36 988 789 000 |
| 6 Innvandring, regional utvikling og bolig | 18 349 457 000 |
| 7 Arbeid og sosial | 477 086 343 000 |
| 8 Forsvar | 54 833 251 000 |
| 9 Næring | 7 504 536 000 |
| 10 Fiskeri | 936 250 000 |
| 11 Landbruk | 19 706 000 000 |
| 12 Olje og energi | -83 084 422 000 |
| 13 Miljø | 8 307 664 000 |
| 14 Kontroll og konstitusjon | 691 900 000 |
| 15 Helse | 224 905 338 000 |
| 16 Utdanning og forskning | 79 481 761 000 |
| 17 Transport og kommunikasjon | 73 113 870 000 |
| 18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv. | 204 622 069 000 |
| 19 Tilfeldige utgifter og inntekter | 4 729 821 000 |
| 20 Stortinget, finansadministrasjon mv. | 38 902 696 000 |
| 21 Skatter, avgifter og toll | -1 255 952 075 000 |
| 22 Utbytte mv. | -43 137 652 000 |
| Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland | -5 249 801 000 |

Forslag 24

Stortinget ber regjeringen sørge for å gjenreise barnetrygden som en universell ytelse ved å påse at kommuner holder hele barnetrygden utenfor beregning av sosialstønad, og sette av midler til kompensasjon for dette i revidert nasjonalbudsjett for 2020.

6. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen viser til Meld. St. 1 (2019–2020), Prop. 1 S (2019–2020) og Prop. 1 S (2019–2020) Tillegg 1 og 2 og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Rammevedtak

| Nr. | Betegnelse | Kroner |
|---|--|-----------------------|
| 1 | Statsforvaltning mv. | 8 762 842 000 |
| 2 | Familie og forbruker | 48 464 336 000 |
| 3 | Kultur mv. | 22 944 849 000 |
| 4 | Utenriks | 43 453 635 000 |
| 5 | Justis | 36 346 586 000 |
| 6 | Innvandring, regional utvikling og bolig | 16 813 998 000 |
| 7 | Arbeid og sosial | 474 146 343 000 |
| 8 | Forsvar | 54 833 251 000 |
| 9 | Næring | 6 930 536 000 |
| 10 | Fiskeri | 777 150 000 |
| 11 | Landbruk | 19 589 000 000 |
| 12 | Olje og energi | -81 350 422 000 |
| 13 | Miljø | 6 090 464 000 |
| 14 | Kontroll og konstitusjon | 691 900 000 |
| 15 | Helse | 219 409 738 000 |
| 16 | Utdanning og forskning | 78 213 249 000 |
| 17 | Transport og kommunikasjon | 71 909 870 000 |
| 18 | Rammeoverføringer til kommunesektoren mv. | 191 890 319 000 |
| 19 | Tilfeldige utgifter og inntekter | 4 655 000 000 |
| 20 | Stortinget, finansadministrasjon mv. | 39 378 496 000 |
| 21 | Skatter, avgifter og toll | -1 224 680 275 000 |
| 22 | Utbytte mv. | -43 137 652 000 |
| Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland | | -3 866 787 000 |

II

Meld. St. 1 (2019–2020) – Nasjonalbudsjettet 2020 – vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 20. november 2019

Henrik Asheim

leder og ordfører

VEDLEGG 1**Oversikt over regjeringens forslag til statsbudsjett for 2020 fordelt på rammer***Rammeområde 1 Statsforvaltning, under kommunal- og forvaltningskomiteen*

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|---|--|------------------------------|
| Utgifter rammeområde 1 (i tusen kroner) | | |
| 1 | H.M. Kongen og H.M. Dronningen | 280 665 |
| 2 | H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen | 10 427 |
| 20 | Statsministerens kontor | 123 500 |
| 21 | Statsrådet | 207 800 |
| 24 | Regjeringsadvokaten | 122 500 |
| 502 | Tariffavtalte avsetninger | 195 000 |
| 510 | Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon | 866 020 |
| 525 | Fylkesmannsembetene | 2 069 260 |
| 530 | Byggeprosjekter utenfor husleieordningen | 2 545 300 |
| 531 | Eiendommer til kongelige formål | 90 812 |
| 532 | Utvikling av Fornebuområdet | 297 |
| 533 | Eiendommer utenfor husleieordningen | 56 008 |
| 540 | Digitaliseringsdirektoratet | 857 766 |
| 545 | Datatilsynet | 66 478 |
| 546 | Personvernemnda | 2 564 |
| 577 | Tilskudd til de politiske partier | 468 074 |
| 2445 | Statsbygg | 2 385 231 |
| Sum utgifter rammeområde 1 | | 10 347 702 |
| Inntekter rammeområde 1 (i tusen kroner) | | |
| 3021 | Statsrådet | 100 |
| 3024 | Regjeringsadvokaten | 19 600 |
| 3510 | Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon | 85 056 |
| 3525 | Fylkesmannsembetene | 172 308 |
| 3533 | Eiendommer utenfor husleieordningen | 2 447 |
| 3540 | Digitaliseringsdirektoratet | 172 877 |
| 5445 | Statsbygg | 1 132 272 |
| 5446 | Salg av eiendom, Fornebu | 200 |
| Sum inntekter rammeområde 1 | | 1 584 860 |
| Sum netto rammeområde 1 | | 8 762 842 |

Rammeområde 2 Familie og forbruker, under familie- og kulturkomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|--|--|------------------------------|
| Utgifter rammeområde 2 (i tusen kroner) | | |
| 350 | Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda | 22 260 |
| 351 | Likestilling og ikke-diskriminering | 60 685 |
| 353 | Likestillings- og diskrimineringsombudet | 48 020 |
| 800 | Barne- og familiedepartementet | 162 658 |
| 840 | Tiltak mot vold og overgrep | 262 324 |
| 841 | Samliv og konfliktløsning | 53 408 |
| 842 | Familievern | 605 008 |
| 843 | Adopsjonsstøtte | 11 000 |

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|---|---|-----------------------|
| 844 | Kontantstøtte | 1 560 000 |
| 845 | Barnetrygd | 16 459 000 |
| 846 | Familie- og oppveksttiltak | 749 986 |
| 847 | EUs ungdomsprogram | 8 597 |
| 848 | Barneombudet | 22 364 |
| 853 | Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker | 234 427 |
| 854 | Tiltak i barne- og ungdomsvernet | 1 160 428 |
| 855 | Statlig forvaltning av barnevernet | 7 112 860 |
| 856 | Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere | 118 729 |
| 858 | Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og fellesfunksjoner i Barne-, ungdoms- og familieetaten | 610 536 |
| 860 | Forbrukerrådet | 159 256 |
| 862 | Stiftelsen Miljømerking i Norge | 10 915 |
| 865 | Forbrukerpolitiske tiltak | 20 232 |
| 867 | Sekretariatet for Markedsrådet og Forbrukerklageutvalget | 14 361 |
| 868 | Forbrukertilsynet | 34 078 |
| 2530 | Foreldrepenger | 20 589 000 |
| Sum utgifter rammeområde 2 | | 50 090 132 |

Inntekter rammeområde 2 (i tusen kroner)

| | | |
|--|---|-------------------|
| 3842 | Familievern | 760 |
| 3847 | EUs ungdomsprogram | 2 364 |
| 3855 | Statlig forvaltning av barnevernet | 1 505 441 |
| 3856 | Barnevernets omsorgssenter for enslige, mindreårige asylsøkere | 113 082 |
| 3858 | Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og fellesfunksjoner i Barne-, ungdoms- og familieetaten | 499 |
| Sum inntekter rammeområde 2 | | 1 622 146 |
| Sum netto rammeområde 2 | | 48 467 986 |

Rammeområde 3 Kultur mv., under familie- og kulturkomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|--|--|-----------------------|
| Utgifter rammeområde 3 (i tusen kroner) | | |
| 300 | Kulturdepartementet | 177 310 |
| 315 | Frivillighetsformål | 1 969 528 |
| 320 | Norsk kulturråd | 1 239 820 |
| 321 | Kunstnerformål | 593 990 |
| 322 | Bygg og offentlige rom | 368 280 |
| 323 | Musikk og scenekunst | 2 995 834 |
| 325 | Allmenne kulturformål | 365 265 |
| 326 | Språk-, litteratur- og bibliotekformål | 966 900 |
| 327 | Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv. | 89 160 |
| 328 | Museum og visuell kunst | 2 204 645 |
| 329 | Arkivformål | 457 897 |
| 334 | Filmformål m.m. | 858 260 |
| 335 | Medieformål | 7 062 318 |
| 337 | Kompensasjon for kopiering til privat bruk | 50 500 |
| 339 | Pengespill, lotterier og stiftelser | 91 900 |
| 880 | Den norske kirke | 2 302 901 |
| 881 | Tilskudd til trossamfunn m.m. | 434 949 |
| 882 | Kirkebygg og gravplasser | 98 631 |

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|---|--|-----------------------|
| 1429 | Riksantikvaren | 679 566 |
| 1432 | Norsk kulturminnefond | 126 362 |
| Sum utgifter rammeområde 3 | | 23 134 016 |
| Inntekter rammeområde 3 (i tusen kroner) | | |
| 3300 | Kulturdepartementet | 88 |
| 3320 | Norsk kulturråd | 4 334 |
| 3322 | Bygg og offentlige rom | 31 971 |
| 3323 | Musikk og scenekunst | 29 117 |
| 3325 | Allmenne kulturformål | 2 170 |
| 3326 | Språk-, litteratur- og bibliotekformål | 37 328 |
| 3327 | Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv. | 34 813 |
| 3329 | Arkivformål | 11 908 |
| 3334 | Filmformål m.m. | 12 839 |
| 3335 | Medieformål | 3 954 |
| 3339 | Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser | 15 404 |
| 4429 | Riksantikvaren | 6 141 |
| Sum inntekter rammeområde 3 | | 190 067 |
| Sum netto rammeområde 3 | | 22 943 949 |

Rammeområde 4 Utenriks, under utenriks- og forsvarskomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|--|--|-----------------------|
| Utgifter rammeområde 4 (i tusen kroner) | | |
| 100 | Utenriksdepartementet | 2 371 980 |
| 103 | Regjeringens representasjon | 47 428 |
| 104 | Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet | 10 140 |
| 115 | Næringsfremme, kultur og informasjon | 48 527 |
| 116 | Internasjonale organisasjoner | 1 497 132 |
| 117 | EØS-finansieringsordningene | 4 457 000 |
| 118 | Utenrikspolitiske satsinger | 459 867 |
| 140 | Utenriksdepartementet | 1 830 388 |
| 141 | Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) | 307 696 |
| 144 | Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec) | 200 275 |
| 150 | Humanitær bistand | 5 511 700 |
| 151 | Fred, sikkerhet og globalt samarbeid | 2 175 194 |
| 152 | Menneskerettigheter | 825 277 |
| 159 | Regionbevilgninger | 3 316 843 |
| 160 | Helse | 3 696 186 |
| 161 | Utdanning, forskning og faglig samarbeid | 3 667 710 |
| 162 | Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi | 3 160 166 |
| 163 | Klima, miljø og hav | 1 925 509 |
| 164 | Likestilling | 1 420 019 |
| 170 | Sivilt samfunn | 2 028 471 |
| 171 | FNs utviklingsarbeid | 1 192 700 |
| 172 | Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette | 2 420 500 |
| 179 | Flyktningtiltak i Norge | 718 575 |
| 480 | Svalbardbudsjettet | 375 808 |
| 1361 | Samfunnet Jan Mayen | 55 500 |
| Sum utgifter rammeområde 4 | | 43 720 591 |

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|---|-----------------------------|-----------------------|
| Inntekter rammeområde 4 (i tusen kroner) | | |
| 3100 | Utenriksdepartementet | 272 256 |
| 4361 | Samfunnet Jan Mayen | 6 300 |
| Sum inntekter rammeområde 4 | | 278 556 |
| Sum netto rammeområde 4 | | 43 442 035 |

Rammeområde 5 Justis, under justiskomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|--|--|-----------------------|
| Utgifter rammeområde 5 (i tusen kroner) | | |
| 45 | Norges institusjon for menneskerettigheter | 25 700 |
| 61 | Høyesterett | 116 138 |
| 400 | Justis- og beredskapsdepartementet | 595 424 |
| 410 | Domstolene | 2 683 505 |
| 414 | Forliksråd og andre domsutgifter | 268 484 |
| 430 | Kriminalomsorgen | 5 180 962 |
| 432 | Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter | 191 272 |
| 440 | Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten | 20 243 302 |
| 442 | Politihøgskolen | 633 984 |
| 444 | Politiets sikkerhetstjeneste (PST) | 982 580 |
| 445 | Den høyere påtalemyndighet | 277 795 |
| 446 | Den militære påtalemyndighet | 9 058 |
| 448 | Grensekommisæreren | 5 745 |
| 451 | Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap | 1 573 440 |
| 452 | Sentral krisehåndtering | 26 849 |
| 453 | Sivil klareringsmyndighet | 32 527 |
| 454 | Redningshelikoptertjenesten | 3 015 384 |
| 455 | Redningstjenesten | 431 875 |
| 457 | Nasjonal sikkerhetsmyndighet | 370 306 |
| 460 | Spesialenheten for politisaker | 48 316 |
| 466 | Særskilte straffesaksutgifter m.m. | 1 068 646 |
| 467 | Norsk Lovtidend | 4 404 |
| 468 | Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker | 20 230 |
| 469 | Vergemålsordningen | 398 393 |
| 470 | Fri rettshjelp | 677 293 |
| 471 | Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning | 203 076 |
| 473 | Statens sivilrettsforvaltning | 436 621 |
| 474 | Konfliktråd | 174 618 |
| 475 | Bobehandling | 156 824 |
| Sum utgifter rammeområde 5 | | 39 852 751 |

| | | |
|---|---|-----------|
| Inntekter rammeområde 5 (i tusen kroner) | | |
| 3400 | Justis- og beredskapsdepartementet | 6 631 |
| 3410 | Domstolene | 289 348 |
| 3430 | Kriminalomsorgen | 120 772 |
| 3432 | Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter | 1 087 |
| 3440 | Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten | 2 250 733 |
| 3442 | Politihøgskolen | 36 093 |
| 3444 | Politiets sikkerhetstjeneste (PST) | 17 640 |
| 3445 | Den høyere påtalemyndighet | 3 096 |

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|--|---|-----------------------|
| 3451 | Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap | 751 001 |
| 3454 | Redningshelikoptertjenesten | 27 479 |
| 3457 | Nasjonalt sikkerhetsmyndighet | 33 815 |
| 3469 | Vergemålsordningen | 4 295 |
| 3470 | Fri rettshjelp | 9 447 |
| 3473 | Statens sivilrettsforvaltning | 5 |
| 3474 | Konfliktråd | 723 |
| Sum inntekter rammeområde 5 | | 3 552 165 |
| Sum netto rammeområde 5 | | 36 300 586 |

Rammeområde 6 Innvandring, regional utvikling og bolig, under kommunal- og forvaltningskomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|---|--|-----------------------|
| Utgifter rammeområde 6 (i tusen kroner) | | |
| 290 | Integrerings- og mangfoldsdirektoratet | 292 960 |
| 291 | Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere | 9 765 990 |
| 292 | Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere | 1 346 538 |
| 490 | Utlendingsdirektoratet | 2 166 493 |
| 491 | Utlendingsnemnda | 297 941 |
| 500 | Kommunal- og moderniseringsdepartementet | 637 482 |
| 553 | Regional- og distriktsutvikling | 1 193 946 |
| 554 | Kompetansesenter for distriktsutvikling | 92 752 |
| 560 | Samiske formål | 525 652 |
| 563 | Internasjonalt reindriftssenter | 9 297 |
| 567 | Nasjonale minoriteter | 48 718 |
| 581 | Bolig- og bomiljøtiltak | 3 388 639 |
| 585 | Husleietvistutvalget | 30 821 |
| 587 | Direktoratet for byggkvalitet | 156 107 |
| 590 | Planlegging og byutvikling | 111 454 |
| 595 | Statens kartverk | 1 214 843 |
| 2412 | Husbanken | 462 694 |
| Sum utgifter rammeområde 6 | | 21 742 327 |
| Inntekter rammeområde 6 (i tusen kroner) | | |
| 3291 | Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere | 11 223 |
| 3292 | Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere | 28 055 |
| 3490 | Utlendingsdirektoratet | 539 066 |
| 3563 | Internasjonalt reindriftssenter | 3 068 |
| 3585 | Husleietvistutvalget | 1 915 |
| 3587 | Direktoratet for byggkvalitet | 41 108 |
| 3595 | Statens kartverk | 809 531 |
| 5312 | Husbanken | 72 663 |
| 5615 | Husbanken | 3 386 000 |
| Sum inntekter rammeområde 6 | | 4 892 629 |
| Sum netto rammeområde 6 | | 16 849 698 |

Rammeområde 7 Arbeid og sosial, under arbeids- og sosialkomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S med Tillegg 2 (2019–2020) |
|---|--|--|
| Utgifter rammeområde 7 (i tusen kroner) | | |
| 352 | Nedsatt funksjonsevne | 302 200 |
| 600 | Arbeids- og sosialdepartementet | 219 270 |
| 601 | Utredningsvirksomhet, forskning mv. | 393 625 |
| 604 | Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen | 434 220 |
| 605 | Arbeids- og velferdsetaten | 12 605 710 |
| 606 | Trygderetten | 87 545 |
| 611 | Pensjoner av statskassen | 16 000 |
| 612 | Tilskudd til Statens pensjonskasse | 5 624 000 |
| 613 | Arbeidsgiveravgift til folketrygden | 25 000 |
| 614 | Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse | 33 000 |
| 615 | Yrkesskadeforsikring | 93 000 |
| 616 | Gruppelivsforsikring | 214 000 |
| 621 | Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering | 373 960 |
| 634 | Arbeidsmarkedstiltak | 9 087 222 |
| 635 | Ventelønn | 7 000 |
| 640 | Arbeidstilsynet | 706 000 |
| 642 | Petroleumstilsynet | 324 600 |
| 643 | Statens arbeidsmiljøinstitutt | 152 200 |
| 646 | Pionerdykkere i Nordsjøen | 3 388 |
| 648 | Arbeidsretten, Riksmekleren mv. | 23 830 |
| 649 | Treparts bransjeprogrammer | 2 410 |
| 660 | Krigspensjon | 192 000 |
| 664 | Pensjonstrygden for sjømenn | 29 000 |
| 665 | Pensjonstrygden for fiskere | 43 000 |
| 666 | Avtalefestet pensjon (AFP) | 2 760 000 |
| 667 | Supplerende stønad til personer over 67 år | 328 000 |
| 2470 | Statens pensjonskasse | 121 264 |
| 2540 | Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn | 80 000 |
| 2541 | Dagpenger | 8 964 800 |
| 2542 | Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv. | 925 000 |
| 2620 | Stønad til enslig mor eller far | 2 574 560 |
| 2650 | Sykepenger | 44 812 000 |
| 2651 | Arbeidsavklaringspenger | 29 052 000 |
| 2655 | Uførhet | 100 807 500 |
| 2661 | Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv. | 10 378 674 |
| 2670 | Alderdom | 244 300 000 |
| 2680 | Etterlatte | 1 997 100 |
| 2686 | Stønad ved gravferd | 220 000 |
| Sum utgifter rammeområde 7 | | 478 313 078 |
| Inntekter rammeområde 7 (i tusen kroner) | | |
| 3605 | Arbeids- og velferdsetaten | 66 305 |
| 3614 | Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse | 27 000 |
| 3615 | Yrkesskadeforsikring | 101 000 |
| 3616 | Gruppelivsforsikring | 98 000 |
| 3634 | Arbeidsmarkedstiltak | 200 |
| 3635 | Ventelønn mv. | 6 000 |

| Kap. | Formål | Prop. 1 S med Tillegg 2 (2019–2020) |
|------|--|--|
| 3640 | Arbeidstilsynet | 79 750 |
| 3642 | Petroleumstilsynet | 81 220 |
| 5470 | Statens pensjonskasse | 67 000 |
| 5607 | Renter av boliglansordningen i Statens pensjonskasse | 1 034 000 |
| 5701 | Diverse inntekter | 2 378 160 |
| 5704 | Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs | 210 000 |
| 5705 | Refusjon av dagpenger | 19 300 |
| | Sum inntekter rammeområde 7 | 4 167 935 |
| | Sum netto rammeområde 7 | 474 145 143 |

Rammeområde 8 Forsvar, under utenriks- og forsvarskomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|---|---|-----------------------|
| Utgifter rammeområde 8 (i tusen kroner) | | |
| 42 | Ombudsmannsnemnda for Forsvaret | 7 500 |
| 1700 | Forsvarsdepartementet | 1 493 371 |
| 1710 | Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg | 7 408 570 |
| 1716 | Forsvarets forskningsinstitutt | 198 975 |
| 1720 | Felleskapasiteter i Forsvaret | 9 496 607 |
| 1731 | Hæren | 5 979 989 |
| 1732 | Sjøforsvaret | 4 545 051 |
| 1733 | Luftforsvaret | 5 992 775 |
| 1734 | Heimevernet | 1 439 422 |
| 1735 | Etterretningstjenesten | 2 188 783 |
| 1760 | Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold | 12 350 573 |
| 1761 | Nye kampfly med baseløsning | 6 821 079 |
| 1790 | Kystvakten | 1 184 726 |
| 1791 | Redningshelikoptertjenesten | 876 527 |
| 1792 | Norske styrker i utlandet | 1 000 928 |
| | Sum utgifter rammeområde 8 | 60 984 876 |
| Inntekter rammeområde 8 (i tusen kroner) | | |
| 4700 | Forsvarsdepartementet | 40 856 |
| 4710 | Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg | 4 224 763 |
| 4720 | Felleskapasiteter i Forsvaret | 404 358 |
| 4731 | Hæren | 93 538 |
| 4732 | Sjøforsvaret | 56 020 |
| 4733 | Luftforsvaret | 111 532 |
| 4734 | Heimevernet | 21 626 |
| 4760 | Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold | 384 015 |
| 4790 | Kystvakten | 1 158 |
| 4791 | Redningshelikoptertjenesten | 774 340 |
| 4792 | Norske styrker i utlandet | 38 919 |
| 4799 | Militære bøter | 500 |
| | Sum inntekter rammeområde 8 | 6 151 625 |
| | Sum netto rammeområde 8 | 54 833 251 |

Rammeområde 9 Næring, under næringskomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|--|---|-----------------------|
| Utgifter rammeområde 9 (i tusen kroner) | | |
| 900 | Nærings- og fiskeridepartementet | 903 681 |
| 902 | Justervesenet | 133 430 |
| 903 | Norsk akkreditering | 56 100 |
| 904 | Brønnøysundregistrene | 558 150 |
| 905 | Norges geologiske undersøkelse | 258 300 |
| 906 | Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard | 74 500 |
| 907 | Norsk nukleær dekommisjonering | 248 550 |
| 909 | Tiltak for sysselsetting av sjøfolk | 2 173 300 |
| 910 | Sjøfartsdirektoratet | 428 350 |
| 911 | Konkurransetilsynet | 120 850 |
| 912 | Klagenemndssekretariatet | 28 920 |
| 915 | Regelrådet | 11 200 |
| 922 | Romvirksomhet | 1 265 050 |
| 924 | Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer | 6 850 |
| 929 | Institutt for energiteknikk | 401 250 |
| 930 | Design og arkitektur Norge | 65 000 |
| 935 | Patentstyret | 283 300 |
| 936 | Klagenemnda for industrielle rettigheter | 8 150 |
| 940 | Internasjonaliserings tiltak | 59 400 |
| 950 | Forvaltning av statlig eierskap | 317 800 |
| 1473 | Kings Bay AS | 34 893 |
| 2421 | Innovasjon Norge | 2 141 550 |
| 2426 | Siva SF | 137 200 |
| 2429 | Eksportkredittordningen | 118 400 |
| 2460 | Garantiinstituttet for eksportkreditt | 0 |
| Sum utgifter rammeområde 9 | | 9 834 174 |

| | | |
|---|---|---------|
| Inntekter rammeområde 9 (i tusen kroner) | | |
| 3900 | Nærings- og fiskeridepartementet | 6 098 |
| 3902 | Justervesenet | 50 330 |
| 3903 | Norsk akkreditering | 50 450 |
| 3904 | Brønnøysundregistrene | 539 200 |
| 3905 | Norges geologiske undersøkelse | 71 000 |
| 3906 | Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard | 1 900 |
| 3907 | Norsk nukleær dekommisjonering | 36 400 |
| 3909 | Tiltak for sysselsetting av sjøfolk | 5 000 |
| 3910 | Sjøfartsdirektoratet | 292 325 |
| 3911 | Konkurransetilsynet | 300 |
| 3912 | Klagenemndssekretariatet | 1 450 |
| 3935 | Patentstyret | 110 200 |
| 3936 | Klagenemnda for industrielle rettigheter | 735 |
| 3950 | Forvaltning av statlig eierskap | 7 000 |
| 5325 | Innovasjon Norge | 70 000 |
| 5326 | Siva SF | 7 000 |
| 5329 | Eksportkredittordningen | 20 000 |
| 5460 | Garantiinstituttet for eksportkreditt | 16 500 |

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|------|---|-----------------------|
| 5612 | Renter fra Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS | 3 200 |
| 5613 | Renter fra Siva SF | 15 550 |
| 5629 | Renter fra eksportkredittordningen | 1 600 000 |
| | Sum inntekter rammeområde 9 | 2 904 638 |
| | Sum netto rammeområde 9 | 6 929 536 |

Rammeområde 10 Fiskeri, under næringskomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|--|---|-----------------------|
| Utgifter rammeområde 10 (i tusen kroner) | | |
| 917 | Fiskeridirektoratet | 518 700 |
| 919 | Diverse fiskeriformål | 272 200 |
| | Sum utgifter rammeområde 10 | 790 900 |
| Inntekter rammeområde 10 (i tusen kroner) | | |
| 3917 | Fiskeridirektoratet | 30 250 |
| | Sum inntekter rammeområde 10 | 30 250 |
| | Sum netto rammeområde 10 | 760 650 |

Rammeområde 11 Landbruk, under næringskomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|--|--|-----------------------|
| Utgifter rammeområde 11 (i tusen kroner) | | |
| 1100 | Landbruks- og matdepartementet | 182 150 |
| 1112 | Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet | 120 606 |
| 1115 | Mattilsynet | 1 386 555 |
| 1136 | Kunnskapsutvikling m.m. | 233 816 |
| 1138 | Støtte til organisasjoner m.m. | 48 527 |
| 1139 | Genressurser, miljø- og ressursregistreringer | 30 205 |
| 1140 | Høstbare viltressurser – forvaltning og tilskudd til viltformål (Viltfondet) m.m. | 79 278 |
| 1141 | Høstbare viltressurser – jegerprøve, tilskudd til organisasjoner m.m. | 11 389 |
| 1142 | Landbruksdirektoratet | 674 637 |
| 1148 | Naturskade – erstatninger | 168 000 |
| 1149 | Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket | 122 206 |
| 1150 | Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. | 16 645 652 |
| 1151 | Til gjennomføring av reindrifftsavtalen | 136 100 |
| 1161 | Myndighetsoppgaver og sektorpolitiske oppgaver på statsgrunn | 24 213 |
| | Sum utgifter rammeområde 11 | 19 863 334 |
| Inntekter rammeområde 11 (i tusen kroner) | | |
| 4100 | Landbruks- og matdepartementet | 1 098 |
| 4115 | Mattilsynet | 205 790 |
| 4136 | Kunnskapsutvikling m.m. | 18 533 |
| 4141 | Høstbare viltressurser | 4 500 |
| 4142 | Landbruksdirektoratet | 44 363 |
| 4150 | Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. | 50 |
| | Sum inntekter rammeområde 11 | 274 334 |
| | Sum netto rammeområde 11 | 19 589 000 |

Rammeområde 12 Olje og energi, under energi- og miljøkomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|--|---|------------------------------|
| Utgifter rammeområde 12 (i tusen kroner) | | |
| 1800 | Olje- og energidepartementet | 231 078 |
| 1810 | Oljedirektoratet | 497 500 |
| 1815 | Petoro AS | 360 000 |
| 1820 | Norges vassdrags- og energidirektorat | 1 135 700 |
| 1830 | Forskning og næringsutvikling | 809 000 |
| 1840 | CO ₂ -håndtering | 628 000 |
| 2440 | Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten | 28 000 000 |
| 2490 | NVE Anlegg | -10 000 |
| Sum utgifter rammeområde 12 | | 31 651 278 |
| Inntekter rammeområde 12 (i tusen kroner) | | |
| 4800 | Olje- og energidepartementet | 2 100 |
| 4810 | Oljedirektoratet | 149 000 |
| 4820 | Norges vassdrags- og energidirektorat | 147 000 |
| 5440 | Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten | 112 700 000 |
| 5490 | NVE Anlegg | 100 |
| Sum inntekter rammeområde 12 | | 112 998 200 |
| Sum netto rammeområde 12 | | -81 346 922 |

Rammeområde 13 Miljø, under energi- og miljøkomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|---|--|------------------------------|
| Utgifter rammeområde 13 (i tusen kroner) | | |
| 1400 | Klima- og miljødepartementet | 664 655 |
| 1410 | Kunnskap om klima og miljø | 1 022 671 |
| 1411 | Artsdatabanken | 69 375 |
| 1412 | Meteorologiformål | 485 762 |
| 1420 | Miljødirektoratet | 5 267 322 |
| 1422 | Miljøvennlig skipsfart | 33 894 |
| 1423 | Radioaktiv forurensning i det ytre miljø | 28 518 |
| 1425 | Fisketiltak | 17 244 |
| 1428 | Enova SF | 3 184 450 |
| 1471 | Norsk Polarinstitut | 328 119 |
| 1472 | Svalbards miljøvernfond | 20 658 |
| 1474 | Fram – Nordområdesenter for klima- og miljøforskning | 52 703 |
| 1481 | Klimakvoter | 293 312 |
| 1482 | Internasjonale klima- og utviklingstiltak | 3 181 116 |
| Sum utgifter rammeområde 13 | | 14 649 799 |

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|--|--|-----------------------|
| Inntekter rammeområde 13 (i tusen kroner) | | |
| 4400 | Klima- og miljødepartementet | 31 020 |
| 4411 | Artsdatabanken | 428 |
| 4420 | Miljødirektoratet | 150 813 |
| 4423 | Radioaktiv forurensning i det ytre miljø | 1 000 |
| 4471 | Norsk Polarinstittutt | 89 615 |
| 4481 | Salg av klimakvoter | 8 288 459 |
| Sum inntekter rammeområde 13 | | 8 561 335 |
| Sum netto rammeområde 13 | | 6 088 464 |

Rammeområde 14 Kontroll og konstitusjon, under kontroll- og konstitusjonskomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|--|--|-----------------------|
| Utgifter rammeområde 14 (i tusen kroner) | | |
| 43 | Stortingets ombudsmann for forvaltningen | 91 100 |
| 44 | Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste | 26 000 |
| 51 | Riksrevisjonen | 577 100 |
| Sum utgifter rammeområde 14 | | 694 200 |
| Inntekter rammeområde 14 (i tusen kroner) | | |
| 3051 | Riksrevisjonen | 2 300 |
| Sum inntekter rammeområde 14 | | 2 300 |
| Sum netto rammeområde 14 | | 691 900 |

Rammeområde 15 Helse, under helse- og omsorgskomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|---|---|-----------------------|
| Utgifter rammeområde 15 (i tusen kroner) | | |
| 700 | Helse- og omsorgsdepartementet | 240 179 |
| 701 | E-helse, helseregistre mv. | 1 168 400 |
| 702 | Beredskap | 29 428 |
| 703 | Internasjonalt samarbeid | 58 943 |
| 704 | Helsearkivet | 73 132 |
| 708 | Eldreombud | 7 000 |
| 709 | Pasient- og brukerombud | 73 326 |
| 710 | Vaksiner mv. | 303 925 |
| 712 | Bioteknologirådet | 14 944 |
| 714 | Folkehelse | 456 814 |
| 717 | Legemiddeltiltak | 71 795 |
| 732 | Regionale helseforetak | 167 583 303 |
| 733 | Habilitering og rehabilitering | 151 772 |
| 734 | Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak | 235 894 |
| 737 | Historiske pensjonskostnader | 94 944 |
| 740 | Helsedirektoratet | 1 401 233 |
| 741 | Norsk pasientskadeerstatning | 286 174 |
| 742 | Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten | 164 887 |
| 744 | Direktoratet for e-helse | 326 193 |
| 745 | Folkehelseinstituttet | 1 223 151 |
| 746 | Statens legemiddelverk | 339 080 |

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|--|---|-----------------------|
| 747 | Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet | 128 381 |
| 748 | Statens helsetilsyn | 161 466 |
| 749 | Statens undersøkelseskommisjon for helse- og omsorgstjenesten | 40 092 |
| 761 | Omsorgstjeneste | 8 721 238 |
| 762 | Primærhelsetjeneste | 1 210 889 |
| 765 | Psykisk helse, rus og vold | 2 127 026 |
| 769 | Utredningsvirksomhet mv. | 16 495 |
| 770 | Tannhelsetjenester | 342 258 |
| 780 | Forskning | 252 167 |
| 781 | Forsøk og utvikling mv. | 128 522 |
| 783 | Personell | 283 939 |
| 2711 | Spesialisthelsetjeneste mv. | 5 960 800 |
| 2751 | Legemidler mv. | 12 450 000 |
| 2752 | Refusjon av egenbetaling | 6 490 874 |
| 2755 | Helsetjenester i kommunene mv. | 7 588 111 |
| 2756 | Andre helsetjenester | 667 000 |
| 2790 | Andre helsetiltak | 247 000 |
| Sum utgifter rammeområde 15 | | 221 120 775 |

Inntekter rammeområde 15 (i tusen kroner)

| | | |
|---|--|--------------------|
| 3701 | E-helse, helseregistre mv. | 128 618 |
| 3704 | Helsearkivet | 3 000 |
| 3710 | Vaksiner mv. | 95 585 |
| 3714 | Folkehelse | 2 477 |
| 3732 | Regionale helseforetak | 844 000 |
| 3740 | Helsedirektoratet | 295 961 |
| 3741 | Norsk pasientskadeerstatning | 24 492 |
| 3742 | Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten | 2 406 |
| 3745 | Folkehelseinstituttet | 189 747 |
| 3746 | Statens legemiddelverk | 107 722 |
| 3747 | Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet | 32 429 |
| 3748 | Statens helsetilsyn | 1 600 |
| Sum inntekter rammeområde 15 | | 1 728 037 |
| Sum netto rammeområde 15 | | 219 392 738 |

Rammeområde 16 Utdanning og forskning, under utdannings- og forskningskomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|---|---|-----------------------|
| Utgifter rammeområde 16 (i tusen kroner) | | |
| 200 | Kunnskapsdepartementet | 409 701 |
| 201 | Analyse og kunnskapsgrunnlag | 216 285 |
| 220 | Utdanningsdirektoratet | 640 035 |
| 221 | Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene | 15 913 |
| 222 | Statlige skoler og fjernundervisningstjenester | 138 029 |
| 225 | Tiltak i grunnopplæringen | 1 177 480 |
| 226 | Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen | 3 105 915 |
| 227 | Tilskudd til særskilte skoler | 210 121 |
| 228 | Tilskudd til frittstående skoler mv. | 5 420 095 |
| 230 | Statlig spesialpedagogisk støttesystem | 720 897 |
| 231 | Barnehager | 807 777 |
| 240 | Fagskoler | 825 342 |

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|--|--|------------------------------|
| 241 | Felles tiltak for fagskoler | 30 893 |
| 242 | Norges grønne fagskole – Vea | 31 570 |
| 251 | 22. juli-senteret | 11 723 |
| 253 | Folkehøyskoler | 956 829 |
| 254 | Studieforbund mv. | 222 877 |
| 255 | Tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre | 108 451 |
| 256 | Kompetanse Norge | 113 183 |
| 257 | Kompetansepluss | 174 334 |
| 258 | Tiltak for livslang læring | 233 376 |
| 260 | Universiteter og høyskoler | 38 588 134 |
| 270 | Studentvelferd | 822 442 |
| 271 | Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen | 174 831 |
| 272 | Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning | 601 000 |
| 273 | Unit – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning | 164 495 |
| 274 | Universitetssenteret på Svalbard | 139 842 |
| 275 | Tiltak for høyere utdanning og forskning | 286 621 |
| 284 | De nasjonale forskningsetiske komiteene | 19 303 |
| 285 | Norges forskningsråd | 4 813 985 |
| 286 | Regionale forskningsfond | 189 119 |
| 287 | Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter | 218 120 |
| 288 | Internasjonale samarbeidstiltak | 3 496 001 |
| 289 | Vitenskapelige priser | 44 969 |
| 920 | Norges forskningsråd | 2 089 400 |
| 923 | Havforskningsinstituttet | 1 219 850 |
| 926 | Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy | 298 450 |
| 928 | Annen marin forskning og utvikling | 164 050 |
| 1137 | Forskning og innovasjon | 603 484 |
| 2410 | Statens lånekasse for utdanning | 14 555 910 |
| | Sum utgifter rammeområde 16 | 84 060 832 |
| Inntekter rammeområde 16 (i tusen kroner) | | |
| 3220 | Utdanningsdirektoratet | 14 907 |
| 3222 | Statlige skoler og fjernundervisningstjenester | 8 884 |
| 3225 | Tiltak i grunnopplæringen | 23 617 |
| 3230 | Statlig spesialpedagogisk støttesystem | 45 863 |
| 3242 | Norges grønne fagskole – Vea | 6 146 |
| 3256 | Kompetanse Norge | 8 803 |
| 3271 | Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen | 627 |
| 3275 | Tiltak for høyere utdanning og forskning | 10 |
| 3288 | Internasjonale samarbeidstiltak | 6 236 |
| 3923 | Havforskningsinstituttet | 430 400 |
| 3926 | Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy | 88 150 |
| 5310 | Statens lånekasse for utdanning | 133 170 |
| 5617 | Renter fra Statens lånekasse for utdanning | 5 120 420 |
| | Sum inntekter rammeområde 16 | 5 887 233 |
| | Sum netto rammeområde 16 | 78 173 599 |

Rammeområde 17 Transport og kommunikasjon, under transport- og kommunikasjonskomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S med Tillegg 1 (2019–2020) |
|--|---|--|
| Utgifter rammeområde 17 (i tusen kroner) | | |
| 541 | IT- og ekompolitikk | 497 769 |
| 542 | Internasjonalt samarbeid | 78 670 |
| 543 | Nasjonal kommunikasjonsmyndighet | 389 087 |
| 1300 | Samferdselsdepartementet | 285 200 |
| 1301 | Forskning og utvikling mv. | 159 400 |
| 1310 | Flytransport | 718 100 |
| 1311 | Tilskudd til regionale flyplasser | 29 800 |
| 1313 | Luftfartstilsynet | 245 500 |
| 1314 | Statens havarikommisjon for transport | 84 900 |
| 1320 | Statens vegvesen | 31 209 500 |
| 1321 | Nye Veier AS | 5 605 700 |
| 1323 | Vegtilsynet | 19 200 |
| 1330 | Særskilte transporttiltak | 5 901 000 |
| 1352 | Jernbanedirektoratet | 26 576 600 |
| 1354 | Statens jernbanetilsyn | 95 900 |
| 1357 | Mantena AS | 109 100 |
| 1360 | Kystverket | 2 532 800 |
| 1362 | Senter for oljevern og marint miljø | 27 300 |
| 1370 | Posttjenester | 617 400 |
| Sum utgifter rammeområde 17 | | 75 182 926 |
| Inntekter rammeområde 17 (i tusen kroner) | | |
| 3542 | Internasjonalt samarbeid | 2 259 |
| 3543 | Nasjonal kommunikasjonsmyndighet | 597 |
| 4300 | Samferdselsdepartementet | 500 |
| 4313 | Luftfartstilsynet | 148 500 |
| 4320 | Statens vegvesen | 905 700 |
| 4330 | Særskilte transporttiltak | 14 600 |
| 4331 | Infrastrukturfond | 2 053 000 |
| 4352 | Jernbanedirektoratet | 3 800 |
| 4354 | Statens jernbanetilsyn | 15 200 |
| 4360 | Kystverket | 12 700 |
| 5619 | Renter av lån til Avinor AS | 22 200 |
| 5624 | Renter av Svinesundsforbindelsen AS | 2 000 |
| Sum inntekter rammeområde 17 | | 3 181 056 |
| Sum netto rammeområde 17 | | 72 001 870 |

Rammeområde 18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv., under kommunal- og forvaltningskomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S med Tillegg 1 (2019–2020) |
|--|--|--|
| Utgifter rammeområde 18 (i tusen kroner) | | |
| 571 | Rammetilskudd til kommuner | 142 141 331 |
| 572 | Rammetilskudd til fylkeskommuner | 38 040 410 |
| 573 | Kommunereform | 871 786 |
| 575 | Ressurskrevende tjenester | 10 767 694 |
| 578 | Valgdirektoratet | 57 436 |
| 579 | Valgutgifter | 11 662 |
| Sum utgifter rammeområde 18 | | 191 890 319 |
| Inntekter rammeområde 18 (i tusen kroner) | | |
| Sum inntekter rammeområde 18 | | 0 |
| Sum netto rammeområde 18 | | 191 890 319 |

Rammeområde 19 Tilfeldige utgifter og inntekter, under finanskomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S med Tillegg 2 (2019–2020) |
|--|----------------------------|--|
| Utgifter rammeområde 19 (i tusen kroner) | | |
| 2309 | Tilfeldige utgifter | 4 955 000 |
| Sum utgifter rammeområde 19 | | 4 955 000 |
| Inntekter rammeområde 19 (i tusen kroner) | | |
| 5309 | Tilfeldige inntekter | 300 000 |
| Sum inntekter rammeområde 19 | | 300 000 |
| Sum netto rammeområde 19 | | 4 655 000 |

Rammeområde 20 Stortinget, finansadministrasjon mv., under finanskomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|---|--|------------------------------|
| Utgifter rammeområde 20 (i tusen kroner) | | |
| 41 | Stortinget | 1 345 800 |
| 1600 | Finansdepartementet | 499 300 |
| 1602 | Finanstilsynet | 444 000 |
| 1605 | Direktoratet for forvaltning og økonomistyring | 630 300 |
| 1610 | Tolletaten | 1 765 000 |
| 1618 | Skatteetaten | 7 387 200 |
| 1619 | Skatteklagenemnda | 71 200 |
| 1620 | Statistisk sentralbyrå | 893 700 |
| 1632 | Kompensasjon for merverdiavgift | 29 280 000 |
| 1633 | Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift | 7 400 000 |
| 1650 | Statsgjeld, renter mv. | 10 015 800 |
| Sum utgifter rammeområde 20 | | 59 732 300 |

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|--|--|-----------------------|
| Inntekter rammeområde 20 (i tusen kroner) | | |
| 3041 | Stortinget | 7 400 |
| 4600 | Finansdepartementet | 400 |
| 4602 | Finanstilsynet | 12 800 |
| 4605 | Direktoratet for forvaltning og økonomistyring | 62 332 |
| 4610 | Tolletaten | 58 600 |
| 4618 | Skatteetaten | 2 122 400 |
| 4620 | Statistisk sentralbyrå | 280 800 |
| 4670 | Den nordiske investeringsbank | 70 237 |
| 5351 | Overføring fra Norges Bank | 13 900 000 |
| 5491 | Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift | 1 585 327 |
| 5603 | Renter av statens kapital i statens forretningsdrift | 100 808 |
| 5605 | Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer | 2 151 700 |
| Sum inntekter rammeområde 20 | | 20 352 804 |
| Sum netto rammeområde 20 | | 39 379 496 |

Rammeområde 21 Skatter, avgifter og toll, under finanskomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|--|--|-----------------------|
| Utgifter rammeområde 21 (i tusen kroner) | | |
| Sum utgifter rammeområde 21 | | 0 |
| Inntekter rammeområde 21 (i tusen kroner) | | |
| 5501 | Skatter på formue og inntekt | 286 600 000 |
| 5502 | Finansskatt | 4 540 000 |
| 5507 | Skatt og avgift på utvinning av petroleum | 134 000 000 |
| 5508 | Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen | 5 900 000 |
| 5509 | Avgift på utslipp av NO _x i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen | 1 000 |
| 5511 | Tollinntekter | 3 400 000 |
| 5521 | Merverdiavgift | 325 600 000 |
| 5526 | Avgift på alkohol | 14 500 000 |
| 5531 | Avgift på tobakkvarer mv. | 6 700 000 |
| 5536 | Avgift på motorvogner mv. | 22 690 000 |
| 5538 | Veibruksavgift på drivstoff | 15 020 000 |
| 5541 | Avgift på elektrisk kraft | 11 300 000 |
| 5542 | Avgift på mineralolje mv. | 2 015 000 |
| 5543 | Miljøavgift på mineralske produkter mv. | 8 701 000 |
| 5547 | Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier | 1 000 |
| 5548 | Miljøavgift på visse klimagasser | 390 000 |
| 5549 | Avgift på utslipp av NO _x | 55 000 |
| 5550 | Miljøavgift på plantevernmidler | 65 000 |
| 5551 | Avgifter knyttet til mineralvirksomhet | 7 000 |
| 5555 | Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv. | 1 490 000 |
| 5556 | Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv. | 3 200 000 |
| 5557 | Avgift på sukker mv. | 200 000 |
| 5559 | Avgift på drikkevareemballasje | 2 280 000 |
| 5561 | Flypassasjeravgift | 1 900 000 |
| 5562 | Totalisatoravgift | 120 000 |
| 5565 | Dokumentavgift | 10 800 000 |
| 5568 | Sektoravgifter under Kulturdepartementet | 105 960 |

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|---|---|-----------------------|
| 5570 | Sektoravgifter under Kommunal- og moderniseringsdepartementet | 247 880 |
| 5571 | Sektoravgifter under Arbeids- og sosialdepartementet | 119 150 |
| 5572 | Sektoravgifter under Helse- og omsorgsdepartementet | 298 155 |
| 5574 | Sektoravgifter under Nærings- og fiskeridepartementet | 519 400 |
| 5576 | Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet | 260 000 |
| 5577 | Sektoravgifter under Samferdselsdepartementet | 814 500 |
| 5578 | Sektoravgifter under Klima- og miljødepartementet | 730 130 |
| 5580 | Sektoravgifter under Finansdepartementet | 445 700 |
| 5582 | Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet | 221 500 |
| 5583 | Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser | 342 900 |
| 5700 | Folketrygdens inntekter | 359 100 000 |
| Sum inntekter rammeområde 21 | | 1 224 680 275 |
| Sum netto rammeområde 21 | | -1 224 680 275 |

Rammeområde 22 Utbytte mv., under finanskomiteen

| Kap. | Formål | Prop. 1 S (2019–2020) |
|--|--|-----------------------|
| Utgifter rammeområde 22 (i tusen kroner) | | |
| Sum utgifter rammeområde 22 | | 0 |
| Inntekter rammeområde 22 (i tusen kroner) | | |
| 5611 | Aksjer i Vygruppen AS | 185 000 |
| 5616 | Kommunalbanken AS | 510 000 |
| 5622 | Aksjer i Avinor AS | 208 000 |
| 5625 | Renter og utbytte fra Innovasjon Norge | 355 000 |
| 5631 | Aksjer i AS Vinmonopolet | 66 102 |
| 5652 | Statskog SF – renter og utbytte | 33 750 |
| 5656 | Aksjer under Nærings- og fiskeridepartementets forvaltning | 20 209 700 |
| 5680 | Statnett SF | 1 135 000 |
| 5685 | Aksjer i Equinor ASA | 20 350 000 |
| 5692 | Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank | 84 200 |
| 5693 | Utbytte av aksjer i diverse selskaper mv. | 900 |
| Sum inntekter rammeområde 22 | | 43 137 652 |
| Sum netto rammeområde 22 | | -43 137 652 |

VEDLEGG 2**Oversikt over budsjettforslaget fra Sosialistisk Venstreparti**

Dette medlem viser til tabellene nedenfor for en oversikt over Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020. Totalt foreslås det utgiftsøkninger for 16 mrd. kroner og bokførte skatteendringer på 18 mrd.

kroner. Dette gir et noe mindre underskudd på statsbudsjettet enn det regjeringen legger opp til, og dermed 2 mrd. kroner lavere oljepengebruk.

Forslag til prioriteringer

| Kap. | Post | Sak | Beløp i mill. kroner |
|--|------|---|----------------------|
| Rammeområde 1: Statsforvaltning | | | |
| | | Omprioriteringer og flyttinger | -41 |
| Sum rammeområde 1 | | | -41 |
| Rammeområde 2: Familie og forbruker | | | |
| 845 | 70 | Innføre søskentillegg i barnetrygden: 25 pst. av ordinær sats (tilsvarende 264 kroner) i tillegg per barn fra og med barn nummer tre. Maksimalt tak på tre søskentillegg per familie. Innføring 1. mars | 298 |
| 845 | 70 | Øke satsen i barnetrygden for alle barn med 90 kroner/mnd. Innføring 1. mars | 1 125 |
| Foreldrepenger for alle | | | |
| 2530 | 70 | Minsteytelse foreldrepenger for alle på 2G | 308 |
| Foreldrepermisjon | | | |
| 2530 | 70 | Selvstendig uttaksrett for fedrekvoten | 70 |
| 2530 | 70 | Foreldrepermisjon for alle premature fødsler | 0 |
| Barnevernsløft | | | |
| 854 | 60 | Økt bemanning i det kommunale barnevernet | 250 |
| 855 | 1 | Styrke det statlige barnevernet | 50 |
| 854 | 61 | Flere mangfoldskontakter i barnvernstjenesten | 20 |
| 855 | 1 | Styrking av det statlige barnevernets fosterhjemarbeid | 10 |
| 855 | 1 | Midler til å styrke rosa kompetanse i Barnevernet | 0,5 |
| 856 | 1 | Overtakelse av omsorgsansvaret for EMA | 102 |
| Likestilling | | | |
| 351 | 70 | Trepartsarbeid for likestilling i arbeidslivet | 15 |
| 353 | 50 | Styrke bemanningen i Likestillings- og diskrimineringsombudet | 5 |
| 350 | 1 | Styrke bemanningen i Diskrimineringsnemda | 5 |
| 351 | 73 | Styrke likestillingssentrene | 10 |
| 351 | 70 | Støtte til FOKUS' arbeid knyttet til oppfølging av FNs kvinnekommisjon | 1 |
| 351 | 70 | Økt støtte til kvinneorganisasjonene | 10 |
| 351 | 72 | Økt støtte til LHBTI- tiltak og organisasjoner | 10 |
| 351 | 21 | Barnas Valg | 5 |
| Retten til frie liv | | | |
| 858 | 1 | Tiltak mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold | 50 |
| 840 | 21 | Utvidet åpningstid og videreutvikling av alarmtelefonen for barn og unge | 5 |
| 842 | 1 | Program mot overgrep og seksualisert vold | 35 |
| 840 | 61 | Støtte til incest og voldtektssentrene | 10 |
| 351 | 72 | Støtte til Salam | 3,1 |
| 351 | 21 | Tilskuddsordning for tiltak mot islamofobi og muslimfiendlighet | 5 |
| 351 | 72 | Tilskuddsordning for tiltak mot homofobi i tros- og livssynssamfunn | 3 |

| Kap. | Post | Sak | Beløp i mill. kroner |
|---|---------|--|-------------------------|
| 840 | 70 | Voldsforebygging | 20 |
| 846 | 21 | Program mot seksuell trakassering | 30 |
| 846 | 62 | Reversere kutt i foreldrestøttende tiltak | 17,4 |
| 841 | 21 | Mentorordning for voldsutsatte i regi av sanitetsforeninga | 1 |
| | | Omprioriteringer og flyttinger | -1 603,4 |
| Sum rammeområde 2 | | | 870,6 |
| Rammeområde 3: Kultur | | | |
| Styrke frivilligheten (inkl. momsfrigjøring) | | | |
| 315 | 70 | Regelstyrt ordning for momskompensasjon på 85 pst., overslagsbevilgning | 100 |
| 315 | 78 | Driftstilskudd Norges Frivilligsentraler | 2 |
| Språk og litteratur | | | |
| 326 | 78 | Norsk forfattersentrum | 5,2 |
| 335 | 73 | Nynorsk avissenter | 0,35 |
| 328 | 70 | Nynorsk kultursentrum, Vinjesenteret | 1,4 |
| 326 | 75 | Norsk Ordbok | 0,3 |
| 326 | 80 | Tiltak for lesetiltak fordelt av Nasjonalbiblioteket etter modell av Bokåret, tiltak utenfor bibliotek | 10 |
| 326 | 77 (NY) | Midler til fordeling til bibliotekene for langsiktige prosjekter | 30 |
| 320 | 55 | Nasjonalt løft bibliotekene | 20 |
| Kunstnerøkonomi | | | |
| 321 | 71 | Statsstipend | 1,6 |
| 321 | 73 | Kunstnerstipend | 5,68 |
| 321 | 74 | Garantiinntekt og langvarig stipend | 14,2 |
| 321 | 75 | Utstillingsvederlag | 15 |
| 321 | 75 | Opptrappingsordning med utstillingshonorar | 30 |
| 323 | 78 | Styrke Skuespiller- og danseralliansen | 2 |
| 325 | 78 | Oppstart av allianser for frilans filmskapere, musikere, komponister og eventuelle andre grupper | 10 |
| 337 | 70 | Utvidelse av piratkopieringsordningen til å gjelde litterære og visuell verk | 10 |
| Ytringsfrihet og mediemangfold (økt satsing på pressestøtte) | | | |
| 335 | 71 | Øke mediestøtten | 40 |
| Styrke Norsk kulturfond | | | |
| 320 | 55 | Styrke Norsk kulturfond | 53,566 |
| 320 | 56 (NY) | Øremerket satsing på tidsskrift og kritikk | 15 |
| 320 | 55 | Økning Fri scenekunst - dans | 7 |
| 320 | 57 (NY) | Øremerket styring innkjøpsordningen sakprosa | 5 |
| 325 | 73 (NY) | Regionale kulturfond, statlig bidrag til opptrapping | 10 |
| Kultur og aktiviteter for barn og unge | | | |
| 325 | 83 (NY) | Etableringsstøtte fritidsklubber | 15 |
| 328 | 75 (NY) | Tilskudd til museumsrabatt for barn og unge | 10 |
| 325 | 78 | Øke støtten til UKM Norge | 3 |
| 328 | 78 | Musikkbruket etter modell av scenekunstbruket | 15 |
| Film og spill | | | |
| 334 | 78 | Økt støtte til filmklubber og regionale cinemateker | 5 |
| 334 | 1 | Økt støtte til filmfestivaler | 5 |
| 334 | 21 | Teksting av dubbet film, universell utforming | 0,25 |
| 334 | 50 | Styrke filmfondet | 15 |
| 334 | 73 | Øke støtten til regionale filmsentre | 15 |

| Kap. | Post | Sak | Beløp i mill. kroner |
|--|---------|--|-------------------------|
| 334 | 71 (NY) | Belønningsordning for å velge norsk musikk i film og spill | 10 |
| 334 | 74 (NY) | Spillinstitutt, etablering og opptrapping av fondsmidler | 40 |
| Museum og kultursentre | | | |
| 323 | 70 | Styrke nasjonale institusjoner | 40 |
| 323 | 71 | Styrke regionale institusjoner | 15 |
| 328 | 78 | Bååstedet-prosjektet, tilbakeføring av samisk kulturarv | 5 |
| 323 | 71 | Rogaland Teater, forprosjekt nytt bygg | 10 |
| 323 | 71 | Nordland Teater, bygging av black box for ungdomsgruppe | 2 |
| 328 | 78 | Norsk skogfinsk museum | 3 |
| 328 | 78 | Norwegian Arts Abroad | 1 |
| 323 | 73 | Styrke region- og distriktsopera | 10 |
| 328 | 71(NY) | Digitaliseringsløft for museum | 20 |
| 328 | 70 | Hardanger fartøyvernssenter | 1 |
| 323 | 78 | Østfoldteateret | 5 |
| 323 | 71 | Det Norske Blåseensembelet | 3 |
| 323 | 71 | Sogn og Fjordane teater | 2 |
| 322 | 70 | Norsk industriarbeidermuseum, Vemork | 6 |
| 323 | 78 | Regionale kompetansesentre for dans | 20 |
| 325 | 78 | Teksting av teater | 0,4 |
| 325 | 78 | Norsk publikumsutvikling | 1,5 |
| 328 | 70 | Øke tilskudd til KODE kunstmuseum i Bergen | 5 |
| 323 | 77 (NY) | Incentivordning for å sette opp ny norsk dramatik | 20 |
| 328 | 78 | Musea i Sør-Trøndelag, Rørosmuseet, fortsatt drift Doktortjønna | 1,8 |
| 326 | 78 | Videreutvikling av Cristin og hjelp til akkreditering i arkiv, museum og bibliotek | 1 |
| 325 | 76 (NY) | Bodø europeisk kulturhovedstad | 10 |
| Gradvis overflytting fra tippemidler til statsbudsjett, over to år | | | |
| 325 | 77 (NY) | Prosjekt- og utviklingsmidler på arkivfeltet | 12,3 |
| 326 | 77 (NY) | Prosjekt- og utviklingsmidler på bibliotekfeltet | 50 |
| 328 | 77 (NY) | Prosjekt- og utviklingsmidler på museumsfeltet | 27 |
| 323 | 78 | Landsomfattende musikkordninger | 11 |
| 323 | 78 | Krafttak for sang | 2,5 |
| 325 | 78 | Folkeakademienes Landsforbund | 4 |
| 323 | 78 | Historiske Spel | 2 |
| 881 | 78 | Norske Kirkeakademier | 1 |
| Kulturminner | | | |
| 1429 | 21 | Fortidsminneforeningens museum | 2 |
| 1429 | 60 | Kulturminnearbeid i kommunene | 12 |
| 1429 | 70 | Tilskudd til automatisk fredete og andre arkeologiske funn | 10 |
| 1429 | 72 | Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner | 9 |
| 1429 | 73 | Vedlikehold av stavkirker og steinkirker | 9 |
| Omprioriteringer og flyttinger | | | -59,64 |
| Sum rammeområde 3 | | | 796,406 |
| Rammeområde 4: Utenriks | | | |
| Kamp mot global ulikhet | | | |
| 170 | 70 | Økning sivilt samfunn og informasjonsstøtten | 400 |
| 172 | 73 | UNCTADs arbeid for gjeldshåndteringsprosesser | 5 |
| 161 | 72 | Støtte til FNs skattekomité for arbeid mot en konvensjon mot skatteparadis | 5 |
| Klima og miljø | | | |

| Kap. | Post | Sak | Beløp i mill. kroner |
|---|------|---|-------------------------|
| 162 | 72 | Fornybar energi | 570 |
| 163 | 70 | Det grønne fondet, klimatilpassing i fattige land | 150 |
| 162 | 71 | Klimatilpassing i jordbruket | 100 |
| 151 | 71 | Tiltak mot miljøkriminalitet: Tyvfiske | 25 |
| 151 | 71 | Tiltak mot miljøkriminalitet: Ulovlig hogst | 25 |
| Humanitær bistand | | | |
| 159 | 70 | Støtte til UNRWA som følge av Trumps kutt i bistand til Palestina | 50 |
| 150 | 70 | Humanitær bistand til flyktninger | 100 |
| Nedrustning | | | |
| 151 | 71 | Ny post: Arbeid med kjernefysisk nedrustning og ikke-spredning, videreføring av Norges arbeid som pådriver for det humanitære initiativet mot atomvåpen | 20 |
| 151 | 71 | Opplysningsarbeid for fred, støtteordningen videreføres og styrkes | 10 |
| 118 | 70 | Øke nordområdetiltak og samarbeid med Russland | 40 |
| Et løft for kvinners rettigheter | | | |
| 164 | 70 | Utlysning av midler til små og mellomstore kvinneorganisasjoner | 70 |
| 164 | 70 | Øremerket innsats mot vold mot kvinner | 50 |
| 164 | 70 | Øremerket innsats for helhetlig seksualundervisning | 50 |
| 164 | 71 | Jubileum for Beijing, 1325 og UN Women | 25 |
| 170 | 70 | Jubileum for Beijing, 1325 og UN Women | 25 |
| 164 | 72 | UNFPA | 30 |
| Kvoteflyktninger | | | |
| 179 | 21 | Økte utgifter i forbindelse med å øke antall kvoteflyktninger til 5 000 | 25,64 |
| Kultur | | | |
| 115 | 70 | Kultur og næringsfremme | 10 |
| Svalbard | | | |
| 480 | 50 | Tilskudd til oppstart av batteripark i Longyearbyen for å sikre energitilførsel | 30 |
| | | Omprioriteringer og flyttinger | -1760 |
| Sum rammeområde 4 | | | 55,64 |
| Rammeområde 5: Justis | | | |
| Kriminalomsorg | | | |
| 430 | 1 | Øke antall soningsplasser med fotlenke | 10 |
| 430 | 1 | Økte midler til drift i fengslene for å sikre flere ansatte, bedre rehabilitering og tryggere omgivelser | 50 |
| 430 | 1 | Bedre helsetilbud til psykisk syke i fengsel | 10 |
| Politi | | | |
| 440 | 1 | Styrket innsats i politiet for å etterforske internasjonale krigsforbrytelser | 15 |
| 440 | 1 | Mer etterforskningsressurser til voldtekt og vold i nære relasjoner | 50 |
| 440 | 1 | Øremerke 83 mill. kroner regjeringen foreslår til ekstra etterforskningsressurser til etterforskning av voldtekt og vold i nære relasjoner | 0 |
| 440 | 1 | Styrke Økokrim for å bekjempe økonomisk- og miljøkriminalitet | 5 |
| 440 | 1 | Styrke politiets arbeid med ungdomskriminalitet | 10 |
| 440 | 1 | Opprette grupper i alle politidistrikt som arbeider med hatkriminalitet | 10 |
| 440 | 1 | Rosa kompetanse i politiet | 2 |
| 440 | 1 | Reversere kutt i Politihøgskolen | 5 |
| 440 | 1 | Øke satsingen på Barnehus | 8 |
| 440 | 1 | Ta imot til sammen 5 000 kvoteflyktninger, herunder 1 000 fra Hellas. Se også rammeområde 6 | 10,48 |

| Kap. | Post | Sak | Beløp i mill. kroner |
|---------------------------|------|---|-------------------------|
| Fri rettshjelp | | | |
| 470 | 1 | Øke salærsatsene til advokatene med 40 kr/t til 1080 kr/t. | 30 |
| 470 | 1 | Øke reisegodtgjørelse til advokater og sakkyndige | 10 |
| 470 | 1 | Oppjustere inntektsgrensen for fri rettshjelp | 35 |
| 470 | 72 | Øke tilskudd til spesielle rettshjelptiltak som finansierer Juss-buss, Gatejuristen, JURK og inkludere FFOs rettighetscenter i ordningen. | 5 |
| Rettsvesen | | | |
| 410 | 1 | Flere ressurser til dømmende årsverk, teknisk utstyr og andre investeringer i domstolene | 30 |
| Annet | | | |
| 444 | 1 | Ta imot til sammen 5 000 kvoteflyktninger, herunder 1 000 fra Hellas. Se også rammeområde 6. | 2,273 |
| 469 | 1 | Styrke vergemålsordningen | 5 |
| 474 | 60 | Styrke tilskuddsordning til kommuner for forebygging av radikaliserings | 5 |
| 473 | 70 | Øke driften til kontoret for voldsoffererstatning slik at de får behandlet flere søknader | 3 |
| 430 | 70 | Øke tilskudd til organisasjoner innenfor ettervern, til blant annet Røde Kors Nettverk etter soning, Røverradion, Wayback og Røverhuset | 10 |
| 440 | 1 | Styrke ROSA-prosjektet | 4 |
| | | Omprioriteringer og flyttinger | -55,335 |
| Sum utgifter | | | 269,418 |
| Sum inntektsposter | | | -30 |
| Sum rammeområde 5 | | | 299,418 |

Rammeområde 6: Innvandring, regional utvikling og bolig

| Flyktninger og innvandring | | | |
|-----------------------------------|----|--|---------|
| Flere | | Ta imot til sammen 5 000 kvoteflyktninger, herunder 1 000 fra Hellas | 412,971 |
| 291 | 62 | Områdesatsingene i Oslo, Drammen, Bergen og Trondheim - kommunale innvandrertiltak | 10 |
| 291 | 71 | Øke områdesatsingen i Oslo, Drammen, Bergen og Trondheim - øke tilskuddet til frivillige organisasjoner | 5 |
| 590 | 72 | Øke områdesatsingen i Oslo, Drammen, Bergen og Trondheim - øke midlene til byutvikling | 25 |
| 490 | 70 | Øke stønadene til beboere i mottak | 19,5 |
| 490 | 71 | Au pair-senteret | 1,5 |
| 490 | 71 | Aktivitetstilbud for barn på mottak | 10 |
| 490 | 60 | Overføre enslige mindreårige asylsøkere fra UDI til barnevernet | 0,5 |
| Integrering | | | |
| 291 | 73 | Støtte til søster til søster, voldsforbyggende prosjekt rettet mot kvinner med minoritetsbakgrunn, ønsker også å nå ut til menn | 2,5 |
| 291 | 71 | Støtte til Norsk Folkehjelps integreringsarbeid | 1 |
| 291 | 71 | Pris- og lønnsjustere tilskudd til nasjonale ressursmiljøer på integreringsfeltet | 1,5 |
| 291 | 71 | Øke støtten til organisasjoner på innvandrings- og integreringsfeltet, herunder 2 mill. kroner til Mirasenteret og 1 mill. kroner til Caritas og 2 mill. kroner til Dråpen i havet | 10 |
| 291 | 62 | Jobbsjansen, del A | 30 |
| 291 | 71 | Styrke Antirasistisk senter | 1 |
| 291 | 60 | Øke kommunale utviklingsmidler for å styrke introduksjonsprogrammet | 10 |

| Kap. | Post | Sak | Beløp i mill. kroner |
|--|--------|---|-------------------------|
| Bolig og bomiljø | | | |
| 581 | 78 | Øke tilskuddet til boligsosiale tiltak gjennom Husbanken | 10 |
| 581 | 76 | Øke tilskuddet til flere utleieboliger, leie til eie | 100 |
| 581 | 70 | Øke bostøtten | 250 |
| 581 | 75 | Etablering og tilpasning av bolig | 531 |
| 581 | 80 NY | Tilskuddsordning for universell utforming av skoler, oppfølging av Veikart universelt utformet nærscole 2030 | 200 |
| 581 | 79 | Øke tilskudd til heis | 50 |
| Samiske formål og nasjonale minoriteter | | | |
| 560 | 50 | Prisjustere Sametinget og dets institusjoner på linje med statlig og kommunal sektor | 10,5 |
| 560 | 50 | Samisk kulturminneforvaltning | 10 |
| 567 | 70 | Nasjonale minoriteter i Norge | 0,5 |
| Regionale utviklingsmidler | | | |
| 553 | 60 | Øke tilskudd til regionale tiltak for utvikling av næringsmiljøer og tilgang til kompetanse, oppfølginga av grønn ny deal | 150 |
| 553 | 61 | Øke tilskuddene til mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling, oppfølging av grønn ny deal | 50 |
| | | Omprioriteringer og flyttinger | -29,5 |
| Sum utgifter | | | 1 872,971 |
| Sum inntekstposter | | | 34,64 |
| Sum rammeområde 6 | | | 1 838,331 |
| 90-poster | | | |
| 2412 | 90 | Øke lånerammen til Husbanken til 25 mrd. kroner | 631 |
| 5312 | 90 | Økte inntekter på avdrag til Husbanken som følge av økt låneramme | 4 |
| Rammeområde 7: Arbeid og sosial | | | |
| Et styrket Nav med bedre oppfølging | | | |
| 2651 | 70 | Reversere AAP-kutt til ungdom under 25 år | 119 |
| 605 | 1 | Styrke Navs oppfølgingsarbeid | 260 |
| 634 | 76 | 1 000 tiltaksplasser til unge | 142 |
| 634 | 76 | 1 000 flere tiltaksplasser | 142 |
| 634 | 77 | 500 flere VTA-plasser som første ledd i en flerårig opptrappingsplan | 63 |
| 602(NY) | 1 (NY) | Opprette et Nav-ombud | 10 |
| 634 | 76 | Reversere kutt i tilleggsstønader til tiltaksdeltaker | 38,7 |
| Reversere smålige kutt | | | |
| 2661 | 75 | Barnebriller: Reversere regjeringens kutt | 122 |
| 2655 | 70 | Gjenopprette barnetillegget for uføre | 89 |
| 2 620 | 72 | Gå mot innsparing i barnetilsyn i overgangsstønad | 0,3 |
| 2661 | 70 | Stønad til fordyret diett som følger av cøliaki | 31 |
| Flere | | Reversere regjeringens avvikling av folketrygdens særskilte bestemmelser for flyktninger og heving av folketrygdens botidskrav fra tre år til fem år | 9 |
| Et trygt arbeidsliv for fremtiden | | | |
| 640 | 1 | Opptrappingsplan for styrking av arbeidstilsynets arbeid mot kriminalitet og sosial dumping og etablere a-krimsenters, styrke håndhevingen av innleiereglene og styrke tilsynsarbeidet i etaten | 60 |
| 601 | 21 | Kompetansefond for ny grønn omstilling i arbeidslivet | 100 |

| Kap. | Post | Sak | Beløp i mill. kroner |
|------------------------------------|---------|--|-------------------------|
| Likestilling i arbeidslivet | | | |
| 601 | 21 | Tilskudd til flerårige forsøk med sekstimersdag | 25 |
| 601 | 21 | Tiltakspakke for heltid | 38 |
| Et rausere samfunn | | | |
| 2650 | 72 | Pleiepenges i tre måneder etter barnets død | 25 |
| 352 | 72 | Helt med: Personer med utviklingshemming i jobb | 5,8 |
| 2661 | 79 | Aktivitetshjelpemidler over 26 år | 50 |
| 2661 | 74 | Stønad til biltype 1 | 30 |
| 352 | 21 | Handlingsplan for personer med nedsatt funksjonsevne | 5 |
| | | Omprioriteringer og flyttinger | -33 |
| Sum rammeområde 7 | | | 1 331,8 |
| Rammeområde 8: Forsvar | | | |
| Styrket sjøforsvar | | | |
| 1732 | 1 | Økt seilingstid sjøforsvaret, styrke KJK | 200 |
| 1790 | 1 | Styrking av Kystvakten | 100 |
| Styrke hæren | | | |
| 1731 | 1 | Hæren, inkl. beholde helikopter på Bardufoss | 530 |
| 1734 | 1 | Utvide Heimevernets trening med 2 døgn | 104 |
| Veteraner | | | |
| 1700 | 1 | Forskning på veteraners familieliv og psykiske helse | 9 |
| | | Omprioriteringer og flyttinger | -943 |
| Sum rammeområde 8 | | | 0 |
| Rammeområde 9: Næring | | | |
| 2421 | 76 | Miljøteknologiordningen | 700 |
| 2421 | 50 | Innovasjon Norges bioøkonomiordning | 46 |
| 950 | 54 | Investinor – såkornfond | 17,5 |
| 2421 | 50 | Låneprogram for innkjøp av elsjark | 50 |
| 2421 | 71 | Klyngeprogram, Innovasjon Norge | 15 |
| 2426 | 71 | Katapultordningen | 25 |
| 922 | 71 | Romvirksomhet styrket | 100 |
| 904 | 1 | Brønnøysundregistrene | 21 |
| 950 | 52 | Nysnø | 385 |
| 900 | 84 (ny) | Anskaffelsesakademiet | 7,3 |
| | | Omprioriteringer og flyttinger | -8 |
| Sum rammeområde 9 | | | 1 358,8 |
| 90-poster | | | |
| 950 | 90 | Nysnø | 715 |
| 950 | 91 | Investinor - såkornfond | 32,5 |
| Rammeområde 10: Fiskeri | | | |
| 919 | 75 | Reversere kutt i føringstilskudd | 23,8 |
| 919 | 71 | Reversere kutt til velferdsstasjoner | 2,5 |
| 917 | 1 | Pilotprosjekt for grønn teknologi i oppdrett, Hardangerfjorden | 5 |
| 919 | 72 | Støtte trygghetsopplæring for fiskere | 2,1 |
| 919 | 75 | Etablere verdiskapingsprogram i fiskeriene | 10 |
| Sum rammeområde 10 | | | 43,4 |

| Kap. | Post | Sak | Beløp i mill. kroner |
|---------------------------------------|---------|--|-------------------------|
| Rammeområde 11: Landbruk | | | |
| 1115 | 1 | Styrke Mattilsynets arbeid med dyrevelferd (herunder 10 mill. kroner til bedring av systemet MATS) | 20 |
| 1150 | 21 | Klimafond for landbruket, iverksette arbeid med sikte på innføring fra 1. januar 2021 | 5 |
| 1138 | 73 (ny) | Etablere ny offentlig dyrevernermerking av mat | 3 |
| 1138 | 70 | Biologisk-dynamisk forening | 0,2 |
| 1112 | 50 | Norecopa | 1 |
| 1136 | 50 | NIBIO | 2,5 |
| 1138 | 72 | Styrke norsk senter for økologisk landbruk | 2 |
| 1149 | 51 | Utviklingsfondet for skogbruket | 4 |
| | | Omprioriteringer og flyttinger | -46 |
| Sum rammeområde 11 | | | -8,3 |
| Rammeområde 12: Olje og energi | | | |
| 1820 | 22 | Økt satsing på flom og skredsikring som en del av klimatilpasning | 205 |
| 1820 | 73 | Tilskudd til utjevning av overføringstariffer | 10 |
| 1840 | 71 | Drifte Teknologisenter for CO ₂ -fangst på Mongstad (TCM) og arbeid med et full-skala demonstrasjonsanlegg for CO ₂ -håndtering ut hele 2020 | 60 |
| 1830 | 50 | Øke støtten til forskningsprogram for energi – ENERGIX | 40 |
| 1800 | 71 | Øke tilskuddet til norsk oljemuseum | 5 |
| | | Omprioriteringer og flyttinger | -514,5 |
| Sum utgifter | | | -194,5 |
| Sum inntektsposter | | | -20 |
| Sum rammeområde 12 | | | -174,5 |
| Rammeområde 13: Miljø | | | |
| Grønn ny deal | | | |
| 1428 | 50 | Enova – tilskudd til enøk, solceller og andre energiltak i husholdningene | 200 |
| 1428 | 50 | Enova – opprette et industriprogram for å få gjennomført kutt i klimagassutslipp som er klare teknologisk, men som ikke er lønnsomme | 500 |
| 1428 | 50 | Enova – økt satsing på nye teknologier | 550 |
| 1428 | 50 | Enova – støtteordning for ladeinfrastruktur - hurtigladere og ladere i borettslag og sameiere | 250 |
| 1410 | 50 | Økt støtte til miljøforskningsinstituttene | 50 |
| 1420 | 61 | Støtte kommuners arbeid med tiltak for å kutte klimagassutslipp og klimatilpasning i kommunene | 100 |
| 1420 | 61 | Støtte til miljørådgivere i kommunene | 50 |
| 1482 | 73 | Regnskogsbevaring: Klima- og skogsatsingen | 200 |
| Natur, vern og miljøkompetanse | | | |
| 1400 | 21 | Øke driften i klima- og miljødepartementet | 20 |
| 1400 | 70 | Øke tilskuddene til miljøorganisasjoner | 5 |
| 1410 | 72 | Øke støtte til GenØk-senter for biosikkerhet | 2 |
| 1410 | 21 | Nytt program for insektovervåking og styrket miljøovervåking | 10 |
| 1410 | 22 | Øke bevilgningen til miljøkartlegging og økologisk grunnkart | 35 |
| 1411 | 70 | Artsdatabanken - mer penger til trua arter og naturtyper | 20 |
| 1420 | 22 | Laksetrapp i Vefsna | 5 |
| 1420 | 22 | Statlige vannmiljøtiltak | 50 |

| Kap. | Post | Sak | Beløp i mill. kroner |
|---------------------------|------|--|-------------------------|
| 1420 | 34 | Ny nasjonalparkplan og opprettelse av nasjonalparker som Østmarka og Prekestolen. I tillegg økning til vern av verdifull natur | 50 |
| 1420 | 35 | Økt satsing på skogvern | 200 |
| 1420 | 38 | Restaurering av myr og annen våtmark | 20 |
| 1420 | 39 | Opprydningstiltak: Rydde opp i gamle miljøgifter i bl.a. Hammerfest | 46 |
| 1420 | 63 | Returordning for kasserte fritidsbåter | 30 |
| 1420 | 71 | Marin forsøpling og kamp mot plastforsøpling | 50 |
| 1420 | 78 | Tilskudd til friluftsmål | 50 |
| 1420 | 82 | Tilskudd til trua arter og naturtyper | 30 |
| 1420 | 82 | Handlingsplan for sjøfugl | 10 |
| 1420 | 85 | Runde miljøsenter | 5 |
| 1420 | 85 | Fossesenter Gaular | 5 |
| 1420 | 85 | Trillemarka - informasjons- og opplevelsessenter | 2 |
| 1420 | 65 | Forebyggende tiltak rovdyr | 10 |
| Kulturminner | | | |
| 1400 | 70 | Øke støtten til kulturminneorganisasjonene | 3 |
| Sum rammeområde 13 | | | 2 558 |

Rammeområde 15: Helse

| | | | |
|--|---------|---|-------|
| | | Spesialisthelsetjenesten | |
| | | Økt tilskudd til sykehusene med 1 mrd. kroner | 1 000 |
| | | Avvikle kvalitetsbasert finansiering, ISF og nøytral merverdiavgift i helseforetakene | 0 |
| Forebygging, folkehelse og oppfølging i kommunene | | | |
| 762 | 60 | Forebyggende helsetjenester i kommunetjenesten | 10 |
| 762 | 64 | Opptrappingsplan habilitering og rehabilitering i kommunene | 15 |
| 714 | 71 (NY) | Gratis skolemat 8.–10. trinn | 390 |
| 714 | 21 | Følgforskning opplæringsarbeid | 2 |
| 714 | 79 | Handlingsplan fysisk aktivitet og friluftsliv | 5 |
| 761 | 21 | Pårørendedagen | 1 |
| 761 | 21 | Tilskuddsordning informasjon og veiledning om nevrologiske sykdommer | 6 |
| 761 | 72 | Camphill Landsbystiftelsen | 2 |
| 762 | 63 | Allmennelegetjenester | 50 |
| 762 | 70 | Forskning på muskel- og skjelettsykdommer | 1 |
| 714 | 79 | Informasjonskampanje Afasi i kommunene | 0,65 |
| 733 | 21 | ParkinsonNet | 1,9 |
| 733 | 70 | Tilskudd til behandlingsreiser for personer med atopisk eksem og revmatisme | 3 |
| Organisasjonsliv | | | |
| 714 | 21 | Frivillig.no | 3 |
| 714 | 79 | Ammehjelpen | 0,8 |
| 761 | 21 | Sang i eldreomsorgen | 0,6 |
| 761 | 68 | Nasjonalforeningen for folkehelse | 1 |
| 761 | 71 | Aktivitetssvinn Nasjonalforeningen | 2 |
| 761 | 71 | Ensomhetsbekjempelse frivillige tiltak | 10 |
| 761 | 71 | Hørselshemmedes landsforening | 2,5 |
| 761 | 71 | Diabetesforbundet | 2 |
| 761 | 71 | Likepersontjeneste epilepsi | 1 |
| 765 | 71 | Pårørendealliansen | 5 |
| 765 | 72 | Gatelagsstiftelsen | 3,5 |
| 765 | 72 | RøverRadion | 1 |

| Kap. | Post | Sak | Beløp i mill. kroner |
|---|---------|--|-------------------------|
| 765 | 73 | Flere fontenehus | 11,5 |
| 769 | 70 | Frivilligsentralene | 5 |
| 781 | 79 | Utviklende og kompetansehevende tiltak, organisasjoner | 5 |
| 781 | 79 | Stiftelsen organdonasjon | 1 |
| 761 | 74 (NY) | Helsesenter for papirløse | 1,1 |
| 714 | 79 | Nasjonalt Støttegruppenettverk | 0,6 |
| Forskning og utvikling | | | |
| 780 | 50 | Forskning på kvinnesykdommer | 11 |
| 780 | 50 | Løft for demensforskning | 10 |
| 780 | 50 | Hunt4 70+ | 5 |
| 761 | 68 | Kompetanse- og innovasjonstilskuddet (reversere kutt) | 23 |
| Psykisk helse og rus | | | |
| 714 | 73 (NY) | Psykisk helse i skolen | 5 |
| 734 | 72 | Utviklingsområder innen psykisk helsevern og rus | 5 |
| 765 | 71 | Pårørende til mennesker med rus- og psykiske lidelser | 5 |
| 762 | 61 | Rusmestring i fengslene | 15 |
| 781 | 79 | BlåKors-kompasset | 3 |
| 714 | 79 | Psykologenes opplysningsarbeid for unge | 1 |
| 765 | 75 | Selvmordsforebygging | 15 |
| Seksuell helse og skeive rettigheter | | | |
| 762 | 73 | Tilskudd til organisasjoner som arbeider med seksuell helse | 6 |
| 765 | 73 | Ungdomstelefonen om kjønnsidentitet og seksualitet | 1,5 |
| 765 | 73 | Rosa kompetanse helse og sosial | 0,6 |
| 765 | 71 | Pasientorganisasjonen for kjønnsinkongruens | 1,2 |
| Tannhelse | | | |
| 770 | 70 | Gjeninnføre gratis tannhelsesjekk for eldre over 75 år | 110 |
| 770 | 70 | Øke tilskuddet til barn med klart behov for regulering, og legge til behandling i offentlig regi | 50 |
| 770 | 70 | Inkludere alle opp til 30 år i den offentlige tannhelsetjenesten, med gradert egenandel ut fra alder | 620 |
| | | Omprioriteringer og flyttinger | -1 718,382 |
| Sum rammeområde 15 | | | 712,936 |

Rammeområde 16: Kirke, utdanning og forskning

| | | | |
|--------------------------|----|--|-----|
| Videregående opplæring | | | |
| 2410 | 70 | Økt utstyrsstipend for elever | 50 |
| 227 | 78 | United World Colleges | 2,5 |
| En skole for alle | | | |
| 222 | 1 | Fjernundervisning samisk skole | 5 |
| 225 | 74 | Rosa kompetanse i barnehage og skole | 2 |
| 226 | 21 | Styrket seksualundervisning. Seksuell helse, grenser og overgrep | 20 |
| 226 | 21 | Økt kvalitet og deltakelse i SFO/AKS | 46 |
| 226 | 21 | Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen | 3 |
| 226 | 21 | Spesialundervisning – nye tiltak | 25 |
| 220 | 70 | Nynorske læremidler i fagfornyelsen | 10 |
| 230 | 21 | Reversere kutt til Statped | 25 |
| Flere lærere | | | |
| 226 | 21 | Rekrutteringspakke for flere lærere | 80 |
| 226 | 21 | Flere lærere med spesialpedagogisk kompetanse | 30 |

| Kap. | Post | Sak | Beløp i mill. kroner |
|--------------------------------------|-----------|--|-------------------------|
| Høyere utdanning og forskning | | | |
| 260 | 50 | Økt basisfinansiering | 300 |
| 2410 | 50 | Reversere endring i stipend for studenter | 255 |
| 270 | 75 | Totalt 3 000 studentboliger | 60 |
| 2410 | 50 | Øke studiestøtten (1,3G) | 130 |
| 281 | 50 | Forskningsrådet - grønn forskning | 500 |
| 260 | 50 | Nasjonal satsing på tegnspråk | 21,3 |
| 285 | 43 (NY) | 24 sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) | 40 |
| 253 | 70 | Folkehøgskole, videre mentorordning | 2,85 |
| 253 | 70 | Røros folkehøgskole | 3 |
| 253 | 70 | Sjunkhatten folkehøgskole | 2,5 |
| 225 | 74 | Prosjekttilskudd til Ungt Entreprenørskap for å skape grønne studentbedrifter | 2 |
| 920 | 50 | Forskningsrådet. Kompetanseoverføring fra olje til andre næringer | 100 |
| Etter- og videreutdanning | | | |
| 240 | 60 | 200 grønne fagskoleplasser | 10 |
| 254 | 70 | Studieforbund | 10 |
| | | Omprioriteringer og flyttinger | -513,21 |
| Sum rammeområde 16 | | | 1 221,94 |
| Rammeområde 17: Samferdsel | | | |
| Kollektivtrafikk | | | |
| 1330 | 66 | Øke belønningsordningen for bedre kollektivtransport og tilskudd til reduserte billettpriser i byene | 250 |
| 1330 | 63 | Økt statens andel til 70 pst. av store kollektivprosjekt i byene (Blant annet bussveien på Nord-Jæren, Metrobuss i Trondheim, Bybane til Fyllingsdalen og Fornebubanen i Oslo) | 800 |
| 1330 | 66 | Flere byer og tettsteder enn i dag skal få bymiljøavtaler for bedre satsing på kollektiv, sykkel og gange. F.eks.: Bodø, Vestfoldbyen, Moss, Hamar, Molde, Lillehammer, Gjøvik, Ålesund | 200 |
| 1330 | 60 | Styrke ordningen med ungdomskort i fylkene | 100 |
| 1330 | 60 | Trappe opp den nasjonale TT-ordningen med sikte på at den skal gjelde i alle fylker | 50 |
| Sykkel | | | |
| 1320 | 30 | Gang- og sykkelveier langs riksveiene. (Herunder: 10 mill. kroner til gang- og sykkelvei i Mysen, 10 mill. kroner til utbyggingsplan i Indre Østfold) | 200 |
| Jernbane | | | |
| 1352 | 72 | Planlegging av jernbane. (Herunder 5 mill. kroner til utredning av Tinnosbanen, 10 mill. kroner strekningsvise utredninger høyhastighet, 1 mill. kroner til planlegging av Ålgårdbanen, 5 mill. kroner til start planskilt kryssing på Asker stasjon (Spikkestadbanen), midler til Indre og Ytre IC, start Grenlandsbanen, ny tømmerterminal og tilsving Kongsvinger, samt universell utforming av flere stasjoner). | 950 |
| 1352 | 73 | Investeringer i nye jernbanestrekninger | 400 |
| 1352 | 71 | Satsing for å ta igjen vedlikeholdsetterslepet på jernbanen og bedre internettilgangen på togstrekninger med dårlig dekning i dag | 350 |
| 1352 | 71 | Miljøstøtteordning for gods på bane | 108 |
| 1352 | 70 | Øke kapasiteten på nattog | 90 |
| 1352 | 70 | En ekstra togavgang i ukedager Oslo-Gøteborg og Gøteborg-Oslo | 14 |
| 1352 | 70 | Tilskudd til familierabatt på enkeltreiser med tog | 50 |

| Kap. | Post | Sak | Beløp i mill. kroner |
|-------------------------------------|---------|---|-------------------------|
| Bedre og tryggere bruksveier | | | |
| 1320 | 31 | Bedre ras- og skredsikring av riksveier | 200 |
| 1320 | 30 | Utbedringstiltak vei | 100 |
| 1300 | 77 (NY) | Oppstart digitalt transportregister | 10 |
| Havner og fiskerianlegg | | | |
| 1360 | 72 | Økt tilskudd for å overføre gods fra vei til sjø | 80 |
| 1360 | 73 | Tilskudd til effektive og miljøvennlige havner | 30 |
| 1360 | 60 | Tilskudd til fiskerihavneanlegg | 60 |
| 1330 | 67 (NY) | Kompensasjon av veibruksavgift på biodrivstoff ut over omsetningskravet for de som ikke benytter seg av biodrivstoff med høy avskogingsrisiko | 300 |
| | | Omprioriteringer og flyttinger | -4505 |
| Sum rammeområde 17 | | | -163,00 |

Rammeområde 18: Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.

| Fylker | | | |
|------------------|-----|--|--------|
| 572 | 60F | Økt satsing på kollektivtrafikk i fylkeskommunene | 100 |
| 572 | 60Ø | Tilskudd til nullutslipp-kollektivtrafikk (elferger og biogass) | 300 |
| 572 | 60Ø | Opprusting av utstyrsparken på yrkesfag | 100 |
| 572 | 60Ø | Skolehelsetjenesten i videregående skole | 80 |
| 572 | 60Ø | Bedre ras- og skredsikring av fylkesveier | 184 |
| 572 | 60F | Tilskudd til fylkenes tilrettelegging for desentralisert høyere utdanning | 50 |
| 572 | 60F | Fylkeskommunenes arbeid med å styrke gjennomføringen i yrkesfag | 100 |
| 572 | 60F | Kulturminneforvaltning, kompensasjon for underfinansiert oppgavereform | 11 |
| 572 | 60Ø | Tilskudd til gang- og sykkelvei i fylkene | 100 |
| 572 | 60F | Øke støtten til bredbåndsutbygging | 50 |
| 572 | 60Ø | Nye havneanlegg og vedlikehold, kompensasjon for underfinansiert oppgavereform | 30 |
| 572 | 60Ø | Tilskudd til fiskerihavneanlegg, kompensasjon for underfinansiert oppgavereform | 40 |
| Kommuner | | | |
| Heldagsskolen | | | |
| 571 | 60F | Tid til å gjøre leksene på skolen med hjelp fra lærer | 90 |
| 571 | 60F | En ekstra time praktisk-estetisk fag | 100 |
| 571 | 60F | Gratis og frivillig kulturskoletime 1.–4. trinn | 90 |
| 571 | 60F | Veiledning nyutdannede lærer i barnehage og videregående skole | 60 |
| 571 | 60F | Fysisk aktivitet i skolen | 50 |
| Barnehage | | | |
| 571 | 60F | Styrket barnehagelærernorm 50 pst. | 215 |
| 571 | 60F | Finansiere bemanningsnorm | 500 |
| 571 | 60F | Redusere maksprisen i barnehagen med 100 kroner per måned | 126,86 |
| 571 | 60F | Bygge flere barnehageplasser i forbindelse med fjerning av kontantstøtten | 331 |
| 571 | 60F | Innføre kommunal ventestøtte fra 1. juli | 333 |
| Sosial | | | |
| 571 | 60F | Barnefattigdomssatsing i kommunene, oppfølging av lavinntektsfamilier/sårbare familier | 400 |
| 571 | 60Ø | Krisesenter, midlene øremerkes formålet, 301,3 mill. kroner | |
| 571 | 60Ø | Øremerke midlene til frivillighetssentralene på 200,2 mill. kroner | |

| Kap. | Post | Sak | Beløp i mill. kroner |
|---|------|--|-------------------------|
| Helse | | | |
| 571 | 60F | Avslutte forsøk med statlig eldreomsorg. Kostnaden er flyttet fra Helse- og omsorgsdepartementets budsjett | 1 518,382 |
| 571 | 60Ø | Øke stillinger til helsestasjon, jordmødre og skolehelsetjeneste | 250 |
| 571 | 60Ø | Opptrapping lavterskel psykisk helsevern | 300 |
| 571 | 60Ø | Opptrapping på rusfeltet | 250 |
| 571 | 60Ø | Øremerke 200 mill. kroner til habilitering/rehabilitering | |
| 571 | 60Ø | Styrke ordningen med brukerstyrt personlig assistent | 50 |
| 571 | 60Ø | Økt bemanning helse, omsorg og sosial, og rett til hele stillinger | 250 |
| 575 | 60 | Senke innslagspunktet for refusjon for ressurskrevende tjenester tilbake til 2019 | 350 |
| Miljø/klima | | | |
| 571 | 60F | Klimatilpasning i kommuner | 350 |
| 571 | 60F | Rentekompensasjon til kommuner for investering i vann og avløp. Innføres fra 1. juli | 75 |
| 571 | 60F | Miljørådgiver i kommunene | 100 |
| 571 | 60Ø | Tilskudd til gang- og sykkelvei i kommunene | 100 |
| 571 | 60F | Beholde skattekontorstrukturen som i dag (nettoeffekt på 86,4 mill. kroner siden bevilgningen til Skatteetaten også tas ned) | 644,4 |
| | | Omprioriteringer og flyttinger | -673,855 |
| Sum rammeområde 18 | | | 7 004,787 |
| Rammeområde 19: Tilfeldige inntekter og utgifter | | | |
| | | Omprioriteringer og flyttinger | -1 150 |
| Sum rammeområde 19 | | | -1 150 |
| Rammeområde 20: Finansadministrasjon mv. | | | |
| 1618 | 1 | Satsing i Skatteetaten for å avdekke skattejuks | 15 |
| | | Omprioriteringer og flyttinger | -568,3 |
| Sum rammeområde 20 | | | -553,3 |

Forslag til omprioriteringer og kutt, samt endringer i inntektskapitlene

| Kap. | Post | Sak | Beløp (i mill. kr) |
|---|------|--|-----------------------|
| Omprioriteringer, kutt og flyttinger | | | |
| 1 | 1 | Redusere apanasjen for å ta ut utgifter til drift og utvikling av de private eiendommene | -5 |
| 1 | 50 | Kutt i det kongelige hoff, på nivå med saldert 2019 | -17 |
| 2 | 1 | Redusere apanasjen for å ta ut utgifter til drift og utvikling av de private eiendommene | -5 |
| 20 | 1 | Kutt i statsministerens kontor, ABE-kutt | -3 |
| 21 | 1 | Kutt i statsrådet, herunder ABE-kutt | -11 |
| 41 | 1 | Kutt i bevilgningene til Stortinget | -10 |
| 151 | 72 | Kutte bistand til sikkerhetsformål | -287 |
| 159 | 71 | Kutte økning til Europa og Sentral-Asia | -134 |
| 160 | 70 | Omdisponere fra globale fond på Global helse til kvinneorganisasjoner | -150 |
| 162 | 70 | Næringsutvikling og handel | -136 |
| 162 | 75 | Norfund, tilbake til 2017-nivå | -105 |
| 164 | 73 | Omdisponere satsing «sårbare grupper» til sivilt samfunn og helse | -466 |

| Kap. | Post | Sak | Beløp (i mill. kr) |
|------|-------|---|-----------------------|
| 172 | 70 | Verdensbanken, kutte økning til næringslivsbistand | -170 |
| 172 | 71 | Regionale banker og fond, kutte økning | -182 |
| 172 | 72 | Strategisk samarbeid multilaterale utviklingsbanker og finansinstitusjoner | -130 |
| 231 | 60 | Tilskudd til bemanningsnorm i barnehager, flyttes til kommuneramma | -111,21 |
| 260 | 70 | Kristne private høyskoler | -326 |
| 315 | 86 | Redusere tilskudd til x-games til totalt 10 mill. kroner | -8 |
| 321 | 75 | Pilotordning utstillingshonorar, erstattet av permanent ordning | -6 |
| 325 | 1 | Kulturtanken | -15 |
| 325 | 71 | Kulturell næring, Innovasjon Norge | -25,64 |
| 325 | 86 | Kutte Talent Norge, skjermte kvinnesatsingen | -5 |
| 400 | 71 | Kutte støtten til Human Rights Service | -1,835 |
| 430 | 70 | Ikke gjennomføre forsøk med velferdsobligasjoner | -10 |
| 440 | 1 | Ikke gjennomføre forsøk med elektrosjokkvåpen | -3,5 |
| 440 | 1 | Redusere innkjøp av våpen og annet utstyr | -20 |
| 440 | 1 | Kutt i kostnad til innkjøp av bil | -20 |
| 490 | 1 | Kutt i UDI for mindre satsing på nye saker tilbakekall av statsborgerskap | -5 |
| 490 | 21 | Overføre enslige mindreårige asylsøkere fra UDI til barnevernet | -23 |
| 490 | 70 | Overføre enslige mindreårige asylsøkere fra UDI til barnevernet | -1,5 |
| 571 | 65 | Regionsentertilskudd | -192,855 |
| 571 | 60F | Etablering og tilpasning av bolig, flytting av penger ut av kommuneramma | -481 |
| 605 | 1 | Innsparing i administrasjon fordi vi går imot regelverksendringer om å avvikle særregler for flyktninger m.m. | -33 |
| 732 | 82 | Gå mot investeringsbevilgninger som følge av forslag om nedlegging av Ullevål sykehus | -100 |
| 732 | Flere | Kutte i bruk av eksterne konsulenter i helseforetakene | -100 |
| 761 | 65 | Avslutte forsøk med statlig eldreomsorg. Beløpet er økt tilsvarende på kommuneramma | -1 518,382 |
| 841 | 70 | Kutt i nytt samlivskurs | -17,4 |
| 844 | 70 | Avvikle kontantstøtten fra 1. juli | -746 |
| 845 | 70 | Erstatte regjeringens forslag til barnetrygd med større opptrapping | -427 |
| 915 | 1 | Legge ned Regelrådet | -8 |
| 1149 | 71 | Avvikle miljøskadelige subsidier i skogbruket | -22 |
| 1149 | 73 | Avvikle miljøskadelige subsidier i skogbruket | -24 |
| 1320 | 30 | Kutte planlegging og grunnverv av Riksveier, inkludert Fergefri E39 | -200 |
| 1320 | 30 | Stoppe store motorveiprojekt | -655 |
| 1320 | 73 | Kutte forslaget om lavere bompenger i distriktene | -1 400 |
| 1321 | 70 | Kutt i Nye veier | -1 400 |
| 1330 | 66 | Kutte belønningsmidler til «reduerte bompenger og bedre kollektivtilbud» (bompengepakken) | -850 |
| 1618 | 1 | Gå mot overføring av skatteoppkrevinga fra kommunene til Skatteetaten | -558,3 |
| 1710 | 47 | Kutte utbyggingen på Evenes for nye MPA | -331 |
| 1720 | 1 | Værnes og Setermoen utgifter alliert nærvær | -62 |
| 1732 | 1 | Tropikalisering av marinefartøy | -90 |
| 1792 | 1 | Trekke norske styrker ut fra operasjoner i Irak, Baltikum og Afghanistan | -460 |
| 1800 | 72 | Kutt i tilskudd til NORSOK-porteføljen | -4 |
| 1810 | 1 | Effektivisering i Oljedirektoratet som følge av færre oppgaver | -30 |
| 1810 | 23 | Kutt i oppdrags- og samarbeidsvirksomhet for utvikling av utvinningsteknologi | -30 |
| 1815 | 70 | Kutt Petoro nordområdeleting | -80 |
| 1830 | 50 | Kutt i petroleumsforskning | -301,5 |
| 2309 | 1 | Reform for kraftig reduksjon av konsulentbruk i staten | -1 150 |

| Kap. | Post | Sak | Beløp (i mill. kr) |
|---|-------------|--|-------------------------------|
| 2410 | 70 | Endringer i stipendordninger for foreldre i Lånekassen pga. innføring av minsteytelse foreldrepenger | -76 |
| 2530 | 71 | Avvikle engangsstønad. Erstattes av ny og bedre ordning. | -413 |
| 1810 | 21 | Kutt i statlig oljeleting | -69 |
| Sum omprioritering, kutt og flyttinger | | | -14 222,122 |
| Inntektsposter | | | |
| 3440 | 6 | Fjerne gebyret for familiegjenforening for flyktninger, og senke gebyret for andre familiegjenforeningssaker | -30 |
| 3490 | 3 | ODA-godkjente utgifter, økning antall kvoteflyktninger | 11,605 |
| 3490 | 6 | ODA-godkjente utgifter, økning antall kvoteflyktninger | 14,035 |
| 4810 | 1 | Lavere gebyrinntekter som følge av at det ikke gis nye tildelinger til undersøkelses- og utvinningstillatelser | -20 |
| 5615 | 80 | Økte renteinntekter til Husbanken som følge av økt låneramme | 9 |
| Sum endringer i inntektsposter | | | -15,36 |

VEDLEGG 3**Oversikt over budsjettforslaget fra Rødt**

Rødts forslag sammenlignet med regjeringas forslag til statsbudsjett for 2020

| Kap. | Post | | Beløp i mill. kroner |
|--|-------------|--|---------------------------------|
| Tiltak på rammeområde 1: Statsforvaltningen | | | |
| 1 | 1 | Kutte apanasjen Kongen og Dronninga med 25 pst. | -3,1 |
| 1 | 50 | Redusere økning i utgifter til Det Kongelige Hoff | -7,4 |
| 2 | 1 | Kutte apanasjen til Kronprinsen og Kronprinsessa med 25 pst. | -2,6 |
| 20 | 1 | Krav til effektivisering av Statsministerens kontor | -2,3 |
| 21 | 1 | Effektivisering av regjeringa | -8,0 |
| 21 | 1 | Redusere lønna for statsråder til 10 G og for statsminister til 14 G | -9,4 |
| 525 | 1 | Fylkesmannsembetene (ABE) | -10,3 |
| 545 | 1 | Datatilsynet (ABE) | -0,3 |
| Sum rammeområde 1: Statsforvaltningen | | | -22,3 |
| Tiltak på rammeområde 2: Familie og forbruker | | | |
| 350 | 1 | Lavterskeltilbud seksuell trakassering – Diskrimineringsnemnda | 5,0 |
| 351 | 21 | Forebyggende tiltak seksuell trakassering og seksuelle overgrep | 10,0 |
| 351 | 70 | Støtte til kvinneorganisasjoner | 10,0 |
| 351 | 72 | Økt støtte til LHBTI-organisasjoner (inkl. Salam) | 7,5 |
| 351 | 73 | Styrke likestillingsentrene | 15,0 |
| 353 | 50 | Økt grunnbevilgning til Likestillings- og diskrimineringsombudet | 7,0 |
| 840 | 21 | Sikre krisesentertilbud – også for utsatte grupper | 10,0 |
| 840 | 61 | Økt tilskudd til incest- og voldtektssentre | 15,0 |
| 840 | 70 | Nasjonal holdningskampanje rettet mot unge mot voldtekt | 10,0 |
| 840 | 70 | Sikre statlig finansiering av krisesentre | 350,0 |
| 844 | 70 | Fjerne kontantstøtta og innføre ventestøtte for barn som ikke har barnehageplass (fra 1. august 2020) sats 7 500 kr | -413,0 |
| 845 | 70 | Øke barnetrygda til 1 192 kr/mnd. fra 1.3.20 for alle barn 0–18 år, deretter i tillegg økning fra 1 192 til 1 354kr/mnd. for barn 0–6 fra 1.9.20 | 1 949,0 |
| 846 | 60 | Økt tilskudd til barne- og ungdomstiltak i større byer | 20,0 |
| 846 | 61 | Alarmtelefon for barn og unge utsatt for vold og seksuelle overgrep | 5,0 |
| 846 | 61 | Bekjempe fattigdom, etter modell fra nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom | 80,0 |
| 854 | 21 | Styrke tryggheten for ansatte i barnevernet | 3,0 |
| 854 | 72 | Tilskudd til forskning og kompetanseutvikling i barnevernet | 10,0 |
| 855 | 1 | 200 nye fagstillinger i statlig barnevern | 150,0 |
| 855 | 1 | Statlig barnevern: Kutte bruken av kommersielle leverandører – overføre til egenregi | 750,0 |
| 855 | 22 | Statlig barnevern: Kutte bruken av kommersielle leverandører – overføre til egenregi | -750,0 |
| 856 | 1 | Overføre mindreårige asylsøkere: Barnevernets omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere | 204,0 |
| 2530 | 71 | Øke engangsstønad ved fødsel og adopsjon til 90 000 kroner | 81,3 |
| 3856 | 4 | ODA: Barnevernets omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere | 113,1 |
| Sum rammeområde 2: Familie og forbruker | | | 2 641,9 |

| Kap. | Post | | Beløp i mill. kroner |
|--|------|---|-------------------------|
| Tiltak på rammeområde 3: Kultur | | | |
| 315 | 70 | Forsterke mva.-kompensasjon til frivillige organisasjoner | 100,0 |
| 315 | 76 | Økt støtte til fritidsaktiviteter for barn og unge | 13,0 |
| 315 | 78 | Styrke frivilligsentralene | 5,0 |
| 315 | 86 | Kutt i tilskudd til kommersielle internasjonale idrettsarrangement i Norge | -13,0 |
| 320 | 55 | Norsk kulturfond – økning på posten for musikkformål | 7,0 |
| 320 | 55 | Norsk kulturfond – økning på posten for visuell kunst | 16,0 |
| 320 | 55 | Norsk kulturfond – støtte til tidsskrift og kritikk | 10,0 |
| 320 | 55 | Norsk kulturfond – arrangørstøtteordningen for helårsarrangører | 20,0 |
| 320 | 55 | Norsk kulturfond – utvide innkjøpsordninga for litteratur med «kulturfond for skolene» | 20,0 |
| 320 | 55 | Norsk kulturfond – kulturvernformål | 5,0 |
| 321 | 71 | Kunstnerøkonomi: 5 nye statsstipender | 2,9 |
| 321 | 73 | Kunstnerøkonomi: 200 nye arbeidsstipender | 65,2 |
| 321 | 74 | Kunstnerøkonomi: 50 nye langvarige stipender | 16,3 |
| 321 | 75 | Utstillingshonorarer | 20,0 |
| 323 | 78 | Kordirigentordningen | 1,0 |
| 323 | 78 | Skuespiller- og dansealliansen | ,0 |
| 323 | 78 | Bevilgning Forfattersentrum | 5,0 |
| 323 | 78 | Opprettholde statlig innsats i kulturutstyrsfond (utvide musikkutstyrsordningen) | 30,0 |
| 325 | 1 | Avvikling av Kulturtanken | -60,0 |
| 325 | 1 | Styrke Den kulturelle skolesekken | 20,0 |
| 325 | 78 | Tilskuddsordning for ungdomsstyrte kunst- og kulturprosjekter utenfor de faste kulturinstitusjonene | 60,0 |
| 325 | 78 | Støtte til Balansekunst | 2,0 |
| 325 | 78 | metoo-pott for kulturlivet, som organisasjoner kan søke på for å gjennomføre tiltak mot seksuell trakassering | 10,0 |
| 326 | 78 | Språktiltak tegnspråk og minoritetsspråk | 1,5 |
| 328 | 78 | Nytt tilskudd: Tilbakeføring av samiske gjenstander fra museer i Oslo til samiske museum | 5,5 |
| 328 | 78 | Samisk kunstmuseum – oppdatering byggeprogram | 1,0 |
| 328 | 78 | Kunstsentrene i Norge (regionale) | 10,0 |
| 334 | 50 | Styrke filmfondet | 15,0 |
| 334 | 50 | Styrke regional filmutvikling | 7,0 |
| 334 | 78 | Opprette Filmalliansen | 2,2 |
| 335 | 71 | Økt pressestøtte | 10,0 |
| 335 | 71 | Økt støtte til samisk dagspresse | 2,0 |
| 335 | 73 | Nynorsk avissenter | 2,0 |
| 1429 | 70 | Kulturminner: Tilskudd til automatisk fredede og arkeologiske kulturminner | 10,0 |
| 1429 | 72 | Kulturminner: Tilskudd til tekniske og industrielle kulturminner | 10,0 |
| 1429 | 79 | Kulturminner: Tilskudd til kulturarven | 3,0 |
| Sum rammeområde 3: Kultur | | | 439,5 |
| Tiltak på rammeområde 4: Utenriks | | | |
| 100 | 21 | Styrke innsatsen for å redusere multinasjonale selskapers skatteunndragelser | 50,0 |
| 104 | 1 | Kutte i kongefamiliens offisielle reiser til utlandet (til 2016-nivå) | -2,4 |
| 118 | 72 | Ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet: reversere kutt, inngå langsiktige avtaler med organisasjoner og sette av minst 12 mill. av den totale budsjettposten til den søknadsbaserte ordningen | 10,2 |
| 118 | 72 | Gjenopprette og finansiere egen post til opplysningsarbeid for fred i Norge | 15,0 |

| Kap. | Post | | Beløp i mill. kroner |
|--|------|---|-------------------------|
| 118 | 74 | Kutte støtten til Oslo Freedom Forum | -2,0 |
| 118 | 75 | Forskning på fred og kjernefysisk nedrustning | 10,0 |
| 140 | 1 | Utenriksdepartementet (ABE) | 7,9 |
| 150 | 70 | Økt støtte til nødhjelp og humanitær bistand, styrke lokale aktørers rolle i bistandsarbeidet, øremerke 10 mill. kroner til kurdiske Røde Halvmåne for nødhjelp til ofre for Tyrkias invasjon av Syria og 5 mill. kroner til humanitære prosjekter i saharawiske flyktningleire i Algerie | 100,0 |
| 150 | 70 | Støtte til de norske skipene som redder båtflyktninger i Middelhavet og strakstil- tak i Morialeiren i Hellas | 5,0 |
| 151 | 70 | Økt bevilgning til fred og forsoning | 20,0 |
| 151 | 71 | Økt bevilgning til globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning | 10,0 |
| 159 | 70 | Regionbevilgning Midtøsten og Nord-Afrika. Øke støtten til palestinske flyktnin- ger (UNRWA) | 180,0 |
| 159 | 70 | Sikre at minst 10 mill. øremerkes til gjenoppbygging av Kobane | 10,0 |
| 159 | 72 | Reversere regjeringas kutt i bistand til Afghanistan | 24,5 |
| 159 | 75 | Øke regionbevilgninger til Afrika | 50,0 |
| 159 | 76 | Øke regionbevilgninger til Asia | 40,0 |
| 159 | 77 | Reversere kutt i regionbevilgninger til Latin-Amerika | 50,0 |
| 160 | 70 | Reversere kutt i støtten til helsebistand | 79,0 |
| 160 | 72 | Reversere kuttet i FNs aidsprogram UNAIDS og ta initiativ til oppfølging av kri- tikkverdige forhold innad i organisasjonen | 70,0 |
| 161 | 70 | Reversere kutt i støtten til utdanning. | 51,3 |
| 161 | 72 | Økt bevilgning til Kunnskapsbanken og faglig samarbeid. Økningen øremerkes «Skatt for utvikling» | 60,0 |
| 162 | 71 | Økt bevilgning til matsikkerhet og landbruk, og klimatilpasset landbruk i utvi- klingsland | 80,0 |
| 162 | 72 | Reversere regjeringas kutt i bevilgning til fornybar energi | 255,0 |
| 162 | 75 | Kutte i næringslivsbistand gjennom Norfund | -184,3 |
| 163 | 70 | Øke bevilgning til Miljø og klima | 50,0 |
| 164 | 70 | Økte bevilgninger til å styrke jenters og kvinners rettigheter og likestilling globalt | 40,0 |
| 164 | 71 | Økt bevilgning til FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling, UN Women | 30,0 |
| 164 | 72 | Økt bevilgning til FNs befolkningsfond UNFPA | 30,0 |
| 170 | 70 | Reversere regjeringas kutt og øke støtten til sivilt samfunn, herunder til fagbeve- gelsen gjennom Norfund | 200,0 |
| 172 | 70 | Kutte kjernebidrag Verdensbanken | -400,0 |
| 172 | 71 | Reversere økning i støtten til regionale banker og fond med nyliberal agenda, som f.eks. BID (gis i stedet som økte regionbevilgninger og gjeldsslette) | -182,0 |
| 172 | 73 | Øke bevilgninger til gjeldslette | 50,0 |
| 179 | 21 | Fjerne utgifter til flyktninger i Norge fra bistandsbudsjettet (ODA) | -718,6 |
| Sum rammeområde 4: Utenriks | | | 88,6 |
| Tiltak på rammeområde 5: Justis | | | |
| 61 | 1 | Høyesterett (ABE) | 0,6 |
| 61 | 1 | Ikke øke lønna til høyesterettsdommere | -1,3 |
| 400 | 1 | Justis- og beredskapsdepartementet (ABE) | 2,7 |
| 410 | 1 | Styrke domstolene ved å reversere ABE: Opprettholde årsverk og øke bevilgnin- gene til digitalisering | 30,0 |
| 430 | 1 | Styrke kriminalomsorgen ved å reversere ABE: Sikre årsverk og 8 aktiviserings- team for å hindre menneskerettighetsstridig isolasjon og gjøre innsatte bedre i stand til å bidra i samfunnet etter endt soning | 63,2 |

| Kap. | Post | | Beløp i mill. kroner |
|--|------|--|-------------------------|
| 430 | 1 | Bevare avdeling Kleivgrend ved Arendal fengsel | 13,6 |
| 432 | 1 | Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter (ABE) | 1,2 |
| 440 | 1 | Styrke a-krimsentrene – økt bevilgning politiet | 30,0 |
| 440 | 1 | Styrke Økokrim med flere årsverk | 40,0 |
| 440 | 1 | Overføre ressurser og personell fra Politiets utlendingsenhet til politidistriktene | 627,0 |
| 440 | 1 | Overføre ressurser og personell fra Politiets utlendingsenhet til politidistriktene | -627,0 |
| 440 | 1 | Reversere ABE: Styrke politidistriktene med flere årsverk | 91,6 |
| 440 | 1 | Øke støtten til ROSA-prosjektet | 5,0 |
| 440 | 1 | 100 nye etterforskere på seksuallovbrudd | 116,0 |
| 440 | 1 | 100 nye etterforskere på vold i nære relasjoner | 116,0 |
| 440 | 1 | Styrke politidistriktene med å overføre midlene som regjeringa øremerker til uttransportering | 95,5 |
| 440 | 1 | Kvoteflyktninger: Registrering politiet | 10,5 |
| 440 | 25 | Fjerne øremerking til uttransportering og overføre ressurser til politidistriktenes budsjett, slik at de kan avveie uttransportering opp mot andre uløste politioppgaver | -95,5 |
| 442 | 1 | Reversere kutt knyttet til reduksjon av bacheloropptak ved Politihøgskolen i Oslo i 2020 | 4,1 |
| 442 | 1 | Politihøgskolen (ABE) | 3,1 |
| 444 | 1 | Politiets sikkerhetstjeneste (ABE) | 4,5 |
| 444 | 1 | Kvoteflyktninger: PST | 2,3 |
| 451 | 1 | Øremerket støtte til sivilforsvaret, for å trygge Norges sivilbefolkning i krig, katastrofe- og krisesituasjoner | 10,0 |
| 451 | 1 | Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (ABE) | 3,8 |
| 451 | 1 | Nød- og beredskapskommunikasjon (ABE) | 3,0 |
| 454 | 1 | Redningshelikoptertjenesten (ABE) | 3,5 |
| 455 | 1 | Redningstjenesten (ABE) | 0,7 |
| 466 | 1 | Særskilte straffesaksutgifter (ABE) | 5,9 |
| 467 | 1 | Støtte til Norsk Lovtidend slik at Lovdata Pro (register over alle rettsavgjørelser) blir gratis for alle | 37,2 |
| 470 | 1 | Øke inntektsgrense, reversere ABE-kutt og kutt i reisegodtgjørelsen for advokater og sakkyndige under fri rettshjelpsordningen for Fri Rettshjelp | 50,0 |
| 470 | 72 | Øke støtten til rettshjelptiltak som JURK, Gatejuristen m.fl. | 10,0 |
| 473 | 1 | Reversere ABE og øke bevilgninger for å sikre kortere saksbehandlingstid på kontoret for voldsoffererstatning | 5,0 |
| 3400 | 2 | ODA: Justis- og beredskapsdepartementet | 1,0 |
| 3440 | 7 | Senke betaling for begjæring om utleggsforretning tilbake til 2018-nivå (fra 1. juli 2020) | 15,5 |
| 3469 | 1 | ODA: Vergemålsordningen | 4,3 |
| 3470 | 2 | ODA: Fri rettshjelp | 5,3 |
| Sum rammeområde 5: Justis | | | 688,2 |
| Tiltak på rammeområde 6: Innvandring, regional utvikling og bolig | | | |
| 290 | 1 | Kvoteflyktninger: IMDi | 16,9 |
| 290 | 1 | Integrerings- og mangfoldsdirektoratet | 1,3 |
| 291 | 21 | Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (ABE) | 1,0 |
| 291 | 60 | Kvoteflyktninger: Integreringstilskudd | 325,7 |
| 291 | 70 | Antirasistisk Senter | 2,0 |
| 291 | 70 | Stiftelsen Fargespill | 1,0 |
| 291 | 70 | NOAS | 1,0 |
| 291 | 70 | Human Rights Service | -1,8 |

| Kap. | Post | | Beløp i mill. kroner |
|--|------|---|-------------------------|
| 292 | 21 | Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (ABE) | 0,5 |
| 292 | 60 | Kvoteflyktninger: Opplæring i norsk og samfunnskunnskap | 19,2 |
| 490 | 1 | Reversere økt bevilgning til UDIs arbeid med tilbakekallelse av statsborgerskap | -4,1 |
| 490 | 1 | Kvoteflyktninger: UDI, Drift | 25,3 |
| 490 | 21 | Overføre mindreårige asylsøkere: Asylmottak | -46,0 |
| 490 | 22 | Kvoteflyktninger: UDI, Tolk og oversettelse | 0,3 |
| 490 | 60 | Overføre mindreårige asylsøkere: Tilskudd til vertskommuner for asylmottak | 1,0 |
| 490 | 70 | Overføre mindreårige asylsøkere: Stønader til beboere i asylmottak | -3,0 |
| 490 | 71 | Økt støtte til veiledningstiltak for au pairer | 5,0 |
| 490 | 73 | Kvoteflyktninger: Gjenbosetting – støttetiltak | 14,0 |
| 490 | 75 | Kvoteflyktninger: Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet | 11,6 |
| 491 | 1 | Kutte i midler til Utlendingsnemnda for tilbakekalling av statsborgerskap | -9,5 |
| 500 | 1 | Kommunal- og moderniseringsdepartementet (ABE) | 3,2 |
| 553 | 65 | Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet | 40,0 |
| 553 | 75 | Omstillingsprogram fra olje til grønne næringer | 150,0 |
| 554 | 1 | Kompetansesenter for distriktsutvikling | 5,0 |
| 554 | 73 | Økte støtten slik at flere bedrifter inkluderes i Merkur-programmet | 15,0 |
| 560 | 50 | Økte overføringer til Sametinget | 26,0 |
| 581 | 70 | Bostøtte: Øke dekningsprosenten og økt boutgiftstak | 306,0 |
| 590 | 65 | Områdesatsing Groruddalen og Oslo Sør | 15,0 |
| 590 | 81 | Kompetansetiltak for å ta vare på natur i arealplanleggingen | 5,0 |
| 2412 | 1 | Husbanken (ABE) | 1,8 |
| 3291 | 4 | ODA: Tilskudd til integreringsprosjekter i mottak | 11,2 |
| 3292 | 1 | ODA: Norskopplæring i mottak | 28,1 |
| 3490 | 1 | ODA: Retur asylsøkere med avslag og tilbakevending for flyktninger | 0,8 |
| 3490 | 3 | ODA: Reiseutgifter for flyktninger til og fra utlandet | 31,1 |
| 3490 | 4 | ODA: Asylmottak | 343,9 |
| 3490 | 6 | ODA: Beskyttelse til flyktninger utenfor Norge mv. | 22,0 |
| 3490 | 7 | ODA: UDI: Tolk og oversettelse | 20,6 |
| 3490 | 8 | ODA: Internasjonalt migrasjonsarbeid og reintegrering i hjemlandet | 113,7 |
| Sum rammeområde 6: Innvandring, regional utvikling og bolig | | | 1 499,8 |
| Tiltak på rammeområde 7: Arbeid og sosial | | | |
| 352 | 71 | Universell utforming og økt tilgjengelighet | 15,0 |
| 601 | 50 | Sekstimersdagen – tilskudd til prøveprosjekter | 50,0 |
| 605 | 1 | Økt bevilgning til arbeids- og velferdsetaten for å følge opp flere tiltaksplasser | 74,0 |
| 605 | 1 | Økt bevilgning til Arbeids- og Velferdsetaten (reversere årets ABE-kutt og styrke saksbehandlingskapasiteten ytterligere) | 88,4 |
| 605 | 1 | Administrative besparelser på å ikke øke botidskravet for asylsøkere fra tre til fem år | -33,0 |
| 605 | 1 | Reversere kuttet i særfordeler til flyktninger | 5,0 |
| 605 | 1 | Styrke a-krim-sentrene – opprette to nye | 70,0 |
| 606 | 1 | Styrke Trygderetten | 5,0 |
| 634 | 76 | Tiltak for arbeidssøkere – 1 250 ekstra tiltaksplasser fordelt på ordinære arbeidsledige | 148,0 |
| 634 | 76 | Tiltak for arbeidssøkere – 1 250 ekstra tiltaksplasser for arbeidsledige med nedsatt arbeidsevne | 148,0 |
| 634 | 77 | Varig Tilrettelagt Arbeid (VTA): 500 ekstra tiltaksplasser | 49,0 |
| 640 | 1 | Arbeidstilsynet: Reversere ABE-kutt og øke bevilgning til flere tilsyn. Øremerke minst 20 mill. kroner til tilsyn med innleie | 43,3 |
| 640 | 21 | Arbeidstilsynet: Sette i gang prosjekt med regionale verneombud i flere sektorer | 5,0 |

| Kap. | Post | | Beløp i mill. kroner |
|--|------|---|-------------------------|
| 640 | 21 | Kamp mot sosial dumping: 1 mill. kroner til Fair Play Bygg Oslo og omegn, 0,5 mill. kroner til Fair Play Bygg Rogaland og Byggebransjens Uropatrolje i Trøndelag | 2,0 |
| 2541 | 70 | Gjeninnføre ferietillegg på dagpenger (budsjetteffekt fra 2021) | - |
| 2541 | 70 | Øke maksimal permitteringslengde til 52 uker | 90,0 |
| 2620 | 70 | Øke overgangsstønaden fra 2,25 G til 2,5 G og øke varigheten uten aktivitetskrav fra 1 til 2 år | 353,5 |
| 2651 | 70 | AAP: forlenget ytelse til 2 200 personer som ikke har blitt avklart | 567,0 |
| 2651 | 70 | Reversere kutt for unge AAP-mottakere under 25 | 101,0 |
| 2651 | 70 | Reversere kutt i ung ufør-tillegg for nye mottakere av AAP | 18,0 |
| 2655 | 70 | Reversere kutt i barnetillegget for uføre | 89,0 |
| 2655 | 70 | Øke barnetillegget i uføretrygden til 0,45 G (fra 1. januar 2020) | 261,0 |
| 2661 | 70 | Reversere kutt i stønad til personer med cøliaki | 93,0 |
| 2661 | 75 | Reversere kutt i barnebriller | 122,0 |
| 2670 | 73 | Øke alderspensjonen med 6 000 kr i året for både enslige og gifte minstepensjonister | 622,0 |
| Sum rammeområde 7: Arbeid og sosial | | | 2 986,2 |
| Tiltak på rammeområde 8: Forsvar | | | |
| 1700 | 1 | Forsvarsdepartementet (ABE) | 4,1 |
| 1700 | 78 | Kutte tilskudd til NATOs driftsbudsjetter | -349,0 |
| 1710 | 1 | Ta tilbake drift av renhold i Forsvaret | 1,1 |
| 1710 | 1 | Forsvarsbygg (ABE) | 20,8 |
| 1720 | 1 | Styrke Forsvarets høgskole: Utdanne flere kadetter og befal for å kunne øke størrelsen på sjø og landmakt, spesielt Hæren | 50,0 |
| 1720 | 1 | Teknologifond for testing og innføring av ny forsvarsteknologi med vekt på defensivt innrettede våpen, egnet til asymmetrisk forsvar | 80,0 |
| 1720 | 1 | Felleskapasiteter i Hæren (ABE) | 126,3 |
| 1720 | 71 | Opprettholde øremerkede midler til SIOPS for meritterende kurs i veteranhelse i overgangsperiode, samt øke støtten til veteranorganisasjonene generelt | 1,6 |
| 1731 | 1 | Styrke Hæren ved å øke antall årsverk, øke volum på lagførerutdanningen og tilrettelegge for etablering av lederutdanning i Nord-Norge for fremtidig oppbeholdning | 400,0 |
| 1731 | 1 | Beholde dedikert helikopterstøtte til Hæren | 50,0 |
| 1731 | 1 | Kutte amerikansk base i Indre Troms | -25,0 |
| 1731 | 1 | Kutte utgifter tilknyttet forhåndslagring av militært materiell (Marine Corps Prepositioning Program Norway) | -67,2 |
| 1731 | 1 | Hæren (ABE) | 7,5 |
| 1732 | 1 | Styrke Sjøforsvaret bl.a. med midler til ammunisjon for å sikre Norges havområder, ressurser og territoriale integritet | 91,0 |
| 1732 | 1 | Kutte i tilpasning av Sjøforsvarets fartøyer for militære oppdrag i varmere farvann, som legger opp til økt bruk av det norske Sjøforsvaret til utenlandsoperasjoner under USA og NATOs ledelse | -91,0 |
| 1732 | 1 | Sjøforsvaret (ABE) | 4,9 |
| 1733 | 1 | Kutte utgifter til forhåndslagring for USAs luftvåpen Collocated Operating Bases | -6,3 |
| 1733 | 1 | Luftforsvaret (ABE) | 9,1 |
| 1734 | 1 | Øke soldater i Heimevernet med 5 000 mann til 45 000 (øke i områdestruktur, beholde 3 000 innsatsstyrker). Inkluderer engangsinvestering i våpen og annen utrustning (inkl. reversert ABE) | 260,7 |
| 1734 | 1 | Øke øvingsdøgn i Heimevernet | 148,0 |
| 1734 | 1 | Kutte amerikansk base Værnes | -37,0 |
| 1734 | 1 | Reetablere Sjøheimevernet | 250,0 |

| Kap. | Post | | Beløp i mill. kroner |
|---|------|---|-------------------------|
| 1760 | 1 | Forsvarsmateriell (ABE) | 8,1 |
| 1760 | 45 | Materiell for å øke Hærens kampkraft | 945,0 |
| 1760 | 75 | Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet | -98,2 |
| 1761 | 1 | Kutte i administrasjon og innføring av kampfly | -178,1 |
| 1761 | 45 | Kutte kampfly og baseløsning | -5 863,5 |
| 1761 | 47 | Kutte bygg og anlegg til F-35 | -779,5 |
| 1761 | 76 | Ventefond for kampflybevilgning i påvente av kontraktsoppsigelse. Kan overføres | 5 863,5 |
| 1790 | 1 | Styrke Kystvakten med mannskap til 50 patruljedøgn ekstra på fartøy som i dag ikke utnyttet fullt ut | 48,0 |
| 1792 | 1 | Kutte militære operasjoner i utlandet | -875,0 |
| Sum rammeområde 8: Forsvar | | | - |
| Tiltak på rammeområde 9: Næring | | | |
| 905 | 21 | Undersøke potensialet for å hente ut jordmetaller og andre ressurser fra restmasser fra gruver | 10,0 |
| 906 | 31 | Sikring og miljøtiltak ved gruver | 3,0 |
| 915 | 1 | Legge ned Regelrådet | -8,0 |
| 950 | 52 | Nysnø Klimainvesteringer AS | 200,0 |
| 2421 | 50 | Innovasjon Norge – satsing på sirkulærøkonomi | 100,0 |
| 2421 | 50 | Innovasjon Norge – styrke bioøkonomiordningen - inkl. satsing på bærekraftig for fra lokale ressurser | 100,0 |
| 2421 | 50 | Innovasjon Norge – kutte midler til petroleumsnæringen | -180,0 |
| 2421 | 76 | Miljøteknologiordninga – generell styrking | 100,0 |
| 2421 | 76 | Miljøteknologiordninga – miljøtiltak i oppdrettsnæringa | 100,0 |
| 2421 | 76 | Miljøteknologiordninga – utslippskutt i industri gjennom bruk av trekull, hydrogen og andre innskuddsfaktorer | 150,0 |
| Sum rammeområde 9: Næring | | | 575,0 |
| Tiltak på rammeområde 10: Fiskeri | | | |
| 919 | 71 | Reversere kutt og øke velferdsordninger for fiskere | 5,0 |
| 919 | 72 | Reversere kutt i sikkerhetsopplæring for fiskere | 3,3 |
| 919 | 73 | Tilskudd til kompensasjon for økt CO ₂ -avgift for fiske og fangst i nære farvann | 127,5 |
| 919 | 75 | Økt føringstilskudd og andre næringstiltak i fiskeriene | 37,8 |
| 919 | 77 | Ny rekrutteringsordning rettet mot ungdomsskoleelever for å øke rekrutteringa til fiskeriene | 2,0 |
| Sum rammeområde 10: Fiskeri | | | 175,6 |
| Tiltak på rammeområde 11: Landbruk | | | |
| 1112 | 50 | Økt støtte til Norecopa – alternativer til dyreforsøk | 1,0 |
| 1112 | 50 | Økt overføring til Veterinærinstituttet for å forske på antibiotikaresistens, samt andre sykdommer og patogener som kan true på grunn av endret klima | 3,0 |
| 1112 | 50 | Økt overføring til Veterinærinstituttet for forskning på lakselus | 20,0 |
| 1115 | 1 | Styrke Mattilsynets arbeid mot smittespredning fra dyrefor | 5,0 |
| 1115 | 1 | Styrke Mattilsynets arbeid for bedre dyrevelferd i blant annet oppdretts- og svinenæringa | 15,0 |
| 1136 | 50 | Økt støtte til Norsk genressurssenter for å sikre bruk av norske husdyrraser | 2,0 |
| 1138 | 70 | Reversere kutt i støtte til organisasjoner | 0,2 |
| 1142 | 46 | Støtte til oppstart av beredskapslagring av korn | 10,0 |
| 1142 | 65 | Oppfølging av jordvernstrategi | 5,0 |
| 1142 | 65 | Tilskudd til erstatning for vern av matjord | 15,0 |
| 1149 | 73 | Kutte støtte til tettere planting etter hogst og gjødsling av skog | -25,0 |

| Kap. | Post | | Beløp i mill. kroner |
|---|------|--|-------------------------|
| 1149 | 73 | Tilskudd til forsøk med plukkhogst | 25,0 |
| 1150 | 50 | Flere utvalgte kulturlandskap | 5,0 |
| 1150 | 50 | Inntekter fra økt soyapris brukes til tilskudd for å ha dyr på utmarksbeite | 9,3 |
| 1150 | 50 | Redusere subsidier til veibygging og hogst i bratt terreng i gammel naturskog | -60,0 |
| 1150 | 50 | Øke tilskudd til drenering og miljø-/klimatiltak i landbruket | 60,0 |
| 1150 | 50 | Metodeutvikling og kartlegging av gammelskog | 20,0 |
| 4150 | 85 | Prisutjevningsbeløp ved innføring av tollavgift på soyamel | 6,5 |
| Sum rammeområde 11: Landbruk | | | 117,0 |
| Tiltak på rammeområde 12: Olje og energi | | | |
| 1810 | 1 | Holde driftsutgiftene på 2019-nivå | -5,5 |
| 1810 | 1 | Reduserte driftsutgifter når vi ikke lyser ut nye TFO-runder | -14,0 |
| 1810 | 21 | Kutte geologisk kartlegging av Barentshavet nord | -69,0 |
| 1815 | 70 | Stoppe utviklingen av nye felt i nordområdene, Petoro AS | -60,0 |
| 1820 | 22 | Styrke flom- og skredforebygging | 105,0 |
| 1820 | 26 | Reversere økning til reguleringsmyndigheten for energi (RME) | -1,0 |
| 1820 | 60 | Tilskudd til flom- og skredforebygging | 100,0 |
| 1820 | 75 | Tilskudd til implementering av miljødesign ved revisjon av vannkraftkonsesjoner | 50,0 |
| 1830 | 50 | Kutte i petroleumsforskning rettet mot aktivitet i Arktis mm. | -150,0 |
| 1830 | 50 | Økte bevilgninger til forskning på energisparing | 50,0 |
| 1830 | 50 | Satsing på forskning på elektrisitetsproduksjon fra dyp geotermisk energi | 40,0 |
| 1830 | 50 | Økt bevilgning til EnergiX | 33,5 |
| 1840 | 50 | Reversere kutt til CLIMIT | 26,5 |
| 2440 | 30 | SDØE – Redusere investeringer med prosjekter som ikke er besluttet igangsatt | -615,0 |
| 4810 | 1 | Reduserte gebyrinntekter når vi ikke lyser ut nye TFO-runder | 14,0 |
| 5440 | 24 | Stoppe lete- og feltutviklingsaktiviteter i områder fra 23. og 24. konsesjonsrunde | -342,0 |
| 5440 | 24 | Redusere lete- og feltutviklingsutgifter som ikke er bundet i kontrakter | -900,0 |
| Sum rammeområde 12: Olje og energi | | | -1 737,5 |
| Tiltak på rammeområde 13: Miljø | | | |
| 1400 | 70 | Frivillige miljøorganisasjoner og allmenntilrette miljøstiftelser | 8,0 |
| 1410 | 21 | Miljøovervåkning og miljødata, særlig vanntiltak | 30,0 |
| 1410 | 21 | Tiltak mot fremmede arter | 20,0 |
| 1410 | 22 | Økologisk grunnkart | 25,0 |
| 1410 | 23 | MAREANO | 20,0 |
| 1410 | 50 | NINA: Forskning og tiltak for å sikre villaksbestander | 30,0 |
| 1410 | 51 | Norges forskningsråd – Forsking på forbruksreduksjon | 20,0 |
| 1411 | 1 | Artsdatabanken | 20,0 |
| 1420 | 1 | Økt tilsyn med ytre miljø i petroleumssektoren | 5,0 |
| 1420 | 22 | Økt innsats mot parasitten Gyrodactylus salaris | 20,0 |
| 1420 | 22 | Statlige vannmiljøtiltak | 40,0 |
| 1420 | 31 | Tiltak i verneområder | 12,0 |
| 1420 | 35 | Skogvern | 200,0 |
| 1420 | 38 | Restaurering av myr og annen våtmark | 20,0 |
| 1420 | 61 | Miljødirektoratet: Tilskudd til klimatiltak og klimatilpassing | 300,0 |
| 1420 | 62 | Ny returordning for mobiler, nettbrett og datamaskiner | 170,4 |
| 1420 | 70 | Tilskudd vannmiljøtiltak | 22,0 |
| 1420 | 71 | Marin forsøpling | 20,0 |
| 1420 | 81 | Flere utvalgte kulturlandskap | 5,0 |
| 1420 | 82 | Tilskudd til trua arter og naturtyper | 30,0 |
| 1420 | 84 | Internasjonalt samarbeid | 1,8 |

| Kap. | Post | | Beløp i mill. kroner |
|--|------|--|-------------------------|
| 1428 | 50 | ENOVA – Klimatiltak i industrien | 100,0 |
| 1428 | 50 | ENOVA – Energieffektivisering (ENØK) i bygg | 250,0 |
| 1428 | 50 | ENOVA – Styrke støtteordning til landstrøm i norske havner | 50,0 |
| 1428 | 50 | ENOVA – Egen støtteordning for energieffektivisering i borettslag og sameier | 150,0 |
| 1428 | 50 | ENOVA – Opprette støtteordning for utbygging av elbil-lading i borettslag og sameier | 150,0 |
| 1428 | 50 | ENOVA – Ytterligere satsing på flytende havvind | 300,0 |
| 1428 | 50 | ENOVA – Opprette utlånsfond med friinntektsrente øremerket oppgradering av vannkraft | 200,0 |
| Sum rammeområde 13: Miljø | | | 2 219,2 |
| Tiltak på rammeområde 15: Helse | | | |
| 714 | 21 | Folkehelse: Forebygge voldtekt | 15,0 |
| 714 | 60 | Helsesenter for papirløse i Oslo | 1,1 |
| 714 | 70 | Tilskudd frivillig rusforebyggende innsats | 5,0 |
| 714 | 74 | Tilskudd til gratis skolemat | 389,0 |
| 714 | 79 | Ammehjelpen | 1,0 |
| 717 | 70 | Gratis prevensjon opp til fylte 25 år | 31,5 |
| 717 | 70 | Prevensjon: Oppheve den nedre aldersgrensen på 16 | 4,5 |
| 732 | 70 | Forskning på ME | 2,0 |
| 732 | 71 | Avvikle kvalitetsbasert finansiering | -566,4 |
| 732 | 72 | Økt basisbevilgning Helse Sør-Øst | 27 040,7 |
| 732 | 73 | Økt basisbevilgning Helse Vest | 9 440,0 |
| 732 | 74 | Økt basisbevilgning Helse Midt-Norge | 7 084,9 |
| 732 | 75 | Økt basisbevilgning Helse Nord | 6 014,0 |
| 732 | 76 | Avvikle innsatsstyrt finansiering | -39 960,7 |
| 732 | 80 | Kompensasjon for avvikling av nøytral mva. for regionale helseforetak | -7 378,2 |
| 732 | 82 | Starte utbygging av Aker sykehus, og utrede Ullevål-alternativet | 100,0 |
| 732 | 82 | Ikke bevilge investeringslån til planer om nedleggelse av Ullevål sykehus | -100,0 |
| 733 | 21 | Opptrappingsplan habilitering og rehabilitering | 20,0 |
| 740 | 1 | Planlegge alternative organisasjonsformer, med sikte på å avvikle helseforetaksmodellen | 10,0 |
| 740 | 1 | Avvikle «Fritt behandlingsvalg» – reduserte administrasjonskostnader | -5,0 |
| 761 | 60 | Kommunale kompetansetiltak for å få flere helsefagarbeidere | 3,0 |
| 761 | 65 | Avvikle forsøksordning med statlig eldreomsorg – reduserte administrasjonskostnader | -5,0 |
| 762 | 60 | Styrke jordmordkompetansen i kommunene | 10,0 |
| 762 | 60 | Økt støtte til forebyggende helsetjenester: Helsestasjons- og skolehelsetjenesten | 6,0 |
| 762 | 61 | Rusmestringsenheter i fengselshelsetjenesten | 15,0 |
| 762 | 63 | Seksuell helse: Styrket seksualitetsundervisning i skolen | 5,0 |
| 765 | 21 | Opptrappingsplan mot vold og overgrep: Forebygge vold i nære relasjoner | 25,0 |
| 765 | 73 | Flere Fontenehus, arbeidsfellesskap for mennesker som har eller har hatt psykiske helseproblemer | 11,5 |
| 780 | 50 | Økt bevilgning til forskning på kvinnehelse | 30,0 |
| 2711 | 72 | Tannhelse: Egenandelstak på 2 000 kr, 40 prosent refusjon over dette beløpet | 2 480,0 |
| 2711 | 72 | Tannhelse: Utvide aldersgrensa for gratis tannhelse fra 18 til og med 25 år | 500,0 |
| 2711 | 72 | Tannhelse: Øke takster for stønad til tannbehandling med forventet pris- og kostnadsvekst | 22,0 |
| 2711 | 72 | Tannhelse: Reversere kutt i stønad til tannregulering | 51,0 |
| 2751 | 70 | Gratis prevensjon til alle uten inntektsgivende arbeid | 25,0 |
| 2751 | 70 | Migrenemedisin på blå resept | 26,8 |

| Kap. | Post | | Beløp i mill. kroner |
|---|-------|---|-------------------------|
| 2752 | 70 | Redusere egenandelstak 1 med 100 kroner | 130,0 |
| 2752 | 71 | Redusere egenandelstak 2 med 100 kroner | 29,0 |
| Sum rammeområde 15: Helse | | | 5 512,6 |
| Tiltak på rammeområde 16: Utdanning og forskning | | | |
| 200 | 1 | Kunnskapsdepartementet (ABE) | 2,0 |
| 222 | 1 | Fjernundervisning samisk språk | 5,0 |
| 225 | 65 | Utvidet låneramme for rentekompensasjonsordninga for svømmeanlegg | 22,5 |
| 225 | 75 | Rosa kompetanse i barnehage og skole | 2,0 |
| 226 | 22 | Kompetanseløft for lærere i seksualitetsundervisninga | 20,0 |
| 230 | 1 | Statlig spesialpedagogisk tjeneste | 25,0 |
| 231 | 21 | Flere fagarbeidere i barnehage (300 stillinger) | 180,3 |
| 240 | 60 | 500 nye fagskoleplasser | 17,7 |
| 254 | 73 | Reversere kutt til voksenopplæringsorganisasjoner | 1,0 |
| 260 | 50 | Statlige universiteter og høyskoler (ABE) | 178,0 |
| 260 | 50 | Løfte barnehagelærerutdanninga til samme finansieringskategori som grunnskolelærerutdanninga | 68,4 |
| 260 | 50 | Flere studieplasser for utdanning av helsesykepleiere (tidl. helsesøstre) | 20,0 |
| 260 | 70 | Private høyskoler (ABE) | 8,1 |
| 260 | 50/70 | Kutte bruken av resultatbasert finansiering av høyere utdanning | -203,7 |
| 260 | 50/70 | Økt basisfinansiering av høyere utdanning | 203,7 |
| 270 | 75 | 800 ekstra studentboliger, totalt 3 000 | 55,6 |
| 286 | 60 | Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning | 25,0 |
| 920 | 50 | Norges forskningsråd – styrking av Forny2020 | 10,0 |
| 920 | 50 | Norges forskningsråd – prosjekt for sirkulærøkonomi | 20,0 |
| 923 | 22 | Havforskningsinstituttet – kunnskapsløft for havet | 40,0 |
| 928 | 72 | Forskning på sterile varianter av oppdrettsfisk – Nofima | 25,0 |
| 2410 | 50 | Reversere endringene i stipender for studenter | 512,9 |
| 2410 | 50 | 500 nye fagskoleplasser | 5,7 |
| 2410 | 70 | Øke utstyrsstipendet for elever på VGS med 25 prosent | 40,2 |
| 3225 | 4 | ODA: Tiltak i grunnopplæringen | 23,6 |
| Sum rammeområde 16: Utdanning og forskning | | | 1 308,2 |
| Tiltak på rammeområde 17: Transport og kommunikasjon | | | |
| 541 | 60 | Styrke tilskuddsordningen til bredbåndsutbygging | 100,0 |
| 1320 | 28 | Statens vegvesen – økt kontroll av tunge kjøretøy | 50,0 |
| 1320 | 29 | Kutte nye OPS-prosjekter | -400,0 |
| 1320 | 29 | Flytte vedlikehold av tunneller fra OPS-prosjekter til Statens vegvesen | -63,0 |
| 1320 | 30 | Trafikksikkerhetstiltak på riksveier | 100,0 |
| 1320 | 30 | Kutte store riksveiprosjekter som ikke har startet opp | -855,0 |
| 1320 | 30 | Flytte vedlikehold av tunneller fra OPS-prosjekter til Statens vegvesen | 63,0 |
| 1320 | 30 | Økt tilskudd for gang- og sykkelsti langs riksveier | 200,0 |
| 1320 | 31 | Skredsikringstiltak på riksveier | 100,0 |
| 1320 | 74 | Bompengerabattordning til lavtlønte | 300,0 |
| 1321 | 70 | Stoppe motorveiutbygging og legge ned Nye Veier AS | -4 900,0 |
| 1330 | 63 | Øke statens bidrag til store kollektivprosjekter i byene, som Bybanen i Bergen og Fornebubanen i Oslo | 699,0 |
| 1330 | 66 | Belønningsordningen for bedre kollektivtransport mv. i byområdene | 350,0 |
| 1330 | 66 | Belønningsmidler bymiljø-/byvekstvtaler (flere mellomstore byer og tettsteder inn i ordningen (bl.a. Moss, Bodø, Gjøvik og Hamar) | 500,0 |
| 1330 | 66 | Reduserte billettpriser på kollektivtrafikk | 100,0 |

| Kap. | Post | | Beløp i mill. kroner |
|--|------|--|-------------------------|
| 1330 | 66 | Tilskudd til fylkeskommuner for ekspressbusser og buss-til-tog | 50,0 |
| 1352 | 21 | Jernbanepakke: Doble midlene til planlegging av Nord-Norgebanen for å sikre rask igangsettelse | 10,0 |
| 1352 | 70 | Jernbanepakke: Opprette bonusordning for langdistansetog | 20,0 |
| 1352 | 70 | Jernbanepakke: Flere togsett og flere sovevogner | 250,0 |
| 1352 | 70 | Jernbanepakke: Sikre rammebetingelser for raske, gjennomgående tog mellom Oslo og København | 250,0 |
| 1352 | 70 | Omdisponere årsverk brukt til konkurranseutsetting av trafikpakker til økt planleggingskapasitet for å få fortgang i nye utbygginger | -12,0 |
| 1352 | 70 | Redusere prisen på alle togreiser (omfattet av en trafikkavtale) med 20 prosent | 720,0 |
| 1352 | 71 | Jernbanepakke: Ta igjen vedlikeholdsetterslepet på jernbanen | 700,0 |
| 1352 | 72 | Jernbanepakke: Økt planleggingskapasitet for å få fortgang i nye utbygginger | 400,0 |
| 1352 | 72 | Omdisponere årsverk brukt til konkurranseutsetting til å øke planleggingskapasiteten for å få fortgang i nye utbygginger | 12,0 |
| 1352 | 72 | Jernbanepakke: Utrede muligheten for hydrogentog på Nordlandsbanen | 18,0 |
| 1352 | 72 | Jernbanepakke: Elektrifisere Trønder- og Meråkerbanen | 200,0 |
| 1352 | 73 | Jernbanepakke: Økte investeringer som kan settes i gang i 2020 | 400,0 |
| 1352 | 75 | Tilskudd til godsoverføring fra vei til jernbane | 112,0 |
| 1360 | 30 | Havner: Nye anlegg og mer vedlikehold | 60,0 |
| 1360 | 72 | Havner: Tilskudd for overføring av gods fra vei til sjø | 50,0 |
| 1360 | 73 | Havner: Tilskudd til effektive og miljøvennlige havner | 80,0 |
| 1370 | 70 | Reversere kutt i postomdelingen | 249,0 |
| 4312 | 1 | Avinor – Halvere startavgift for lette fly | -51,0 |
| 4312 | 1 | Avinor – Øke startavgift for tyngre fly | 51,0 |
| Sum rammeområde 17: Transport og kommunikasjon | | | -87,0 |
| Tiltak på rammeområde 18: Rammeoverføringer til kommunene | | | |
| 571 | 60 | Øke frie overføringer til kommunene | 6 500,0 |
| 571 | 60 | Gratis barnehage for 5-åringer (fra 1.8.20) | 891,0 |
| 571 | 60 | Ikke øke maksprisen for barnehage for øvrige alderstrinn enn 5-åringer med 95 kroner (fra 1.8.20) | 84,1 |
| 571 | 60 | Fjerne kontantstøtta: Behov for 3 400 ekstra barnehageplasser | 331,0 |
| 571 | 60 | Økt finansiering av andrelinjebarnevernet i Oslo | 40,0 |
| 571 | 60 | Styrke skolehelsetjenesten i barneskolen (tilsvarer over 200 nye helsesykepleiere) | 150,0 |
| 571 | 60 | BPA – øremerkes fra frie overføringer | 200,0 |
| 571 | 60 | Opptrappingsplan for rusfeltet | 350,0 |
| 571 | 60 | Øke satsene for sosialstønad med 25 prosent | 1 680,0 |
| 571 | 60 | Holde barnetrygden utenfor beregningsgrunnlaget for sosialstønad | 460,0 |
| 571 | 60 | Redusert behov for sosialhjelp dersom flere på AAP får beholde ytelsen til de er avklart | -107,0 |
| 571 | 60 | Skatteetaten: Reversere sentralisering av skatteinnkreving | 644,4 |
| 571 | 60 | 200 nye fagstillinger i det kommunale barnevernet | 140,0 |
| 571 | 60 | Støtte til økte utgifter for kommunene når miljø vektlegges høyere enn pris ved innkjøp og anbud | 100,0 |
| 571 | 60 | Makspris kulturskolen på 2 000 kr pr. år fra høsten 2020 | 50,0 |
| 571 | 60 | Tilskudd til gang og sykkelveier | 90,0 |
| 571 | 60 | Satsing på skolebiblioteker | 50,0 |
| 571 | 60 | Rett til skolegang for ungdom med endelig avslag på asylsøknaden | 11,0 |
| 571 | 60 | Overføre deler av oppdrettsavgiften til kommuner og fylkeskommuner | 150,0 |
| 571 | 61 | Økt distriktstilskudd Sør-Norge | 233,0 |
| 571 | 62 | Økt distriktstilskudd Nord-Norge | 267,0 |

| Kap. | Post | | Beløp i mill. kroner |
|---|------|---|-------------------------|
| 572 | 60 | Tilskudd til gang og sykkelveier | 60,0 |
| 572 | 60 | Økt vedlikehold av fylkesveier | 400,0 |
| 572 | 60 | Skredsikring på fylkesveier | 150,0 |
| 572 | 60 | Økte frie overføringer til fylkeskommunene | 500,0 |
| 572 | 60 | Fond for opprusting av verksteder på yrkesfag | 100,0 |
| 572 | 60 | Øke lærlingtilskuddet med 2 500 kr | 56,3 |
| 575 | 60 | Ressurskrevende tjenester – redusere innslagspunktet med 50 000 kr | 350,0 |
| Sum rammeområde 18: Rammeoverføringer til kommunene | | | 13 930,8 |
| Tiltak på rammeområde 19: Tilfeldige utgifter og inntekter | | | |
| 2309 | 1 | Reversere resterende ABE-kutt som ikke er omtalt under de ulike rammeområdene | 329,8 |
| 2309 | 1 | AKL-reform (Avkonsulentifisering og Lederlønnskutt-reform for statlige virksomheter og foretak) | -300,0 |
| Sum rammeområde 19: Tilfeldige utgifter og inntekter | | | 29,8 |
| Tiltak på rammeområde 20: Finansadministrasjon | | | |
| 41 | 1 | Redusere godtgjørelse for stortingsrepresentanter til 8 G | -33,5 |
| 1618 | 1 | Skatteetaten: Styrking av a-krimsentrene og kampen mot skatteunndragelser (inkl. reversering av ABE) | 70,0 |
| 1618 | 1 | Skatteetaten: Reversere sentralisering av skatteinnkreving | -558,3 |
| 1600 | 72 | Tilskudd til organisasjoner som jobber med økonomiske spørsmål som gjeldsproblematikk, åpenhet og skattepolitikk i Norge - bl.a. Gjeldsofferalliansen, Attac, Transparency Norway og Publish What You Pay | 25,0 |
| 1605 | 1 | Økt veiledning for å sikre miljøhensyn i offentlige anbud | 20,0 |
| Sum rammeområde 20: Finansadministrasjon | | | -476,8 |
| Tiltak på rammeområde 21: Skatter, avgifter og toll | | | |
| 5501 | 70 | Mer progressiv inntektsskatt | -11 788,0 |
| 5501 | 70 | Økt skatt på utbytte | -6 130,0 |
| 5501 | 70 | Fjerne skjermingsrente for aksjeutbytte | -720,0 |
| 5501 | 70 | Øke fagforeningsfradrag til 7 000 kr | 402,5 |
| 5501 | 70 | Mer progressiv formuesskatt | -8 736,0 |
| 5501 | 70 | Øke fradragssatser for kost/losji | 640,0 |
| 5501 | 70 | Innføre skattefritak på slitertillegget | 6,0 |
| 5501 | 70 | Øke fradraget for enslige forsørgere (prisjustering to år) | 47,0 |
| 5501 | 70 | Prisjustere sjømannsfradraget, fiskerfradraget og særskilt fradrag for Troms og Finnmark | 9,0 |
| 5501 | 70 | Begrense maksimalt sparingsnivå i BSU til 150 000 kroner | -225,0 |
| 5501 | 70 | Fjerne rentefradrag på lån over 5 mill. kroner (50 G) per person | -1 140,0 |
| 5501 | 70 | Avvikle skattefordeler for individuell pensjonssparing (IPS) | -340,0 |
| 5501 | 70 | Reversere doblingen av maksimal opsjonsfordel og utvidelsen fra selskaper med 10 til 12 ansatte | -320,0 |
| 5501 | 70 | Klimarabatt tilsvarende 1 000 kr til alle med <600 000 kr i inntekt, 1 400 kr til alle med <250 000 kr, samt barnetillegg på 300 kr | 3 100,0 |
| 5501 | 72 | Ikke lukke ordningen med skattebegrensning til personer med svært lave inntekter | 15,0 |
| 5501 | 72 | Halvere fradrag for petroleumsnæringen i Skattefunn-ordningen (ingen bokført effekt i 2020) | - |
| 5501 | 74 | Øke selskapsskatten til 23 prosent (ingen bokført effekt i 2020) | - |
| 5501 | 74 | Innføre naturressursskatt for vindkraft (ingen bokført effekt i 2020) | - |

| Kap. | Post | | Beløp i mill. kroner |
|--|------|--|-------------------------|
| 5502 | 71 | Øke selskapskatten for finansielle virksomheter til 26 prosent (ingen bokført effekt i 2020) | - |
| 5511 | 70 | Fjerne tollfrihet på klær under 3 000 kr | -10,0 |
| 5511 | 70 | Toll på import av soyamel fra 1.7.2020 | -2,8 |
| 5521 | 70 | Redusere laveste mva.-sats fra 12 til 10 prosent | 450,0 |
| 5521 | 70 | Redusere mva. på norskprodusert frukt og grønt fra 15 til 10 prosent | 300,0 |
| 5521 | 70 | Fjerne mva. på reparasjoner | 500,0 |
| 5521 | 70 | Fjerne fritak for engangsavgift for tunge elbiler (innføre «Tesla-avgift») | -640,0 |
| 5521 | 70 | Redusere fritaket for engangsavgift for hybridbiler (km-grense + vektreduksjon) | -280,0 |
| 5541 | 70 | Ikke prisjustere elavgiften | 130,0 |
| 5542 | 70 | Oppheve fritak for grunnavgift på mineralolje for petroleumsindustri, inkl. forsyningsskip | -900,0 |
| 5543 | 70 | Økt CO ₂ -avgift med 50 prosent | -3 470,0 |
| 5543 | 70 | Fortsatt fritak for CO ₂ -avgift for naturgass til kjemisk reduksjon, elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser | 82,5 |
| 5556 | 70 | Reversere økning i brusavgift til 2017-nivå | 575,0 |
| 5559 | 70 | Økt avgift for engangsemballasje for drikkevarer | -484,0 |
| 5559 | 72 | Økt miljøavgift på drikkevareemballasje av plast | -23,0 |
| 5561 | 70 | Flypassasjeravgift: Øke avgiftssats til 85 kroner for korte reiser | -155,0 |
| 5561 | 70 | Flypassasjeravgift: Øke avgiftssats til 300 kroner for lange reiser | -135,0 |
| 5574 | 76 | Oppdrettsavgift på 35 øre/kg – til kommuner/fylkeskommuner og miljøtiltak | -450,0 |
| 5578 | 74 | Avgift på deponering av gruveavfall | -375,0 |
| Sum rammeområde 21: Skatter, avgifter og toll | | | -30 066,8 |

VEDLEGG 4**Brev fra Finansdepartementet v/statsråd Siv Jensen til Stortingets presidentskap, datert 29. oktober 2019****Meld. St. 1 (2019–2020) Nasjonalbudsjettet 2020 og Prop. 1 S (2019–2020) Statsbudsjettet 2020 (Gul bok) – Rettebrev**

Det vises til Meld. St. 1 (2019–2020) *Nasjonalbudsjettet 2020* og Prop. 1 S (2019–2020) *Statsbudsjettet 2020 (Gul bok)*.

Feil i Meld. St. 1 (2019–2020) Nasjonalbudsjettet 2020:Kapittel 2.1, side 18

I tabell 2.1 er volumendring for offentlig konsum og offentlig forvaltnings bruttoinvesteringer i 2018 ved en feil ikke oppdatert i tråd nasjonalregnskapstall publisert 29. august. For offentlig konsum og investeringer i 2018 var volumveksten hhv. 1,4 og 7,5 pst., og ikke 1,2 og 6,8 pst. som det står i budsjettokumentet.

Kapittel 2.5, side 30

I tittelen til figur 2.7C og 2.7D står det "Januar 2012-september 2019". Det skulle stått "Januar 2014-september 2019"

Vedlegg 3, side 176

I vedleggstabell 3.18 er samme feil som i tabell 2.1, jf. omtale over.

Feil i Prop. 1 S (2019–2020) Statsbudsjettet 2020 (Gul bok):Kapittel 4.3, side 51

Som det fremgår av kapittel 4 i Gul bok 2020 er utarbeidelsen av tabellverket som viser utviklingen på politikkområder belyst med årlig gjennomsnittlig realvekst beregnet bl.a. ved hjelp av prisindekser fra det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene. Funksjonsendringer, endringer i budsjetteringspraksis, omorganiseringer m.m. er søkt ivaretatt for å gi et mest mulig korrekt bilde på utviklingen over tid, og det gjøres enkelte skjønnsmessige grupperinger.

En ny gjennomgang viser at det i presentasjonen av realvekst er benyttet en litt for høy verdi for en parameter for lønnsoverhenget fra 2019 til 2020. Konsekvensen er at realveksten fra 2019 til 2020 presentert i tabell 4.1 gjennomgående er litt for lav. Nedenfor følger en korrigert tabell der dette er rettet, og der justerte tall står med uthevet skrift. Det understrekes at anslaget for budsjettets samlede utgiftsvekst fra 2019 til 2020 på 0,8 pst. er riktig. Det er kun hvordan realveksten er presentert på ulike politikkområder i tabell 4.1 som er feil.

Korrigert Tabell 4.1 Utviklingen i politikkområder 2009–2020. Nominelle tall i mrd. kroner og gjennomsnittlig årlig realvekst.

| | Nominell verdi | | | | Gjennomsnittlig årlig realvekst | | |
|---|----------------|-------|-------|-------|---------------------------------|-----------|-----------|
| | 2009 | 2013 | 2019 | 2020 | 2009–2013 | 2013–2019 | 2019–2020 |
| Politikkområde | | | | | | | |
| <i>Internasjonal bistand¹</i> | 22,1 | 25,5 | 32,4 | 33,7 | -0,1 % | 1,2 % | 1,1 % |
| <i>Utdanning</i> | | | | | | | |
| - Statlige bevilgninger til opplæring og barnehager | 6,6 | 8,3 | 14,6 | 13,9 | 2,6 % | 6,8 % | -7,3 % |
| - Høyere utdanning og forskning under Kunnskapsdepartementet | 38,4 | 46,0 | 61,9 | 64,7 | 1,3 % | 2,4 % | 1,6 % |
| <i>Kultur og likestilling</i> | 11,2 | 14,4 | 18,9 | 19,7 | 2,6 % | 1,7 % | 1,6 % |
| <i>Rettsvesen og beredskap inklusiv Svalbardbudsjettet</i> | 19,5 | 26,4 | 39,6 | 39,8 | 3,9 % | 3,0 % | -1,2 % |
| <i>Utlendingsområdet inkl. integrering av innvandrere</i> | 9,9 | 13,4 | 16,4 | 14,1 | 4,4 % | 0,5 % | -16,5 % |
| <i>Kommunal og modernisering utenom kommunale rammetilskudd</i> | 13,0 | 14,9 | 20,1 | 17,5 | 0,6 % | 2,2 % | -15,1 % |
| <i>Arbeid og sosiale formål</i> | 26,0 | 27,1 | 32,4 | 33,6 | -2,4 % | 0,0 % | 1,8 % |
| <i>Helse</i> | | | | | | | |
| - Spesialisthelsetjenesten | 96,1 | 117,4 | 159,6 | 168,4 | 1,5 % | 2,3 % | 2,3 % |
| - Andre helseformål | 8,5 | 9,9 | 19,1 | 19,9 | 1,2 % | 8,5 % | 1,5 % |
| <i>Barn, familie, tros- og livssynssamfunn</i> | 24,3 | 26,2 | 30,9 | 31,9 | -0,4 % | 0,5 % | 1,2 % |

| | Nominell verdi | | | | Gjennomsnittlig årlig realvekst | | |
|---|----------------|-------|-------|-------|---------------------------------|--------|--------|
| <i>Næringsformål</i> | | | | | | | |
| - Næring og fiskeri | 9,4 | 9,7 | 13,7 | 14,0 | -2,9 % | 2,9 % | -0,5 % |
| - Landbruk og mat | 15,0 | 17,0 | 19,9 | 20,3 | -0,7 % | -0,1 % | -1,5 % |
| <i>Olje og energi utenom statlig petroleumsvirksomhet</i> | 3,4 | 5,1 | 3,7 | 3,5 | 6,8 % | -8,1 % | -7,8 % |
| <i>Samferdselsformål</i> | | | | | | | |
| - Vei- og jernbaneformål | 23,3 | 35,6 | 61,1 | 64,8 | 7,9 % | 6,3 % | 3,0 % |
| - Andre samferdselsformål | 4,3 | 5,6 | 7,9 | 10,5 | 3,6 % | 2,6 % | 29,7 % |
| <i>Forsvarsformål</i> | 32,2 | 36,1 | 53,6 | 54,8 | -0,8 % | 3,9 % | 0,5 % |
| <i>Klima og miljø²</i> | 6,5 | 8,4 | 13,7 | 15,1 | 3,3 % | 5,4 % | 7,1 % |
| <i>Statlig administrasjon, EØS-finansieringsordningene mv.</i> | 17,7 | 19,8 | 27,2 | 28,9 | -0,7 % | 1,6 % | 4,5 % |
| Underliggende utgiftsvekst i statsbudsjettet, samlet | | | | | 1,7 % | 2,2 % | 0,8 % |
| <i>Rammeoverføringer til kommunene</i> | 114,1 | 148,2 | 187,1 | 190,7 | | | |
| <i>Kompensasjon for merverdiavgift til offentlig forvaltning og private</i> | 20,5 | 23,8 | 35,2 | 36,7 | | | |
| <i>Renter på statsgjeld</i> | 20,3 | 12,3 | 10,0 | 10,2 | | | |
| <i>Statlig petroleumsvirksomhet</i> | 24,7 | 33,6 | 28,0 | 28,0 | | | |

1 Internasjonal bistand inkluderer i denne tabellen ikke bevilgninger til klima- og skogsatsingen under Klima- og miljødepartementet eller ODA-godkjente flyktningutgifter i Norge. Disse bevilgningene inngår i øvrige politikkområder. Tabellen inneholder heller ikke kapitaltransaksjoner, som innskudd av grunnfondskapital i Norfund og innskudd i Den asiatiske investeringsbanken for infrastruktur (AIIB). Bistandsmidler under Kunnskapsdepartementet og Finansdepartementet er også holdt utenfor.

2 Politikkområdet omfatter utgifter til klima- og miljøltiltak kun på Klima- og miljødepartementets områder.

Kilde: Finansdepartementet

Ovennevnte innebærer videre at noe omtale i kapittel 4.3 *Realvekst i statsbudsjettets utgifter på politikkområder* der det vises til tall i tabell 4.1 som nå korrigeres, også må korrigeres.

På side 54, 1. avsnitt under *høyere utdanning og forskning* står det:

«Veksten fra 2019 til 2020 fordeles med 1,1 pst. vekst til høyere utdanning og 4,2 pst. til forskning.»

Det skal stå:

«Veksten fra 2019 til 2020 fordeles med 1,2 pst. vekst til høyere utdanning og 4,2 pst. til forskning.»

På side 55, 1. avsnitt under *rettsvesen og beredskap* står det:

«Bevilgningene til rettsvesen og beredskap har hatt en gjennomsnittlig årlig realvekst på 3,3 pst. i perioden 2009 til 2019. Veksten skyldes blant annet investeringer i landsdekkende nødnett, redningshelikoptre, politihelikoptre, nytt beredskapssenter for politiet og sikrede datasentre i justissektoren. Når det samlede bevilgningsnivået går ned 2,6 pst. fra 2019 til 2020, skyldes det hovedsakelig reduserte utgifter etter gjennomføring av større anskaffelser og investeringer. I tillegg ble det bevilget midler til investeringer i PST og politiet ifb. RNB 2019, som ikke videreføres i 2020.»

Det skal stå:

«Bevilgningene til rettsvesen og beredskap har hatt en gjennomsnittlig årlig realvekst på 3,4 pst. i perioden 2009 til 2019. Veksten skyldes blant annet investeringer i landsdekkende nødnett, redningshelikoptre, politihelikoptre, nytt beredskapssenter for politiet og sikrede datasentre i justissektoren. Når det samlede bevilgningsnivået går ned 1,2 pst. fra 2019 til 2020, skyldes det hovedsakelig reduserte utgifter etter gjennomføring av større anskaffelser og investeringer. I tillegg ble det bevilget midler til investeringer i PST og politiet ifb. RNB 2019, som ikke videreføres i 2020.»

På side 56, 1. avsnitt under *kommunal og modernisering* står det:

«Utgiftene til kommunal- og moderniseringsformål utenom rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner anslås å reduseres reelt med 15,5 pst. fra 2019 til 2020.»

Det skal stå:

«Utgiftene til kommunal- og moderniseringsformål utenom rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner anslås å reduseres reelt med 15,1 pst. fra 2019 til 2020.»

På side 56, 2. avsnitt under *arbeid og sosiale formål* står det:

«Politikkområdet arbeid og sosiale formål viser en liten økning fra 2019 til 2020.»

Det skal stå:

«Politikkområdet arbeid og sosiale formål viser en **økning** fra 2019 til 2020.»

På side 56, 5. avsnitt under *andre helseformål* står det:

«Fra 2019 til 2020 anslås det at utgiftene øker med 1,1 pst.»

Det skal stå:

«Fra 2019 til 2020 anslås det at utgiftene øker med **1,5** pst.»

På side 56, 6. avsnitt under *barn, familie, tros- og livssynssamfunn* står det:

«Utgiftene under politikkområdet anslås å øke med 0,9 pst. i 2020.»

Det skal stå:

«Utgiftene under politikkområdet anslås å øke med **1,2** pst. i 2020.»

På side 57, 1. avsnitt under *olje og energi (eksklusiv statlig petroleumsvirksomhet)* står det:

«Det er en nedgang på 8,2 pst fra 2019 til 2020.»

Det skal stå:

«Det er en nedgang på **7,8** pst fra 2019 til 2020.»

På side 57, 2. avsnitt under *vei- og jernbaneformål* står det:

«Utgiftene til vei- og jernbaneformål har hatt en gjennomsnittlig realvekst per år på 7,0 pst. fra 2009 til 2019. Fra 2019 til 2020 anslås det en realvekst på 2,9 pst.»

Det skal stå:

«Utgiftene til vei- og jernbaneformål har hatt en gjennomsnittlig realvekst per år på **6,9** pst. fra 2009 til 2019. Fra 2019 til 2020 anslås det en realvekst på **3,0** pst.»

På side 57, 3. avsnitt under *vei- og jernbaneformål* står det:

«Den gjennomsnittlige årlige realveksten til andre samferdselsformål enn vei- og jernbaneformål har vært på 2,5 pst. fra 2009 til 2019, mens økningen fra 2019 til 2020 er på 29,2 pst. som i hovedsak skyldes økt tilskudd til kollektivtransport i byområder.»

Det skal stå:

«Den gjennomsnittlige årlige realveksten til andre samferdselsformål enn vei- og jernbaneformål har vært på **3,0** pst. fra 2009 til 2019, mens økningen fra 2019 til 2020 er på **29,7** pst. som i hovedsak skyldes økt tilskudd til kollektivtransport i byområder.»

På side 57, 4. avsnitt under *forsvarsformål* står det:

«Når utgiftene til forsvarsformål derimot anslås å gå ned reelt med 0,4 pst. fra 2019 til 2020, må det ses i sammenheng med utfasing av tilleggsfinansiering av kampflyanskaffelsen og forsert anskaffelse av nye kystvaktfartøyer. Korrigert for utgifter til kampflyanskaffelsen viser utgiftene til forsvarsformål en reell vekst på 3,5 pst. fra 2019 til 2020. Nedgangen må også ses i sammenheng med at det ifb. RNB 2019 ble gitt betydelig økte bevilgninger til forsvarsformål, i hovedsak til sikring, heving og transport av skipet KNM Helge Ingstad.»

Det skal stå:

«Når utgiftene til forsvarsformål anslås **reelt å øke** med **0,5** pst. fra 2019 til 2020, må det ses i sammenheng med utfasing av tilleggsfinansiering av kampflyanskaffelsen og forsert anskaffelse av nye kystvaktfartøyer. Korrigert for utgifter til kampflyanskaffelsen viser utgiftene til forsvarsformål en reell vekst på **4,6** pst. fra 2019 til 2020. **Økningen** må også ses i sammenheng med at det ifb. RNB 2019 ble gitt betydelig økte bevilgninger til forsvarsformål, i hovedsak til sikring, heving og transport av skipet KNM Helge Ingstad.»

Kapittel 5.3, side 66

I tabell 5.3, som viser flerårige budsjettkonsekvenser på utgiftssiden for perioden 2021–2023, er det under opplistingen av utgiftsområder under Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) falt ut to rader, slik at sumtallene for ASD i tabellen ikke stemmer overens med tallene for de enkeltstående områdene som er nevnt under sumtallet. De to radene som har falt ut gjelder «Etterlatte, grunnpensjon» og «Overgangsstonad». I tabellen nedenfor er disse to radene lagt inn. Sumtallene som er oppgitt for ASD i Gul bok for 2020 er altså riktige.

| | | | |
|---|--------|--------|--------|
| <i>Arbeids- og sosialdepartementet</i> | 8 230 | 15 694 | 23 022 |
| IKT-modernisering i NAV | -424 | -424 | -424 |
| Tilskudd til Statens pensjonskasse | 505 | 993 | 1 448 |
| Tilskudd til avtalefestet pensjon (AFP) | 220 | 420 | 610 |
| Sykepenges | 420 | 600 | 770 |
| Arbeidsavklaringspenger | -1 134 | -1 804 | -2 159 |

| | | | |
|--|----------|-------------|-------------|
| Uføretrygd | 2 437 | 3 544 | 4 312 |
| Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv. | 140 | 290 | 445 |
| Alderspensjon | 6 135 | 12 321 | 18 459 |
| Overgangsstønad | 0 | 0 | -124 |
| Etterlatte, grunnpensjon | 0 | -147 | -216 |
| Andre endringer | -70 | -100 | -100 |

VEDLEGG 5**Flertallets endringer i forhold til regjeringens forslag til statsbudsjettet for 2020**

| Kap. | Post | Formål | Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2 | H, FrP, V og KrF |
|---------------------------|------|--|---------------------------------|------------------------|
| Utgifter (i tusen kroner) | | | | |
| 118 | | Utenrikspolitiske satsinger | | |
| | 72 | Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv. | 28 428 | 29 928 (+1 500) |
| | 74 | Forskning, dialog og menneskerettigheter mv. | 53 355 | 53 455 (+100) |
| 226 | | Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen | | |
| | 21 | Spesielle driftsutgifter | 1 270 426 | 1 295 426 (+25 000) |
| 227 | | Tilskudd til særskilte skoler | | |
| | 78 | Tilskudd | 168 654 | 177 354 (+8 700) |
| 228 | | Tilskudd til frittstående skoler mv. | | |
| | 70 | Frittstående grunnskoler | 2 873 533 | 2 875 033 (+1 500) |
| | 76 | Andre frittstående skoler | 34 671 | 41 071 (+6 400) |
| 253 | | Folkehøyskoler | | |
| | 70 | Tilskudd til folkehøyskoler | 950 766 | 951 516 (+750) |
| 254 | | Studieforbund mv. | | |
| | 70 | Tilskudd til studieforbund | 209 641 | 219 641 (+10 000) |
| 275 | | Tiltak for høyere utdanning og forskning | | |
| | 21 | Spesielle driftsutgifter | 179 803 | 176 603 (-3 200) |
| | 70 | Tilskudd | 97 304 | 98 304 (+1 000) |
| 285 | | Norges forskningsråd | | |
| | 52 | Langsiktig, grunnleggende forskning | 1 830 078 | 1 810 078 (-20 000) |
| 291 | | Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere | | |
| | 71 | Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet | 124 443 | 125 443 (+1 000) |
| | 73 | Tilskudd | 20 114 | 21 414 (+1 300) |
| 315 | | Frivillighetsformål | | |
| | 70 | Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner | 1 700 000 | 1 685 000 (-15 000) |
| | 78 | Ymse faste tiltak | 13 220 | 14 220 (+1 000) |
| | 79 | Til disposisjon | 6 810 | 9 810 (+3 000) |
| 322 | | Bygg og offentlige rom | | |
| | 70 | Nasjonale kulturbygg | 290 600 | 294 600 (+4 000) |

| Kap. | Post | Formål | Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2 | H, FrP, V og KrF |
|------------|------|--|---------------------------------|-------------------------|
| 323 | | Musikk og scenekunst | | |
| | 71 | Region-/landsdelsinstitusjoner | 817 730 | 819 230 (+1 500) |
| 325 | | Allmenne kulturformål | | |
| | 78 | Ymse faste tiltak | 51 220 | 52 220 (+1 000) |
| | 79 | Til disposisjon | 10 600 | 11 600 (+1 000) |
| 328 | | Museum og visuell kunst | | |
| | 70 | Det nasjonale museumsnettverket | 2 076 125 | 2 080 525 (+4 400) |
| 351 | | Likestilling og ikke-diskriminering | | |
| | 72 | Lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og inter-kjønn | 12 235 | 12 785 (+550) |
| 352 | | Nedsatt funksjonsevne | | |
| | 72 | Funksjonshemmedes levekår og livskvalitet | 17 860 | 19 060 (+1 200) |
| 410 | | Domstolene | | |
| | 1 | Driftsutgifter | 2 596 717 | 2 616 717 (+20 000) |
| 430 | | Kriminalomsorgen | | |
| | 1 | Driftsutgifter | 4 780 033 | 4 786 033 (+6 000) |
| 440 | | Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten | | |
| | 1 | Driftsutgifter | 18 622 616 | 18 642 616 (+20 000) |
| 480 | | Svalbardbudsjettet | | |
| | 50 | Tilskudd | 375 808 | 385 808 (+10 000) |
| 500 | | Kommunal- og moderniseringsdepartementet | | |
| | 70 | Diverse formål | 2 994 | 4 994 (+2 000) |
| 581 | | Bolig- og bomiljøtiltak | | |
| | 76 | Utleieboliger | 485 067 | 445 067 (-40 000) |
| 714 | | Folkehelse | | |
| | 79 | Andre tilskudd | 65 146 | 62 146 (-3 000) |
| 761 | | Omsorgstjeneste | | |
| | 68 | Kompetanse og innovasjon | 400 857 | 404 857 (+4 000) |
| | 79 | Andre tilskudd | 119 632 | 121 632 (+2 000) |
| 765 | | Psykisk helse, rus og vold | | |
| | 71 | Brukere og pårørende | 168 797 | 169 297 (+500) |
| | 72 | Frivillig arbeid mv. | 412 935 | 415 935 (+3 000) |
| | 73 | Utviklingstiltak mv. | 160 503 | 170 503 (+10 000) |

| Kap. | Post | Formål | Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2 | H, FrP, V og KrF |
|-------------|------|--|---------------------------------|--------------------------|
| 781 | | Forsøk og utvikling mv. | | |
| | 79 | Tilskudd | 75 544 | 76 044 (+500) |
| 846 | | Familie- og oppveksttiltak | | |
| | 61 | Nasjonal tilskuddsordning for å inkludere barn og unge | 356 969 | 358 969 (+2 000) |
| | 70 | Barne- og ungdomsorganisasjoner | 160 288 | 163 088 (+2 800) |
| 860 | | Forbrukerrådet | | |
| | 50 | Basisbevilgning | 138 545 | 133 545 (-5 000) |
| 865 | | Forbrukerpolitiske tiltak | | |
| | 50 | Forskning og undervisning | 9 922 | 5 922 (-4 000) |
| 900 | | Nærings- og fiskeridepartementet | | |
| | 80 | Gea Norvegica Geopark | 0 | 1 000 (+1 000) |
| 919 | | Diverse fiskeriformål | | |
| | 71 | Tilskudd til velferdsstasjoner | 0 | 2 500 (+2 500) |
| | 75 | Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene | 3 000 | 17 000 (+14 000) |
| 928 | | Annen marin forskning og utvikling | | |
| | 60 | Blått kompetansesenter Sør | 0 | 6 000 (+6 000) |
| 1137 | | Forskning og innovasjon | | |
| | 70 | Innovasjonsaktivitet m.m. | 1 000 | 4 500 (+3 500) |
| 1320 | | Statens vegvesen | | |
| | 30 | Riksveiinvesteringer | 13 229 400 | 13 129 400 (-100 000) |
| 1330 | | Særskilte transporttiltak | | |
| | 60 | Utvidet TT-ordning for brukere med særskilte behov | 236 500 | 249 500 (+13 000) |
| 1360 | | Kystverket | | |
| | 21 | Spesielle driftsutgifter | 45 200 | 35 200 (-10 000) |
| | 30 | Nyanlegg og større vedlikehold | 244 300 | 249 300 (+5 000) |
| 1420 | | Miljødirektoratet | | |
| | 85 | Naturinformasjonssentre | 75 413 | 77 413 (+2 000) |
| 1618 | | Skatteetaten | | |
| | 45 | Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold | 111 100 | 110 100 (-1 000) |
| 1800 | | Olje- og energidepartementet | | |
| | 71 | Tilskudd til Norsk Oljemuseum | 12 800 | 14 300 (+1 500) |

| Kap. | Post | Formål | Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2 | H, FrP, V og KrF |
|-------------|------|--------------------------------------|---------------------------------|------------------------------------|
| 1830 | | Forskning og næringsutvikling | | |
| | 50 | Overføring til Norges forskningsråd | 765 000 | 760 000 (-5 000) |
| | | Sum utgifter | 1 812 610 945 | 1 812 610 945 (0) |
| | | Inntekter (i tusen kroner) | | |
| | | Sum inntekter | 1 812 610 945 | 1 812 610 945 (0) |
| | | Sum netto | 0 | 0 (0) |

